

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YABANCI ÜLKEDE YAŞAYAN TÜRK VATANDAŞLARINA
TEBLİGAT

Remzi SÖNMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GAZİANTEP - 2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS TEZ KABUL VE ONAY FORMU

Özel Hukuk Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi **Remzi Sönmez** tarafından hazırlanan “**Yabancı Ülkede Yaşayan Türk Vatandaşlarına Tebligat**” başlıklı tez **23/07/2024** Tarihinde yapılan savunma sınavı sonucu **başarılı** bulunarak jürimiz tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

<u>Görevi</u>	<u>Unvanı, Adı ve Soyadı</u>	<u>Kurumu/Üniversitesi</u>	<u>İmzası:</u>
Tez Danışmanı	Dr. Ahmet Cemal RUHİ	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	
Jüri Başkanı	Doç. Dr. Tayfun ERCAN	Gaziantep Üniversitesi	
Jüri Üyesi	Dr. Kemal Haluk ERUYGUR	Hasan Kalyoncu Üniversitesi	

Bu tez Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu kararı ile onaylanmıştır.

Doç. Dr. Ufuk AKBAŞ

Enstitü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Remzi SÖNMEZ

Tarih:24.07.2024

HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

YABANCI ÜLKEDE YAŞAYAN TÜRK VATANDAŞLARINA
TEBLİGAT

Remzi SÖNMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Dr. Ahmet Cemal RUHİ

ÖZET

Adil yargılanma hakkı gibi birçok hukukun temel ilkelerinin gerçekleşmesine sağlayan araçlardan birisi olan tebligat, Tebligat Kanunu ile düzenlenmiştir.

Uluslararası tebligatın gerçekleştirilebilmesi için, ülkemiz tarafından ikili ya da çok taraflı anlaşmalar imzalanmış ve bu konuyla ilgili mevzuatımızda düzenlemeler yapılmıştır. Sonrasında Tebligat Kanunu'nun 25/2 maddesi kaldırılarak, yerine getirilen Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi ile yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatlar ayrıca düzenlenmiştir.

Öncelikle, tebligat konusu genel olarak incelenmiş, tebligat türleri ve tebligatın yapılma usulleri de irdelenmiştir. Sonrasında yurt dışında tebligat ihtiyacı, yurt dışında tebligatın milletlerarası hukukta neden olduğu sorunlar, bu sorunları çözmek için ortaya çıkan milletlerarası adli yardım ile bu kapsamda yapılan ikili ve çok taraflı sözleşmeler incelenmiştir.

Daha sonra yurt dışında tebligatın esasları, Tebligat Kanunu'na göre yurt dışında yaşayanlara yapılacak genel tebligat usulü, tebligata dair Lahey sözleşmeleri ve en son olarak Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat konusu inceleme konusu yapılmıştır.

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat yapılabilmesinin şartları, tebliğ evrakının hazırlanarak yurt dışı temsilciliğimize ulaştırılması, yurt dışı temsilciliğimizce tebligatın yapılması, bu maddeye göre tebligat yapılamaması halinde yapılması gerekenler, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına elektronik tebligat ile ilan tebligat konuları güncel Yargıtay kararları dikkate alınarak incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tebligat hukuku, Yurt dışı tebligat, Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat, Milletlerarası anlaşmalar, Yargı mercii, Milletlerarası adli yardım,

**HASAN KALYONCU UNIVERSITY
GRADUATE EDUCATION INSTITUTE
DEPARTMENT of PRIVATE LAW**

**NOTIFICATION TO TURKISH CITIZENS LIVING IN FOREIGN
COUNTRIES**

Remzi SÖNMEZ

MASTER THESIS

**Advisor
Dr. Ahmet Cemal RUHİ**

ABSTRACT

Notification, which is one of the tools that enable the realization of many basic principles of law such as the right to a fair trial, is regulated by the Notification Law.

In order to carry out international notification, bilateral or multilateral agreements have been signed by our country and regulations have been made in our legislation on this subject. Afterwards, Article 25/2 of the Notification Law was abolished and replaced by Article 25/A, and notifications to Turkish citizens living abroad were regulated separately.

First of all, the subject of notification was examined in general, types of notification and notification procedures were also examined. Afterwards, the need for notification abroad, the problems caused by notification abroad in international law, the international legal aid that emerged to solve these problems, and the bilateral and multilateral agreements made in this context were examined.

Then, the principles of notification abroad, the general notification procedure to be made to those living abroad in accordance with the Notification Law, the Hague conventions regarding notification, and finally the issue of notification to Turkish citizens abroad according to Article 25/A of the Notification Law were examined.

According to Article 25/A of the Notification Law, the conditions for notification to Turkish citizens abroad, preparing the notification document and delivering it to our foreign representative office, notification by our foreign representative office, what needs to be done if notification cannot be made according to this article, notification issues to Turkish citizens abroad via electronic notification are current Supreme Court of Appeals. were examined taking into account the decisions.

Keywords: Notification law, Notification abroad, Notification to Turkish citizens abroad, international agreements, Judicial authority, International legal aid.

ÖNSÖZ

Yargılamanın önemli unsurlarından birisi olarak kabul edilen tebligat, muhatabın hukuki işlem ile ilgili bilgilendirilmesi ve belgelendirmesi işlemidir. Çok sayıda hukuki işlemin tamamlanması, sürelerin işlemeye başlaması, muhatabın hakkını savunabilmesi ve adil yargılanabilmesinin sağlanması tebligat işleminin yapılmasıyla ortaya çıkmaktadır.

Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının sayısının gerek ekonomik gerekse diğer nedenlerle her geçen gün artması, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yapılan tebligatın önemini arttırmıştır.

Tebliğat Kanunu'nda, 4829 sayılı Kanun ile değişiklik yapılarak, Tebliğat Kanunu'nun 25/2 maddesi kaldırılmış, yerine getirilen Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi ile yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğatların, daha hızlı, daha güvenli ve daha ucuz olarak yapılmasını sağlanmış ve kötü niyetli muhatapların yargılamanın uzamasına yönelik davranışları engellemiştir.

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi ile sadece yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğat düzenlenmiştir. Bu yöntem ile tebliğatı çıkaran yargı merciinin doğrudan siyasi temsilciliğe tebliğ evraklarını göndermesinin önü açılmış, Türk siyasi temsilciliği tarafından tebliğat yapılacak ülkenin mevzuatına göre doğrudan muhataba bildirim yapılması sağlanmıştır.

Bu yöntem ile muhatabın tebliğatı almak için Türk siyasi temsilciliğine gelmemesi ya da Türk siyasi temsilciliğine başvurup, tebliğ evrakını almaktan imtina etmesi nedenleriyle tebliğat yapılamaması sorununun ortadan kalkmasını sağlamıştır. Bu yöntemin zayıf noktası olan Türk siyasi temsilciliği tarafından, tebliğat yapılacak ülkenin mevzuatına uygun yapılan bildirim muhataba ulaştırılamaması ve dolayısıyla tebliğatın yapılamamasıyla ilgili gerekli yasal düzenlemelerin hayata geçirileceğini umuyoruz. Ayrıca yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının elektronik tebliğat yapılabilmesiyle daha hızlı, ucuz ve güvenli tebliğat yapılacağı kanaatini taşımaktayız.

Tez dönemindeki değerli bilgilerinden ve yardımlarından dolayı Dr. Öğr. Üyesi Haluk ERUYGUR hocama, danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Cemal RUHİ hocamıza teşekkürlerimi borç bilir saygılarımı sunarım.

Bunun yanında tez dönemi boyunca yanımda olan kıymetli eşim Hale Nur SÖNMEZ çocuklarım Mehmet Bera SÖNMEZ ve Ahmed Said SÖNMEZ ile hiçbir şekilde benden yardımlarını esirgemeyen kıymetli annem Ayşe SÖNMEZ'E teşekkürlerimi sunarım.

Remzi SÖNMEZ
Gaziantep- 2024

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR	ix
1. GİRİŞ	1
2.1. TEBLİGATA GENEL OLARAK BAKIŞ.....	4
2.1.1. Tebligat Kavramı	4
2.1.2. Tebligatın Unsurları	5
2.1.3. Tebligatın Hukuki Niteliği	6
2.1.4. Tebligatın Amacı	7
2.1.5. Tebligatın Önemi	7
2.1.6. Tebligat Hukukunun Kaynakları	10
2.1.6.1. Yurtiçinde Yapılacak Tebligata İlişkin Düzenlemeler	10
2.1.6.2. Milletlerarası Tebligatla İlgili Düzenlemeler	11
2.1.7. Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler	13
2.2. TEBLİGAT TÜRLERİ	14
2.2.1. Yargısal (Kazai) Tebligat	14
2.2.2. İdari Tebligat.....	16
2.2.3. Mali Tebligat	16
2.3. TEBLİGAT USULLERİ	17
2.3.1.Yapılış Şekline Göre Tebligat	17
2.3.1.1. Dolaylı Tebligat	17
2.3.1.1.1 Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Aracılığıyla Tebligat ...	17
2.3.1.1.2. Memur Vasıtasıyla Tebligat.....	18
2.3.1.1.3. Muhataba Yapılan Tebligat	20
2.3.1.1.3.1. Muhatabın Bilinen Son Adresine Yapılan Tebligat.....	20
2.3.1.1.3.2. Vekile ve Kanuni Temsilciye Yapılan Tebligat	21
2.3.1.1.3.3. Tüzel Kişilere Yapılan Tebligat	24
2.3.1.1.3.4. Askeri Şahıslara Tebligat	27
2.3.1.1.3.5. Konut Adresine Yapılan Tebligat.....	29
2.3.1.1.3.6. İşyerine Yapılan Tebligat	31

2.3.1.1.3.7. Muhatabın Kolayca Bulunmasının Mümkin Olmadığı Yerlerde Tebligat	34
2.3.1.1.3.8. Tutuklu ve Hükümlülere Yapılan Tebligat	36
2.3.1.1.3.9. Muhatabın geçici Olarak Başka Yere Gitmesi Halinde Tebligat	38
2.3.1.1.3.10. Tebliğ İmkânsızlığı Halinde Tebligat	41
2.3.1.1.3.11. Tebellüğden İmtina Halinde Tebligat	45
2.3.1.1.3.12. Mernis Adresine Yapılan Tebligat	46
2.3.1.1.3.13. Muhatabın Adres Değiştirmesi Halinde Tebligat	49
2.3.1.2. Doğrudan Tebligat	52
2.3.1.2.1. Celse Sırasında ya da Kalemde Yapılan Tebligat	53
2.3.1.2.2. Avukat Kâtiplerine ve Stajyerlerine Yapılan Tebligat	54
2.3.1.2.3. Vekillerin Birbirine Yaptığı Tebligat	55
2.3.1.2.4. Elektronik Tebligat	55
2.3.1.2.4.1. E-Tebligatın Unsurları	56
2.3.1.2.4.2. Elektronik Yolla Yapılması Zorunlu Olanlar	56
2.3.1.2.4.3. Elektronik Tebligata Esas Adres Edinme	57
2.3.1.2.4.4. Elektronik Tebligatın Ne Zaman Yapılmış Sayılacağı	58
2.3.1.2.4.5. Elektronik Tebligatın Yapılmamasının Sonuçları	59
2.3.1.2.4.6. Elektronik Tebligat Sürecinde PTT'nin Yükümlülükleri	59
2.3.1.2.4.7. Adres Sahibinin Yükümlülükleri	59
2.3.1.2.4.8. Tebligat Yöntemleri Arasındaki Sıralamada Elektronik Tebligat	60
2.3.1.2.4.9. Elektronik Tebligatın Faydaları ve Riskleri	60
2.3.1.2.4.9.1. Elektronik Tebligatın Süre Bakımından Avantajları	60
2.3.1.2.4.9.2. İşgücü Bakımından Elektronik Tebligatın Faydaları	61
2.3.1.2.4.9.3. Elektronik Tebligatın Ucuz Olması	61
2.3.1.2.4.9.4. Elektronik Tebligatın Muhatabın Adresinin Tespitinde Avantajları	61
2.3.1.2.4.9.5. Elektronik Tebligatın Doğrudan Tebligat Yapılacak Şahsa Yapılması	62
2.3.1.2.4.9.6. Elektronik Tebligatın Özel hayatın Gizliliğine ve Kişisel Verilerin Korunmasına Faydası	62
2.3.1.2.4.9.7. Tebellüğden İmtina Sorununun Elektronik Tebligatta Yaşanmaması	62

2.3.1.2.4.9.8. Elektronik Tebligat ile Usulsüz Tebligatların Azalması...	63
2.3.1.2.4.9.9. Elektronik Tebligat ile Tebligat Suçlarının Azalması.....	63
2.3.1.2.4.9.10. Elektronik Tebligatın Çevre ve Sağlık Konusundaki Faydaları	63
2.3.1.2.4.9.11. Elektronik Tebligatın Riskleri.....	63
2.3.1.3. İlan Yöntemiyle Tebligat.....	64
3. TEBLİGAT KANUNU VE MİLLETLERARASI SÖZLEŞMELER ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DEN YURT DIŞINA YURT DIŞINDAN TÜRKİYE'YE YAPILAN TEBLİGAT	67
3.1. YURT DIŞINDAN TEBLİGAT İHTİYACI.....	67
3.2. YURT DIŞI TEBLİGATIN MİLLETLERARASI HUKUKTA SEBEP OLDUĞU SORUN	68
3.2.1.Devletler Hukukunda Egemenlik	68
3.2.2.Devletin Ülkesi Üzerindeki Yetkisi.....	69
3.2.3.Devletin Vatandaşları Üzerindeki Yetkisi	71
3.2.4.Devletlerin Yargı Yetkisinin Milletlerarası Tebligatla İlgili Neden Olduğu Sorun	72
3.3. MİLLETLERARASI ADLİ YARDIM KAVRAMI.....	74
3.3.1.Milletlerarası Adli Yardımın Konusu ve Kapsamı.....	75
3.3.2.Milletlerarası Hukuki Yardımın Hukuki Dayanağı.....	76
3.4.TÜRK ULUSLARARASI USUL HUKUKUNDA YURT DIŞINA YAPILAN TEBLİGATIN ESASLARI	77
3.4.1.Genel Olarak	77
3.4.2.Tebliğat Kanunu'na Göre Yurt Dışı Tebligat.....	79
3.4.2.1.Yurt dışında Yaşayan Şahıslara Yapılacak Tebligat.....	79
3.4.2.2.Tebliğat Evrakının Düzenlenmesi	81
3.4.2.3.Yurt dışındaki Türk Memurlarına ve Askeri Kişilere Tebligat.....	82
3.4.3.Türkiye'nin Taraf Olduğu İki taraflı Sözleşmelere Göre Tebligat.....	84
3.4.4.Tebliğatla İlgili Lahey Sözleşmeleri	86
3.4.4.1.Genel Olarak	86
3.4.4.2. 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesine Göre Tebligat	87
3.4.4.2.1.Tebliğatla İlgili yapılacak İşlemler.....	87
3.4.4.2.1.1.Talepnamenin hazırlanması	87
3.4.4.2.1.2. Tebliğ Edilecek Evrakın Hazırlanması.....	88
3.4.4.2.1.3.Gönderilecek Evrakların Onaylanması ve Yurt Dışı Tebligat Giderinin Yatırılması.....	88
3.4.4.2.1.4. Hazırlanan Evrakların Gönderilmesi	88
3.4.4.3. 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi'ne Göre Yurt dışında Tebligat	89
3.4.4.3.1.Sözleşme Gereği Merkezi Makamlar Vasıtasıyla Tebligat Usulü ..	90

3.4.4.3.2. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi Gereği Tebligatın Gerçekleştirilmesi ve Belgelendirilmesi	92
3.4.4.3.3. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi Gereği Doğrudan Diplomatik ve Konsüler Tebligat Yöntemleri	93
3.4.4.3.4. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nde Düzenlenen Diğer Tebligat Yöntemleri	94
3.4.4.3.5. Sözleşme Gereği Tebliğ Talebinin Reddi.....	96
4. TEBLİGAT KANUNU'NUN 25/A MADDESİ KAPSAMINDA YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARINA YAPILACAK TEBLİGAT	97
4.1. Tebligat Kanunu'nun 25/A Maddesi Hakkında Genel Olarak	97
4.2. Tebligat Kanunu 25/A Maddesinin Uygulama Alanı	99
4.2.1. Tebligatın Yurt dışında Gerçekleşmesi.....	99
4.2.2. Tebligatın Yapılacak Şahsın Türk Vatandaşı Olması.....	101
4.2.2.1. Türk Vatandaşlığıyla Birlikte Başka Devlet Vatandaşlığı Olan Şahıslara 25/A Maddesi Gereği Yapılacak Tebligat.....	102
4.2.2.2. Yurt dışında Bulunan Mavi Kart Sahiplerine Tebligat Yapılması....	104
4.2.3. Tebligatın Yapılacağı Devletin Bu tebligat Usulüne Müsaade Etmesi	106
4.3. TEBLİGAT EVRAKLARININ HAZIRLANMASI VE YURT DIŞI TEMSİLCİLİĞİMİZE ULAŞTIRILMASI	107
4.3.1. Tebliğ Evraklarının Hazırlanması	107
4.3.2. Tebligat Giderinin Yatırılması	108
4.3.3. Hazırlanan Tebliğ Evrakının Yurt Dışı Siyasi Temsilciliğine Gönderilmesi	109
4.3.3.1. Tebligat Evraklarının Yurt dışı Siyasi Temsilciliğine Hangi Ortamda Gönderileceği.....	109
4.3.3.2. Tebliğ Evrakının Yurt dışı Siyasi Temsilciliğine Gönderilmesinde Takip Edilecek Yöntem	110
4.3.3.2.1. Tebligat Merciiince Yapılması Gereken Olağan Yöntem	111
4.3.3.2.2. Yargı Mercileri Tarafından Uygulanabilecek Doğrudan Yöntem	112
4.3.3.3. Tebliğ Evrakının Gönderileceği Siyasi Temsilciliğinin Tespiti	113
4.4. YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLERİNCE TEBLİGATIN YAPILMASI	115
4.4.1. Bildirim ile Muhtevası	115
4.4.2. Bildirimin Tebliği.....	116
4.4.3. Tebligatın Yapılması.....	120
4.4.4. Tebligat Evrakının Tebligatı Çıkaran Mercie İadesi	122
4.5. TEBLİGAT KANUNU'NUN 25/A MADDESİ GEREĞİ TEBLİGATIN YAPILAMAMASI HALİNDE YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER	123

4.6.DAHA ÖNCE YURT DIŞI ADRESİNE TEBLİGAT YAPILAN TÜRK VATANDAŞININ ADRES DEĞİŞİKLİĞİNİ BİLDİRME ZORUNLULUĞU	126
4.7.YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARINA İLANEN TEBLİGAT YAPILMASI.....	128
4.8. YURT DIŞINDAKİ TÜRK VATANDAŞININ ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİ BULUNMASI HALİNDE YAPILACAK TEBLİGAT YÖNTEMİ.....	131
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	132
KAYNAKÇA	138
ÖZGEÇMİŞ	145

KISALTMALAR

Bkz	Bakınız
C.D	Ceza Dairesi
CİKAYAS	Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesine
DİAGM	Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü
e-imzalı	Elektronik İmzalı
EBYS	Elektronik Belge Yönetim Sistemi
EİK	Elektronik İmza Kanunu
ETY	Elektronik Tebligat Yönetmeliği
H.D	Hukuk Dairesi
İİK	İcra İflas Kanunu
md.	Madde
MERNİS	Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi
MÖHUK	Milletlerarası Özel Hukuk Ve Usul Hukuku Hakkında Kanun
PTT	Posta ve Telgraf Teşkilatı
PTT AŞ	Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi
RG	Resmî Gazete
s.	sayfa
Sözleşme	1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi
Teb. K.	Tebligat Kanunu
Tebliğ Esaslara	Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Dair Tebliğ
TK	Tebligat Kanunu
UETS	Elektronik tebligat Sistemi
UYAP	Ulusal Yargı Ağı Projesi

1. GİRİŞ

Tebliğat Hukuku, şekli bir hukuk dalı olmakla beraber, adil yargılanma gibi hukukun temel ilkelerine hizmet ettiğiinden, büyük önemi bulunmaktadır. Tebliğatın usulüne uygun yapılması, adil yargılanmayı sağlayan en önemli unsurlardan birisi olacaktır. Tebliğat Hukuku muhatapın hakkında yapılan hukuki işlemi öğrenerek, gerekli tedbirleri almasını ya da savunmaları yapmasını sağlayarak, adil yargılanma hakkının gerçekleşmesine hizmet etmektedir. Bununla beraber tebliğat hukuku, tebliğatın yapılmasını engellemeye çalışan kötü niyetli muhatapların, yargılamanın uzamasına neden olabilecek davranışlarını da engellemek suretiyle adaletin tesisinde önemli görevler üstlenmektedir.

Uluslararası ticaretin ve uluslararası işçi göçünün artması, kendi ülkesi haricinde, yurt dışında bulunan insan sayısında büyük artışlara sebep olmuştur. Yabancı ülkede bulunanlara tebliğat yapılması ihtiyacının artması, tebliğat konusunda katı egemenlik anlayışının terk edilmesine neden olmuştur. Bu sebeple devletlerarasında iki ya da çok taraflı uluslararası anlaşmalar yapılmıştır. Bunların en önemlileri ise 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi ile tebliğat konusunda yerini alan 1965 tarihli Lahey Tebliğat Sözleşmesi'dir.

Yurt dışına uzun yıllar işçi göçü vermemiz, sonrasında yurt dışında eğitim gören öğrenci sayımız da ki artış, sanayinin gelişmesiyle yurt dışı ticaretinin artması ve diğer sebeplerle yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın sayısında önemli artış olmuştur. Bu durum, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğatla ilgili sorunlara neden olmuş, yapılan iki taraflı ve çok taraflı anlaşmalar ile iç hukukumuzda buna dair yapılan düzenlemeler, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına tebliğat yapılmasıyla ilgili sorunların çözülmesini yeterince sağlayamamıştır.

Bu sebeple, Tebliğat Kanunu'nun 25/2 maddesi kaldırılarak, yerine getirilen Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi ile yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yapılacak tebliğatlar ayrıca düzenlenmiştir. Bu düzenleme ile yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebliğatın, siyasi temsilcilikler vasıtasıyla yapılması ile hızlı, güvenilir ve ucuz olarak tebliğatın muhataba yapılması sağlanmıştır. Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi ile bildirim muhataba ulaşmasından sonra, muhatap tebliğatı alsa da almasa da belirli sürelerin geçmesiyle tebliğin yapılmış sayılması, yurt dışında bulunan Türk

vatandaşlarına tebligat yapılmasının önünde ki engellerin, büyük ölçüde kaldırılmasını sağlamıştır.

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesinin zayıf noktası ise, bu maddeye göre yapılan bildirim, tebligatın yapılacağı ülkenin mevzuatına uygun olarak muhataba ulaştırılmamasıdır. Elektronik tebligat gibi teknolojik imkânların kullanılması ya da diğer düzenlemeler ile bu sorunun aşılmasında ilerlemeler kaydedilmesiyle, yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligat sorununda büyük mesafe kat edilmiş olacaktır.

Bu çalışmamızın birinci bölümünde, tebligat genel olarak inceleme konusu yapılmıştır. Tebligat kavramı, tebligatın hukuki niteliği, tebligatın unsurları, tebligatın amacı ve önemi, tebligat hukukuyla ilgili yurt içinde ki düzenlemeler ile milletlerarası tebligatla ilgili düzenlemeler üzerinde durulmuştur. Yine bu bölümde tebligatın türleri, yargısal tebligat, idari tebligat ve mali tebligat başlıkları altında incelenmiştir. Yapılış şekline göre tebligat ise, doğrudan tebligat, dolaylı tebligat ve ilan yoluyla tebligat olarak inceleme konusu yapılmış; elektronik tebligat ise önemi nedeniyle daha kapsamlı bir şekilde üzerinde durulmuştur.

Tez çalışmamızın ikinci bölümünde ise Tebligat Kanunu ve milletlerarası sözleşmeler çerçevesinde Türkiye'den yurt dışına, yurt dışından Türkiye'ye yapılan tebligat konusu incelenmiştir. Bu kapsamda yurt dışına tebligat ihtiyacı, milletlerarası adli yardım, Türk usul hukukunda yurt dışına yapılan tebligatın esasları üzerinde durulmuştur. Bu bölümde yurt dışı tebligatın milletlerarası hukukta sebep olduğu sorun, devletler hukukunda egemenlik konusu, devletin ülkesi üzerinde ki yetkisi, devletin vatandaşları üzerinde ki yetkisi ve devletlerin yargı yetkisinin milletlerarası tebligatla ilgili neden olduğu sorun başlıkları altında çözülmeye çalışılmıştır. Türk uluslararası usul hukukunda, yurt dışına yapılan tebligatın esasları genel olarak belirtilmiş, sonrasında Tebligat Kanunu'na göre yurt dışı tebligatı, yurt dışında ki Türk memurlarına ve askeri kişilere tebligat, Türkiye'nin taraf olduğu iki taraflı sözleşmelere göre tebligat ve tebligata dair Lahey sözleşmeleri ayrı ayrı inceleme konusu yapılmıştır.

Tezimizin üçüncü bölümünde ise tezimizin asıl konusu olan yurt dışında ki Türk vatandaşlarına tebligat konusu üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi genel olarak irdelenmiş, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin uygulama alanı, tebligat evraklarının hazırlanarak yurt dışı temsilciliğimize ulaştırılması ayrıntılı olarak incelenmiştir. Sonrasında yurt dışı temsilciliği tarafından

muhabata yapılan bildirim muhtevası ve muhabata ulaştırılması ile tebligatın gerçekleştirilmesi hususları izah edilmiştir. Son olarak, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligatın yapılamaması halinde, yapılması gereken işlemler, daha önce yurt dışına tebligat yapılan Türk vatandaşlarının adres değişikliğini bildirme yükümlülüğü, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına ilan tebligat ve yurt dışında bulunan Türk vatandaşının elektronik tebligat adresi bulunması halinde, elektronik tebligat yapıp yapılamayacağı konularına değinilmiştir.

2. TEBLİGAT VE TEBLİGAT HUKUKUNUN GENEL OLARAK İNCELENMESİ VE TEBLİGAT KANUNU'NA GÖRE YURT İÇİ TEBLİGAT

2.1. TEBLİGATA GENEL OLARAK BAKIŞ

2.1.1. Tebligat Kavramı

Tebliğin kelime anlamı yazılı bildirimdir. Tebligat ise, tebliğin çoğulu anlamına gelmekte bildirimler, duyurular anlamına gelmektedir. Tebliğ veya çoğulu olan tebligat bir bilgi ya da haberin ilgili kimseye ulaştırılması anlamına gelmektedir.¹ Tefhim ile tebligat benzer anlama sahip olsa da, tefhim ilgilinin yüzüne karşı yapılan bilgilendirmedir. Tebligat ise bilgilendirmenin yazılı olarak yapılmasıdır.²

Mevzuatımızda tebligata ilişkin 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda³ bir tanım yapılmamıştır.⁴ Hukukta tebligat, dava taraflarına, katılana veya ilgili olanlara, davayla ilgili yapılan işlem ya da kararı öğrenmeleri için, mevzuatta düzenlenen usule uygun olarak yazı ya da ilan yoluyla gerçekleştirilen resmi işlem olarak tanımlanmaktadır.⁵

¹ Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 22.04.2024).

² **Deliduman**, Seyithan: Tebligat Hukuku Bilgisi, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019, s. 15; **Muşul**, Timuçin: Tebligat Hukuku, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018, s.48; **Ruhi**, Ahmet Cemal: Milletlerarası Usul Hukukunda Adli Yardım, Tebligat ve İstinabe, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s. 3; **Ruhi**, Canan/**Ruhi**, Ahmet Cemal: Tebligat Hukuku, 12. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s. 13.

³ Resmi Gazete: Tarih: 19.02.1959, Sayı: 10139.

⁴ **Yılmaz**, Ejder/**Çağlar**, Tacar: Tebligat Hukuku, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2013, s. 13., **İleri**, İrem: Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebligat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021, s.6

⁵ **Bilgen**, Mahmut: Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Adalet Yayınevi Ankara 2019, s. 235; **Ercan**, İsmail: Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El kitabı, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 52; **Muşul**, s. 86; **Ruhi**, Ahmet Cemal: Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s. 4; **Ruhi/Ruhi**, s. 13.

2.1.2. Tebligatın Unsurları

Tebligat usul işlemi olduğundan mevzuatında düzenlenen usule uygun olarak yapılması gerekmektedir.⁶ Türkiye de tebligat hukukuna dair 7201 sayılı kanun ile Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik⁷ temel mevzuat hükümleridir. Bir hukuki işlemin tebligat olarak kabul edilebilmesi için ilgili mevzuatın belirttiği gibi, yazılı bildirim ve belgelendirme unsurlarını bulundurması gerekmektedir.⁸

Yazılı bildirim ile bu yazılı bildirim belgelendirilmesi, tebligatın temel unsurlarıdır. Tebligata konu belgenin muhataba ya da onun namına tebligatı almaya yetkili şahıslara ulaştırılması ile bilgilendirme unsuru, tebliğ mazbatasının boş yerlerinin doldurularak, imzalatılarak tarih atılmasıyla da belgelendirme unsuru tamamlanmış olacaktır.⁹

İzah edilen tebligatın temel iki unsurunun bulunmaması halinde, tebligatın yokluğu neticesi ortaya çıkacaktır.¹⁰ Yazılı bildirim ile bu yazılı bildirim belgelendirilmesi unsuru bulunmakta, ancak mevzuatta düzenlenen şekil şartlarına uyulmamış ise bu tebligat usulsüz bir tebligat olacaktır. Bazı hallerde usulsüz tebligatın geçerli olacağına dair, Tebligat Kanununun 32. maddesinde düzenleme bulunmaktadır.¹¹

Tebligat Kanunu ile ilgili mevzuatta düzenlenmeyen, tebliğ yöntemine göre tebligat yapılamaz. Yargıtay, muhatabın duruşma gününü UYAP tan öğrenmesine dair mevzuatta düzenleme bulunmadığını belirtmiştir.¹²

⁶ "... tebligat bilgilendirme yanında belgelendirme özelliği de bulunan bir usul işlemidir. Gerek tebliğ işlemi ve gerekse tarihi ancak yasa ve yönetmelikte emredilen şekillerle tevsik ve dolayısıyla ispat olunabilir. Bu sebeple tebligatın usul yasaları ile ilişkisinde daima göz önünde tutulmalıdır... (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2014/11-698, Karar No: 2014/1005, Tarih: 3.12.2014 Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2011/554, Karar No: 2011/68423, Tarih: 11.11.2011) (UYAP sisteminden alınmıştır E.T: 21.05.2024)

⁷ Resmî Gazete: Tarihi: 25.01.2012 Sayı: 28184.

⁸ **Ruhi**, Canan /**Ruhi**, Ahmet Cemal :Tebligat Hukuku Bilgisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 14.

⁹ **Muşul**, s. 91. [(Burada izah edilen usul posta ile memur vasıtasıyla yapılan tebligat içindir. İlanen tebligatta, muhatabın adresinin tespit edilemediği durumlarda ilan edilme (Tebligat Kanunu m. 28), elektronik tebligatta belgenin muhatabın elektronik adresine düşmesi (Tebligat Kanunu m. 7/a) ve doğrudan tebligatta mahkeme kararının muhatabın yüzüne okunması (Ceza Muhakemesi Kanunu, m. 35) ile tebligatın bilgilendirme unsuru yerine getirilmiş olacaktır.)].

¹⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 5

¹¹ **Yüce**, Mehmet/**Çelik**, Muhammed: Karşılaştırmalı Vergi Tebligat Hukuku, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2017, s. 4

¹² Yargıtay 10. HD., Esas No:2018/4422; Karar No:2018/7163, Tarih:27.09.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T. 15.06.2024)

2.1.3. Tebligatın Hukuki Niteliği

Tebligatın hukuki niteliği idari bir işlem olmakla birlikte, kendiliğinden sonuçları olan nihai bir hukuki işlem değil, uygulamaya dair bir idari işlemdir.¹³ Tebligat hukuki olarak usuli işlevi yerine getirmektedir. Tebligat işleminin varlığı, kanunda belirtilen şekilde belgelendirilmesine bağlı olduğundan usul işlemidir.¹⁴

Bu nedenle tebligat işleminin hukuka aykırı olduğu, ancak tebligatın bağlı olduğu idari işleme karşı ileri sürülebilecektir. Bu nedenle tebligat, muhatabına duyurulmasını sağladığı idari işleme karşı ancak ileri sürülebileceğinden, tek başına dava konusu edilemeyecektir.¹⁵ Tebligat alındısının iptali talebiyle açılan bir davada, tebliğ alındısının kesin ve yürütülebilir bir işlem olmadığı gerekçesiyle, davanın reddine karar verilmiştir.¹⁶

Burada özellikle belirtilmesi gereken bir hususta, tebligat sırasında düzenlenen evraklar, resmi evrak niteliğinde ve aksinin ispatına kadar doğru olarak kabul edilecektir. Bu nedenle idare ya da yargı organları tebliğ evrakında ki kayıtların doğruluğunu ispat etmek zorunda değildir. Tebliğ evrakında ki kayıtların doğru olmadığını iddia eden ispat etmek zorundadır.¹⁷ Antalya Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, tebligatta ki imzanın borçluya ait olup olmadığını ispat yükünün alacaklıda olmadığını, herhangi bir tebligatta ki maddi olgunun aksini iddia edenin ispatlamak zorunda olduğunu belirtmiştir.¹⁸

---

¹³ **Öncel**, Mualla/**Kumrulu**, Ahmet/**Çağan**, Nami: Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2006, s. 103.

¹⁴ **Deliduman**, s. 16

¹⁵ Danıştay 4. D., Esas No: 1998/4783, Karar No: 1999/3374, Tarih: 07.10.1999 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T: 15.02.2024.)

¹⁶ Diyarbakır Vergi Mahkemesi, Esas No: 2015/1341, Karar No: 2015/1573, Tarih: 18.12.2015 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T: 15.02.2024.)

¹⁷ **Muşul**, s. 119

¹⁸ “İlk derece mahkemesinin kamu kurumları aracılığıyla yapılan ödeme emri tebligatındaki imzanın borçluya ait olduğunu ispat yükünün alacaklıda olduğuna ilişkin gerekçesi hukuka aykırıdır. Herhangi bir tebligattaki maddi olgunun aksini iddia eden taraf iddiasını kanıtlamalıdır.”(Yargıtay 12. H.D 2015/8686 esas, 10934 karar)”Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD., Esas No: 2022/1686; Karar No:2023/2305, Tarih:28.09.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 16.05.2024).

2.1.4. Tebligatın Amacı

Tebligatın temel amacı muhataplarla ilgili tesis edilen hukuki ya da idari bir işlemin, ilgililere kanunda belirtilen usullerle bildirilmesini sağlamaktır. İdari ya da hukuki alanda tesis edilerek, muhatapları için yeni bir durumun ortaya çıkmasına neden olan hallerin muhataplarına bildirilmesi, kişilerin en temel haklarından olup, aksi halde muhatabın haberi olmadan tesis edilen işlem, şahsın hukuki bir takım haklarının elinden alınmasına neden olacaktır.¹⁹ Bununla beraber tebligatın amacı dolaylı olarak, adil yargılanma hakkı, hak kayıplarının önlenmesi, hukuk güvenliği, idari makamlarda zaman kaybının önlenmesi ve kamu kaynaklarından israfın önlenmesi gibi farklı amaçlara da hizmet etmesidir.²⁰

Tebligatın bir diğer amacı da yargı kararlarının ya da idari işlemin hüküm ve sonuçlarını doğurmasını sağlamasıdır. Yargı organları tarafından verilen kararlar ya da idari işlemler ancak muhataplarına tebliğ edilmeleriyle tamamlanabilmektedir. Usulüne uygun olarak tebliğ edilmeyen bir yargı kararı ya da idari işlem, tamamlanamadığından hukuki sonuç doğuramayacaktır.²¹

2.1.5. Tebligatın Önemi

Tebligatın önemi doğurduğu sonuçlardan kaynaklanmaktadır. Kanunların tebliğe bağladığı sonuçlar ancak kanunda belirlenen usullere uygun olarak tebligatın yapılmasıyla doğmaktadır.²² Tebligat hakların doğumunu ya da hakların sona erdiğini ya da bir işlemin başlangıcını ya da sonucunu haber veren bir işlemdir.²³

¹⁹ **Kaçak**, Nazif: Tebligat Hukuku Şerhi: Açıklamalı ve İçtihatlı, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2011, s. 14.

²⁰ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku Bilgisi, s. 21; **Ruhi**, Ahmet Cemal: Tebligat Hukuku, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013, s. 21.

²¹ **Aslan**, Memduh: “*Vergilendirmede Tebligat Sorunları: Muhatabın Adreste Yokluğu*”, Mali Hukuk Dergisi, 2014, Cilt, 10, Sayı, 112, (s. 3- 19), s. 3; **Şenyüz**, Doğan: Vergi Usul Hukukunda Tebligat, 2.Baskı, Yaklaşım Yayınevi, Bursa 1997, s. 10.

²² **Muşul**, s. 49; Yargıtay bir kararında, tensip zaptında şikayetçinin SMS yoluyla duruşmaya davet edilmesine karar verildiği, ancak SMS yoluyla taraflara yapılacak bildirim tebligat niteliğinde olmadığına karar vermiştir (Yargıtay 17. CD., Esas No: 2019/3652, Karar No: 2019/7088, Tarih: 13/05/2019 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T: 16.05.2024).

²³ **Afşaroğlu**, Osman: Yurtiçi ve Yurt dışı Tebligat Hukuku (Genel Açıklamalar ve Temel Düzenlemeler), Ankara 1990, s. 18; **Çatalkaya**, İbrahim: Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2020, s. 1; **Kırbaş**, Sadık: Vergi Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 14. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara 2018, s. 153; **Öncel/Kumrulu/Çağan**, Vergi Hukuku, s. 119; **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 7; **Şenyüz**, s. 10.

Muhataba tebligat yapılmadığı takdirde, kanun yollarına başvuru süreleri işlemeye başlamadığından, netice itibariyle kararın kesinleşmesi için tebligatın yapılması gerekmektedir. Aynı zamanda Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 125. maddesinde idari işlemlere karşı açılacak davalarda, dava açma süresinin yazılı bildirim ile yani tebligatla başlayacağı düzenlenmiştir.²⁴

Yargılama Hukukunda tebligatın önemi muhakemenin sağlıklı ve süratli olarak yapılabilmesini sağlamasıdır. Bu nedenle Yargıtay'ın birçok kararında, tebligatın önemine vurgu yapılmış, muhakemenin sağlıklı olarak yapılabilmesi ve sonuçlandırılmasının ayrıca iddia ile savunmayla ilgili delillerin eksiksiz toplanarak tartışılabilmesinin, ilgililerin muhakemenin yapılacağı tarih ile saatten haberdar edilmeleriyle mümkün olabileceği belirtilmiştir. Yine kararlarda, vatandaşların hangi yargı organında duruşmasının bulunduğunu, hakkında ileri sürülen iddia ya da suçlamaları öğrenmesinin ancak hukuka uygun yapılan tebligatla mümkün olacağını hüküm altına almıştır.²⁵

Adil yargılanma ve savunma hakkının kullanılması yönünden de tebligatın önemli bir yeri bulunmaktadır.²⁶ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 36. maddesine göre, herkes adil yargılanma hakkına sahiptir. Adil yargılanma hakkının en önemli unsuru, kişilerin haklarındaki iddiayı öğrenerek savunma yapabilesinin sağlanmasıdır.²⁷ Kişilerin haklarındaki iddiayı öğrenerek savunma yapabilesinin sağlanması, adil yargılanma hakkının en önemli unsurudur.²⁸

Yargıtay, adil yargılanma hakkıyla ilgili bir kararında, Anayasa'nın 36. maddesine atıf yaparak, davanın taraflarının iddia ve savunma yapabilmesi için mahkemenin, onları davet etmeden hüküm veremeyeceğini belirtmiştir.²⁹ Başka bir

²⁴ **Evren**, Çınar Can: "İdari Yargıda Uygulama İşlemi", Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y. Sayı: 1- 2, Ankara 2013, (s. 1405- 1422), s. 1406

²⁵ Yargıtay 10. HD., Esas No: 2013/20434, Karar No: 2013/23677, Tarih: 05.12.2013; Yargıtay 10. HD., Esas No: 2013/13202, Karar No: 2013/14356, Tarih: 25.06.2013; Yargıtay 1. HD., Esas No: 2012/16671, Karar No: 2013/4329, Tarih: 26.03.2013; Yargıtay 10. HD., Esas No: 2013/4151, Karar No: 2013/5567, Tarih: 22.03.2013 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T:16.06.2024).

²⁶ **Yılmaz, Çağlar**, s. 39;

²⁷ Resmî Gazete: Tarih: 09.11.1982, Sayı: 17863

²⁸ **Çevik**, Metin: Elektronik Tebligat, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2020. (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 28.05.2024), s. 13.

²⁹ Yargıtay 10. HD., Esas No: 2018/6072, Karar No: 2019/5085, Tarih: 17.06.2019; Benzer kararlar için Bkz.: Yargıtay HGK., Esas No: 2009/52, Karar No: 2009/105; Sakarya BAM 6. HD., Esas No: 2019/67, Karar No: 2019/67; İzmir BAM 8. HD., Esas No: 2019/110, Karar No: 2019/1513, Tarih: 28/05/2019, Tarih: 06/02/2019; Adana BAM 11. CD., Esas No: 2019/309, Karar No: 2019/3358,

kararında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne atıf yapmış ve davanın tarafına, duruşmaya katılma imkânı verilmemesi durumunda, silahlarda eşitlik ve çekişmeli yargılama ilkelerine aykırılık olacağına hükmetmiştir.³⁰

Muhakeme hukuklarında, tebligatın önemlerinden birisi de mahkeme kararları ile ilgililerin yaptıkları bazı usulü işlemlerin hüküm ifade edebilmesi için tebliğ edilmiş olmaları gerekmektedir. Mesela davaya cevap süresinin işlemeye başlaması için, dava dilekçesi ile tensip tutanağının davalı tarafa tebliğ edilmesi gerekmektedir. Yine gerekçeli mahkeme kararının taraflara tebliğ edilmemiş olması halinde, istinaf süreleri işlemeye başlamayacaktır.³¹

Tebliğat sadece muhakeme hukukunda değil, idare hukuku ile vergi hukukunda da önem arz etmektedir.³² İdare hukukunda, usul ve şekil işlemlerinin tamamlanması için, yetkili makam ya da mercilerin muhataplara usulüne uygun tebligat yapması gerekmektedir. Maliye Bakanlığınca gerçekleştirilen tarh işleminin hüküm kazanabilmesi için, mükellefe tebliğ edilmesi gerekmektedir.³³ Yine vergilendirme sırasında önemli yeri olan tarh, tahakkuk ve tahsil işleminin gerçekleşmesi de usulüne uygun tebliğ edilmesiyle gerçekleşebilecektir. (Vergi Usul Kanunu m. 22).³⁴

Tarih: 23/12/2019; Yargıtay HGK, Esas No: 2011/554, Karar No: 2011/684, Tarih: 23.11.2011 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T: 12.05.2024).

³⁰ Yargıtay 7. HD, Esas No: 2013/15551, Karar No: 2013/11035, Tarih: 12.06.2013 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T: 12.05.2024).

³¹ **Görgün**, L. Şanal/**Börü**, Levent/**Toraman**, Barış/**Kodakoğlu**, Mehmet: Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2018, s. 209; **Kuru**, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, Cilt V, Beta Basım, İstanbul 2001, s. 5510; **Kuru**, Baki: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 2.Baskı, Yetkin yayınları, Ankara 2018, s. 660; **Pekcanitez**, Y. Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Özekes**, Muhammet: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018, s. 131.

³² **Moroğlu**, Erdoğan/**Muşul**, Timuçin: Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1990, s. 21.

³³ **Eren**, Hayrettin/**Şişman**, Güldez: “İdari İşlem Açısından Vergilendirme Sürecine Bakış”, AÜHFD Mualla Öncel Armağanı, Ankara 2009, (s. 747-813), s. 747 vd.

³⁴ Resmi Gazete: Tarih: 10.01.1961, Sayı: 10703.

2.1.6. Tebligat Hukukunun Kaynakları

2.1.6.1. Yurtiçinde Yapılacak Tebligata İlişkin Düzenlemeler

7201 sayılı Tebligat Kanunundan önce tebligat hakkındaki hükümler, mülga 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun³⁵ 114-148. Maddeleri ile birtakım kanunlarda düzensiz olarak bulunmaktaydı. Ayrıca tebligata dair hükümler ihtiyaçları karşılayacak yeterlilikte de değildi.³⁶

Tebligata dair düzenlemelerin yetersiz ve dağınık olması, uygulamadaki sorunları giderecek yeterlilikte olmaması, sadece tebligatı düzenleyen bir kanuna ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur.³⁷ Bu ihtiyacın karşılanabilmesi için 19.02.1959 tarihinde 7201 sayılı Tebligat Kanunu kabul edilmiş ve 19.08.1959 tarihinde yürürlüğe girmiştir.³⁸

Tebligat Kanunu'nun 60. maddesi gereği, 11.02.1959 tarihinde Tebligat Kanununun uygulanmasını göstermek üzere Tebligat Nizamnamesi³⁹ yürürlüğe girmiştir. Tebligat Nizamnamesiyle Tebligat Kanununun nasıl uygulanacağına açıklık getirilmiş, tebligatla ilgili belgeler ile bu defterlerin şekilleri ve örnekleri ve diğer hususlar izah edilmiştir. Sonrasında yapılan değişiklik ile Tebligat Nizamnamesinin ismi Tebligat Tüzüğü olarak değiştirilmiştir.⁴⁰

27.03.2003 tarihinde 4829 sayılı Tebligat Kanunu ile Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴¹ ile önemli değişiklikler yapılmıştır. 4829 sayılı kanunla Tebligat Kanununun 25. maddesinin ikinci fıkrası yürürlükten kaldırılarak, çalışmamızın konusunu meydana getiren “Siyasi temsilcilik aracığı ile yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına tebligat” kenar başlıklı 25/A maddesi, Tebligat Kanunu'na eklenmiştir.⁴²

³⁵ Resmi Gazete: Tarih: 02.07.1927, Sayı: 622.

³⁶ **Erdem**, Bahattin Bahadır: Türk Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, Beta Basım Yayım, İstanbul 1992, s. 8; **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 24.

³⁷ **Muşul**, s.52.

³⁸ Resmi Gazete: Tarih: 19.02.1959, Sayı: 10139.

³⁹ Resmi Gazete: Tarih: 11.09.1959, Sayı: 10303.

⁴⁰ Resmi Gazete: Tarih: 5.12.1987, Sayı: 19655.

⁴¹ Resmi Gazete: Tarih: 27.03.2003, Sayı: 25061.

⁴² **Pürselim Doğan** Hatice Selin: “Türkiye’den ve Almanya’dan Yabancı Ülkeye Yapılan Tebligat Düzenlemeleri ile Avrupa Birliği 13 Kasım 2007 Tarih ve 1393/2007 Sayılı Tüzüğü’nün

Tebliğat süreçlerini hızlandırmaya yönelik olarak 19.01.2011 tarihinde 6099 Sayılı Tebliğat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun⁴³ yürürlüğe girmiştir. Bu kanunla Tebliğat Kanununun 25/A maddesinde değişiklik yapılmıştır. 1959 tarihli Tebliğat Tüzüğü yürürlükten kaldırılarak, yerine Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik⁴⁴ 25.01.2012 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tebliğat Kanunu ile Tebliğat Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin haricinde bazı kanunlarda tebliğat ile ilgili özel düzenlemeler de bulunmaktadır. Tebliğat ile ilgili özel düzenlemeleri bulunduğu hallerde “özel kanun genel kanunları ilga eder” ilkesi gereği, özel kanunlardaki hükümler uygulanacaktır.⁴⁵ Tebliğat ile ilgili özel düzenlemeler bulunan kanunlara 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 1136 sayılı Avukatlık Kanunu ile Basın-İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanununu misal olarak verebiliriz.⁴⁶

2.1.6.2. Milletlerarası Tebliğatla İlgili Düzenlemeler

Milletlerarası tebliğatın konusu, Türkiye’den yabancı devletteki muhataba tebliğ edilmek için yurt dışına gönderilen tebliğatlar ile yabancı devletten, Türkiye’deki muhataba tebliğ edilmek için gönderilen tebliğatlardan meydana gelmektedir. Milletlerarası tebliğat, Tebliğat Kanununun 25, 25/A, 26. ve 27. maddeleri ile Tebliğat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik’in 38-47 maddeleri arasında düzenlenmiştir. Bununla beraber yurt dışına yapılacak tebliğatların, sadece iç hukuk kuralları ile yapılması söz konusu olamayacak, milletlerarası tebliğatın icrası, tebliğatın yapılacağı yer devletin hukukuna tabi olacaktır.⁴⁷

Milletlerarası hukukta umumi kural ve egemenlik anlayışının gereği olarak, bir devletin, yabancı bir devlet sınırları içinde tebliğat faaliyetinde bulunması, söz konusu

---

Değerlendirilmesi”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 1, Ocak 2011, (s. 265-296), s. 272.

⁴³ Resmi Gazete: Tarih: 19.01.2011, Sayı: 27820.

⁴⁴ Resmi Gazete: Tarih: 25.01.2012, Sayı: 28184.

⁴⁵ **Albayrak**, Hakan: Tebliğat Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022, s.28.

⁴⁶ **Kurban**, Tarık: Tebliğat Kanunu’nun 25/A Hükümü Uyarınca Siyasi Temsilcilik Aracılığıyla Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarına Yapılacak Tebliğat, 1. Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul Şubat 2024, s. 17.

⁴⁷ **Nomer**, Ergin: Devletler Hususi Hukuku, 23. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2021, s. 396; **Çelikel**, Aysel / **Erdem**, Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 16. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2020, s. 497; **Şanlı**, Cemal/ **Esen**, Emre /**Ataman-Figanmeşe**, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2020, s.364; **Özel** ,Sibel v.d.: Milletlerarası Özel Hukuk, On İki Levha, İstanbul 2022, s. 546-547; **Moroğlu/Muşul**, s.90.

olamaz. Bununla beraber tebligatın çıkarıldığı devlet ile tebligatın yapılacağı devlet farklı olduğundan, tebligatın düzenlenmesi, çıkarılması ve tebliğ edilmesi farklı ülke kanunlarının uygulanmasını gerektirmektedir.⁴⁸

Bu nedenle tebligatla ilgili sorunların halledilebilmesi için devletler arasında ikili ve çok taraflı sözleşmeler imzalanmıştır. Türkiye de çok sayıda devletle iki taraflı sözleşmeler imzalamış ve bu sözleşmelerde tebligatla ilgili hükümlere yer vermiştir. Bununla beraber tebligatla ilgili milletlerarası sözleşmelere de taraf olmuştur.⁴⁹

Türkiye, belirtilen milletlerarası anlaşmaların en önemlilerinden olan ve adli yardım ile tebligat hususlarını düzenleyen, 1 Mart 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesine⁵⁰ ve yalnızca milletlerarası tebligatı konu alan 15 Kasım 1965 Tarihli Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesine⁵¹ taraf olmuştur. Türkiye ayrıca konsolosluk aracılığıyla tebligat yapılmasına dair özel hükümlerin yer aldığı 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesine⁵² de katılmıştır.⁵³

Yine Türkiye'nin taraf olduğu Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesinde⁵⁴ usule dair işlemler ile adli kararların tebliğine dair özel hükümler bulunmaktadır. Bunlarla beraber, Türkiye tarafından diğer ülkeler ile akdedilmiş olan iki taraflı hukuki, ticari ve cezai iş birliği sözleşmelerinde de tebligata dair hükümler bulunmaktadır.⁵⁵

⁴⁸ **Erdem**, Bahattin Bahadır: Türk Vatandaşlık Hukuku, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2020, s. 54.

⁴⁹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 223.

⁵⁰ Resmi Gazete: Tarih: 23.03.1972, Sayı: 14137.

⁵¹ 09.07.1971 gün 1483 Sayılı Kanun ile uygun bulunup, 17.06.1972 tarih ve 14218 Sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak, Türkiye bakımından 11.07.1973 tarihinde yürürlüğe giren 1965 Tarihli Hukukî veya Ticarî Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Sözleşme.

⁵² Resmi Gazete: Tarih: 27.09.1975, Sayı: 15369.

⁵³ **Kurban**, s.20.

⁵⁴ Resmi Gazete, Tarih: 23.03.1968, Sayı: 12856.

⁵⁵ Türkiye'nin, tebligata ilişkin hükümler ihtiva eden iki taraflı anlaşma yaptığı ülkeler şöyledir; Almanya (Resmi Gazete. 04.06.1930/1511), Arnavutluk (Resmi Gazete. 09.11.1997/23165), Avusturya (Resmi Gazete. 04.08.1931/1864), Azerbaycan (Resmi Gazete. 23.03.2004/25411), Belarus (Resmi Gazete. 31.07.2017/30140), Bosna Hersek (Resmi Gazete. 07.01.2008/26749), Bulgaristan (24.05.1978/16296), Cezayir (Resmi Gazete. 08.09.1991/20985), Çekya (Resmi Gazete. 09.07.1932/2145), Çin (Resmi Gazete. 12.11.1994/22109), Fas (Resmi Gazete. 08.09.1997/20985), Gürcistan (Resmi Gazete. 24.08.1997/23090), Hırvatistan (Resmi Gazete. 24.05.2000/24058), Hindistan (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Irak (Resmi Gazete. 02.08.1992/21303), İngiltere (Resmi Gazete. 05.07.1932/2045), İran (Resmi Gazete. 10.03.2011/27870), İsviçre (Resmi Gazete. 04.07.1934/2743), İtalya (Resmi Gazete. 03.03.1929/1133), Kanada (Resmi Gazete. 05.07.1932/2142), Karadağ (Resmi Gazete.

Ayrıca Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 39. maddesi gereği her takvim yılı başında (Aralık ayı sonunda ya da ocak ayı başında) Adalet Bakanlığı'nca, Dışişleri Bakanlığından görüş alınmak suretiyle, tebligat işleri ile ilgili anlaşmaların hükümleri, mütekabiliyete dair esaslar ve ülkelere göre tebligat masrafları Resmî Gazete de yayınlanan tebliğlerle ilan edilmektedir.⁵⁶

Bütün bunlar ile beraber, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nce hazırlanan ve 16.11.2011 tarihinde yürürlüğe giren Hukuki Alanda Uluslararası Adli Tebligat İşlemleri konulu 63/3 sayılı Genelge de⁵⁷ belirtilen usul ve esaslara da dikkat edilmesi gerekmektedir.⁵⁸

2.1.7. Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler

Tebligat Kanununun kapsamında kimlerin tebligat yapabileceği Tebligat Kanununun 1. maddesinde belirtilmiştir.⁵⁹ Bu merciler, Yargı organları, 10.12.2003 tarih ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'na ekli; (I) sayılı cetvelde bulunan genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri,⁶⁰ (II) sayılı cetvelde bulunan özel bütçeli idareler,⁶¹ (III) sayılı cetvelde bulunan düzenleyici ve denetleyici nitelikteki kurumlar,⁶²

04.01.1936/3197), Kazakistan (Resmi Gazete. 12.11.1997/23168), Kırgızistan (Resmi Gazete. 24.03.2012/28243), KKTC (Resmi Gazete. 13.02.1989/20079), Kuveyt (Resmi Gazete. 30.05.2000/24064), Litvanya (Resmi Gazete. 20.04.2004/25439), Macaristan (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Makedonya (Resmi Gazete. 14.05.2000/24049), Mısır (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Moğolistan (Resmi Gazete. 04.05.2004/25452), Moldova (Resmi Gazete. 28.05.2000/24062), Özbekistan (Resmi Gazete. 07.11.1997/23163), Pakistan (Resmi Gazete. 31.07.1982/17768), Polonya (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Romanya (Resmi Gazete. 06.09.2008/26989), Sırbistan (Resmi Gazete. 04.01.1936/3197), Slovakya (Resmi Gazete. 07.12.2007/26723), Slovenya (Resmi Gazete. 04.01.1936/3197), Tacikistan (Resmi Gazete. 30.05.2000/24064), Tunus (Resmi Gazete. 17.03.1983/17990), Türkmenistan (Resmi Gazete. 22.05.2013/28654), Ukrayna (Resmi Gazete. 22.12.2003/25324), Umman (Resmi Gazete. 22.05.2010/27588), Ürdün (Resmi Gazete. 05.09.1975/15347).

⁵⁶ 2020 yılına ilişkin bkz. Resmi Gazete: Tarih: 26.12.2019, Sayı: 30990; 2021 yılına ilişkin bkz. Resmi Gazete: Tarih: 26.12.2020, Sayı: 31346; 2022 yılına ilişkin bkz. Resmi Gazete. 17.12.2021/31692; 2023 yılına ilişkin bkz. Resmi Gazete: Tarih: 21.12.2022, Sayı: 32050; bkz. Resmi Gazete: Tarih: 26.12.2023, Sayı: 32411.

⁵⁷ 63/3 sayılı Genelge.

⁵⁸ **Kurban**, s. 22.

⁵⁹ **Kurban**, s. 21.

⁶⁰ Bu cetvelde, Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı, Anayasa Mahkemesi, Yargıtay, Danıştay, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu, Bakanlıklar ve Bakanlık teşkilatında yer alan genel müdürlükler yer almaktadır (Bkz. 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, Resmî Gazete: Tarih: 24.12.2003, Sayı: 25326).

⁶¹ Bu cetvelde, Yükseköğretim Kurulu, Üniversiteler ve Yüksek Teknoloji Enstitüleri ile özel bütçeli kamu kuruluşları yer almaktadır (Bkz. 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu).

⁶² Bu cetvelde, üst kurullar yer almaktadır (Bkz. 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu)

(IV) sayılı cetvelde bulunan sosyal güvenlik kurumları⁶³ ile yerel yönetimler, noter ve baroları kapsamaktadır.

Tebliğat Kanununun 1. maddesinde sayılmayan merciler, ancak duruma göre 02.03.1950 tarih ve 584 sayılı Posta Kanunu kapsamında tebliğat yapabileceklerdir. Bununla beraber Tebliğat Kanununun 1. maddesi kapsamında olmayan bazı merciler, ancak özel durumlarda Tebliğat Kanunu kapsamında tebliğat çıkarabileceklerdir.

Kendi özel kanunlarında Tebliğat Kanunu çerçevesinde tebliğat çıkarabileceklerine dair düzenleme bulunmaması halinde, bu merciler bu kanun kapsamında tebliğat çıkarabileceklerdir.⁶⁴ Örneğin mali tebliğat konusunda Vergi Usul Kanununda özel bir düzenleme bulunduğundan, mali tebliğatlar Vergi Usul Kanununa göre yapılacaktır. Ayrıca özel kanunlarında Tebliğat Kanunu'na göre işlem yapılmasını zorunlu kılan düzenleme bulunması halinde, tebliğ işlemi⁶⁵ Tebliğat Kanunu'nda belirlenen usul dikkate alınarak yapılması gerekecektir.⁶⁶

2.2. TEBLİGAT TÜRLERİ

Tebliğat işlemleri ile ilgili mevzuatta, konusuna göre kazai tebliğat, idari tebliğat, mali tebliğat olmak üzere üç tebliğat türü düzenlenmiştir.⁶⁷ Bununla beraber Tebliğat Kanununun 34-51. maddelerine göre özel tebliğat hükümleri uygulayan merciler, bu maddelerde hüküm bulunmazsa 1-33. maddeler gereği genel hükümlere göre tebliğat işlemlerini yerine getirebileceklerdir.⁶⁸

2.2.1. Yargısal (Kazai) Tebliğat

Kazai tebliğat, Tebliğat Kanununun 34 ila 44. maddeleri arasında düzenlenmiştir. Yargı organları tarafından çıkarılan tebliğat kazai tebliğat olarak isimlendirilmektedir.⁶⁹

⁶³ Bu cetvelde, Sosyal Güvenlik Kurumu ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü yer almaktadır (Bkz. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu)

⁶⁴ **Hanağası**, Emel / **Özekes**, Muhammed: "Tebliğat Hukuku ile İlgili Genel Bilgiler ve Tebliğatın Yapılabileceği Kişiler", Doğan Gökbel (Ed.), Yargı Örgütü ve Tebliğat Hukuku içinde (87-101), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2012, s. 54.

⁶⁵ Örnek olarak, İcra ve İflas Kanunu, madde 21/1 ve 57/1.

⁶⁶ **Muşul**, s. 73.

⁶⁷ **Atalı**, Murat/**Ermenek**, İbrahim/Üçüncü, Hilal Sümeyye: Tebliğat Hukuku, 6. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2023, s. 85.

⁶⁸ **Çevik**, s. 29.

⁶⁹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 85.

Mahkemeler, cumhuriyet savcılıkları ve icra daireleri (İİK. Md. 21/1,57) kazai tebligat çıkarabilmektedir. Tebligat Kanunu'nda yapılacak değişiklik ile kazai tebligat kelimesinin yargısal tebligat şeklinde değiştirilmesinin uygun olacağına dair doktrinde görüşler bulunmaktadır.⁷⁰

İcra İflas Kanunu'nun icra tebliğleri başlığını taşıyan 21-25. Maddelerinde, icra daireleri tarafından yapılacak olan tebligatlarda Tebligat Kanunu hükümlerinin uygulanacağı belirtilmiştir. Ayrıca tüketici sorunları hakem heyetleri de yargı merci olarak tebligat çıkarmaya yetkilidir.⁷¹

Yargısal tebligat hükümleri adli ve idari yargı mercilerinin yaptığı tebligat işlemleri anlamına gelmektedir. Tebligat Kanununun 34. maddesi adli ve idari yargı kollarını özellikle saymak suretiyle, bu iki yargı yolu haricindeki Anayasa Yargısı, Seçim Yargısı ve Uyuşmazlık Yargısı tebligat işlemlerini yargısal tebligat hükümlerine dâhil etmemiştir. Bununla beraber 2247 sayılı Kanununun 33. maddesinde Uyuşmazlık Yargısı ile ilgili işlemlerde Tebligat Kanununun hükümlerinin esas alınacağı düzenlenmiştir.⁷²

Yargısal tebligatın amacı dikkate alındığında, yargısal hizmetler yürüten mercilerin tebligat alanındaki özel durumlarına uygun tebligat düzenlemelerini içermesidir. Ayrıca Cumhuriyet Başsavcılığı ile icra daireleri “adli ve idari yargı mercileri” kavramının geniş şekilde değerlendirilmesiyle bu kapsama alınmıştır. Belirttiğimiz iki husus dikkate alındığında Anayasa Mahkemesi, Uyuşmazlık Mahkemesi ve Yüksek Seçim Kurulu'nun tebligat işlemlerinde yargısal tebligat hükümlerinin uygulanabileceği anlaşılmaktadır.⁷³

Noterler, Tebligat Kanunu'nun 1. maddesinde tebligat çıkarmaya yetkili merciler arasında sayılsa da yargı merci olmadığından, yargısal tebligata dair hükümleri uygulayamayacaktır. Noterler ancak Noterlik Kanununun 70. maddesi gereği, Tebligat

---

⁷⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s.156.

⁷¹ **Küçük**, Alper Tunga: “İcra Ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler”, Journal of Istanbul University Law Faculty, 74(1), 2016, (s. 305-329), s. 305.

⁷² **Çevik**, s. 30.

⁷³ **Çevik**, s. 31.

Kanunun birinci babında yer alan hükümlere göre (Tebliğat Kanunu 1-33. madde) tebliğat işlemlerini yapabileceklerdir.⁷⁴

2.2.2. İdari Tebliğat

İdari tebliğat, Tebliğat Kanununun 48 ile 49. maddelerinde düzenlenmiş, yargısal ve mali tebliğat haricinde ki tebliğatlardır. İdari tebliğata örnek olarak gümrük ve tekell idaresi ile tapu müdürlüğü tarafından düzenlenen tebliğatlar örnek verilebilir.⁷⁵

İdari tebliğat işlemlerinde, öncelikle özel kanunlarında tebliğatla ilgili hüküm varsa buna göre tebliğat yapılacak, hüküm bulunmaması halinde ise, idari tebliğatı düzenleyen Tebliğat Kanununun 45-49. madde hükümlerini uygulayabileceklerdir. Burada da hüküm yoksa, son olarak Tebliğat Kanununun birinci babında yer alan genel hükümleri uygulayabileceklerdir.⁷⁶

Tapu idarelerince yapılacak tebliğatlarda, tapuda kayıtlı taşınmazlar veya miras, kamulaştırma, cebri icra ya da mahkeme ilamı ile iktisapta bulunan hak sahiplerinin, adreslerini ve adres değişikliklerini buldukları yerin tapu idaresine bildirme zorunluluğu bulunmaktadır. Tapu idareleri tarafından gönderilecek davetiye ve tebliğ evrakı, muhatabın son adresine yapılır. Hak sahibinin adresine tebliğat yapılamaması durumunda, adres kayıt sistemindeki adresi tebliğat adresi olarak kabul edilecektir.⁷⁷

2.2.3. Mali Tebliğat

Mali tebliğat, Tebliğat Kanununun 50 ile 51. maddeleri arasında düzenlenmiştir.⁷⁸ Mali tebliğatı, Sayıştay ve VUK çerçevesinde diğer idarelerin çıkardığı tebliğatlar olarak incelemek gerekmektedir.⁷⁹ Sayıştay aynı zamanda bir yargı mercii olduğundan,

⁷⁴ Yargıtay, 19. HD., Esas No: 2010/12050, Karar No: 2011/7134, Tarih: 30.05.2011; Yargıtay 3. HD., Esas No:2010/12138, Karar No: 2010/15585, Tarih: 04.10.2010 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T:22.05.2024)

⁷⁵ **Atal/Ermenek/Üçüncü**, s. 87

⁷⁶ **Yılmaz/Çağlar**, s. 700.

⁷⁷ **Tahiroğlu**, Fatih: “*Tebliğat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebliğat Çıkarmaya Yetkili Merciler*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 74, Sayı: 1, İstanbul 2016, s. 391.

⁷⁸ **Deliduman**, s. 54.

⁷⁹ **Özbay**, İbrahim/**Yardımcı**, Taner Emre: Tebliğat Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2018, s. 39.

yargısal tebligatta çıkarmaya yetkilidir. Sayıştay'ın çıkaracağı mali tebligatta, muhatabın çalıştığı yere göre farklı düzenlemeler bulunmaktadır.⁸⁰

Muhatap merkez teşkilatında görevli ise, bu şahısların bağlı bulunduğu idare aracılığıyla tebligat yapılacak, bunların haricindeki kişilere ise mahalli mülki amir tarafından tebligat yapılacaktır. Tebliğden imtina edilmesi ya da adresin tespit edilememesi halinde, Tebligat Kanununun genel hükümlerini düzenleyen 1-33. maddelerine göre tebligat işlemleri yapılabilecektir.⁸¹

Sayıştay haricinde kalan diğer mali tebligatlar, Maliye Bakanlığının özel zarflarda ve kapalı şekilde postaya verdiği harç, vergi ve resim ile bunlara dair her türlü yazıyla ilgili tebligatlardır.⁸² Bu tebligatlar ise Vergi Usul Kanununun 93. maddesi ile 109. maddesi arasında düzenlenmiştir.⁸³

2.3. TEBLİGAT USULLERİ

2.3.1.Yapılış Şekline Göre Tebligat

2.3.1.1. Dolaylı Tebligat

2.3.1.1.1 Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi Aracılığıyla Tebligat

Tebligat kural olarak PTT (Posta ve Telgraf Teşkilatı) Genel Müdürlüğü ya da tebliği çıkaran merciin memuru vasıtasıyla yapılmaktadır.⁸⁴ Tebliğ çıkaracak merci, tebliğin PTT vasıtasıyla yapılmasına karar verilebileceği gibi memur vasıtasıyla yapılamasına da karar verebilecektir. Tebliğin memur vasıtasıyla yapılmasına karar verilmesi için Tebligat Kanunu'nun 2/1 maddesinin uygulama şartlarının gerçekleşmesi gerekmektedir. Çünkü Tebligat Kanununun 1. maddesinde tebligatın PTT ya da memur vasıtasıyla yapılacağı açıkça belirtilmiştir.⁸⁵

Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 41. maddesine göre, adli, idari ve askeri yargı mercileri ile diğer adalet daireleri talep halinde ya da re'sen

---

⁸⁰ Çatalkaya, s. 86.

⁸¹ Çevik, s. 33.

⁸² Özbay/Yardımcı, s. 39

⁸³ Çevik, s. 33.

⁸⁴ Albayrak, s. 37.

⁸⁵ Muşul, s. 75.

dairelerinde ki memurlar aracılığıyla tebligat yapabileceklerdir.⁸⁶ Tebligat Kanunu'nun 2/1. maddesi ise, tebligatın memur tarafından yaptırılabilceğini değil, tebligatın memur vasıtasıyla yaptırılmasının zorunlu olduğu halleri düzenlemiştir. Bu nedenle memur tarafından tebliğin yapılmasının zorunlu olduğu hallerde, tebliğin PTT vasıtasıyla yapılması halinde yapılan tebliğ, usulsüz bir tebliğ olacaktır.⁸⁷

2.3.1.1.2. Memur Vasıtasıyla Tebligat

Memur vasıtasıyla tebligatın yapılmasının zorunlu olduğu haller Tebligat Kanununun 2. Maddesinin birinci fıkrasında sayılmıştır. Tebligat Kanunu'nun 2. maddesinin 1. fıkrasına göre, diğer kanunlarda tebliğin memur aracılığıyla yaptırılmasıyla ilgili hüküm bulunması ve tebligatın memur aracılığıyla yapılmaması halinde gecikilmesi ile bu gecikmenin zarara neden olacağı ihtimalinin düşünüldüğü hallerde, tebligatın memur vasıtasıyla yapılması gerekmektedir.⁸⁸

Memur aracılığıyla tebligat konusu, hem Tebligat Kanunu'nun 2. maddesinde hem de Tebligat Kanunu'nun 41. maddesinde düzenlenmiştir. Aynı hususun mevzuatta farklı yerlerde düzenlenmesi eleştirilebilecektir. Ancak Tebligat Kanunu'nun 41. maddesinde, geniş anlamda kazai mercilerin memurları vasıtasıyla tebligatını düzenlemektedir. İki madde arasında ki fark Tebligat Kanunu'nun 41. maddesinde tebligat çıkaracak mercilerin daha dar olması, buna karşın tebligat yapabilme şartları yönünden ise kapsamının daha geniş olmasıdır.

Tebligat Kanunu'nun 2. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için özel kanunlarda hüküm bulunması veya gecikmesinde zarar olması umulan bir iş olması gerekmektedir. Tebligat Kanunu'nun 41. maddesine göre ise kazai mercilerin memur aracılığıyla tebligat yapabilmesi için gecikmesinde zarar olması şartı aranmamakta, re'sen ya da talep durumunda işin özelliğine göre, dairelerinde bulunan memurlar aracılığıyla tebligat yapılmasına karar verebilmektedirler. Sonuç olarak Tebligat Kanunu'nun 41. maddesi özel hüküm niteliğinde, Tebligat Kanunu'nun 2. maddesi ise genel hüküm niteliğindedir.⁸⁹

---

⁸⁶ Albayrak, s.39.

⁸⁷ Muşul, s. 75-76.

⁸⁸ Ruhi, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s.57.

⁸⁹ Albayrak, s.39; Yılmaz/Çağlar, s. 85.

Tebliğat Kanununun 1. maddesinde belirtilen, Tebliğat Kanunu hükümlerine tabi olan daire ve müesseseler, aynı yerde bulunmaları halinde, bunlar arasındaki tebliğat ya da bu daire ve müesseselerde ki kişilere yapılacak tebliğat, kendi memurları veya mahalli mülkü amirin emriyle zabıta vasıtasıyla yaptırılacaktır. Buna örnek olarak Gaziantep İcra Dairesinde çalışan borçlu memura yapılacak tebliğatın, icra memuru tarafından yaptırılması verilebilir.⁹⁰

Tebliğatın, muhatabın bilinen son adresine yapılacağına dair Tebliğat Kanunu'nun 10/1. maddesinin istisnası, aynı kanunun 10/3. maddesinde düzenlenmiştir. Muhatabın başvurması ya da kabulü halinde tebliğat her yerde yapılabilecektir. O halde aleyhine açılan dava veya icra takibiyle ilgili tebliğ, muhatabının başvurması halinde mahkemenin yazı işlerinde ya da icra dairesinde yapılabilecektir. Bu şekilde yapılan tebliğ, tebliğatı gerçekleştirecek merci ile tebliğatın muhatabı arasında tebliğatı yapacak bir aracı bulunmadan yapıldığından, aracısız doğrudan tebliğ hali söz konusu olacaktır.⁹¹

Yazı işlerinde tebliğat yapılırken düzenlenen tutanakta, tebliğatı yapan memurun adı soyadı, imzası, tebliğ tarihi, tebellüğ edenin adı, soyadı ve imzası bulunması gerekmekte; aksi halde tebliğat usulsüz bir tebliğat olacaktır. Bu şekilde yapılan tebliğatta ayrıca tebliğ tutanağı düzenlenmeyecek ve tebliğ masrafı da alınmayacaktır.⁹² Memur vasıtasıyla yapılan tebliğatlarda, tebliğatı yapan memurların PTT dağıtıcıları gibi eğitim almamaları sebebiyle bazı sıkıntılar yaşanmaktadır. Bu sebeple memur vasıtasıyla yapılan tebliğatlara dair memurlara gerekli eğitimlerin verilmesi gerekmektedir.⁹³

Uygulama da bu tebliğ yolu kredi vermek isteyen bazı kimselerin, vade geldiğinde alacaklarını tahsil edebilmek için, borçlu aleyhine icra takibi başlatarak ödeme emrini icra dairesinde tebliğ ettirmesi ve borçlunun borca herhangi bir itirazı ve şikâyeti bulunmadığını beyan etmesiyle ödeme emrini kesinleştirip, aynı gün içerisinde borçlunun mallarına hacizler gerçekleştirilmektedir. Bu şekilde yapılan tebliğat, Tebliğat Kanununun 10/3. maddesi ile 21/1. maddeleri gereği geçerli bir tebliğat olduğu gibi ödeme emrine itiraz süresi geçmeden konulan hacizde, itiraz süresi borçlu yararına

---

⁹⁰ Albayrak, s. 38-39.

⁹¹ Muşul, s. 76.

⁹² Muşul, s. 76-77.

⁹³ Albayrak, s. 39.

konulan bir süre olduğundan İİK 20 maddesinin 2. cümlesi gereği borçlu bakımından geçerli bir haciz olacaktır.⁹⁴

2.3.1.1.3. Muhataba Yapılan Tebligat

2.3.1.1.3.1. Muhatabın Bilinen Son Adresine Yapılan Tebligat

Muhatap, kendisine tebligat evrakı düzenlenen gerçek ve tüzel kişiyi ifade etmektedir.⁹⁵ Gerçek kişinin iradi ya da kanuni temsilcisinin bulunması halinde tebligat bu kişiye yapılır. Örnek olarak kişi velayet veya vesayet altında ise tebligat velisine ya da vasisine yapılacaktır.⁹⁶

Tebligat Kanunu, kural olarak “adreste tebligat” esasını kabul ettiğinden tebligat öncelikle muhatabın bilinen son adresine ve bizzat kendisine yapılır. Adres, muhatabın yerleşim yeri, meskeni ya da işyeri olabilir.⁹⁷ Yerleşim yeri, bir kimsenin yerleşmek niyeti ile kaldığı yer iken, mesken ise bir kimsenin yerleşmek niyeti olmaksızın geçici olarak oturduğu yerdir.⁹⁸

Bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın veya diğer ilgililerin bildirimleri veya mevcut belgeler esas alınmaktadır. Önemle belirtmek isteriz ki tebligat hukukunda, tarafların delilleri ya da tarafların beyanları ile bağlı olmaksızın hâkimin re’sen araştırma yükümlülüğü bulunmaktadır. Maddi gerçekliğin araştırılması ilkesi, ceza kanununda olduğu gibi tebligat hukukunda da geçerlidir. Yargıtay’ın bir kararında, bilinen en son adresin tespitinde, tebliğ isteyen beyanı, muhatabın ya da diğer ilgililerin bildirimleri veya mevcut belgeler esas alınsa da tebligat hukukunda, taraf beyanları ile taraf delilleri ile bağlı olmadan hâkimin re’sen araştırma yükümlülüğü bulunduğu hükmetmiştir.⁹⁹

Bir dava dosyasında herhangi bir şekilde bildirilen ya da herhangi bir belgede mevcut olan adres, bilinen son adres olarak kabul edildiğinden tebligatın önce bu adrese

---

⁹⁴ **Muşul**, s. 76-77.

⁹⁵ **Albayrak**, s.19.

⁹⁶ **Albayrak**, s.88.

⁹⁷ **Özbay/Yardımcı**, s.38.

⁹⁸ **Çatalkaya**, s. 37.

⁹⁹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2018/8032, Karar No: 2019/166, Tarih: 16.01.2019. (UYAP sisteminden temin edilmiştir. (E.T: 23.04.2024).

çıkarılması gerekmektedir.¹⁰⁰ Yargıtay bir kararında, alacaklının takip öncesi, takibe konu faturalarla ilgili noter vasıtasıyla ihtar çekilen adresi, borçlunun bilinen son adresi olarak kabul etmiştir.¹⁰¹

2.3.1.1.3.2. Vekile ve Kanuni Temsilciye Yapılan Tebligat

Tebligat Kanununun 11. maddesinin 1. Fıkrasında, vekil vasıtasıyla takip edilen dava ve icra takiplerinde tebligatın vekile yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Vekilden kasıt vekâlet verilen avukat¹⁰² ve müvekkil ise vekâlet veren gerçek ya da tüzel kişidir.¹⁰³

Vekilin birden çok olması durumunda, sadece birisine tebligat yapılması yeterlidir. Birden çok vekile tebligat yapılmış ise, ilk vekile yapılan tebligatın tebliğ tarihi, asıl tebliğ olarak kabul edilecektir.¹⁰⁴ Ancak, vekile tebliğin istisnaları bulunmaktadır. Örnek olarak isticvap davetiyesi ve yemin davetiyesinin bizzat asile yapılması gerekmektedir. Borçlunun cezai sorumluluğuna gidilebilmesi için de, asile ayrıca tebligat yapılması gerekmektedir.¹⁰⁵

Vekilin vekâletnamesinin bulunması, müvekkilin talimatı bulunmadan tüm davaları takip etme yetkisini vekile vermeyecek, bu sebeple açılan davada, dava dilekçesi, tensip tutanağı ile duruşma tarihi müvekkile tebliğ edilecektir. Burada vekilin, asilin sürekli avukatlığını yapması durumunda da tebliğin asile yapılması gerekmektedir.¹⁰⁶

Devlet ile Kamu tüzel kişilerinin kurum avukatları tarafından temsil edilmesi durumunda da tebligat vekile yapılacaktır.¹⁰⁷ Yukarıda belirtilen kural burada da geçerli olup, kamu kurumları aleyhine açılan davalarda dava dilekçesi, tensip tutanağı ile duruşma tarihi ilgili kamu kurumuna tebliğ edilir, kurum avukatının dosyaya yetki

¹⁰⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 59.

¹⁰¹ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2013/828, Karar No: 2013/9278, Tarih 14.03.2013. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 23.04.2024).

¹⁰² **Muşul**, s.268

¹⁰³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 67.

¹⁰⁴ Tebligat Kanunu md. 18/2.

¹⁰⁵ **Albayrak**, s.92.

¹⁰⁶ **Akcan**, Recep / **Albayrak**, Hakan: Tebligat Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016, s. 102.

¹⁰⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 150

belgesi ve bir kısım belediye gibi kamu kurumlarında vekâletname sunması durumunda tebligatlar kurum avukatlarına yapılacaktır.¹⁰⁸

1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35. maddesi gereği, adli işlemleri yalnızca baroya kayıtlı avukatlar yapabileceğinden, avukat olmayan kişilerin tebligat kabul etmeye yetkili özel vekâletnameleri bulunsa dahi, adli tebligat bu kişilere yapılamayacaktır.¹⁰⁹ Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin 9. fıkrasında, baro levhasına kayıtlı avukatlara tebligatın elektronik ortamda yapılmasının zorunlu olduğu düzenlenmiştir.¹¹⁰ Herhangi bir sebeple elektronik ortamda tebligat yapılamaması durumunda, klasik tebligat yapılmaya devam edilecektir. Elektronik tebligat adresi bulunmayan avukatlarla ilgili bir ceza düzenlenmemiştir.¹¹¹

Davayı takip eden vekilin yetkisi, dava neticesinde verilen hükmü de kapsadığından, HMK. 73. madde ile İİK. 24. madde gereği icra emrinin davayı takip eden avukata tebliğ edilmesi gerekmektedir.¹¹² Vekil ile takip edilen işlerde hem vekile hem de asile tebligat çıkarılması halinde, asile yapılan tebligat fuzuli olacak ve bu tebliğin usulüne uygun olup olmamasının hiçbir önemi olmayacaktır.¹¹³

Vekil vasıtası ile takip edilen işlerde, tebligatın vekile yapılması kuralının istisnası bulunmaktadır. Bu durumlarda yapılacak tebligatın asile yapılması gerekmektedir. İsticvap ve yemin gibi kişiye bağlı işlemlerde tebligatın asile yapılması zorunludur.¹¹⁴

Tebligat Kanunu'nun 11. maddesinin 2. fıkrası gereği, vekil ile takip edilen işlerde, avukatın bürosuna yapılan tebligatların resmi çalışma günü ve saatinde yapılması gerekmektedir. Avukatlık serbest meslek olduğundan, resmi gün ve saat onun için söz konusu olamayacağından resmi gün ve saatinden kasıt, resmi mesai gün ve saati olacaktır. Buna göre sabah saat 9.00-12.00 ile öğleden sonra 13.30-17.30 saatleri

¹⁰⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 67-68.

¹⁰⁹ **Pekcantez**, Hakan: Usul- Medeni Usul Hukuku, C. I-II-III, 15. Baskı, On İki Levha, İstanbul 2017, s. 503.

¹¹⁰ **Özbay/Yardımcı**, s. 35.

¹¹¹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 68-69.

¹¹² **Muşul**, s. 251, 252.

¹¹³ **Özbay/Yardımcı**, s. 54.

¹¹⁴ **Muşul**, s. 279.

arasında tebligat yapılabilecektir. Bu sebeple tatil günlerinde tebligat yapılamayacak, ancak adli tatil döneminde resmi mesai gün ve saatinde tebligat yapılabilecektir.¹¹⁵

Avukat adına çıkarılan tebligatın avukata yapılması gerekmekte ise de avukatın yazıhanede bulunmaması ya da tebligatı alamayacak durumda bulunması hallerinde, bu durum tebligat evrakında açıkça belirtilmek suretiyle, tebligat kâtibine veya sekreterine yapılabilecektir. Avukat adına tebliğ edilememesi sebebi tebligat evrakına yazılmadan, doğrudan kâtime ya da sekretere tebligat yapılması halinde, bu yapılan tebligat usulsüz olacaktır. Aynı durum avukatın yanında sigortalı veya sigortasız çalışan avukat içinde geçerli olacak ve yukarıda belirtilen şartlara uygun olarak avukatın yanında sigortalı veya sigortasız çalışan avukata da tebligat yapılabilecektir.¹¹⁶

Taraflardan birisinin vekili azletmiş ve vekile de azli bildirmiş ancak vekili azlettiğini mahkemeye bildirmemiş ise, bu durum karşı taraf ve mahkeme için hüküm ifade etmez. Mahkeme ile karşı taraf usul işlemlerini azledilen vekile yapmaya devam edecektir. Azledilen vekile yapılan tebligat ile süreler işlemeye devam edecek, vekilin istifasının veya azlinin mahkeme ya da icra dairesine ulaşması ve karşı tarafa bildirilmesinden sonra, azledilen vekile artık tebligat yapılamayacaktır.¹¹⁷

Tebligat Kanununun 11. maddesinin 3. fıkrasına göre, kanuni mümessilleri bulunan ya da bulunması gerekenlere yapılması gerekenlere, kanunlarda bizzat kendilerine tebligat yapılmasına dair düzenleme bulunmaması halinde, tebligat temsilcilerine yapılacaktır. Fiil ehliyeti bulunmayan kişilere yapılacak tebligat, çocuk velayet altında ise anne babasına, istisnai olarak vesayet altında ise vasisine, çocuğu davada temsil etmek üzere kayyım atanması durumunda ise, kayyıma tebligat yapılacaktır.¹¹⁸

Dava ehliyeti bulunmayan ve kanuni temsilcisi de atanmamış olan şahıslara çıkarılan tebligatlarda, bu husus belirtilmek suretiyle, tebligat çıkış merciiine iade edilecek ve dava ehliyeti bulunmayan şahsa kanuni temsilci atandıktan sonra, tebligat kanuni temsilciye yapılacaktır.¹¹⁹

---

¹¹⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 72.

¹¹⁶ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 151.

¹¹⁷ YHGK., Esas No: 2012/11-1064, Karar No: 2013/417, Tarih: 03.04.2013. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 02.03.2024).

¹¹⁸ **Özbay/Yardımcı**, s. 53.

¹¹⁹ **Albayrak**, s. 94.

Ayırt etme yeteneğine sahip olan, ancak ergin olmayan kişiler adına gönderilen tebligat kural olarak kanuni temsilcisine yapılırsa da davanın devamı sırasında şahsın ergin olması durumunda, tebligat yapılacak şahsın ergin olduğu tarihten itibaren tebligat kendisine yapılacaktır.¹²⁰ Ayırt etme yeteneğine sahip fakat ergin olmayan küçük ya da kısıtlının, dava yoluyla takip ehliyetine sahip oldukları durumlarda, tebligat ayırt etme yeteneğine sahip olan küçük ya da kısıtlıya yapılacaktır.¹²¹

Bu durumlar ise, mümeyyiz küçük veya kısıtlının kişiye sıkı sıkıya bağlı olan davalarda, bir meslek ve sanat ile uğraşmasına ebeveynleri tarafından izin verilen küçük ya da kısıtlılar ve mümeyyiz küçük ve kısıtlıların tasarruf hakkı kendilerine bırakılan mal ve alacaklardan doğan dava ve takiplerde, tebligat bizzat kendilerine yapılabilir.¹²²

2.3.1.1.3.3. Tüzel Kişilere Yapılan Tebligat

Tebliğatın muhatabı gerçek ya da tüzel kişi olabilecek olsa da Tebligat Kanun'unda gerçek kişiler dikkate alınmıştır.¹²³ Tebligat Kanunu'nun 12. maddesinin 1. fıkrasında, tüzel kişilere yapılacak tebligatın, bunların yetkili mümessillerine, bunların birden fazla olması durumunda ise tebligatın yalnız bunların birisine yapılacağı düzenlenmiştir. Tebligat Kanunu'nun 12. maddesinin 2. fıkrası, bir ticarethanenin muamelelerinden kaynaklanan uyuşmazlıklarda, ticari mümessile yapılacak tebliğin geçerli olduğu hüküm altına alınmıştır.¹²⁴

Hukuk literatüründe insanlara gerçek kişiler, hukuki anlamda kişiliği olan diğerlerine ise tüzel kişi denilmektedir. Tüzel kişilerde hak ve fiil ehliyetine sahiptir. Tüzel kişiler kamu hukuku tüzel kişileri ve özel hukuk tüzel kişileri olarak ikiye ayrılmıştır.¹²⁵

Kamu hukuku tüzel kişileri, kanunla ya da kanunun açık olarak verdiği yetkiye istinaden kurulur. Devletin kendisi kamu tüzel kişisi olduğundan, bakanlıkların devletten ayrı tüzel kişiliği bulunmaz. Bununla beraber bakanlıklar, devletin asli organları olduğundan bakanlıklar aleyhine dava açılabilecek ve icra takibi

¹²⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 78.

¹²¹ **Özbay/Yardımcı**, s. 53.

¹²² **Akcan/ Albayrak**, s. 110.

¹²³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 174.

¹²⁴ Tebligat Kanunu'nun 12. maddesinin 1. Ve 2. fıkrası.

¹²⁵ **Muşul**, s. 484.

yapılabilecektir. Kamu idareleri olan mahalli idareler, belediye ve köyler ile üniversiteler gibi kamu kurumları tebligat evrakı düzenleyebilecek ve tebligat evrakını kabul edebileceklerdir.¹²⁶

Tüzel kişiliği bulunmayan adi ortaklık, miras ortaklığı gibi kişi ve mal ortaklıkları adına tebligat düzenlenemez. Adi ortaklığı teşkil eden ortaklara ve miras ortaklığını teşkil eden mirasçılara ayrı ayrı tebligat düzenlenmesi gerekmektedir.¹²⁷ Yargıtay bir kararında, adi ortaklığın tüzel kişiliği bulunmadığını, dolayısıyla taraf ehliyeti de bulunmadığından adi ortaklık adına çıkarılan ödeme emrinin geçerli olmadığını hüküm altına almıştır.¹²⁸

Tebliğat Kanunu'nun 7/a maddesinin 7. bendi gereği, özel hukuk tüzel kişilerine elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur.¹²⁹ Kural olarak şirkete yapılacak tebligat şirket merkezine yapılmalıdır. Davanın ya da icra takibinin dayanağı olan işlem merkez tarafından yapılmışsa tebligat merkeze, şube tarafından yapılmış ise tebligat şubeye yapılmalıdır.¹³⁰ Tebligat ticari işletmenin bildirilen son adresine yapılacaktır. Tebligat çıkarılmasını talep eden kişi tebligat çıkarılacak ticari işletmenin son adresini bilmiyorsa ya da emin değilse ticari işletmenin resmi kayıtlardaki adresi esas alınacaktır.¹³¹

Şirketin adresi kayıtlı bulunduğu ticaret sicil memurluğundan sorularak temin edilecek ve tebligat bu adrese yapılacaktır. Şirketler adres değişikliği yapmaları halinde bu adres değişikliğini en kısa zamanda ticaret sicil memurluğuna yazılı olarak bildirmek ve ticaret sicil gazetesinde ilan ettirmek zorundadır. Bildirilmemesi ve ticaret sicil gazetesinde ilan edilmesi durumunda, ticaret sicil memurluğuna bildirdiği eski adrese tebligat yapılacaktır.¹³²

Tebliğat kural olarak tüzel kişinin yetkili temsilcisine yapılacaktır. Yetkili temsilcinin belirlenmesinde tüzel kişiliğin niteliğine bakılması gerekmektedir. Tüzel kişiliğin niteliğine göre, hangi organ ya da kişinin tüzel kişiyi temsil edeceği

¹²⁶ **Atal/Ermenek/Üçüncü**, s. 175.

¹²⁷ **Atal/Ermenek/Üçüncü**, s. 175.

¹²⁸ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2011/8401, Karar No: 2011/25210, Tarih: 29.11.2011. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.05.2024).

¹²⁹ Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin 7. Bendi.

¹³⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 82.

¹³¹ **Albayrak**, s.119.

¹³² **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 351.

değişmektedir. Vakıf, dernek, şirket gibi özel hukuk tüzel kişilerinde, tüzel kişinin kuruluş belgesinde tüzel kişiyi kim ya da kimlerin temsil edeceği belirtilmektedir.¹³³

Tebliğat Kanununun 13. maddesi gereği, tüzel kişiler adına tebliğ yapılacak kimselerin herhangi bir nedenle iş saatinde işyerinde bulunmaması ya da tebliğat evrakını alamayacak durumda olmaları halinde, tebliğat tüzel kişinin hazır olan memur veya çalışanlarından birisine yapılacaktır. Kendisine tebliğat yapılacak memur ya da çalışanın, tüzel kişinin tebliğat yapılacak yerde ki teşkilatı ya da personeli içerisinde, tebliğatın yapılacak tüzel kişinin temsilcisinden sonra gelen kimse ya da evrak müdürü gibi bu işle görevlendirilmiş bir şahıs olması gerekmektedir. Bu kişiler de yoksa, bu durum tebliğ mazbatasında belirtilerek, tebliğat orada bulunan diğer memur ve çalışanlara yapılacaktır.¹³⁴

Tebliğ memuru Tebliğat Kanun'undaki sıralamaya riayet etmeli ve bunu tebliğ mazbatasında açıkça belirtmelidir. Tüzel kişinin yetkili temsilcisine tebliğatın yapılamayarak, diğer kişilere tebliğat yapılması halinde, tebliğatın tüzel kişinin yetkili temsilcisine neden yapılamadığının tebliğ mazbatasında açıkça belirtilmesi gerekmektedir.¹³⁵

Şirketle ilgili iflas davası devam ederken, şirketin tüzel kişiliği devam ettiğinden tebliğatın şirkete yapılması gerekmektedir. Şirketin iflasına karar verilmiş ise, bu durumda tebliğatlar iflas dairesine yapılacaktır. Ticaret şirketinin tarafı olduğu davanın devamı sırasında şirketin tasfiye durumuna girmesiyle, şirketin taraf ehliyeti sona ermez, şirketin tüzel kişiliği tasfiye ile sınırlı olarak devam eder. Bu davada şirket, tasfiye memurları tarafından temsil edilecek, tebliğatlarda tasfiye memurlarına yapılacaktır.¹³⁶

Tüzel kişilik, şirketin ticaret sicilindeki kaydının terkinin ile sona ereceğinden, ticaret sicilinden terkin edilmiş şirket, dava açamayacağı gibi bu şirkete davada açılmayacaktır. Dava açılabilmesi için öncelikle şirketin ihya edilmesi gerekmektedir.

---

¹³³ Özbay/Yardımcı, s. 57.

¹³⁴ Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 176.

¹³⁵ Özbay/Yardımcı, s. 57.

¹³⁶ Ruhi, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebliğat, s. 85.

Şirketin ihyası için açılacak olan davada, ilgili ticaret sicil memurluğu usulen davalı olarak gösterilecektir.¹³⁷

2.3.1.1.3.4. Askeri Şahıslara Tebligat

Muhatabın asker kişi olması ve tebligatın askeri birlik içerisinde yapılmasının gerektiği durumlarda, tebligatın kime ve nasıl yapılacağı konusu Tebligat Kanununun 14. maddesinde düzenlenmiştir. Tebligat Kanununun 14. maddesinin 1. fıkrasına göre, astsubaylar hariç olmak üzere erata yapılacak tebliğler, kıta kumandanı ve müessese amiri gibi en yakın üste yapılır.¹³⁸ Erata yapılacak tebliğler yönünden en yakın üst, Tebligat Kanunu'na göre tebligatı kabul edecek olan yetkili kişidir.¹³⁹

Askeri birlik içinde erata (erbaş ve erlere) doğrudan tebliğin zor olması dikkate alınarak, er ve erbaşlara kıta komutanı ve kurum amiri gibi en yakın üste tebligat yapılacaktır. Tebliğ memurunun, en yakın üste tebligat yapmasını, nöbetçi amiri ya da subayı, sağlamak zorundadır.¹⁴⁰ Nöbetçi amiri ya da subayı tarafından, muhatabın en yakın üstü derhal bulundurulamaz ya da tebliğin temininin mümkün olmaması halinde, tebliğ kendilerine yapılacaktır.¹⁴¹

Askeri şahıslara askeri birliklerde yapılacak tebligatı üçe ayırmak suretiyle izah etmek daha uygun olacaktır. Birinci grubu, erata (er, onbaşı, çavuş, uzman çavuş) askeri birliklerde yapılacak tebligat, ikinci grubu ise erat dışında ki subay, astsubay, askeri memur rütbesi ile görev yapan şahıslara askeri birliklerde yapılacak tebligatlar ve üçüncü grubu ise sefer halinde ki birliklerde görev yapan askeri kişilere tebligatlardır.¹⁴² Bir kimsenin nerede askerlik yaptığı bilinmiyorsa, o kişinin kayıtlı olduğu yer askerlik şubesinden sorularak, kıtası tespit edildikten sonra o adrese tebligat yapılacaktır.¹⁴³

Tebligatın yapılacağı en yakın üstten kastedilen, en yakın amiridir. Tebliğ memuru, tebligatı erbaşın en yakın amiri yerine, doğrudan doğruya erbaş ya da ere yapması halinde bu tebligat geçerli olacaktır. Burada tebligatın en yakın amire

¹³⁷ **Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 352-353.

¹³⁸ Tebligat Kanunu 14/1 maddesi.

¹³⁹ **Muşul**, s.327.

¹⁴⁰ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 161.

¹⁴¹ **Muşul**, s.328.

¹⁴² **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 160.

¹⁴³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 88.

yapılmasındaki maksat, erbaşın askeri birlik içerisinde kısa süre içerisinde bulunmasının mümkün olmaması nedeniyle zaman kaybına engel olunmasıdır. Bu sebeple hazır bulunan ya da hemen temin edilen erbaş, doğrudan doğruya yapılan tebligat geçerli olacaktır.¹⁴⁴

Tebliğatin yapılacağı er, onbaşı ya da çavuşun kıtada bulunmayıp firar ettiği, en yakın amiri tarafından beyan edilmesi halinde, bu durum tebliğ evrakına yazılacak ve tebligat çıkış merciiine iade edilecektir.¹⁴⁵ Çünkü muhatabın kıtaya dönüp dönmeyeceği, dönecek olsa ne zaman döneceği belli değildir. Firarda olup tüm araştırmalara rağmen adresi tespit edilemeyen kişiye, ilan tebligat yapılacak, muhatabın sivil hayatta iken kullandığı adresine tebligat yapılamayacaktır.¹⁴⁶

Tebliğat yapılacak çavuş, onbaşı veya erin kısa süreli örnek olarak birkaç gün izinli olduğu, en yakın amiri tarafından beyan ediliyorsa ya da kısa süreli başka yere gitmişse, Tebligat Kanunu'nun 20. maddesi uygulanarak tebligat muhatabın en yakın üssüne yapılacaktır. Tebligat yapılacak çavuş, onbaşı veya erin uzun süreli olarak birlikten ayrılması halinde, bu durum en yakın amiri tarafından beyan edilmesi halinde, muhatabın hak kaybına uğramaması için tebliğ evrakının bila tebliğ iade edilmesi gerekmektedir.¹⁴⁷

Er ve erbaş haricinde ki askeri kişilerin ev adreslerine yapılacak tebliğ, sivil kişilere yapılan tebliğ gibidir. Bu kişilere tebligat, askeri birlik ya da müessese de yapılacak ise aşağıda açıklanacak hususlara riayet edilmesi gerekmektedir. Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 22. maddesinin kapsamı dışındaki erbaş ve er dışındaki subay, astsubay, askeri memur, uzman rütbesiyle görev yapan şahıslara ve askeri öğrencilere askeri mahalde nöbetçi amiri ya da nöbetçi subayının temini üzerine muhataba tebligat yapılacaktır.¹⁴⁸

Tebliğat yapılacak şahıs, bu şahıslar tarafından hemen hazır edilemez ya da tebligatı almaktan imtina ederler ya da diğer bir nedenle tebliğ yapılamazsa, tebliğ nöbetçi amire ya da nöbetçi subayına yapılacaktır.¹⁴⁹ Nöbetçi amiri ya da nöbetçi subayı tarafından gerekli araştırma yapılmadan, tebliğatin doğrudan doğruya nöbetçi

---

¹⁴⁴ **Albayrak**, s. 97.

¹⁴⁵ **Albayrak**, s. 97.

¹⁴⁶ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 89.

¹⁴⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 161.

¹⁴⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 90.

¹⁴⁹ **Albayrak**, s. 97.

amiri ya da nöbetçi subayına yapılması halinde tebligat usulsüz olacaktır.¹⁵⁰ Nöbetçi amiri ya da nöbetçi subayına tebligat yapılabilmesi için, muhatabın araştırıldığı ve bulunamadığının tebliğ evrakına yazılması ve tebligatın nöbetçi amiri ya da nöbetçi subayı haricinde bir kimseye yapılmaması gerekmektedir. Aksi halde tebligat usulsüz olacaktır. Ayrıca tebligat yapılan kişinin nöbetçi amiri mi yoksa nöbetçi subayı mı olduğu da belirtilmelidir.¹⁵¹

12.06.2024 tarihli 7517 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ki askeri birlik, karargâh ve kurumlardan, Türkiye Cumhuriyeti'nde bulunan şahıslara ya da kurumlara yapılması gereken tebligatın, Tebligat Kanunu'na göre ve PTT AŞ' nin personelleri ya da memurları aracılığıyla yapılacağı düzenlenmiştir.¹⁵²

2.3.1.1.3.5. Konut Adresine Yapılan Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 16. maddesinde, kendisine tebliğ yapılacak şahsın adresinde bulunmaması durumunda, tebligatın aynı konutta oturanlara ya da hizmetçilere yapılacağı düzenlenmiştir.¹⁵³ Tebligat Kanunu'nun 22. maddesinde ise muhatap yerine kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran, on sekiz yaşından aşağı olmaması ve bariz surette ehliyetsiz bulunmaması gerektiği düzenlenmiştir.¹⁵⁴

Muhatabın adreste bulunmaması halinde, bu hususun tebligat mazbatasında açıkça belirtilmesi gerekmektedir. Asılın adreste olmadığı tespit edilmeden, bu durum tebliğ evrakına yazılmadan yapılan tebligat usulsüz tebligat olacaktır. Bu durumda tebligat, muhatap ile aynı konutta sürekli birlikte oturan, tebligatı almaya ehil ve görünüş olarak 18 yaşında olan kişilere ya da hizmetçilere yapılacaktır¹⁵⁵

Yargıtay, aynı konutta oturan, tebligatı almaya ehil ve görünüş olarak 18 yaşında olan ehliyetli kardeşine tebligat yapılmasına rağmen, tebliğ memuru tarafından muhatabın adreste bulunup bulunmadığının araştırılıp tespit edilmediği gerekçesiyle, tebligat işleminin Tebligat Kanunu'nun 16. maddesine uygun yapılmadığına hükmetmiştir.¹⁵⁶

¹⁵⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 91.

¹⁵¹ **Yılmaz/Çağlar**, s.297-298

¹⁵² Resmi Gazete: Tarih: 28.06.2024, Sayı: 32586.

¹⁵³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 162.

¹⁵⁴ **Muşul**, s. 309.

¹⁵⁵ **Albayrak**, s. 99.

¹⁵⁶ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2016/9549, Karar No: 2018/2108, Tarih: 19.02.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.05.2024).

Tebliğ memuru, aynı konutta oturan kişilere ya da hizmetçilere tebligat yapmadan önce, muhatabın tebligat yapılacak konutta oturduğunu teyit etmelidir. Ancak tebligat yapılacak şahsın tebliğ adresinde bulunmaması durumunda, tebliğ memurunca tebligat yapılacak şahsın tebligat adresinde bulunmama sebebinin araştırılmasına gerek bulunmamaktadır. Bu sebeple muhatabın adreste bulunmadığı hususunun tebligat mazbatasında belirtilmesi yeterli olduğundan, ayrıca muhatabın nerede bulunduğu araştırılmasına ve tebliğ mazbatasında yazılmasına lüzum bulunmamaktadır.¹⁵⁷

19.03.2003 tarih ve 4829 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 16. maddesinde yapılan değişiklik ile "birlikte oturan aile efradı" ibaresi çıkartılarak, yerine "aynı konutta oturan kişilere" ibaresi eklenmiştir. Bu yerinde yapılan düzenleme ile özellikle aynı konutta birlikte yaşayanlara ya da dini nikâhlı eşlere veyahut birlikte oturan arkadaşlara muhatap yerine yapılan tebligatın geçerli olması sağlanmıştır. Bu kişilere yapılan tebligat muhataba yapılmış sayılır ve tebliğ tarihi de tebligatın bu kişilere yapıldığı tarihtir.¹⁵⁸

Aynı konutta oturmaktan maksat, herhangi bir nedenle geçici olarak beraber kalma durumu değil, tebligatın yapılmak istenildiği tarihte, devamlı bir tarzda beraber ve aynı konutta oturma durumudur.¹⁵⁹ Bu sebeple muhatap ile birlikte oturmayan aile fertlerine, örneğin eski eşine, oğluna veya kızına ya da apartman yöneticisine, misafirine tebligat yapılamaz.¹⁶⁰ Tebliğ memurunun buna dikkat etmesi gerekmekte, muhatap adına tebligatı kabul etmek isteyen kişinin, muhatapla birlikte aynı konutta birlikte oturup oturmadığını sorması ve bu hususu tebliğ evrakına yazması gerekmektedir.¹⁶¹

Tebliğ memuru, muhatabın adreste bulunmaması halinde, muhatabın adreste bulunmadığını tebliğ mazbatasında belirtecek ve sonrasında tebligatı muhatap adına kabul etmeye yetkili olan aynı konutta oturan kişilerden birisine yapacaktır. Burada ölçüt aynı evde oturmaktır. Aynı konutta oturmak şartıyla annesine, oğluna, kardeşine, kızına tebligat yapılabilecek, ancak aynı konutta oturmayan annesine, oğluna, kardeşine, kızına tebligat yapılamayacaktır.¹⁶²

Tebliğat Kanunu'nda 4829 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik ile tebligat yapılacak kişinin muhatabın aile efradından birisi olup olmadığına bakılmaksızın, aynı konutta oturmak şartıyla, resmi nikâhı bulunmayan dini nikahlı eşine ya da birlikte yaşadığı arkadaşına tebligat yapılabilmesi sağlanmıştır.¹⁶³

Burada ehemmiyetli olan tebligat yapılacak şahıs adına tebligat yapılan kişi ile tebligat yapılacak şahsın, tebligatın gerçekleştirileceği tarihte gerçekte aynı konutta

¹⁵⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 164-165.

¹⁵⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 95.

¹⁵⁹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 163.

¹⁶⁰ **Albayrak**, s. 100.

¹⁶¹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 95.

¹⁶² **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 163.

¹⁶³ **Özbay/Yardımcı**, s. 50.

birlikte oturup oturmadığı hususudur.¹⁶⁴ Bu sebeple tebliğ memurunun, tebligatı yapmış olduğu kişinin muhatapla birlikte oturduğunu açıkça tebliğ mazbatasına yazması gerekmektedir. Tebliğ mazbatasında, muhatap yerine tebligat yapılan kişinin birlikte oturduğunun yazılmaması halinde, bu durum uygulamada bozma sebebi sayılmaktadır.¹⁶⁵

Tebliğ evrakında ki adreste bulunan, ancak tebligat yapılacak şahıs ile beraber oturmayan şahsa, tebligat memuru tebligatı yapmayacak ve tebliğ imkânsızlığı hükmü gereği Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre işlem yapması gerekecektir.¹⁶⁶

Yurt dışında işçi olarak çalışan şahısların tebliğ adresleri, Türkiye'deki adresleri değil, yurt dışında buldukları yerin adresidir. Bu sebeple, yurt dışında çalışan kişilerin tebligat evrakında gösterilen adreste birlikte otursalar dahi Türkiye'deki yakınlarına (eş, anne, baba ve çocuklarına vs.) yapılan tebligat geçerli olmayacaktır. Belirtilen kişilerin yurt dışı adresleri tespit edilerek yurt dışı adreslerine tebligatın yapılması gerekmektedir.¹⁶⁷

Muhatabın adına tebliğ yapılacak şahısların, bazı şartları taşıması gerekmektedir. Bu şartlara göre, muhatabın adına tebliğ yapılacak şahsın dış görünüşü 18 yaşından küçük olmamalı, belirgin bir şekilde ehliyetsiz olmamalı, tebligat yapılacak şahıs ile aynı adreste birlikte ve devamlı oturmalı ve yapılacak tebliğin "bizzat muhataba tebliğ edilecektir" koşulunu taşımamalıdır. Tebligat evrakında bizzat muhataba yapılacaktır şerhi bulunuyorsa, tebligat muhatap adına tebligatı almaya yetkili olan kişilere yapılamayacaktır.¹⁶⁸

Bugünkü kanuni düzenleme tebligat memurlarını yanıtacak şekildedir. On sekiz ya da daha yukarı yaşta görünen birisine kimlik ya da yaşı sorulmadan muhatap adına tebligat yapılması durumunda, yanılmamak için muhatap adına tebligat yapılacak kişinin yaşının sorulması gerekmektedir. Yasal işlemlerde resmi kimlik bilgileri esas olduğundan yasal düzenleme yapılarak kimlik bilgilerinin esas alınmasına dair düzenleme getirilmesi yerinde olacaktır.¹⁶⁹

2.3.1.1.3.6. İşyerine Yapılan Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 17. maddesinde, belli bir yerde sürekli olarak meslek ve sanatını ifa edenler, o yerde bulunmazlarsa tebligatın, aynı yerdeki sürekli memur ve çalışanlardan birisine, meslek ve sanatını evinde ifa edenlerin memur ve çalışanlarından birisinin bulunmaması durumunda, aynı konutta oturan kişilere ya da hizmetçilerinden birisine yapılması gerektiği düzenlemiştir.¹⁷⁰ Konuyla ilgili Yargıtay kararında, tebligat

¹⁶⁴ Özbay/Yardımcı, s. 50.

¹⁶⁵ Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 164.

¹⁶⁶ Ruhi/Ruhi, Tebligat Hukuku, s. 435.

¹⁶⁷ Ruhi/Ruhi, Tebligat Hukuku, s. 434.

¹⁶⁸ Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 166.

¹⁶⁹ Ruhi/Ruhi, Tebligat Hukuku, s. 435.

¹⁷⁰ Özbay/Yardımcı, s. 51-52

yapılacak şahsın sürekli olarak meslek ve sanatını icra ettiği yerde bulunmadığının, tebligat evrakına yazılmasının tebligatın geçerli olması için gerekli olduğu hüküm altına alınmıştır.¹⁷¹

Tebliğat Kanunu'nun 17. maddesinin uygulanabilmesi için tebliğin yapılacağı adresin işyeri olarak kullanılması gerekmektedir. Belirli bir yerde meslek veya sanatını icra edenlere, meslek veya sanatını icra ettiği yerde tebligat yapılabilir. Tebligat yapılacak şahsın, dağıtım saatinde işyerinde olmaması halinde tebliğ, aynı yerde sürekli çalışan memur ya da müstahdemine yapılabilecektir. Tebliğ memuru muhatabın bulunmadığını ve bu sebeple çalışanına tebligatın yapıldığını tebliğ mazbatasına yazması gerekir, aksi takdirde yapılan tebligat usulsüz olacaktır.¹⁷²

Muhatap adına kendisine tebligat yapılacak kişinin işyerinde sürekli olarak çalışan ve tebligat almaya ehil olan işyerindeki daimî memur ya da müstahdemlerden birisinin olması gerekmektedir. Bu sebeple yalnızca "birlikte çalışan" şerhi düşülerek tebligat yapılamayacak, yapılırsa tebligat usulsüz olacaktır.¹⁷³

Yargıtay bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 17. maddesinde, işyerinde yapılacak tebligatın, tebligat yapılacak şahsın işyerinde bulunmaması halinde aynı yerde bulunan daimî memur ya da müstahdemlerden birisine tebligatın yapılacağını düzenlediğinden, duruşma davetiyesinin mücerret "birlikte çalışan" şerhi ile tebliğ edilmesi halinde yapılan tebliğin usulsüz olduğuna hükmetmiştir.¹⁷⁴

Tebliğat yapılacak şahsın iş ortağı, onun çalışanı olmadığından ve Tebligat Kanunu'nun 17. maddesinde iş ortağına tebligatın yapılabileceğine dair düzenleme bulunmadığından, iş ortağına yapılan tebligat geçersiz olacaktır.¹⁷⁵ Buna dair Yargıtay'ın bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 17. maddesinde belli bir yerde meslek ve sanatını icra edenlere tebligatın nasıl yapılacağını düzenlemiştir. Tebligat yapılacak şahsın ortağı bu maddede sayılan şahıslardan birisi olmadığından, iş ortağına yapılan tebligatın geçersiz olduğuna hükmetmiştir.¹⁷⁶

Tebliğ evrakında tebligat yapılacak şahsın, dağıtım saatlerinde işyerinde olup olmadığı ve aynı gün döneceğine dair bir tespiti yer verilmesi gerekmektedir. Buna dair Yargıtay'ın bir kararında, gerekçeli kararın şikâyet olunan vekili adına tebliğe çıkarıldığı ancak, tebligatta tebligat yapılacak avukatın dağıtım saatlerinde işyerinde olup olmadığına ve dağıtım günü işyerine döneceğine dair bir tespiti yer verilmeden

¹⁷¹ Yargıtay 3. HD., Esas No: 2016/8706, Karar No: 2016/9374, Tarih: 16.06.2016. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.05.2024).

¹⁷² **Muşul**, s. 315.

¹⁷³ **Muşul**, s. 315.

¹⁷⁴ Yargıtay 12. HD. Esas No: 1985/15444, Karar No: 1986/10514, Tarih 14.10.1986. (<http://www.kazancı.com/kho2/ibb/giris.html> Kazancı içtihat Bilgi Bankasından temin edilmiştir. (E.T;10.05.2024).

¹⁷⁵ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, Esas No: 2015/9086, Karar No: 2015/10272, Tarih: 20.04.2015. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, E.T. 11.06.2024).

¹⁷⁶ Yargıtay 4. HD. Esas No: 1965/9962, Karar No: 1965/5160, Tarih: 25.10.1965. (<http://www.kazancı.com/kho2/ibb/giris.html> Kazancı içtihat Bilgi Bankasından temin edilmiştir. (E.T; 10.05.2024).

daimî işçisine tebliğ edilmesi halinde, yapılan tebliğin hukuka aykırı olduğuna hükmetmiştir.¹⁷⁷

Avukat adına çıkarılan tebligat, avukat adreste bulunmaması ya da tebligatı alabilecek durumda değilse, bu durum tebliğ mazbatasında belirtildikten sonra avukatın yanında çalışan kişilere, örnek olarak sekreter ya da kâtibine tebligat yapılabilecektir. Burada maksat avukata tebligatın yapılamaması durumlarında, avukat adına avukatın emri altında çalışan kişiye tebligatın yapılmasının sağlanmasıdır.¹⁷⁸ Avukatın yanında çalışan kişinin sigortalı olup olmaması tebligatın geçerliliğine etkili olmayacak, sigortasız da olsa avukatın yanında çalışan kişiye yapılan tebligat geçerli olacaktır.¹⁷⁹

Yargıtay bir kararında, vekil adına işçisine tebligat yapılması halinde, tebligat memurunun tebligat yapılacak avukatın dağıtım sırasında, tebligat yapılacak adreste olup olmadığının araştırılarak tespit edilmemesi durumunda, yapılan tebligatın usulsüz olacağı hüküm altına alınmıştır.¹⁸⁰

Avukat adına işyerinde bulunan çalışanına tebliğin yapılabilmesi için, birtakım şartların gerçekleşmesi gerekmektedir. Öncelikle tebligatın muhatabı olan avukatın adreste bulunmaması ya da tebligatı alacak durumda olmadığının tebliğ mazbatasında belirtilmesi gerekmektedir. İkinci olarak muhatap ile aynı yerde çalışan herkese değil, tebligatın muhatabın emri altında aynı yerde çalışan kişiye yapılması gerekmektedir. Bu sebeple muhatap avukat ile aynı yerde çalışan, başka bir avukata tebligat yapılamayacaktır.¹⁸¹

Avukatlık Kanunu'nun 26. maddesinin 1. fıkrası gereği, avukatın muvafakati ile onun gözetim ve sorumluluğu altında stajyer avukat tarafından takip edilen işlerle ilgili olarak gelen tebligatlar avukat stajyerlerine yapılabilecektir.¹⁸² Ancak avukatın muvafakati ile onun gözetim ve sorumluluğu altında stajyer avukat tarafından takip edilen işler haricinde, sadece büroda staj yapan stajyer avukata, muhatap avukatın işyerinde bulunmaması üzerine tebligat yapılamaz.¹⁸³ Buna dair Yargıtay kararında, karar düzeltme dilekçesinin tebliğ edilmesi için tanzim edilen tebligat evrakının, stajyer avukata tebliğ edilmesi halinde, daimî memur ya da müstahdemlerinden birisine tebliğ

¹⁷⁷ “gerekçeli kararın şikâyet olunan vekili adına tebliğe çıkarıldığı, tebligatta tebligat yapılacak avukatın tevziat saatlerinde işyerinde bulunup bulunmadığı ve aynı gün işyerine döneceğine dair bir tespite yer verilmeden daimî işçisine tebliğ edildiği görülmüştür. Tebligat Kanunu'nun tevziat saatinde işyerinde bulunmayıp, aynı gün tevziat saatinde dönmeyeceği belirtilen muhataplar için düzenleme içeren 20. Ve Tebligat Yönetmeliğinin 29. maddesine aranılan, anılan belirlemeye dair bir açıklama tebliğ belgesinde bulunmadığından, yapılan tebligatın Tebligat Kanunu'nun 17 ve 20. maddesi ile Tebligat Yönetmeliğinin 26 ve 29. maddelerine aykırı olduğuna” Yargıtay 23. HD. Esas No: 2015/2505, Karar No: 2015/7622, Tarih 26.11.2015. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.05.2024).

¹⁷⁸ **Özbay/Yardımcı**, s. 52.

¹⁷⁹ **Atal/Ermenek/Üçüncü**, s. 167.

¹⁸⁰ Yargıtay 2. HD., Esas No: 2018/7233, Karar No: 2019/1410, Tarih 20.02.2019. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.03.2024).

¹⁸¹ **Yılmaz/Çağlar**, s. 332.

¹⁸² Avukatlık Kanunu'nun 26. maddesinin 1. fıkrası.

¹⁸³ Yargıtay HGK., Esas No: 2017/2-1287, Karar No: 2019/90, Tarih: 07.02.2019. Adalet Bakanlığı Bilgi İşlem Daire Başkanlığı UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.03.2024).

yapılmadığından, stajyer avukata yapılan tebligatın usule aykırı olduğuna hükmetmiştir.¹⁸⁴

İşyeri kapalı ise yani taşınmış ya da sürekli olarak kapatılmış ise, işyerinin ne zamandan beri kapalı olduğu tebligat memuru tarafından tespit edilir ve bu durum tebligat evrakında belirtilerek, tebligat çıkış merciine iade edilir. Bunun sebebi Tebligat Kanunu'nun 17. maddesi gereği, tebligatın yapılabilmesi için meslek ve sanatın devamlı olarak icra ediliyor olması gerekmektedir.¹⁸⁵

İşyeri adresine tebligat geldiği zaman muhatabın tutuklu ya da hükümlü olarak ceza infaz kurumunda bulunması halinde, işyerine çıkarılan tebliğ evrakı, işyerinde çalışan daimî işçiye tebliğ edilemez. Bu durumda tebligatın, muhatabın tutuklu ya da hükümlü bulunduğu ceza infaz kurumuna yapılması gerekmektedir. Muhatabın ceza infaz kurumunda bir yıldan fazla ceza alan hükümlü olması durumunda ise tebligatın vasisine yapılması gerekmektedir.¹⁸⁶

İşyeri olarak kullanılan yer aynı zamanda muhatabın evi, yani homeofis ise ve muhatap adreste bulunmuyorsa, bu durum tebligat mazbatasında belirtilecek ve tebligat memur ve müstahdemlerinden birisine yapılacak, bunlardan hiçbirisinin bulunmaması halinde ise, aynı konutta oturan kişilere ya da hizmetçilerinden birisine yapılacaktır. Tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı almaya yetkili olanlar, tebliğ evrakını almaktan kaçınırsa tebliğ, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre yapılacaktır.¹⁸⁷

İşyeri adresine çıkarılan tebligatta muhatap işyerinde bulunuyor ancak tebligatı almaktan imtina ediyorsa ya da muhatap işyerinde bulunmuyor ancak işyerinde muhatap adına tebligatı kabul etmeye yetkili kişiler bulunuyor ve onlarda tebligatı almaktan imtina ediyorsa, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre tebligat yapılacaktır.¹⁸⁸

2.3.1.1.3.7. Muhatabın Kolayca Bulunmasının Mümkün Olmadığı Yerlerde Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 18. maddesinde, tebligat yapılacak şahıs, öğrenci yurdu, fabrika, pansiyon, otel, hastane, okul gibi, serbest olarak girilemeyen ya da aranan şahsın kolay olarak bulunması mümkün olmayan bir yerde ise, tebligatın yapılmasının, o yeri idare eden ya da tebligat yapılacak şahsın bulunduğu kısmın amiri tarafından sağlanacağı düzenlenmiştir. Muhatabın bu kişilerce derhal hazır edilememesi ya da

¹⁸⁴ “karar düzeltme dilekçesinin tebliği için düzenlenen tebliğ mazbatası, stajyer avukata tebliğ edilmiş olup, belirli bir yerde sürekli olarak meslek ve sanatını icra edenler, o yerde bulunmadıklarında tebliğ aynı yerde bulunan daimî memur ya da müstahdemlerinden birisine tebliğ yapılması gerektiğinden stajyer avukata yapılan bu tebligatın usule aykırı olduğuna” Yargıtay 2. HD. Esas No: 2018/5285, Karar No: 2019/5704, Tarih 09.05.2019. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 10.03.2024).

¹⁸⁵ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 168.

¹⁸⁶ **Ruhi, Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 457.

¹⁸⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 168.

¹⁸⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 168.

muhatabın tebliği almaktan kaçınması halinde yahut başka bir sebeple tebliğ yapılamazsa, tebliğ o yeri idare eden ya da tebligat yapılacak şahsın bulunduğu kısmın amirine yapılacaktır.¹⁸⁹

Fabrika, öğrenci yurdu, otel, okul, hastane gibi cümlesinden anlatılmak istenilen, içine serbest olarak girilemeyen veya aranılanın kolayca bulunamadığı özel ya da resmi kurum ile müesseselerdir. O yeri idare edenden kasıt ise, o yerdeki en üst düzeydeki idareci ve amir gibi görevliler kastedilmektedir.¹⁹⁰ Örnek olarak yükseköğretim kredi ve yurtlar müdürlüğü kız yurdunda kalan öğrenci için öncelikle yurttan öğrenci temin edilerek tebligatın yapılması gerekmektedir. Muhatap temin edilemezse, tebligat o yeri idare eden müdüre yapılacak, müdüründe bulunamaması halinde tebligat, müdür yardımcısına yapılacaktır. Tebligatı alan müdür yardımcısının da en kısa zamanda tebligat evrakını muhatap öğrenciye teslim etmesi gerekmektedir.¹⁹¹

Okulların tatil edildiği zamanda yurt adresine tebligatın çıkarılması halinde, tebliğ memuru öğrencinin yaz tatili sebebiyle yurttan olmadığını ve evine gittiğini öğrendiği zaman, öğrencinin ev adresini biliniyorsa, tebligat evrakını ev adresine sevk edecektir. Öğrencinin adres bırakmamış ve şahsi dosyasında da adresin bulunamaması halinde, bu durum ile öğrencinin yurda dönüş tarihi tebliğ evrakında belirtilecek ve tebligat evrakı çıkış mercisine iade edilecektir.¹⁹² Konuyla ilgili Yargıtay bir kararında, okulların tatil olduğu dönemde, Tebligat Kanunu'nun 18. maddesine göre yapılan tebligatın usulüne uygun yapılan bir tebligat olmadığına hükmetmiştir.¹⁹³

O yeri idare eden amir tarafından muhatap bulunamaz ya da tebligatı almaktan kaçınır ya da diğer bir nedenle tebligat yapılamazsa, o yeri idare eden amir, o da bulunmazsa muhatabın bulunduğu kısmın amiri tebliği almak zorundadır. O yeri idare eden amir ya da onun da bulunamaması halinde muhatabın bulunduğu kısmın amiri tebliğ evrakını almazsa, Tebligat Kanunu'nun 21., Yönetmelik'in 31. ve Esaslar'ın 53. maddesine göre işlem yapılmalıdır. Ayrıca Esaslar'ın 43/3 maddesi gereği bu kişiler hakkında tebellüğden kaçınma işlemi uygulanmalıdır.¹⁹⁴

Kurum ya da kısım amirinin tebligatı almak istememeleri durumunda, Tebligat Kanunu'nun 54/2 maddesi gereği tebligatı kabulden kaçınma suçundan, tebliği çıkaran merci tarafından suç duyurusunda bulunulacak ve Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından tebliğ evrakını almaktan kaçınan o yeri idare eden amir ya da muhatabın bulunduğu kısmın amiri hakkında kamu davası açılacaktır.¹⁹⁵

---

¹⁸⁹ **Muşul**, s.329.

¹⁹⁰ **Özbay/Yardımcı**, s. 60.

¹⁹¹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 169.

¹⁹² **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 106.

¹⁹³ Yargıtay 11. HD. Esas No: 2003/3416, Karar No: 2003/9988, Tarih: 27.10.2003. (<http://www.kazancı.com/kho2/ibb/giriş.html> Kazancı İçtihat Bilgi Bankasından temin edilmiştir. (E.T; 10.03.2024).

¹⁹⁴ **Albayrak**, s.105.

¹⁹⁵ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 170-171.

Ayrıca tebliğ memuru, muhatap yerine tebligat yaptığı kişilere, evrakın muhataba en kısa zamanda ulaştırılması gerektiğini hatırlatması gerekmektedir. Ancak bu yasal bir zorunluluk olmayıp, insani bir uyarı niteliğindedir. Kanunu bilmemek mazeret sayılamayacağından, bir kurumda görevli olan kurum veya kısım amirinin yaptığı işi en iyi şekilde bildiği kabul edilmektedir. Muhatap namına kendilerine tebligat yapılanlar, tebliğ evrakını en kısa zamanda muhataba vermez ve bu sebeple gecikme ya da zarar meydana gelirse cezalandırılmaları söz konusu olacaktır.¹⁹⁶

Tebliğat Kanunu'nun 18. maddesi gereği, o yeri idare eden amir ya da muhatabın bulunduğu kısmın amirinin tebligatı alması kanunen zorunlu olduğundan, tebligatı almaması söz konusu olamayacağından, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesi uygulanamayacaktır. Ancak uygulamada o yeri idare eden amirin ya da muhatabın bulunduğu kısmın amirinin, tebliğ evrakını almaktan kabul etmemesi durumunda, Tebligat Kanununun 21. maddesi gereği tebligat yapılmaktadır.¹⁹⁷

2.3.1.1.3.8. Tutuklu ve Hükümlülere Yapılan Tebligat

Tebliğat Kanunu'nun 19. maddesi gereği, ceza infaz kurumunda bulunan tutuklu ve hükümlülere tebligat yapılmasını, bu şahısların bulunduğu kurum müdürü tarafından, kurum müdürünün bulunmaması halinde ise, buldukları yeri idare eden memur tarafından temin edilecektir. Tebligatın tebliğ görevlisi tarafından müessese müdürü ya da buldukları yeri idare eden memur veyahut görevli infaz koruma memuru gözetiminde doğrudan muhatabın kendisine yapılması gerekmektedir. Kısaca ceza infaz kurumu görevlileri tebligatın doğrudan muhataba yapılmasını sağlamakla yükümlüdürler.¹⁹⁸ Konuyla ilgili Yargıtay bir kararında, tutuklu ve hükümlülerin cezaevi adresine çıkarılan tebligatın hükümlü ya da tutuklunun bizzat kendisine yapılması gerektiğini ve bunu da muhatabın bulunduğu cezaevi ya da müessese müdürü tarafından, bunların bulunmaması halinde ise orayı idare eden memur tarafından sağlanacağı, hüküm altına almıştır.¹⁹⁹

Muhatabın ceza ve tutukevinde bulunduğunu bilmeyerek, adresine tebligat çıkarılması durumunda, tebliğ memuru belirtilen adrese giderek gerekli araştırmayı yapması ve muhatabın ceza infaz kurumunda olduğunu öğrenmesi durumunda, bu beyanı veren kişinin isim soyadını ve imzasını alacak, bunları vermiyorsa bu durumu tebliğ mazbatasında belirtecek ve tebligat evrakını muhatabın bulunduğu ceza ve

¹⁹⁶ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 490-491.

¹⁹⁷ **Yılmaz/Çağlar**, s. 338.

¹⁹⁸ **Muşul**, s. 333.

¹⁹⁹ "... Tebligat Kanunu'nun 19. maddesi gereği tutuklu ve hükümlülere ait cezaevi adresine çıkarılan tebligat bizzat kendilerine tebligatın yapılması gerektiğini, bu tebliği, hükümlü ya da tutuklunun bulunduğu cezaevi ya da müessese müdürü, bunlar yoksa orayı idare eden memurun temin edeceğini, ancak bu şahıslara tebligat yapılamayacağını, bu görevliler tutuklu ya da hükümlünün tebligatı alması için aranıp bulunmasını sağlamak zorunda olduğunu, ancak bir yıl ya da daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olanlara yapılacak tebligatların hükümlünün yasal vasisine yapılacağını ..." Yargıtay 10 CD. Esas No: 2011/10797, Karar No: 2011/22489, Tarih: 14.07.2011. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 11.03.2024).

tutukevine sevk edecektir. Muhatabın tebligatının ceza ve tutukevinde yapılması gerektiğinden, ceza infaz kurumunda olan muhatabın normal adresine tebligat yapılamayacaktır.²⁰⁰

Tutuklu ya da hükümlü herhangi bir sebeple örnek olarak muhatap duruşmaya götürüldüğünden ya da geçici bir rahatsızlığı sebebiyle hastaneye götürüldüğünden, ceza infaz kurumunda bulunmaması sebebiyle tebligat yapılamazsa, bu husus yani tebliğ mazbatasında müdür ya da memur tarafından belirtilen sebep, şerh olarak yazılır. Bu durumda tebligat, ceza infaz müdürüne ya da müdür bulunmuyorsa yöneticilerden birisine yapılacaktır. Tebligatı alan cezaevi görevlisi en kısa zamanda tebligatı muhataba imza karşılığında teslim etmek zorundadır.²⁰¹

Ceza infaz kurumuna tebligat çıkarılmış, ancak muhatap tahliye edilmiş ise, muhatabın ceza infaz kurumuna adresi bildirilmiş ya da kayıtlarından muhatabın adresi tespit ediliyorsa ve tebliğ evrakındaki süre de yeterli ise tebligat muhatabın adresine sevk edilir. Muhatap ceza infaz kurumuna adres bırakmamış, sivil yaşamındaki adresi bilinmiyor ya da tebliğ evrakındaki süre yeterli değilse tebligat çıkış merciine iade edilecektir.²⁰²

4721 sayılı Kanununun 407. maddesi gereği, bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olanlara, kanuni temsilci atanması gerektiğinden, cezayı infaz ile görevli olan makamın, yani ceza infaz müdürlüğünün kendiliğinden harekete geçerek, durumu bağlı bulunduğu Cumhuriyet Başsavcılığı'na bildirmesi gerekmektedir. Durumdan haberdar edilen Cumhuriyet Başsavcılığı, sulh hukuk mahkemesine müracaat ederek bu kişiye bir vasi tayin edilmesi talebinde bulunur ve sulh hukuk mahkemesi tarafından şahsa vasi tayin edilir. Bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olup kendilerine kanuni temsilci atanmış olanlara yapılacak tebligat, onların kanuni temsilcilerine yapılacaktır.²⁰³

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 11. ve 19. maddeleri ile Tebligat Tüzüğü'nün 16. maddesi gereği, bir yıl ya da daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olanlarla ilgili tebligat, kanuni mümessillerine yapılması gerektiği, kanuni mümessili olmayanlara, kanuni mümessil tayininden sonra tebligatın yapılması gerektiğini hüküm altına almıştır.²⁰⁴

Ancak Anayasa Mahkemesi tarafından Türk Medeni Kanunu'nun belirtilen hükmü 22.03.2023 tarihinde iptal edilmiş ve bu karar, Resmi Gazete yayımlanmasından 9 ay sonra yürürlüğe girecektir.²⁰⁵ Bu sebeple, belirtilen maddeye ilişkin yeni bir

²⁰⁰ Özbay/Yardımcı, s. 61.

²⁰¹ Ruhi, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 109.

²⁰² Albayrak, s. 109; Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 172.

²⁰³ Atalı/Ermenek/Üçüncü, s. 172.

²⁰⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, Esas No: 2004/21-1, Kara No: 200420, Tarih: 21.01.2004.(<http://www.kazanci.com/kho2/ibb/giris.html> Kazancı İçtihat Bilgi Bankasından temin edilmiştir.) (E.T; 11.03.2024)

²⁰⁵ Anayasa Mahkemesi'nin 22.03.2023 tarihli ve 2022/105 E., 2023/54 K. sayılı kararı (Resmi Gazete: Tarih: 23.06.2023, Sayı: 32230)

düzenleme yapılmaması durumunda, Anayasa Mahkemesi tarafından verilen iptal hükmü gereği bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olanlara vasi atanmasına dair zorunluluk bulunmayacağından, Bir yıl veya daha fazla hürriyeti bağlayıcı ceza ile mahkûm olanlara doğrudan tebligat yapılması mümkün olacaktır.

4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 471. maddesi gereği, özgürlüğü bağlayıcı cezaya mahkum olması nedeniyle kısıtlı bulunan şahıs üzerindeki vesayet, hapis olma durumunun sonlanmasıyla kendiliğinden sona ereceğinden, yani şartlı tahliye döneminde, artık tebligatlar kanuni temsilciye değil muhataba yapılmalıdır. Ancak hapis hali devam ederken, şahıs izin alarak belirli bir süreliğine ceza evinden dışarı çıkarsa, bu kişinin hapis hali devam ettiğinden tebligatın kanuni temsilcisine yapılması gerekmektedir.²⁰⁶

İcra İflas Kanunu'nun 54. maddesinin 1. fıkrası gereği, kanuni temsilcisi olmayan tutuklu ya da hükümlü aleyhine takip yapılması durumunda, kanuni temsilci tayin edilmesi vesayet makamına ait değil ise, icra memuru kanuni temsilci tayin etmesi için tutuklu ya da hükümlüye uygun bir süre vererek, takibi verilen sürenin bitmesine bırakacaktır. Bu süre içerisinde kanuni temsilci tayin ederek icra dairesine bildirmemesi durumunda, tutuklu ya da hükümlü aleyhine başlatılan takibe devam edilecektir. İcra İflas Kanunu'nun 54. maddesinin 2. fıkrasında, tutuklu ya da hükümlünün mal kaçırmayı ihtimali varsa, bu süre içerisinde de haciz de yapılabileceği düzenlenmiştir.²⁰⁷

Örnek olarak tutuklu ya da hükümlü hakkında icra müdürlüğü tarafından ödeme emri gönderilmesi halinde, tebliğ memuru muhatabın hükümlü ya da tutuklu olduğunu tebliğ mazbatasına yazarak tebliğ mazbatasını çıkış merciine iade edecektir. Bunun üzerine muhatabın tutuklu veya hükümlü olduğundan haberdar olan icra müdürü, muhataba kendisine temsilci tayin etmesi için mühlet verecek ve bu mühlet içerisinde temsilci tayin edilmezse icra takibine devam edilecektir. İcra müdürü bu durumu tebligat evrakında belirterek, tebligatın cezaevinde bulunan muhataba yapılmasını talep edecek ve tebligat muhatabına yapılacaktır.²⁰⁸

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bir kararında, kısıtlı olan şahıs hakkında başlatılacak icra takibinde, takip talebi ile ödeme emrinde borçlu ile birlikte kanuni temsilcisinin de gösterilmesi gerekeceği ve ödeme emrinin ise kısıtlıya değil, kısıtlının kanuni temsilcisine tebliğ edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı zamanda, borçlunun kısıtlı olduğu icra dairesi ya da alacaklı tarafından bilinmese dahi tebligatın kısıtlıya yapılması halinde, yapılan bu tebligatın geçersiz olacağını hüküm altına almıştır.²⁰⁹

2.3.1.1.3.9. Muhatabın geçici Olarak Başka Yere Gitmesi Halinde Tebligat

²⁰⁶ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 111.

²⁰⁷ **Albayrak**, s. 109.

²⁰⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 173.

²⁰⁹ Yargıtay HGK., Esas No: 2014/12-960, Kara No: 2016/230, Tarih: 02.03.2016.(UYAP sisteminden temin edilmiştir).(E.T: 12.03.2024)

Tebliğat Kanunu'nun 20. maddesinde, 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerinde belirtilen şahıslar, kendisine tebligat yapılacak şahsın geçici olarak başka yere gittiğini belirtir ise, tebligat yapılacak şahsın başka yere gittiği ve beyanda bulunanın adı, soyadı tebliğ evrakına yazılarak beyan eden tarafından imzalanacak ve tebliğ evrakı tebliğ memuru tarafından bu kişilere verilecektir. Belirtilen şahıslar, tebliğ evrakını kabul etmeye mecburdur.

Muhatabın geçici olarak başka yere gittiğini belirten şahsın, beyandan kaçınması halinde, tebliğ memuru bu beyanı şerh ve imza edecek ve bu tebliğ evrakını kabulden çekilme halinde tebligatı Tebligat Kanununun 21. maddesine yapılacaktır. Bu maddeye göre yapılan tebligatlarda tebliğ, tebliğ evrakının 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerde belirtilen kişilere verilmesi halinde bu tarihte, tebligat yapılacak şahsın geçici olarak başka yere gittiğini belirten kişilerin, beyandan imtina etmesi halinde ihbarnamenin kاپıya yapıştirılması tarihinden itibaren on beş gün sonra yapılmış sayılacaktır.²¹⁰

Muvakkaten başka yere gitmekten maksat, muhatabın dağıtım saatinde ya da dağıtım saatinden sonra tebligatın yapılacağı adrese dönmemesidir. Geçici olarak başka yere gitmekten kasıt, muhatabın köy ya da şehir dışına çıkması yani dağıtım saatinde veya dağıtım saatinden sonra tebliğ evrakında belirtilen adrese dönmeyecek olmasıdır.²¹¹

Muhatabın yerleşim yeri ya da konutu veyahut işyerinde bulunan tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı almaya yetkili olan şahıslar, tebligatın yapılacağı zamanda muhatabın orada bulunmayıp muvakkaten başka yere gittiğini ve aynı gün dağıtım saatinden sonra dönmeyeceğini tebliğ memuruna beyan etmeleri halinde, tebliğ evrakını muhatap adına kabul etmek zorundadırlar. Tebliğ memuru belirtilen hususları tebliğ mazbatasına yazacak ve tebligat evrakını muhatap adına tebligatı kabul etmeye yetkili olan bu kişilere tebliğ edecektir.²¹²

Muhatabın dağıtım saatinde adreste bulunmadığı, herhangi bir sebeple muvakkaten başka yere gitmesi durumunda, adreste bulunan şahıstan alınacak cevap hangi maddenin uygulanacağını belirlemede önem arz etmektedir. Örnek olarak muhatabın birkaç günlüğüne ya da belirli bir süre şehir dışına çıkması halinde tebligat, Tebligat Kanunu'nun 20. maddesine göre yapılacaktır. Ancak aynı günün akşamına muhatabın eve dönmesi halinde ise tebligat, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine yapılacaktır.²¹³

Konuyla ilgili Yargıtay'ın bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 20. maddesi gereği tebligat yapılabilmesi için, tebligat yapılacak adreste birisinin bulunması ve tebligat yapılacak şahsın geçici olarak başka bir yere gittiğini belirtmesi gerekmektedir. Adreste kimse yoksa ve adresin kapalı olduğunun komşunun beyanıyla anlaşılması

²¹⁰ **Ekecik, Şükran/Duran, Osman** “*Tebliğat Kanunu'nun 20. maddesi Üzerine Düşünceler*”, Ankara Barosu Dergisi, 2013/3, Sayı 3, Yıl 71, Ankara 2013, (s.85-100), s.89.

²¹¹ **Akcan/Albayrak**, s.126.

²¹² **Muşul**, s.339.

²¹³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 181-182.

halinde, Tebligat Kanunu'nun 20. maddesinin uygulanmasının mümkün olmadığı belirtilmiştir.²¹⁴

Tebligat Kanunu'nun 20. maddesinde 4829 sayılı Kanunla değişiklik yapılmadan önce Tebligat Kanunu'nun 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerde belirtilen kişiler, muhatabın geçici olarak başka yere gittiğini beyan etmeleri halinde, keyfiyet ve beyanda bulunanın hüviyeti tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyanda bulunan tarafından imzalanır ve tebliğ memuru tebliğ evrakını bu kişilere verir şeklinde düzenlenmişti. Tebligat Kanunu'nun 20. maddesinin 1. cümlesinde 4829 sayılı Kanunla değişiklik yapılmasından sonra "hüviyetini" kelimesi, beyanda bulunanın "adı ve soyadı" olarak değiştirilmiştir.²¹⁵ Değişiklikten sonra Tebligat Kanunu'nun 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerde belirtilen kişiler, muhatabın geçici olarak başka yere gittiğini beyan etmeleri halinde, keyfiyet ve beyanda bulunanın adı ve soyadı tebliğ mazbatasına yazılarak altı beyanda bulunan tarafından imzalanacak ve tebliğ memuru tebliğ evrakını bu kişilere verilecektir.²¹⁶

Tebligat yapılacak şahsın muvakkaten başka bir yere gitmesi durumunda, Tebligat Kanunu'nun 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerde belirtilen muhatap adına tebligatı kabul etmeye yetkili olan şahıslara yapılacaktır. Tebliğ memuru, muhatabın hangi sebeple adresten geçici olarak ayrıldığını ve beyanda bulunan kişinin isim, soy isim ile sıfatını tebliğ tutanağına yazarak ve tebliğ tutanağını beyanda bulunan şahsa imzalatarak, tebliğ evrakını beyanda bulunan şahsa verecektir. Bu kişiler tebliğ evrakını kabul etmeye mecburdur.²¹⁷

Muhatap adına tebligatı kabul etmeye yetkili kişilerden herhangi birisi muhatabın muvakkaten başka yere gittiğini beyan eder ve imzadan kaçınırsa, tebliğ memuru bu beyanı ve beyanda bulunanın isim ve soy ismini yazacak ve imzalayacaktır. Bu durumda tebliğ memuru tebliğ evrakını, o yerin muhtar ya da ihtiyar heyeti üyelerinden birisine ya da kolluk amir ya da memurlarına imza mukabilinde teslim edecek ve teslim ettiği şahsın adresini ihtiva eden ihbarnameyi gösterilen adresin kapısına yapıştıracaktır.²¹⁸

Tebligat Kanunu'nun 20. maddesinde 4829 sayılı Kanunla değişiklik yapılmasından sonra, Tebligat Kanunu'nun 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerde belirtilen kişilere tebligatın verilmesi halinde, tebligatın bu şahıslara verildiği tarihte tebligat yapılmış sayılacağı düzenlenmiştir. Kanun koyucu tebliğ evrakını teslim alan kişinin en kısa sürede muhatabı haberdar etme girişiminde bulunacağı ve muhatabın tebligat ile içeriğinden haberdar olacağı düşüncesinden hareket etmiştir. Tebligat Kanunu'ndaki bu düzenlemenin sağlıklı olmadığı, kanunda değişiklik yapılarak muhatap adına belirtilen

²¹⁴ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2011/9908, Karar No: 2011/26273, Tarih 05.12.2011. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.03.2024).

²¹⁵ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 514.

²¹⁶ **Albayrak**, s.111.

²¹⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 180.

²¹⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 180.

kişilere tebligatın verilmesi halinde de tebligatın on beş gün sonra yapılmış sayılmasının daha uygun olacağına dair doktrinde görüşler bulunmaktadır.²¹⁹

Muhatap adreste oturmakla beraber adreste geçici olarak kimsenin bulunmaması ya da muhatap adına tebligatı kabule yetkili kişilerin tebliğ evrakını kabulden çekinmeleri halinde, tebliğ evrakı muhtara veya ihtiyar heyeti azasından birisine veya kolluk kuvvetlerine teslim edilecektir. Ayrıca ihbarname kapıya yapıştırılacak ve ihbarnamenin kapıya yapıştırılması tarihinden itibaren on beş gün sonra tebligat yapılmış sayılacaktır.²²⁰ Dolayısıyla geçici olarak başka yere gittiğinden tebliğ evrakının içeriğinden geç haberdar olan muhatabın korunması ve hak kaybına uğramasının önlenmesi sağlanmıştır. Tebligat Kanunu'nun 20. maddesinde 4829 sayılı Kanunla değişiklik yapılmasından sonra, Tebligat Kanunu'nun 13, 14, 16, 17 ve 18. maddelerde belirtilen kişilere tebligatın verilmesi halinde de tebligatın verildiği tarihten on beş gün sonra tebliğin yapılmış sayılması muhtemel hak kayıplarını önleyecektir.²²¹

Muhatabın adresten uzun süreli olarak ayrılması, örnek olarak muhatabın dönüş tarihinin tam bilinmemesi ya da muhatabın birkaç aylığına yaylaya gitmesi veyahut muhatabın yaz tatilini geçirmek için yazlığa gitmeleri veyahut muhatabın kış aylarını geçirmek için çocuklarının yanına gitmesi veyahut yaz tatiline çıkan öğretmen ile öğrencilere yapılacak tebligat hallerinde, tebliğ evrakında bu husus açıkça belirtilecek, tebligat evrakı yeniden çıkarılmak üzere bila tebliğ olarak tebliğ çıkış merciine iade edilecektir.²²²

Tebligat yapılacak şahsın muvakkaten başka yere gitmesi durumunda yapılacak tebligat usulü, adresin kapalı olması halinde uygulanamayacaktır. Tebligat Kanunu'nun 20. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için, tebliğ edilecek şahsın tebliğ adresinde bir kişinin bulunması ve tebliğ edilecek şahsın muvakkaten başka yere gittiğini beyan etmesi gerekmektedir.²²³

2.3.1.1.3.10. Tebliğ İmkânsızlığı Halinde Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 21. maddesi tebligat hukukunun kalbi hükmündedir. Tebligatın yapılacağı sırada tebligat adresinde hiç kimsenin bulunmaması halinde tebligatın imkânsızlığı durumu ortaya çıkacaktır. Tebliğ imkânsızlığı çerçevesinde tebligatın yapılabilmesi için muhatabın, tebliğ evrakındaki adreste oturuyor olması, dağıtım saatinde adreste hiç kimsenin bulunmaması, muhatabın nerede olduğunun

²¹⁹ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 515.

²²⁰ **Özbay/Yardımcı**, s. 91.

²²¹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 116.

²²² **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 516.

²²³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 180.

araştırıldığında komşu ya da yönetici veya bina görevlisinin muhatabın tevziat saatinden sonra geleceğini belirtmesi gerekmektedir.²²⁴

Tebliğat Kanunu'nun 21/1 maddesi gereği, tebligat yapılacak şahıs ya da yukarıdaki maddeler gereği tebligat yapılacak kişilerden hiçbirisinin tebligat adresinde bulunmazsa, tebliğ memuru tebliğ evrakını o yerin muhtar ya da ihtiyar heyeti azalarından birine veyahut zabıta amir ya da memurlarına imza karşılığında teslim edecek ve teslim alanın adresini gösteren ihbarnameyi tebligat evrakında belirtilen adrese yapıştıracaktır. Adreste bulunmaması halinde, muhataba durumun haber verilebilmesi için imkânı varsa, en yakın komşulardan birisine varsa yöneticiye ya da bina görevlisine bildirecektir. İhbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih ise tebliğ tarihi sayılacaktır.²²⁵

Yargıtay bir kararında, tebliğ memurunun muhatabın adreste bulunmama nedeni, adresten geçici mi sürekli ayrıldığıının, tevziat saatlerinde dönüp dönmeyeceğinin, dönecek ise ne zaman döneceğinin tevsik ve tespit edilmeden ve bilgi alınan şahsın isim ve soyadı yazılmadan yapılan tebliğin Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine aykırı olduğuna hükmetmiştir.²²⁶

Tebliğ imkansızlığı halinde tebligatın nasıl yapılacağıın dört aşaması bulunmaktadır. Birinci aşamada, tebligat yapılacak şahıs tebliğ evrakında belirtilen adreste oturmakla beraber tevziat saatinde tebligat yapılacak şahıs ya da tebligat yapılacak şahıs adına kendisine tebligat yapılacak kimselerden hiçbirisi belirtilen adreste bulunamazsa yani adres tevziat saatinde kapalı ancak dağıtım saatinden sonra adrese dönecekler ise, tebliğ memurunun adreste bulunmama sebebinin tespit edilmesi gerekmektedir. Adreste bulunmama nedenini bilmesi mümkün olan komşu, yönetici, bina görevlisi, muhtar, ihtiyar heyeti, meclis üyeleri, zabıta amir ya da memurlarından öğrenerek, bu durumu tebliğ tutanağına yazıp altına beyanda bulunan şahsa imzalatması gerekmektedir. Bu şahısların imzalamaktan kaçınması halinde, bu durumu tebliğ mazbatasına yazarak tebliğ memurunun kendisinin imzalaması gerekmektedir. Aksi halde yapılan tebligat usulsüz olacaktır. Bu izah ettiğimiz birinci aşamaya bilgi edinme sahası denilmektedir.²²⁷

Muhatap ölmüş ya da tebliğ adresinden daimî surette ayrılmış veya adres sürekli olarak kapalı ve tebliğ yapılacak şahsın yeni adresi tebliğ memuru tarafından tespit edilemiyorsa, bu hususlar tebliğ evrakında belirtilir ve tebliğ evrakı çıkış merciiine iade edilir.²²⁸ Muhatabın adresten sürekli olarak ayrıldığıının tespit edilmesi halinde,

²²⁴ **Muşul**, s.357.

²²⁵ Tebligat Kanunu'nun 21/1 maddesi.

²²⁶ “Tebliğ memurunun muhatabın adreste bulunmama sebebinin, adresten geçici mi sürekli ayrılıp ayrılmadığını, tevziat saatlerinde dönüp dönmeyeceğini, dönecek ise ne zaman döneceğini tevsik ve tespit etmeden ve bilgisine başvurulmuş kişinin isim ve soyadı yazılmadan tebligatı muhtara tebliğ ederek ve 2 nolu fişi kapıya yapıştırarak tebligatı tamamlaması halinde, yapılan tebligatın Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine aykırı olduğuna” Yargıtay 12. HD., Esas No: 2017/2954, Karar No: 2018/6123, Tarih: 08.06.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.03.2024).

²²⁷ **Albayrak**, s. 132-133. **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 183.

²²⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 189.

muhatabın sürekli olarak tebliğ adresinden ayrıldığını beyan eden kişiden beyan alındıktan sonra ya da bunun mümkün olmaması halinde ise yalnızca muhtardan alınacak imzalı ve mühürlü beyan ile tebliğ evrakının merciiine iade edilmesi gerekmektedir. Ancak muhatabın adresinin işyeri olması ve muhatap sürekli olarak işyerinden ayrılmış ve yeni adresi de tespit edilemiyorsa, bu durumda işyeri sahibinden o da yoksa işyerinde bulunan yetkili bir kişiden alınacak beyan yeterlidir.²²⁹

Muhatabın nerede ve ne zaman döneceğinin öğrenilmesi hukuken büyük önem arz etmektedir. Muhatabın çarşıda ya da işte vs. olmaları sebebi ile tevziat saatinden sonra akşam dönecek ise tebligat, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesi dikkate alınarak yapılacaktır. Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre yapılan tebligatta 2 nolu haber kâğıdının kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi sayılacaktır.²³⁰

İkinci aşamada, tebliğ memuru muhatap tebliğ adresinde oturmakla beraber tevziat saatinde hiç kimsenin bulunmaması halinde, bu durumu kimden öğrenmişse (komşu, bina görevlisi, yönetici vs.) o şahsın isim soyadı imzasını alacak, eğer bilgi veren isim soy isim ve/veya imzadan imtina ediyorsa, bu durumu tebliğ evrakında belirtilecektir. Tebliğ evrakı sonrasında, muhtar, ihtiyar heyeti, zabıta amir ya da memurlarından birisine imza karşılığı teslim edilecektir. Tebliğ evrakının tebliğ adresinin bağlı bulunduğu muhtara teslim edilmesi ile ikinci aşamanın tamamlanmış olacaktır. Tebligat yapılacak şahsın muhtarlıkta resmi kaydının bulunup bulunmaması önemli değildir. Önemli olan tebligat yapılacak şahsın fiilen tebliğ adresinde oturup oturmamasıdır.²³¹

Tebliğ memuru muhatabın tebliğ adresinde oturduğunu tespit ettikten ve bu hususu tebliğ evrakına yazdıktan sonra muhtarın tebliğ evrakını kabul etmesi gerekmektedir. Buna rağmen muhtarın, muhatabın belirtilen adreste oturup oturmadığına dair tereddüdü var ise, tebliğ memuru ile muhtar tarafından muhatabın adresine bizzat gidilerek durumun tespiti gerekmektedir.²³²

Muhtarın tebligat evrakını almaması halinde, tebligat ihtiyar heyeti azalarından birisine teslim edilecek, onlarda tebliğ evrakını almaz ise tebliğ adresinin bulunduğu kolluk kuvvetlerine tebliğ edilecek, onlarda tebligatı almaz ise tebligat çıkış merciiine iade edilecektir. Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin son fıkrasında belirtilenler sırasıyla tebliğ evrakını almak zorundadır. Tebligat evrakını almamak Tebligat Kanunu'nun 54. maddesine göre suç teşkil edeceğinden, tebliğ evrakını almayanlar hakkında, tebligatı çıkaran merci tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulacaktır.²³³

4829 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinde yapılan değişiklik ile “zabıta amir ve memuruna” ibaresi “zabıta amir veya memurlarına” şeklinde

²²⁹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 118.

²³⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 118-119.

²³¹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 185.

²³² **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 553.

²³³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 185-186.

değiştirilerek, merkezde amir bulunmaması durumunda, merkezde bulunan memurların tebliğ evrakını almaktan imtina ederek, amirlerinin gelmesinin beklenmesini istemelerinden kaynaklanan zaman kaybına engel olunmuştur. Yine 4829 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine eklenen fıkra ile yapılan değişiklik ile muhtar, ihtiyar heyeti, zabıta amir ya da memurlarının tebliğ evrakını kabul etmeye mecbur oldukları düzenlemesi yapılmıştır. Tebliğ evrakının belirtilen kişiler tarafından alınmasının zorunlu hale getirilmesi, nadiren de olsa belirtilen kişilerin tebliğ evrakını almaktan kaçınmalarını önleyerek, tebligat işlemlerinin hızlanması sağlanmıştır.²³⁴

Tebliğ evrakının kendisine bırakılan muhtar, ihtiyar heyeti, zabıta amir ya da memurlarının, muhatabın kendilerine müracaat etmeleri halinde tebliğ evrakını muhataba teslim etmek zorundadırlar. Tebliğ evrakı kendisinde bulunan şahıs, muhatabı tanıyorsa kimlik kontrolü yapmaksızın, muhatabı tanımıyor ise kimlik kontrolü yaparak tebliğ evrakını teslim etmek zorundadır. Aksi halde tanımadığı halde, kimlik kontrolü yapmaksızın tebligat evrakını yanlış kişiye teslim ederse, bu durum onun, görevi ihmal suçundan cezalandırılmasını gerektirecektir.²³⁵

Uygulamada muhtarlar, şahısların kendilerine kimlik ibraz etmemeleri sebebiyle tebliğ evrakını almaktan imtina etmek isteseler de muhtarların bu davranışları hukuka aykırıdır. Bu soruna neden olan kimlik bildirme yükümlülüğüne aykırı hareket eden şahıslar olsa da, muhatabın tebliğ adresinde oturuyorsa, kimlik bildiriminde bulunmaması sebebiyle tebliğ evrakının muhtarlar tarafından alınmamasına gerekçe olamayacaktır.²³⁶

Üçüncü aşamada, tebliğ memuru tebliğ evrakını o yerin muhtar, ihtiyar heyeti açısından birisine veyahut zabıta amir veya memurlarına imza mukabilinde teslim ettikten sonra, tebliğ evrakını teslim ettiği kişinin isim, soyadı ve adresini ihtiva eden Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin ekli 2 no.lu örneğe uygun tanzim edilen ihbarnameyi, usulüne uygun olarak doldurarak tebliğ adresinin kapısına asacaktır. Bu şekilde muhatap, 2 nolu haber kâğıdının üzerindeki bilgilerden yararlanarak tebligat evrakının kime bırakıldığını öğrenmiş olacaktır.²³⁷

Tebliğat Kanunu'nun 21. maddesinde 2 nolu haber kâğıdının binanın kapısına yapıştırılacağı belirtilmekte ise de uygulamada tebliğ evrakı tebliğ adresinin kapısına yapıştırılmaktadır. 2 nolu haber kâğıdının bina kapısına değil, muhatabın dairesinin kapısına yapıştırılması daha doğru olacaktır.²³⁸ İhbarnamenin muhatap ya da 3. Kişiler tarafından görülüp muhataba haber verilerek, tebligat evrakının hangi tarihte ve kime teslim edildiğinin, muhatap tarafından öğrenilmesini sağlamak için kapıya asılması

²³⁴ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 120.

²³⁵ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 186.

²³⁶ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 554.

²³⁷ **Albayrak**, s. 134.

²³⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 186.

dikkate alındığında, tebliğ adresinin kapısına ihbarnamenin asılmasının, daha isabetli olduğu anlaşılmaktadır.²³⁹

Dördüncü aşama tebliğ adresinde bulunulmaması halinde, muhataba keyfiyetin haber verilmesi için mümkün olan en yakın komşulardan birisine, yöneticiye ya da bina görevlisine bildirilmesidir. Burada amaç, muhatabın tebligatın varlığından ve tebliğ evrakının kime teslim edildiğinden haberdar olmasını sağlamaktır.²⁴⁰ En yakın komşuya bildirme ancak imkân dâhilinde ise söz konusu olabilecek, örnek olarak geniş bir arazi içerisinde tek bir ev var ve komşusu da yoksa bu durum tebliğ evrakında açıkça belirtilecek ve en yakın komşuya haber verilemeyecektir.²⁴¹

Tebliğ imkânsızlığı halinde, tevziat saatinde adresin kapalı olması ve muhatabın tevziat saatinden sonra gelecek olması halinde, bilgisine müracaat edilen ve tebliğ işlemi tamamlandıktan sonra muhataba haber verecek şahsın komşu, yönetici ve bina görevlisi olması gerekmektedir. Yargıtay bir kararında, site güvenlik görevlisinin bilgisine başvurulması ve haber kâğıdından site güvenlik görevlisinin haberdar edilmesinin hukuka aykırı olduğuna karar vermiştir.²⁴²

Tebliğ memurunun belirtilen dört aşamadaki sıraya riayet etmesi gerekmektedir. Sıraya riayet edilmemesi halinde yapılan tebligat usulsüz bir tebligat olacaktır. Tebliğ işleminin sırasına uygun olarak yapıldığının tebliğ mazbatasına da yazılması gerekmektedir. Ancak uygulamada iş yoğunluğu sebebiyle, Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinde belirtilen sıranın atlanmadan tebligatın yapılması mümkün değildir. Uygulamada tebliğ memuru komşunun beyanını alarak, isim soy isim ve imzasını alarak beyanda bulunan kişiye komşusunun tebligatı bulunduğunu belirtmekte, ihbarnameyi kapıya yapıştırdıktan sonra, tebligat evraklarının dağıtımını bittikten sonra toplu olarak muhtara teslim ederek, mühür ve imza almaktadır.²⁴³

2.3.1.1.3.11. Tebellüğden İmtina Halinde Tebligat

Muhatap ya da muhatap adına tebligatı kabule yetkili şahısların herhangi birisi tebligatı almaktan imtina ederse, tebliğ işlemi Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 1. fıkrasına göre yani tebliğ imkânsızlığı hükümlerine göre yapılacaktır. Tebellüğden imtina açık ya da zımnî şekilde olabilecektir. Tebligatın alınmayacağını açıkça beyan edilmesi gibi açık olarak olabileceği gibi, tebligat görevlisini görünce kapıyı kapatma, içeride olmasına rağmen kapıyı açmama, tebligat memuruna kötü davranmak gibi zımnî de olabilir.²⁴⁴ Tebliğ evrakını almaktan imtina eden şahıs, tebliğ evrakını almamak için

²³⁹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 122.

²⁴⁰ **Albayrak**, s. 135.

²⁴¹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 187.

²⁴² Yargıtay 20. HD., Esas No: 2017/4438, Karar No: 2017/6687, Tarih: 21.09.2017. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 15.03.2024).

²⁴³ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 556.

²⁴⁴ **Özbay/Yardımcı**, s. 88.

sebeup gösterebileceği gibi herhangi bir sebepte göstermeyebilir. Tebliğ evrakını almaktan imtina ilgili hususlar tebliğ evrakına yazılmalıdır.²⁴⁵

Tebliğ memuru, muhatabın adresine gittiği zaman, muhatap ya da muhatap adına tebligatın yapılabileceği şahıslardan herhangi birisi adreste olduğu halde tebligatı almaktan kaçınırsa, tebliğden imtina edildiği ve imtina edenin kim olduğu tebliğ evrakına açıkça yazılır. Sonrasında tebliğ memuru, tebliğ evrakını o yerin muhtar ya da ihtiyar heyeti azasından birisine veya kolluk kuvvetleri amir veya memurlarından birisine imza mukabilinde teslim edecektir.²⁴⁶ Daha sonra tebliğ memuru, tebliğ evrakını teslim ettiği kişinin ad, soyadı ile adresini içeren ihbarnameyi, tebliğ evrakında belirtilen muhatabın adresindeki kapıya yapıştıracaktır. Bu durumda ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih, tebliğ tarihi olarak sayılacaktır.²⁴⁷

Daha önce izah edildiği üzere, burada muhtar fiilen muhtarlık sınırlarında oturan, ancak kendisinde resmi kaydı bulunmayan şahsın tebligat evrakını almak zorundadır. Burada önemli olan resmi kaydının bulunup bulunmaması değil, muhatabın fiilen orada oturup oturmamasıdır. Yine daha önce izah edildiği üzere, burada da muhtarın tebligatı almaktan imtina etmesi, Tebligat Kanunu'nun 54. maddesi gereği suç teşkil edeceğinden tebliğ mercii tarafından muhtar hakkında suç duyurusunda bulunulması gerekmektedir.²⁴⁸

Tebellüğden kaçınması halinde, tebligat yapılacak şahsa haber vermek için, en yakın komşularında herhangi birisine ya da yöneticiye ya da kapıcıya bildirilmesine gerek yoktur. Çünkü bu kişilere haber verilmesindeki gaye muhatabın durumdan haberdar edilmesi iken burada muhatap ya da muhatap adına tebligatı almaya yetkili kişiler haberdar oldukları tebligattan açık ya da zımni olarak imtina etmektedirler.²⁴⁹

Tebellüğden imtina halinde tebligatın nasıl yapılacağı hususunda yeni bir yasal düzenleme yapılması gerekmektedir. Alman Medeni Usul Kanunu'nun 179. maddesine de uygun olarak, tebligat yapılacak şahıs ya da tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı almaya yetkili kişiler, adreste bulunmakla birlikte tebligatı almaktan kaçınmaları halinde, tebliğ memuru, tebliğ evrakını tebligat yapılacak şahıs ya da tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı almaya yetkili kişilerin ayakları önüne bırakır ve bu durumu tebliğ mazbatasına yazar şekilde düzenleme yapılması yerinde olacaktır.²⁵⁰

2.3.1.1.3.12. Mernis Adresine Yapılan Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 10/2 maddesi gereği, muhatabın bilinen son adresinin tebligat yapmaya uygun olmaması ya da muhatabın bilinen son adresine tebligat yapılamaması halinde, tebligat yapılacak şahsın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri

²⁴⁵ **Muşul**, s. 388-389.

²⁴⁶ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 188.

²⁴⁷ **Albayrak**, s. 134.

²⁴⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 188.

²⁴⁹ **Özbay/Yardımcı**, s. 89.

²⁵⁰ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 559.

adresi, muhatabın bilinen son adresi olarak kabul edilerek tebligat bu adrese yapılacaktır. Ancak muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine doğrudan tebligat yapılamayacaktır.²⁵¹

Yargıtay bir kararında, önce muhatabın adrese kayıt sisteminde ki adresine Mernis kaydı düşmeden normal tebligat olarak çıkartılması gerektiği ve bu şekilde tebligatın yapılamamasından sonra, adrese kayıt sisteminde ki Mernis adresine Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrası gereği tebligatın çıkarılması gerektiğini, aksi halde doğrudan doğruya 21/2. maddesine göre yapılan tebligatın geçerli olmayacağını hüküm altına almıştır.²⁵²

Tebligat Kanunu'nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre, tebligat evrakında belirtilen adres tebligat yapılacak şahsın adres kayıt sisteminde bulunan adresi olduğundan, tebligat yapılacak şahıs o adreste hiç oturmamış ya da adresten devamlı olarak ayrılmış olsa da tebliğ memuru tebliğ evrakını, o yerin muhtar ya da ihtiyar heyeti azalarından birine veyahut zabıta amir ve memurlarına imza karşılığında teslim edecektir. Tebliğ memuru, tesellüm edenin adresini ihtiva eden ihbarnameyi muhatabın adres kayıt sisteminde bulunan adresinin kapısına yapıştıracak ve ihbarnamenin kapıya yapıştırıldığı tarih tebliğ tarihi olarak sayılacaktır.²⁵³

Adrese kayıt sistemi, nüfus müdürlükleri tarafından tutulan Mernis veri tabanında yer alan yerleşim yeri adresidir. Tebligat çıkarmaya yetkili kurumlar Mernis veri tabanında bulunan gerçek kişilerin sadece bir adresini görmektedirler, Bazı yargı organları UYAP üzerinden adres araştırması yaparak, muhatabın birden fazla adresini görmekte ve bu adreslerden birisine Mernis kaydı ile tebligat çıkararak hatalı işlem yapmaktadır. Tüzel kişilerin ise Mernis veri tabanında adresleri bulunmamaktadır. Bazen yargı organları Mersis adresi ile Mernis adreslerini karıştırarak tüzel kişilere hatalı olarak Mernis kaydı ile tebligat çıkarmaktadır.²⁵⁴

Muhatabın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresine tebligat çıkartılabilmesi için, adrese kayıt sistemindeki adresin, muhatap ile hasım durumundaki karşı tarafın adresinin olmaması gerekmektedir. Örnek olarak 6284 sayılı Kanun gereği önleyici koruma tedbiri çerçevesinde evden uzaklaştırma kararı verilen şahsın, adrese dayalı kayıt sisteminde bulunan adresine yapılan tebligatlarda, muhatap adresten uzaklaştırılmış ve adreste hasım durumundaki aile fertleri varsa, bu kişinin adrese dayalı kayıt sisteminde bulunan adresine tebligat yapılamayacaktır. Bu durumlarda muhatabın adresi araştırılarak oturduğu mesken ya da işyeri adresine tebligatın çıkartılması gerekmektedir.²⁵⁵

---

²⁵¹ **Muşul**, s. 403

²⁵² Yargıtay 20. HD., Esas No: 2017/4438, Karar No: 2017/6687, Tarih:21.09.2017. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 16.03.2024).

²⁵³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 129.

²⁵⁴ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 134.

²⁵⁵ **Muşul**, s.392.

Adrese kayıt sisteminde gerçek kişi ve Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kişilerin yerleşim yeri adresi bulunmaktadır. Yabancı uyruklu olan kişilerin adrese kayıt sisteminde yerleşim yeri adresi bulunamaz. Ancak altı aydan fazla Türkiye’de kalacak olan yabancılara yabancı kimlik numarası verilerek, Türkiye’de adresi varsa sisteme kaydedilir. Bu adres yerleşim yeri adresi değil, yabancı şahsın Türkiye’de oturacağı adresidir. Yargıtay bir kararında, adrese dayalı nüfus kayıt sisteminin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kişilerle ilgili uygulanabileceğine ve yabancı uyruklu muhataba adrese dayalı kayıt sistemine ilişkin hükümlerin uygulanamayacağına hükmetmiştir.²⁵⁶

Adrese kayıt sisteminden elde edilen Mernis adresine çıkarılan tebligat evrakları ile diğer tebligatlar arasında iki noktada farklılık bulunmaktadır. Bu farklılıklardan birisi Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 16. maddesinin 2. fıkrası gereği, adrese kayıt sistemine göre düzenlenecek tebliğ zarfının renginin açık mavi olmasıdır.²⁵⁷ Buradaki amaç, adrese kayıt sisteminden elde edilen Mernis adresine çıkarılan tebligat olduğu hususunda, tebliğ memurunun dikkatinin çekilmesidir. Tebliğ yapılacak merciler tarafından, açık mavi renk tebligat evrakı kullanılmaması sebebiyle, Mernis kaydı ile çıkarılan tebligatlar, tebliğ görevlisinin dikkatinde kaçmakta ve bu durumda Mernis tebligatlı evrakların iade edilmesine sebep olmaktadır.²⁵⁸

Uygulamada, bu kurala noterler uyararak açık mavi renkli tebliğ evrakı kullanmakta, ancak tebligat çıkaran diğer merciler bu kurala uymamaktadır. Yargıtay açık mavi renkli tebliğ evrakı kullanılıp kullanılmamasına bakmamakta ve bu hususu tebligatın geçersiz hale gelmesine sebep saymamaktadır.²⁵⁹

Adrese kayıt sisteminden elde edilen Mernis adresine çıkarılan tebligat evrakları ile diğer tebligatlar arasındaki ikinci farklılık ise, adresin tebligat yapılacak şahsın adres kayıt sistemindeki yerleşim yeri adresi olduğunun belirtilmesi ve bu adrese tebligat yapılacağına ilişkin meşruhata yer verilmesidir. Meşruhatın “muhatabın adresi adrese dayalı kayıt sisteminden temin edilmiş yerleşim yeri adresidir. Tebligat Kanunu’nun 21. maddesinin 2. fıkrasına göre tebligat yapılması talep olunur” şeklinde olması gerekmektedir.²⁶⁰

Konuyla ilgili Yargıtay bir kararında, Tebligat Kanunu’nun 21/2. maddesine göre yapılacak tebligatlarda, tebliği çıkaran yargı merciinin, tebligatın çıkarıldığı adresin Mernis sisteminde kayıtlı adres olduğu ve tebliğ imkansızlığı durumunda

²⁵⁶ “adrese dayalı nüfus kayıt sisteminin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan kişilerle ilgili uygulanabileceğine, davalı borçlu yabancı uyruklu olduğundan adrese dayalı kayıt sistemine ilişkin hükümlerin yabancılara hakkında uygulanamayacağına” Yargıtay 12. HD., Esas No: 2018/3071, Karar No: 2018/7283, Tarih: 04.07.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 18.03.2024).

²⁵⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 133.

²⁵⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 131.

²⁵⁹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 131.

²⁶⁰ **Albayrak**, s. 126-127.; Yargıtay 4. HD., Esas No: 2015/8707, Karar No: 2017/4437, Tarih: 03.07.2017 (UYAP sisteminden alınmıştır). (E.T: 18.03.2024).

tebligatın Tebligat Kanunu'nun 21/2. maddesine göre yapılacağına dair kaydın tebligat evrakına düşülmesinin mecburi olduğuna karar vermiştir.²⁶¹

Adrese kayıt sisteminde elde edilmek suretiyle, adrese çıkarılan tebligatlarda, tebliğ memuru tebliğ evrakında belirtilen adrese giderek, tebligat yapılacak şahıs belirtilen adreste oturuyorsa tebligatı, tebligat yapılacak şahsa ya da tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı almaya yetkili şahıslara yapmalıdır. Adrese kayıt sisteminden temin edilen adrese gitmeden, doğrudan tebliğ evrakını muhtara bırakarak, 2 nolu ihbarnameyi kapıya yapıştırması halinde ise tebligat geçersiz bir tebligat olacaktır.²⁶²

Tebligat yapılacak şahsın, adrese kayıt sistemindeki adresinde oturup oturmadığı ya da adrese kayıt sisteminde bulunan adresinden, devamlı olarak ayrılıp ayrılmadığı belirlenmeden, doğrudan doğruya Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesi gereği tebligat yapılamayacaktır. Tebligat yapılacak şahsın belirtilen adreste oturup oturmadığı, belirtilen adresten daimî olarak ayrılıp ayrılmadığı tespit edilerek, tebliğ memuru tarafından tebligat evrakına yazılacak ve tebliğ memuru tebliğ evrakını, o yerin muhtar veya ihtiyar heyeti azalarından birisine ya da zabıta amir veya memurlarına imza karşılığında teslim edecek ve ihbarnameyi tebliğ evrakında belirtilen adresin kapısına yapıştıracaktır. İhbarnamenin kapıya yapıştırılma tarihi, tebliğ tarihi sayılacak ve ayrıca en yakın komşuya, kapıcıya ya da yöneticiye haber verilme zorunluluğu bulunmayacaktır.²⁶³

Burada tekrar etmek isteriz ki ilk olarak muhatabın bilinen en son adresine tebligat çıkartılır ve muhatabın son adresi bulunmuyorsa adrese kayıt sisteminde bulunan adresine normal tebligat çıkartılacaktır. Bilinen son adresine veya adrese kayıt sisteminden elde edilen adresine, normal tebligat yapılamazsa, açık mavi renkte düzenlenen tebligat evrakı üzerine, usulüne uygun olarak verilecek olan meşruhat ile tebligat çıkartılacak ve adrese kayıt sisteminden temin edilen adrese tebligat yapılacaktır. Tebligat yapılacak şahsın bilinen en son adresine tebligat çıkartılmadan, doğrudan adres kayıt sisteminde ki adresine tebligat yapılması durumunda, yapılacak olan tebligat usulsüz olacaktır.²⁶⁴

2.3.1.1.3.13. Muhatabın Adres Değiştirmesi Halinde Tebligat

Gerçek ve tüzel kişiler, kendilerine daha önce tebligat yapılan adreslerini değiştirdikleri takdirde, adres değişikliğini ilgili yargı organlarına, yani Cumhuriyet

²⁶¹ “... Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına dair Yönetmeliğin 16/2 maddesine göre, Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesine göre tebligat yapılabilmesi için, tebliği çıkaran merciin, Tebligat çıkarılan adresin muhatabın adres kayıt sisteminde ki adresi olduğundan tebliğ imkansızlığı halinde tebligatın Tebligat Kanunu'nun 21/2 maddesine göre bu adrese yapılmasına dair kayıt düşülmesinin zorunlu olduğu, tebligatı çıkaran merci tarafından belirtilen şekilde şerh verilmeden salt Memris adresi ibaresine dayanılarak, dağıtıcı tarafından 21/2 maddesine göre tebligat işlemi yapılamayacağına ...”. Yargıtay 12. HD., Esas No: 2017/2205, Karar No: 2018/997, Tarih 08.02.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 20.03.2024).

²⁶² **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 564.

²⁶³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 134.

²⁶⁴ **Atah/Ermenek/Üçüncü**, s. 133.

savcılığındaki soruşturma dosyasına ve mahkemedeki dava dosyasına ya da icra müdürlüğündeki icra takip dosyasına bildirmeleri gerekmektedir.²⁶⁵ Ayrıca gerçek kişiler adrese dayalı kayıt sistemindeki Mernis adres değişikliklerini nüfus müdürlüğüne, yurt dışı adres değişikliklerini, yaşadıkları yerin bağlı olduğu Türkiye Cumhuriyeti dış temsilciliğine ve tüzel kişiler adres değişikliğini ticaret sicil memurluğuna bildirerek, ticaret sicil gazetesinde ilan ettirmek mecburiyetindedirler.²⁶⁶

Tebliğat Kanunu'nun 34. maddesinden 44. maddesine kadar olan hükümlerde kazai yani yargısal tebliğatlar düzenlenmektedir. Bu maddelerde belirtilen tebliğatlar adli, idari ve askeri yargı organları tarafından yapılacak olan tebliğatlar için uygulandığından, noterler ve idari makamlar belirtilen hükümlere göre tebliğat yapamayacaktır. Dolayısıyla sadece yargı organları tarafından Tebliğat Kanunu'nun 35. maddesine tebliğat yapılabilecek ve noterler ile idari makamlar tarafından Tebliğat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebliğat yapılamayacaktır.²⁶⁷

Muhataba ya da muhatap yerine tebellüğ edebilecek birisine tebliğat yapılmasında sonra, muhatap tebliğ yapılan adresi değiştirirse, yeni adresini derhal tebliği yaptıran yargı organına bildirmek zorundadır. Yeni adresin bildirilmesi halinde bundan sonraki tebliğatlar, muhatap tarafından bildirilen adrese yapılacaktır.²⁶⁸ Daha önce tebliğat yapılan şahıs adresini değiştirdiği halde, tebliğat yaptıran yargı organına yeni adresini bildirmez ve Mernis sisteminden yerleşim yeri adresi tespit edilemezse, adres araştırılmasına lüzum olmadan ek-1' de bulunan (6) numaralı örneğe göre tanzim edilecek tebliğ evrakının bir nüshası, eski adresinin kapısına asılacak ve asılma tarihi tebliğ tarihi olarak sayılacaktır.²⁶⁹ Konuyla ilgili bir Yargıtay kararında, muhatabın Adrese kayıt sisteminde adresi varsa, önceden geçerli bir tebliğat yapılmış olsa ve adresini değiştiren muhatap yeni adresini bildirmese de Tebliğat Kanunu'nun 35/1 maddesine göre tebliğat yapılamayacağına hükmetmiştir.²⁷⁰

Tebliğat Kanunu'nun 35. maddesinin 1. fıkrası gereği, tebliğat yapılabilmesi için, tebliğat yapılacak şahıs ya da tebliğat yapılacak şahıs adına tebliğatı kabul etmeye yetkili şahıslara, daha önce usulüne uygun tebliğat gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir. Herhangi bir sebeple tebliğ edilemeden, çıkış merciine iade edilen tebliğ söz konusu ise, bu adrese Tebliğat Kanunu'nun 35. maddesi uyarınca tebliğat yapılamaz.²⁷¹ Konuyla ilgili bir Yargıtay kararında, daha önce usulüne uygun olarak yargı organınca tebliğ yapılamamışsa, daha önce noter tarafından tebliğat yapılan adrese, 35. maddeye göre tebliğat yapılamayacağına hükmetmiştir.²⁷²

---

²⁶⁵ **Muşul**, s.201.

²⁶⁶ **Muşul**, s.233.

²⁶⁷ **Pekcanitez**, s.531.

²⁶⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 137.

²⁶⁹ **Albayrak**, s. 144.

²⁷⁰ Yargıtay 12. HD., Esas No: 2013/17724, Karar No: 2013/24697, Tarih: 02.07.2013. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 20.03.2024).

²⁷¹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 138.

²⁷² Yargıtay 6. HD., Esas No: 2011/3589, Karar No: 2011/7838, Tarih: 11.07.2011. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 20.03.2024).

Konuyla ilgili 5271 sayılı Kanunu'nun 106/2. fıkrasıyla getirilen özel bir düzenleme bulunmaktadır. Buna göre, ceza yargılamasında sanığa savunması alınmasından sonra adres değişikliğini mahkemeye bildirmesi ihtaren bildirilecek ve ihtara rağmen sanığın adres değişikliğini bildirmemesi durumunda, adres kayıt sisteminde de adresi bulunmaması durumunda, daha önce usulüne uygun olarak tebligat yapılan adrese Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılacaktır.²⁷³

İkinci aşamada tebligat evrakı, tebligatın yapılacağı zaman adreste oturan şahıslardan, adreste oturan kimse yoksa komşularından birisine veya yönetici ya da kapıcıdan sorularak, muhatabın adresten ayrıldığı ve yeni adresinin bilinmediği hususu tebliğ mazbatasına yazılacaktır. Muhtardan mühür kaşe ve imza alınarak tebligat evrakı çıkış merciine iade edilecektir.²⁷⁴

Son aşamada tebliğ evrakının çıkış merciine iade edilmesi üzerine tebliğ evrakını çıkaran yargı mercii, ek-1 de yer alan (6) numaralı örneğe göre düzenlenecek tebliğ evrakının, bir nüshası eski adresin kapısına asılacak ve asılma tarihi tebliğ tarihi olarak sayılacaktır. Tebliğ memuru 6 numaralı örneğin üst kısmına işlem yaparak, bu kısmı tebligatı yapan yargı merciine gönderecek ve alt kısmına da işlem yaparak bu kısmı tebligat yapılan adresin kapısına yapıştırarak ve tebligat evrakı iki gün kapıda askıda kalacaktır. Bu şekilde Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre yapılan tebligat tamamlanmış olacaktır.²⁷⁵

Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılabilmesi için, ek-1 de belirtilen (6) numaralı örneğe uygun olarak düzenlenen tebliğ evrakının bulunması zorunludur.²⁷⁶ (6) numaralı örneğe uygun olarak düzenlenen tebliğ evrakının bulunmaması halinde, Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılamayacağından, bu husus tebliğ memuru tarafından tebliğ mazbatasında belirtilecek ve tebligat evrakı çıkış merciine iade edilecektir.²⁷⁷

Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılması durumunda, komşuya haber verme, komşunun isim, soy isim ve imzasını almaya lüzum bulunmamaktadır. Ayrıca adres olma özelliğini kaybetmiş, herhangi bir sebeple yıkılmış olan bir binaya da Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılamayacaktır.²⁷⁸

Tebligatın eski adrese yapılması için, adres değişikliği yapılmadan önceki adrese en az bir defa tebligatın gerçekleştirilmiş olması kuralının birinci istisnası İcra İflas Kanunu'nun 21. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan belgelerde ki adresini değiştiren

²⁷³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 138.

²⁷⁴ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 139.

²⁷⁵ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 138.

²⁷⁶ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 138.

²⁷⁷ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 140.

²⁷⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 141

alacalı ve borçluya yapılan icra tebliğleridir. Buna göre adres değişikliğinden icra dairesinin haberdar edilmesinden itibaren tebligatlar, yeni adrese yapılacaktır.²⁷⁹

Uygulama da bazı icra müdürlükleri tarafından, alacaklı tarafından belirtilerek tebligat çıkarılan, örneğin şirketin adresten daimî olarak ayrılması sebebiyle tebligat yapılmayan ve çıkış merciine iade edilen adres ile ticaret sicil müdürlüğünden elde edilen adres aynı da olsa ticaret sicil müdürlüğünden elde edilen adrese yeniden tebligat çıkartılarak, bu tebligatın da yapılamaması durumunda Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine göre tebligat yapılmaktadırlar.

Bu durum zaman ve masraf kaybına neden olmaktadır. Zaten daha önce ticaret sicil müdürlüğünden elde edilen adrese tebligat yapılamayarak, çıkış merciine iade edildiğinden tekrar aynı adrese ticaret sicil müdürlüğünden elde edilen adres olarak tebligat yapılmasının hiçbir faydası bulunmamaktadır. Bu nedenle ticaret sicil müdürlüğünden elde edilen adrese yeniden tebligat çıkartılmayarak, Tebligat Kanunu'nun 35. maddesine uygun tebligat evrakı düzenlemek suretiyle ve 6 nolu örnek hazırlanarak tebligatın yapılması gerekmektedir.²⁸⁰

Tebligat Kanunu'nun 35. maddesinin 4. fıkrasında, tüzel kişiler yönünden tebligatın eski adrese yapılması için adres değişikliğinden önceki adrese en az bir defa tebligat yapılmış olması kuralının ikinci istisnası düzenlenmiştir. Buna göre tüzel kişilerin ana statü, sicil, tüzük ve kuruluş senedi ki resmi kayıtlarındaki adreslerine daha önce tebligat yapılmamış olsa da, bu madde hükmü uygulanacaktır. Tüzel kişilerin adresleri sicil, ana statü, kuruluş senedi ve tüzük gibi resmi kayıtlarda belirli olduğundan, tüzel kişinin adresinin bilinmiyor olması söz konusu olamayacaktır.²⁸¹

Tüzel kişilere tebligat çıkartıldığında, öncelikle davacı tarafından bildirilen, örneğin limitet şirketin bilinen son adresine tebligat çıkartılacak, bu adresin tebligat yapılmaya elverişli olmaması ya da tebligat yapılamaması durumunda, resmi kayıtlarındaki yani ticaret sicil memurluğundan talep edilmek suretiyle ulaşılan adrese, tebligat çıkartılacaktır. Tebliğ yapılacak şirket bu adreste de bulunmazsa, tebliğ memuru bu durumu tespit ederek tebligatı çıkış merciine iade edecektir. Tebliğ evrakını çıkaran merci, yeniden ek-1 de yer alan (6) numaralı örneğe göre düzenleyerek tebliğe çıkaracak, tebliğ memuru tarafından tebliğ evrakının bir nüshası eski adresin kapısına asılacak ve asılma tarihi tebliğ tarihi olarak sayılacaktır.²⁸²

2.3.1.2. Doğrudan Tebligat

Tebligat, yazılı bildirim ve belgelendirme işlemi olduğu halde, kanunun belirlediği istisnai hallerde, tebligat kavramının ikinci unsuru olan belgelendirme işleminin (tebligat mazbatası) bulunması gerekmemektedir. Tutanağa lüzum

²⁷⁹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 139.

²⁸⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 145.

²⁸¹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 139.

²⁸² **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 143.

bulunmayan tebliğ halleri Tebligat Kanununun 36-38. maddelerinde düzenlenmiştir.²⁸³ Bu haller tebliğ mercii ile muhatap arasında, tebliği yapacak üçüncü bir şahsa yer vermediğinden doğrudan tebliğ olarak kabul edilmektedir.²⁸⁴

Doğrudan tebligatta tebliğ mazbatalı zarf düzenlenmesine lüzum bulunmamakta, tebliğ edilecek evrak ilgisine doğrudan teslim edilmektedir. Teslim edilen evrakın, tebligatı çıkaran mercide kalan bir nüshasına ya da bir kâğıda teslim tesellüm tutanağı şeklinde düzenlenerek imza altına alınması yeterli olacaktır.²⁸⁵

Tebligatta asıl olan tebligatın muhataba teslim edilmesi olduğundan, doğrudan tebligat en sağlıklı tebligat şeklidir. Tebligat doğrudan muhataba teslim edildiğinden, tebligat aracısız ulaştırılmış olacağından, tebligat hızlı, basit ve masrafsız olarak yapılmış olacaktır.²⁸⁶ Elektronik tebligatın doğrudan tebligat ya da vasıtalı tebligat olup olmadığı hususunda öğretide farklı görüşler bulunmaktadır.

Elektronik tebligatın vasıtalı tebligat olduğu görüşünü savunanlara göre, elektronik tebligat PTT tarafından UETS üzerinden yapıldığından, vasıtalı tebligat türü olduğudur. Karşı görüşe göre ise, tebligat evrakının araya tebligat memuru girmeden muhatabın elektronik tebligat adresine gönderildiğinden, doğrudan tebligat türü olarak kabul edilmelidir. Bu görüşe göre elektronik tebligat, PTT tarafından işletilen UETS sistemi kullanılarak yapıldığından ve belgelendirme işleminin de PTT tarafından üretilen işlem ve delil kayıtları esas alındığından, vasıtalı tebligat yöntemi olduğu kabul edilmektedir. Yine bu görüştekilere göre elektronik tebligatta, PTT, tebligatı çıkaran merci ve tebligat yapılacak şahıs dikkate alındığında, muhatap üçüncü kişi konumunda olduğundan elektronik tebligat vasıtalı tebligat olacağı belirtilmiştir.²⁸⁷

2.3.1.2.1. Celse Sırasında ya da Kalemde Yapılan Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 36. maddesi gereği, görülmekte olan davada, duruşma esnasında ya da kalemde, davaya, soruşturmaya ya da icra takibiyle ilgili evrakın, ilgili 3. kişilere, taraflara, vekillere ya da katılana tutanağa geçirilerek ya da imza mukabilinde, tebliğ mevzuu belirtilmek suretiyle teslimi, tebliğ hükmünde olacaktır. Bu halde, tebliğ mazbatasını düzenlenmesine lüzum bulunmadığı gibi masrafta alınmayacaktır.²⁸⁸

Yargılama devam ederken duruşma sırasında, devam eden dava ile ilgili evrakın ilgili 3. kişilere, taraflara, vekillere ya da katılana tutanağa geçirilerek ya da imza mukabilinde, tebliğin içeriği belirtilerek teslim edilmesi, tebliğ hükmünde sayılacaktır. Örnek olarak dosyada bulunan bilirkişi raporunun bir nüshasının, duruşmada hâkim

²⁸³ Özbay/Yardımcı, s. 27.

²⁸⁴ Atal/Ermenek/Üçüncü, s. 46.

²⁸⁵ Akcan/Albayrak, s.51.

²⁸⁶ Çatalkaya, s.40.

²⁸⁷ Kurt Konca, Nesibe: Medeni Usul Hukuku ve İcra-İflas Hukuku Açısından Elektronik Tebligat, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara Şubat 2024, s. 81.

²⁸⁸ Özbay/Yardımcı, s. 28.

tarafından imza karşılığında taraflara verilmesi tebliğ sayılmaktadır. Bu yapılan tebliğ için ayrı bir tebliğ tutanağı düzenlenmesine gerek bulunmamaktadır. Dosyaya ibraz edilen evrakın karşı tarafa ya da hazır olan vekiline tevdi edildiği duruşma tutanağında belirtilir.²⁸⁹

6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanununun 36. maddesi madde başlığıyla birlikte değiştirilerek, savcılık ile mahkeme kalemlerinde ve icra dairelerinde yapılan tebligat da maddenin kapsamına alınmıştır. Bu şekilde yapılacak olan tebligatta, kalemde tanzim edilecek basit bir tutanakla, tebliğ edilecek evrak tebligat yapılacak şahsa teslim edilerek, tutulan tutanağın alt kısmı tebliği gerçekleştiren yazı işleri görevlisi ile tebliğ alanın ismi, soy ismi yazılarak ve imzalanarak yapılacaktır. Aynı zamanda tutanağın altına tarih ile saatinde yazılması gerekmektedir.²⁹⁰

Tebligat Kanunu'nun 10/2. maddesi gereği, mahkeme yazı işlerinde tebligatın yapılması için başvurusu veya kabul etmesi halinde sadece muhatabın kendisine ya da vekili ya da varsa kanuni temsilcisine yapılabilmekte iken, 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanununun 36. maddesinde yapılan değişiklik ile ilgili 3. kişilere, taraflara, vekillere ya da müdahile ya da vekile duruşma veya kalemde tebligat yapılabilmesi sağlanmıştır.²⁹¹ Uygulamada yapılmakta olan, kalemde yapılan tebliğin geçerli olup olmadığıyla ilgili kuşku, 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanununun 36. maddesinde yapılan değişiklik ile kanuni bir çerçeveye kavuşturularak, ortadan kalkmıştır.²⁹²

2.3.1.2.2. Avukat Kâtiplerine ve Stajyerlerine Yapılan Tebligat

Tebligat Kanununun 37. maddesinde, duruşma esnasında, mahkemece sıfatları tespit edilen avukat stajyer veya kâtiplerine, bir sonra ki duruşmanın günü ile saatinin bildirilmesinin, avukata yapılan tebliğ hükmünde olduğu düzenlenmiştir. Bu şekilde yapılan tebligat tutanağa geçirilerek ilgisine imzalatılmakta ve bu durumda yapılan bildirim için tebliğ tutanağı düzenlenmesine lüzum bulunmamaktadır.²⁹³

Avukatın yerine, avukatın stajyer ya da kâtibine tebligat yapılmasını kanun, yalnızca duruşma esnasında mahkemece bir sonra ki duruşmanın gün ve saatinden haber edilmesi hususunda kabul etmiştir. Bu nedenle bu istisnai hal haricinde, kâtip veya stajyer, avukatın yazıhanesi haricinde, avukat adına adli tebligatı kabul edemeyeceklerdir. Dolayısıyla avukatın stajyer ve kâtibine mahkeme yazı işlerinde, avukat namına tebligat yapılamayacak ve yapılması durumunda bu şekilde yapılan tebligat usulsüz tebligat olacaktır.²⁹⁴

²⁸⁹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 47.

²⁹⁰ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 984.

²⁹¹ **Muşul**, s. 80.

²⁹² **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 983.

²⁹³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 47-48.

²⁹⁴ **Muşul**, s. 82.

2.3.1.2.3. Vekillerin Birbirine Yaptığı Tebligat

Tebligat Kanununun 38. maddesinde, vekil aracılığıyla takip edilen davalarda, vekillerin makbuz mukabilinde birbirlerine, tebligat yapabilecekleri düzenlenmiştir. Bu durumda tebliğ mazbatasını düzenlenmeyecek ve tebligat makbuz karşılığı yapıldığından, bildirim makbuz ile belgelendirilecektir.²⁹⁵ Örnek olarak bir davada taraflardan birinin vekili, dava ile ilgili evrakın suretini karşı taraf vekiline, makbuz yani evrakı teslim aldığına dair bir yazı mukabilinde vermek suretiyle tebliğ edilmesidir. Tebligatın makbuz karşılığında verilmesinin sebebi, tebliğ işleminin belgelenmesinin sağlanmasıdır.²⁹⁶ Vekillerin birbirine yapacağı tebligatın, Tebligat Kanunu'nun 11. maddesinin 2. fıkrası gereği, resmi çalışma gün ve saatinde yapılması gerekmektedir. Ancak avukatın kabul etmesi halinde resmi çalışma gün ve saati dışında da tebligat yapılabilecektir.²⁹⁷

Avukatlık Kanunu'nun 56. maddesinin 4. fıkrasında ki hususi düzenlemeyle, avukatlar vekâlet aldıkları işlerde, ilgili yargı merciinin tebligat hususunda bir kararı olmadan, karşı tarafa adli kâğıt ve belgeleri tebliğ edebileceklerdir. Tebliğe konu kâğıt ve belgelerin bir örneği, gerekli harç, vergi ile resim ödenmek suretiyle, yargı merciinin dosyasına konulabilecektir.²⁹⁸

2.3.1.2.4. Elektronik Tebligat

Genel kabule göre doğrudan bir tebligat yöntemi olan elektronik tebligat ile tebligatı çıkaran merci, tebligat yapılacak şahsa vasıtasız olarak, tebligat yapılacak şahsın elektronik posta adresine tebliğ evrakının iletmektedir.²⁹⁹ Elektronik tebligat ile tebliğ evrakı internet üzerinden ve elektronik ortamda gönderilmektedir.³⁰⁰ Elektronik tebligat ile fiziki tebligat kıyaslandığında, elektronik tebligat birçok yönden avantaj sağlamaktadır. Elektronik tebligat, bilgilendirme ve belgelendirme kolaylığı sağlamakta, hata oranını düşürmekte, güvenli, hızlı ve ucuz tebligat yapılmasını sağlamakta ve en önemlisi özel hayatın korunmasına katkı sağlamaktadır.³⁰¹ Elektronik tebligat işlemlere güven ve büyük bir sürat getirecektir.³⁰²

²⁹⁵ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 48.

²⁹⁶ **Muşul**, s. 132.

²⁹⁷ **Özbay**, İbrahim: “6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı: 1-2, Erzincan 2012, (s.115-157), s. 141.

²⁹⁸ **Özbay/Yardımcı**, s. 29.

²⁹⁹ **Akkan**, Mine: Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler, Haluk Konuralp Anısına Armağan, Cilt I, Yetkin Yayınevi, Ankara 2009, (s.31-63), s. 56.

³⁰⁰ **Börü**, Levent: “Elektronik Yönetmeliği Taslağına İlişkin Kısa Bir Değerlendirme”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 2012/2, Yıl 70, Ankara 2012. (s.404-410), s. 406.

³⁰¹ **Akkan**, Mine: “Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik tebligat”, Medeni usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, 2018/1, Sayı 39, İstanbul Ocak 2018, (s.23-89), s. 29.

³⁰² **Tanrıkulu**, Cengiz: “Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat”, Türk Barolar Birliği Dergisi, Sayı 85, Ankara 2009, (s.115-157), s. 316.

2.3.1.2.4.1. E-Tebligatın Unsurları

Fiziki tebligatın unsurları e-tebligat içinde geçerlidir. Bunlar tebligat konusu belgenin tebligat yapılacak şahsa ya da tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı almaya yetkili olan şahıslara teslim edilmesi, bilgilendirilmesi ve bu işlemin kayıt altına alınarak belgelendirilmesidir.³⁰³

E-tebligatın bilgilendirme unsuru, UETS tarafından güvenli olarak sağlanan ve şifrelenen mesajın, alıcının e-tebligat mesajını iletmesi ile sağlanmaktadır. İkinci unsur olan belgelendirme unsuru, işlem kayıtları ile delil kayıtları aracılığıyla yerine getirilmektedir. UETS tarafından e-tebligatın, tebligat merciinden muhabata ulaşana kadar ki tüm işlem kayıtlarına ve e-tebligatın ulaşmasından sonra ki delil kayıtlarına zaman damgası vurularak kayıt altına almaktadır. UETS tarafından tutulan bu kayıtlar tebligat mazbatasını görevi görmekte ve e-tebligatın tamamlanmasıyla, e-tebligatı çıkaran mercie gönderilmektedir.³⁰⁴

2.3.1.2.4.2. Elektronik Yolla Yapılması Zorunlu Olanlar

Elektronik tebligat, 6099 sayılı Tebligat Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Değişikliği ile düzenlenmiştir. Buna göre Tebligat Kanunu'nun 1. maddesinde belirtilen tebligat çıkarmaya yetkili merciler, elektronik tebligat çıkarmaya yetkilidir. Bundan önce sadece 01.10.2015 tarihinden itibaren bildirimde bulunan mükelleflere elektronik tebligat yapılabilmekteydi.³⁰⁵ 20.02.2018 tarih ve 7101 sayılı İcra İflas Kanunu ve Bazı kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 48. maddesi ile Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesi değiştirilerek³⁰⁶ elektronik tebligatın kapsamı genişletilmiştir.³⁰⁷

7201 sayılı Tebligat Kanunu'nu değiştiren 7/a maddesi ile 30617 sayılı Elektronik Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik uyarınca yapılan, elektronik tebligat işlemlerini yürütmek amacıyla PTT AŞ tarafından kurulan, işletilen ve güvenliği sağlanan sistem Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi (UETS) olarak isimlendirilmiştir.³⁰⁸

Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesi gereği elektronik yolla tebligat yapılması zorunlu olan gerçek ve tüzel kişiler iki gruba ayrılmaktadır. Bunlardan birincisi Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesi 1. fıkrası gereği kendilerine elektronik tebligat yapılması mecburi olan gerçek ve tüzel kişilerdir. İkinci grup ise, Tebligat Kanunu'nun 7/a

³⁰³ **Muşul**, s. 91

³⁰⁴ **Varol, Asaf/Baştürk**, İhsan: "Hukuki ve Teknik Boyutuyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi", Ankara Barosu Dergisi, 2015/1, (s. 263- 278), s. 271.

³⁰⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 51.

³⁰⁶ Resmi Gazete: Tarih: 15.03.2018, Sayı: 30361.

³⁰⁷ **Taşkın, Ş.** Cankat: "6 Aralık 2018 Tarihinde Resmî Gazetede Yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin Değerlendirilmesi İle Elektronik Tebligatın Kayıtlı Elektronik Postadan Farkı", Bursa Barosu Dergisi, Yıl 43, Sayı 107, Mart 2019, (s. 48- 63), s. 48 vd.

³⁰⁸ Elektronik Tebligat Yönetmeliği. m. 3-i.

maddesi 2. fıkrası gereği, talep halinde kendilerine elektronik tebligat adresi verilen gerçek ve tüzel kişilerdir.³⁰⁹

Tebliğat Kanunu'nun 7/a maddesinde sayılan gerçek ve tüzel kişilere 01.01.2019 tarihi itibarıyla yapılacak olan tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.³¹⁰ Bunlara³¹¹ tebligatın elektronik yolla yapılması zorunludur.³¹²

Tebliğat Kanunu'nun 7/a maddesinin ilk hali ile 7101 sayılı kanun ile yapılan değişiklik sonrasında ki hali arasında gerçek kişiler ile sermaye şirketleriyle ilgili farklı düzenlemeler bulunmaktadır. Birinci fark, gerçek kişilere elektronik yapılması zorunluluğu bulunmamakta ve bu husus gerçek kişinin tercihine bırakılmış iken kanunun son şeklinde arabuluculara, bilirkişilere ve avukatlara e-tebligat zorunluluğu getirilmiştir. İkinci fark ise, Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesinin ilk halinde yalnızca sermaye şirketlerine e-tebligat zorunluluğu getirilmiş iken, kanunun son halinde tüzel kişiler için e-tebligat yapılması mecburiyetinin kapsamı genişletilmiş ve her türlü tüzel kişiler ile bütün kamu kurum ve kuruluşları için e-tebligat zorunlu hale getirilmiştir.³¹³

Birinci fıkraya kapsamı dışındaki gerçek ve tüzel kişiler, tebligata elverişli bir elektronik tebligat adresi temin ederek, ilgili mercilerden talep ederlerse kendilerine artık tebligat elektronik yolla yapılacaktır. Elektronik tebligat yapılan gerçek ve tüzel kişilere elektronik tebligat ile ilgili kısa mesaj veya e-posta yolu ile ayrıca bilgi notu gönderilecektir.³¹⁴

2.3.1.2.4.3. Elektronik Tebligata Esas Adres Edinme

E-tebligat ancak elektronik ortamda edinilen bir adrese yapılabilecektir. 11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun ile getirilen 7201 sayılı Kanun'un 7/a maddesinde, e-tebligatın tebligata uygun bir elektronik adrese yapılabileceği belirtilmiştir. Burada ki amaç, tebligatın ulaşıp ulaşmadığı, tebligatın ulaştığı tarih ve benzeri durumları kontrol edebilmek ve kayıt altına almak suretiyle hukuken geçerli bir

³⁰⁹ **Muşul**, s. 137.

³¹⁰ Resmi Gazete: Tarih: 28.02.2018, Sayı: 30361.

³¹¹ 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde bulunan kamu idareleri ile bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlar, 5018 sayılı Kanunda tanımlana mahallî idareler, özel kanunla kurulmuş diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kanunla kurulan fonlar ve kefalet sandıkları, kamu iktisadi teşebbüsleri ile bunlara bağlı ortaklıklar, müessese ve işletmeler, sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait diğer ortaklıklar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile üst kuruluşları, kanunla kurulanlar da dahil olmak üzere tüm özel hukuk tüzel kişileri, noterler, baro levhasına yazılı olan avukatlar, arabuluculuk sicile kayıtlı arabulucular ile bilirkişilik siciline kayıtlı bilirkişiler ile idareleri, kamu iktisadi teşebbüslerini ya da sermayesinin yüzde ellisinden fazlası kamuya ait olan diğer ortaklıkları; adli ve idari yargı mercileri, icra müdürlükleri veya hakemler nezdinde vekil sıfatıyla temsil yetkili olan kişilerin bağlı bulunduğu birimlerdir.

³¹² Tebligat Kanunu'nun 7/a maddesi.

³¹³ **Varol/Baştürk**, s. 264.

³¹⁴ **Koca**, Geylani: "Tebliğatın Esası, gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt LXXXII, 2008/6, İstanbul 2008, (s. 2985-2993), s. 2991.

delil olarak kullanabilmektir.³¹⁵ Bunun ile beraber 7101 sayılı Kanun ile 7201 sayılı Kanun'un 7/a maddesinde değişiklik yapılarak, tebligata elverişli ibaresi çıkartılarak, yerine elektronik tebligat adresi ibaresi eklenmiştir.³¹⁶

2.3.1.2.4.4. Elektronik Tebligatın Ne Zaman Yapılmış Sayılacağı

Elektronik tebligatta, tebligatın tebligat yapılacak şahsın elektronik posta adresine ulaştığı tarihi takip eden, beşinci günün bitiminde tebligat yapılmış sayılacaktır. Bu beş günlük süre, elektronik tebligatın tebligat yapılacak şahsın elektronik posta adresine ulaştığı tarihin sonraki gününden başlanarak hesaplanmakta ve beşinci günün sonunda ise yapılmış sayılmaktadır.³¹⁷ Konuyla ilgili bir Yargıtay Kararında, davacı vekiline elektronik yolla yapılan tebliğden, 5 gün sonra tebliğin yapılmış sayılmasına hükmedilmiştir.³¹⁸

Bir örnekle izah edersek, elektronik tebligat 03.09.2023 tarihinde tebligat yapılacak şahsın, elektronik posta kutusuna ulaşmış ve muhatapta bu tarihte elektronik tebligatı alsa, elektronik tebligatın alındığı gün hesaba katılmadan, tebligatın alındığı günü takip eden beşinci günün sonunda, yani 07.09.2023 tarihinde tebligat yapılmış sayılacaktır. Yasal süre ise 08.09.2023 tarihinden itibaren hesaplanacaktır.³¹⁹

Duruşma tarihini UYAP'tan öğrenme şeklinde bir tebligat usulü bulunmamakta ve tarafların mevcut tebligat usulleri üzerinde tasarruf yetkileri de bulunmamaktadır. UYAP'tan öğrenme şeklinde tebligatın yapılması tebligat hukuku kurallarının emrediciliği ile de bağdaşmamaktadır. Ancak bir avukat duruşma gününü UYAP üzerinden öğreneceğini beyan ettikten sonra kendisine duruşma gününün tebliğ edilmediğini iddia etmesi ise dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecektir.³²⁰ Konuyla ilgili bir Yargıtay kararında, Tebligat Kanunu ve Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin hükümleri birlikte incelendiğinde, duruşma tarihinin UYAP'tan öğrenilmesine dair bir düzenleme bulunmadığından, yapılan işlemin tebliğ olarak kabul edilemeyeceğine hükmedilmiştir.³²¹

³¹⁵ **Akil**, Cenk: "11.1.2011 Gün ve 6099 sayılı Kanun ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 101, Temmuz 2012, Sayfa: 247-266. s. 251- 252.

³¹⁶ **Çevik**, s. 89.

³¹⁷ **Atal/Ermenek/Üçüncü**, s. 77.

³¹⁸ Yargıtay 10. HD., Esas No: 2018/4120, Karar No: 2018/6993, Tarih: 25.09.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 21.03.2024).

³¹⁹ **Özbay/Yardımcı**, s.33.

³²⁰ **Konca**, Elektronik Tebligat, s.89-90.

³²¹ Yargıtay 10. HD., Esas No: 2018/4422, Karar No: 2018/7163, Tarih: 27.09.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 21.03.2024).

2.3.1.2.4.5. Elektronik Tebligatın Yapılamamasının Sonuçları

Birinci ya da ikinci fıkra hükümlerine göre, zorunlu nedenlerle elektronik tebligat yapılamazsa, Tebligat Kanunu'nda düzenlenen diğer tebligat usullere göre tebligat yapılması gerekecektir.³²²

2.3.1.2.4.6. Elektronik Tebligat Sürecinde PTT'nin Yükümlülükleri

Tebligat Kanuna göre yapılacak olan elektronik tebligat işlemleri, Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi tarafından kurulan ve işletilen Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi üzerinden yürütülecektir. PTT AŞ, Ulusal Elektronik Tebligat Sisteminin güvenliğini ve sistemde kayıtlı olan verilerin korunmasını sağlamak için gerekli bütün tedbirleri almak zorundadır. Bu maddenin tatbik edilmesine yönelik usul ve esasların düzenlenmesi için, Adalet Bakanlığı tarafından 01.01.2019 tarihinde, Elektronik Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği çıkartılmıştır.³²³

PTT AŞ, e-tebligat mesajını, tebligat yapılacak şahsın rızası olsa dahi, tebligatı çıkaran merciin amacı haricinde kullanamayacak ve üçüncü şahısların kullanımına sunamayacaktır. Ayrıca e-tebligata dair verilerin güvenli olacak şekilde muhafazasından tek başına sorumludur. Mevzuat gereği, muhafaza edilmesine lüzum bulunmayan verilerin imhasını gerçekleştirecek ve engelli şahısların elektronik tebligattan faydalanabilmesi için gerekli çalışmalara imkân dâhilinde yapacaktır.³²⁴

2.3.1.2.4.7. Adres Sahibinin Yükümlülükleri

Elektronik tebligat adresine sahip şahısların sorumlulukları, Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin 21. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre elektronik tebligat adres sahibinin sorumlulukları, elektronik tebligat adresi sahibinin bilgilerinde değişiklik olması halinde, bu yeni bilgilerini PTT AŞ'ye zaman kaybetmeden haber vermesi, elektronik tebligatın yapılabilmesi için lüzumlu tüm bilgi ve belgelerin eksiksiz olarak bununla ilgili birime verilmesi ve güvenliğine dair, kendisine tanımlanmış olan bilgileri koruması, kimseyle paylaşmaması ve başka şahısların kullanımına izin vermemesidir.³²⁵

---

³²² Özbay, s. 134

³²³ Resmi Gazete: Tarih: 06.12.2018, Sayı: 30617.

³²⁴ Çevik, s. 91.

³²⁵ Çevik, s. 91-92.

2.3.1.2.4.8. Tebligat Yöntemleri Arasındaki Sıralamada Elektronik Tebligat

Tebligat yöntemlerinin hangisinin uygulanacağını, kanun koyucu tebligatı çıkararak mercii ya da tebligat yapılacak şahsın iradesine bıraktığı söylenemez. Bununla beraber somut olayın özelliklerine göre, tebligat usulleri arasında bir silsile benimsendiğini belirtebiliriz. UETS sisteminde kayıtlı bir elektronik tebligat adresi bulunanlara, öncelikle elektronik yolla tebligat yapılması zorunludur. Tebligat yapılacak şahsın, elektronik tebligat adresi bulunmuyor veya zorunlu bir sebepten elektronik tebligat yapılamıyorsa, tebligat kural olarak Tebligat Kanunu'nun 10. maddesi gereği PTT vasıtasıyla fiziki ortamda yapılacaktır.³²⁶

Serbest olarak hareket edilemeyen, internet kullanması mümkün olmayan veya internet kullanılmasının sınırlı olduğu yerde bulunan, tutuklular, hükümlüler ve asker kişiler ile kısıtlılara elektronik tebligat yapılamayacak ve bunlara kanunda özel olarak düzenlenen usullerine göre tebligat yapılacaktır. Ancak tebligat yapılacak elektronik tebligat adresi bulunan tutuklular, hükümlüler ve asker kişiler ile kısıtlıların bu durumlarının UETS sisteminde belirtilmesini sağlayacak ilgili kurumlarla entegrasyonun sağlanması gerekmektedir. Ayrıca doğrudan tebligatta, elektronik tebligatın önünde yer almaktadır.³²⁷

2.3.1.2.4.9. Elektronik Tebligatın Faydaları ve Riskleri

2.3.1.2.4.9.1. Elektronik Tebligatın Süre Bakımından Avantajları

Elektronik tebligatta tebligat mesajı, tebligat yapılacak şahsa anlık olarak ulaştırılabilmektedir. Fiziki olarak gönderilerin hazırlanması, ulaştırılması ve tebliğin belgelenmesi haftalar sürmektedir. Bu sebeple elektronik tebligat önem kazanmaktadır.³²⁸ Fiziki ortamda tebligat yapılabilmesi, adres tespitinde yaşanan zorluklar sebebiyle bazen birkaç kez tebligat yapılmasını gerektirmekte, bu durumda tebligatın yapılma süresini oldukça uzatmaktadır.

Muhatabın adresinin meçhul olduğunun tespiti de uzun zaman almakta ve ilan edilen tebligatta da yine beklenilmesi gerektiğinden tebligat süreleri oldukça uzayarak yargılamanın da uzamasına neden olmaktadır.³²⁹ Elektronik Tebligat, tebligat yapılacak şahsın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılsa da, bu süre yine de fiziki tebligatın yapılmasına göre daha kısa bir süredir.³³⁰

³²⁶ Konca, Elektronik Tebligat, s. 86.

³²⁷ Konca, Elektronik Tebligat, s. 86-87.

³²⁸ Konca, Elektronik Tebligat, s. 124.

³²⁹ Varol/Baştürk, s. 266

³³⁰ Özbay/Yardımcı, s. 34.

2.3.1.2.4.9.2. İşgücü Bakımından Elektronik Tebligatın Faydaları

Elektronik tebligat, daha az iş gücü kullanılarak tebligat yapılmasını sağlamaktadır.³³¹ Fiziki tebligatın yapılabilmesi, ülkenin umumuna yayılan bir teşkilat ve çok sayıda personel ihtiyacını gerektirmektedir. Tebligat memurlarının belirli bir adresi bulmaları, tebligatı muhataba ya da muhatap adına tebligatı kabul etmeye yetkili şahıslara tebliğ etmesi, ilgili hükümlere göre muhtara, ihtiyar heyeti azası ya da kolluk memurlarına imza karşılığı teslim etmesi esaslı bir iş gücü kullanımını gerektirmektedir.³³²

Elektronik tebligat, tebligat yapılacak şahsın elektronik tebligat adresine bırakıldığından, posta memuru, muhatap ya da muhtar gibi kimselere ihtiyaç bulunmamaktadır. Bu nedenle elektronik tebligatta çok daha az iş gücü kullanılarak çok daha fazla tebligat yapılabilir. ³³³ Yargı tebligatlarının çoğunluğunun muhatabı olan avukatlar için de sürekli büroda bulunan birisine ihtiyaç duymayacağından önemli bir iş gücü avantajı sağlayacaktır.³³⁴

2.3.1.2.4.9.3. Elektronik Tebligatın Ucuz Olması

Elektronik tebligat, daha az iş gücü ve sarf malzemesi kullanılarak yapıldığından ve bu nedenle fiziki tebligata göre oldukça ucuz olduğundan, yargılama giderleriyle ilgili önemli avantaj sağlamaktadır. Elektronik tebligatın fiziki tebligata göre oldukça ucuz olması yargılama giderlerinin azalmasını sağlamıştır.³³⁵

2.3.1.2.4.9.4. Elektronik Tebligatın Muhatabın Adresinin Tespitinde Avantajları

Elektronik Tebligat tek ve aynısı bulunmayan elektronik tebligat adresine yapılmakta, fiziki tebligat ise kural olarak tebligat yapılacak şahsın bilinen son adresine yapılmaktadır. Tebligat yapılacak şahsın adresinin tespit edilememesi, cadde ve sokak isimlerinin değişmesi tebligatların iade olmasına ve dolayısıyla tebligat süresinin uzamasına neden olmaktadır.³³⁶ Elektronik tebligatta, tebligat adresinin değişmesi ya da tespit edilmesine dair güçlük yaşanması söz konusu olmaz.³³⁷

³³¹ Varol/Baştürk, s. 270.

³³² Konca, Elektronik Tebligat, s. 126.

³³³ İleri, İrem, s.144.

³³⁴ Tüzüner, Özlem: “Elektronik Tebligatın Adaletin Kalitesine Etkisi”, İzmir Barosu Dergisi, Ocak 2012, (s.60-88), s.78.

³³⁵ İleri, Elektronik Tebligat, s.143.

³³⁶ Kurt Konca, Nesibe: “Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 114, Eylül 2014, (Sayfa: 239-274), s.243-246.

³³⁷ Albayrak, s.53.

2.3.1.2.4.9.5. Elektronik Tebligatın Doğrudan Tebligat Yapılacak Şahsa Yapılması

Fiziki tebligatta, tebligat yapılacak şahsın tebligat yapılacak adreste bulunmaması halinde, tebligat muhatap adına tebligatı yapmaya yetkili kişilere yapılmaktadır. Elektronik tebligatta ise tebligata aracılık yapan kimse bulunmakta ve elektronik tebligat üçüncü kişileri etkilememekte ve onların sorumluluk alanlarına müdahale etmediğinden daha doğrudan bir yöntemdir.³³⁸ Aynı zamanda tebligat yapılacak şahıs adına tebligatı kabul etmeye yetkili şahıslara, tebligatın yapılabilmesi için çok ayrıntılı kurallar bulunması sebebiyle tebligatların usulsüzlüğüne neden olması durumu, elektronik tebligatta ki doğrudan olmanın sağladığı avantajla söz konusu olmayacaktır.³³⁹

2.3.1.2.4.9.6 Elektronik Tebligatın Özel hayatın Gizliliğine ve Kişisel Verilerin Korunmasına Faydası.

Tebligatın konusu olan hususlar, kazai tebligatlar bakımından şahsın taraf olduğu dava ve icra takipleriyle ilgili olduğundan, şahıslar taraf oldukları dava ve takiplerin başkaları tarafından öğrenilmesini istememektedir. Fiziki tebligatın, tebligat yapılacak şahsın dışında iyi niyetli ya da kötü niyetli şahısların eline geçmesine, muhatap adına tebligatı almaya yetkili şahısların ya da bunlara da tebliğ edilememesi halinde muhtar, ihtiyar azası, kolluk gibi teslim alarak imzalaması gereken şahısların haberdar olmasına neden olarak özel hayatın gizliliğinin korunamamasına sebep olabilmektedir.

Elektronik tebligata ise, muhatap tarafından elektronik tebligat adresine erişim izni verilmemesi durumunda, başkalarının tebligat bilgilerine ulaşması söz konusu olamaz. Nitekim Elektronik Tebligat Yönetmeliğinin 21/1-c maddesinde elektronik tebligat adres sahibinin, kimlik doğrulama amacıyla kendisine verilen bilgileri korumak, üçüncü kişiler ile paylaşmamak ve başkalarına kullanırmamakla yükümlü olduğu düzenlenmiştir.³⁴⁰

2.3.1.2.4.9.7. Tebellüğden İmtina Sorununun Elektronik Tebligatta Yaşanmaması

Tebellüğden imtina, tebligat yapılacak şahsın ya da muhatap adına tebligatı almaya yetkili olan şahısların, tebliğ evrakını almaktan imtina etmeleridir.³⁴¹ Elektronik tebligatta, tebligatı tebellüğden kaçınma ile karşılaşılması söz konusu olamaz.³⁴²

³³⁸ Konca, Elektronik Tebligat, s. 129.

³³⁹ Varol/Baştürk, s. 270.

³⁴⁰ Konca, Elektronik Tebligat, s. 129-130.

³⁴¹ Muşul, s. 227.

³⁴² Albayrak, s. 53.

ETY'nin 9. maddesi gereği UETS, elektronik tebligat mesajını zaman damgasıyla ilişkilendirerek tebligat yapılacak şahsın elektronik tebligat adresine ulaştırmaktadır.³⁴³

2.3.1.2.4.9.8. Elektronik Tebligat ile Usulsüz Tebligatların Azalması

Fiziki tebligatta, tebliğ mercii tarafından, tebligat yapılacak şahsın adresinin tebliğ evrakına, okunaksız, yanlış ve eksik yazılması, tebliğ memurunun hatalı işlemleri ile tebliğin yanlış adrese veya şahıslara yapılması, mazbata üzerinde ki yazıların okunmamasıyla tebligatın kime, nasıl hangi gerekçeyle yapıldığının tespit edilememesi nedenleriyle tebligatın usulsüzlüğü elektronik tebligatta söz konusu olamaz.³⁴⁴

Yine tebligat kulakçıkları olarak tabir edilen mazbataların kaybedilmesi sebebiyle yeniden tebligat yapılmak zorunda kalınmasına dair sorunlar elektronik tebligatta bulunmamaktadır.³⁴⁵ Elektronik tebligat ile ilgili usulsüzlük iddiasının ispatı ya da çürütülmesi UETS sisteminde bulunan kayıtlardan yararlanıldığından, fiziki tebligata göre çok kolay olacaktır.³⁴⁶

2.3.1.2.4.9.9. Elektronik Tebligat ile Tebligat Suçlarının Azalması

Elektronik tebligatta, tebligat suçlarının işlenmesi ihtimali çok az olup, bunun sebebi Tebligat Kanunu'nda fiziki tebligat dikkate alınarak tebligat suçlarının düzenlenmesidir. Tebligatın muhataba verilmemesi, tebligattan kaçınma suçu, tebliğ memuruna yalan beyanda bulunma suçu, yanlış adres bildirme suçlarının elektronik tebligatta işlenmesi mümkün olamayacaktır.³⁴⁷

2.3.1.2.4.9.10. Elektronik Tebligatın Çevre ve Sağlık Konusundaki Faydaları

Elektronik tebligat, enerji ve kâğıt tasarrufu sağlayarak çevrenin korunmasına fayda sağlamaktadır. Ayrıca fosil yakıt tüketiminin azalmasını sağlamaktadır. Her ne kadar internet ve elektrik tüketimi, fosil yakıtın kullanılmasına sebep olsa da bunların sırf elektronik tebligat için kullanılmadığının da düşünülmesi gerekmektedir.³⁴⁸

2.3.1.2.4.9.11. Elektronik Tebligatın Riskleri

Elektronik tebligat, internete erişimle çalışan bir sistem olduğundan, uzun süreli internet kesintileri ve internet alt yapısının çökmesi elektronik tebligatın yapılabilmesinin önünde ki en önemli engel olacaktır. 06 Şubat depreminde bu sorunlar

³⁴³ Elektronik Tebligat Yönetmeliği, madde 9.

³⁴⁴ **Konca**, Elektronik Tebligat, s. 133.

³⁴⁵ **Varol/Baştürk**, s. 273.

³⁴⁶ **Yurtsever**, Hatice: Vergi Hukukunda Tebligatta Yeni Bir Uygulama: Elektronik Tebligat, Yönetim ve Ekonomi C.23,S.2,2016, s.451-466. s 462.

³⁴⁷ **Konca**, Elektronik Tebligat, s. 134.

³⁴⁸ **Varol/Baştürk**, 272.

yaşanmış ve bu sebeple olumsuz sonuçların ortaya çıkmaması için yargılama süreleri Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile durdurulmuştur. İnternet ile ilgili genel sorun ise, küresel olarak internetin kesilmesi ya da parçalanmasıdır. Ayrıca elektrik kesintileri ya da enerji sorunu da elektronik tebligat için önemli bir risk olarak karşımıza çıkmaktadır. Elektronik tebligatla ilgili diğer bir sorunda ülke genelinde internet erişiminin tam olarak sağlanamamasıdır. Son olarak da elektronik tebligat alma zorunluluğu bulunanların elektronik tebligat adresi almamasının yaptırımının bulunmaması da elektronik tebligat yapılmasını engellemektedir.³⁴⁹

2.3.1.3. İlan Yöntemiyle Tebligat

Son çare olarak yapılan ilanen tebligat, kimliği bilinen ancak adresi meçhul olan kişilere tebligat yapılamamış ise, ilanen tebligat yapılabilecektir. İlanen tebligatın yapılabilmesi için muhatabın adrese dayalı adresinin bulunmaması ya da adrese kayıt sisteminde adresi bulunmasıyla beraber, bu adresin çeşitli sebeplerle adres özelliğini kaybetmiş olması gerekmektedir.³⁵⁰ Muhatabın adrese kayıt sisteminde adresi bulunmakta ancak tebliğ memuru tebligat için adrese gittiği zaman muhatabın adresinin kentsel dönüşüm sebebiyle tamamen yıkıldığını ve enkazının da kaldırıldığını görmesi bu duruma örnek olarak gösterilebilir.³⁵¹

İlanen tebligatın yapılabilmesi için, muhatabın kimliğinin biliniyor olması, adresinin bilinmemesi, yapılan araştırmalara rağmen muhatabın adresinin tespit edilememiş olması, adrese kayıt sisteminde adresinin bulunmaması ve gerekli masrafların ödenmesi gerekmektedir.³⁵² İlanen tebligat yapılabilmesi için, öncelikle muhatabın kimliğinin bilinmesi gerekmektedir.³⁵³ Kim olduğu bilinmeyen şahsa ilanen de olsa tebligat yapılamayacaktır.³⁵⁴

İlanen tebligatın ikinci şartı muhatabın adresinin meçhul olmasıdır.³⁵⁵ İşyeri, yerleşim yeri ve meskeni bulunmayan şahsın adresi meçhul sayılacaktır.³⁵⁶ İlanen tebligat yapılabilmesi için, öncelikle tebligat yapılacak şahsın adresinin bilinmediğinin, tebligat yapılacak şahsın tebliğ evrakında belirtilen adresi göz önüne alınarak, mahalle muhtarı ya da köy muhtarının beyanı alınarak tespit edilmelidir. Yapılacak olan bu tespitin, tebliğ memurunca tebliğ evrakına yazılması ve beyanda bulunan muhtara mühürlenilip imzalatılmak suretiyle yapılması gerekmektedir.

Ayrıca adrese dayalı kayıt sisteminde, adresin bulunmaması ya da adrese dayalı kayıt sistemindeki adresin, adres özelliğini kaybetmiş olması gerekmektedir.³⁵⁷

³⁴⁹ **Konca**, Elektronik Tebligat, s. 137-138.

³⁵⁰ **Deliduman**, s. 43.

³⁵¹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 146.

³⁵² **Muşul**, s. 143.

³⁵³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 49.

³⁵⁴ **Akcan/ Albayrak**, s. 57.

³⁵⁵ **Özbay/ Yardımcı**, s. 99.

³⁵⁶ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 49.

³⁵⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 50.

Elektronik tebligat adresi bulunan ve UETS sisteminde aktif olarak kayıtlı olan muhatabın adresi meçhul sayılamayacağından, elektronik tebligat adresi bulunan muhataba, ilan tebligatı yapılamayacaktır.³⁵⁸

İlan tebligatının üçüncü şartı ise, muhatabın adresinin araştırılmış olması gerekmektedir. 4829 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 28. maddesinde yapılan değişiklik ile muhatabın adresinin resmi ya da özel kurumlardan gerekli görülenlere sorularak ve kolluk kuvvetleri aracılığıyla araştırılarak tespit ettirilecektir.³⁵⁹

Muhatabın adresinin araştırılması iki esasa göre yapılır. Birincisi, muhatabın adresine ulaşılması ihtimali yüksek olan resmi ya da özel kurumlardan gerek görülenlere sorulmak suretiyle yapılmalıdır. Örnek olarak erkekler için ise askerlik şubesine, belediyeye, tapuya, vergi müdürlüğü ve trafik şubesine sorulması gerekmektedir. İkinci esas, nüfusa kayıtlı olduğu yer ile muhatabın son bilinen işyeri ve ev adresine Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığıyla, kolluk kuvvetleri vasıtasıyla araştırma yapılmasıdır. Belirtilen araştırmalar yapılmadan ilan tebligatı yapılırsa, yapılan ilan tebligatı usulsüz olacaktır.³⁶⁰

İlan tebligatının dördüncü şartı da ilan tebligatı masraflarının karşılanmasıdır. İlan masrafları aksine hüküm yoksa tebligatın ilan yapılmasını isteyen ya da ilan tebligatı yapılmasında hukuki yararı olan tarafça karşılanacaktır. İlan tebligatı yapılmasına karar veren merci tarafından verilen sürede, yargı merci tarafından belirlenen ilan tebligatı ücretinin ödenmemesi durumunda, ilan tebligatından vazgeçildiği kabul edilecektir.³⁶¹

İlan tebligatı, Basın İlan Kurumu vasıtasıyla ulusal bir gazetede ilan yapılması, elektronik ortamda ilan yapılması ve tebligatı çıkaran merci tarafından ilan panosuna ilan tutanakla asılması ve tutanakla indirilmesi şeklinde yapılır.³⁶² İlan tebligatında ilk yapılması gereken muhatabın en güvenilir şekilde öğrenmesini sağlayacak ve bulunması durumunda tebligatı çıkaran yargı merciinin bulunduğu yerde yayımlanan bir gazetede ve elektronik ortamda Basın İlan Kurumu vasıtasıyla ilan yapılmasıdır. 195 sayılı Basın İlan Kurumu Teşkiline Dair Kanununun 33. maddesinin birinci fıkrasında, Tebligat Kanunu uyarınca yayımlanacak ilanların, tebligatı çıkaran merci tarafından belirlendiği gazetede yayımlanması zorunludur.³⁶³

Resmî Gazete ile ilan edilmesi ilan tebligatı için yeterli olmayacaktır. Resmî Gazete, ulusal gazeteler gibi herkes tarafından kolayca ulaşılan bir gazete olmadığından, çok az sayıda kişi ulaşabildiğinden, resmî gazete ile ilan tebligatı yapılamayacaktır. Hukuk mahkemeleri tarafından adresi bilinmeyen kişilere, Resmî Gazete vasıtasıyla yapılan ilan geçerli olmamakla beraber, ceza mahkemeleri tarafından adresi bilinmeyen

³⁵⁸ **Konca**, Elektronik Tebligat, s. 83.

³⁵⁹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 51.

³⁶⁰ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 740.

³⁶¹ **Albayrak**, s.46.

³⁶² **Albayrak**, s. 48.

³⁶³ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 52.

kişilere resmî gazete ile ilan en tebligat yapılması, Yargıtay tarafından uygun bulunmaktadır.³⁶⁴

İlan en tebligatta ikinci yapılması gereken ise ayrıca bulunması durumunda tebligatı çıkaran merciin bulunduğu yerde yayınlanan bir mahalli gazetede ilan en yapılmasıdır. Şayet muhatabın haberdar olacağına en güvenli şekilde ulaşacağı ümit edilen gazete, tebligatı çıkaran merciin bulunduğu yerde yayınlanan bir gazete ise ayrı olarak başka bir gazetede ilan yapılamayacaktır.³⁶⁵

İlan en tebligatta üçüncü yapılması gereken şey ise, tebliğ evrakı ile ilan suretinin bir ay süreyle, tebliği çıkaran yargı merciinde, herkesçe kolay olarak görülebilecek bir yere asılmasıdır. Herkesin kolay bir şekilde görebileceği yerden kasıt, adliyenin ilan panosuna tebliğ evrakı ve ilan suretinin asılmasıdır. İlan panosuna hem ilan olunacak hususun hem de tebliğ evrakının asılması gerekmektedir. Örnek olarak davacıya cevap dilekçesi ilan en tebliğ edilecekse ilan panosuna cevap dilekçesi evrakının asılması gerekmektedir. İlan panosuna asılan ilanlar bir ay süreyle askıda kalması gerekmekte ve ayrıca askıya çıkarılma ile askıdan indirilmelerinin tutanakla tespit edilmesi gerekmektedir. Sonrasında bu tutanaklar, yapılan ilan işleminin tutanakla tespit edilmediği ve bir ay süreyle askıda kalıp kalmadığının kontrol edilebilmesi için dosyasına konulacaktır.³⁶⁶

Tebligat Kanunu'nun 31. maddesine göre, son ilan tarihinden itibaren 7 gün sonra ilan en tebligat yapılmış sayılacaktır. İlan en tebligat yapılması için karar veren mahkeme, duruma göre daha fazla süre belirleyebilmekte ise de belirlenen süre on beş günü geçemeyecektir.³⁶⁷ Tebligatın ilan en yapılması sırasında, ilan en gazete ile yapılması ya da elektronik ortamda yayınlanması ya da ilan panosundan indirilmesi farklı tarihlerde gerçekleşebilecektir. Bu durumda yukarıda belirtilen hangi işlem en son yapılmışsa, süre son işlem tarihinden itibaren hesaplanacaktır.³⁶⁸ İlan en tebligatın yapılmasından sonra muhatabın adresi tespit edilmediği sürece bundan sonraki tebligatlarda ilan en yapılacaktır.³⁶⁹

---

³⁶⁴ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 781.

³⁶⁵ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 52.

³⁶⁶ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s. 782.

³⁶⁷ **Muşul**, s.160.

³⁶⁸ **Yılmaz/Çağlar**, s. 565.

³⁶⁹ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 51.

3. TEBLİGAT KANUNU VE MİLLETLERARASI SÖZLEŞMELER ÇERÇEVESİNDE TÜRKİYE'DEN YURT DIŞINA YURT DIŞINDAN TÜRKİYE'YE YAPILAN TEBLİGAT

3.1. YURT DIŞINDAN TEBLİGAT İHTİYACI

Ekonomik hayatın gelişmesi ile bazı ülkelerde işgücü ihtiyacının artması, iş bulmak ve daha iyi yaşam şartlarını elde etmek isteyen insanların, başka ülkelere göç etmelerine sebep olmuştur. Zamanla kendileri ile ailelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için yurt dışına giden insanlar, gittikleri ülkelere yerleşmişlerdir. Yurt dışında yaşayan insan sayısında ki ciddi artış, milletlerarası ticaretin artması, internet yoluyla yapılan alışverişin yaygınlaşması, yurt dışı sermaye hareketlerinin artması sebebiyle yabancı unsurlu anlaşmazlıklarda artış olmuştur.³⁷⁰

Bir devletin tebligat çıkarmaya yetkili merciinden, muhatabın adresinin yabancı devlette bulunması durumunda yapılacak tebligat, ya da yurt dışından Türkiye'de ikamet eden muhataplara yapılacak tebligatın tabi olduğu esaslar, milletlerarası tebligatın mevzuunu oluşturmaktadır.³⁷¹

Türkiye bakımından incelediğimiz zaman, Türkiye'de tebligatı çıkarmaya yetkili merci tarafından yabancı ülkede oturan muhataba çıkarılan tebligat ya da yabancı devlette tebligat çıkarmaya yetkili merci tarafından Türkiye'de oturan muhataba çıkarılan tebligatlar milletlerarası tebligat kapsamında incelenmektedir.³⁷²

Yabancı devlette oturan Türk vatandaşına yapılacak tebligatların milletlerarası hukukta sebep olduğu sorunun tespit edilebilmesi için, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi hükmü gereği yapılan tebligatın milletlerarası hukuktaki dayanağı ve hukuki gerekçesinin anlaşılabilmesi için öncelikle milletlerarası hukukla ilgili temel kavramların incelenmesi gerekmektedir.

³⁷⁰ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 179-180.

³⁷¹ **Muşul**, s. 307.

³⁷² **Yıldız**, Şoray: 15 Kasım 1965 Tarihli La Haye Sözleşmesi Kapsamında Tebligatın Yapılması, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, 2020, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 25.03.2024), s. 20.

3.2. YURT DIŞI TEBLİGATIN MİLLETLERARASI HUKUKTA SEBEP OLDUĞU SORUN

3.2.1.Devletler Hukukunda Egemenlik

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği yapılan tebliğat, yabancı devlette icra edildiğinden, tebliğatın gerçekleştirileceği devletin egemenliği yönünden neden olabileceği sorunların tespit edilebilmesi için öncelikle milletlerarası hukuk alanında egemenlik kavramı, egemenlik kavramının kapsamı ve sınırlarının incelenmesi gerekmektedir.³⁷³

Jellinek³⁷⁴ tarafından on dokuzuncu yüzyılın sonlarında ileri sürülen ve genel olarak doktrinde kabul edilen görüşe göre, devletin varlığından söz edebilmesi için üç kavramın bir arada bulunması gerekmektedir. Bunlar yeryüzündeki toprak parçasını ifade eden ülke, bu ülke üzerinde yaşayan insan topluluğu ve bu unsurların üzerinde bulunan hukuki ve siyasi olarak örgütlenmiş, başka bir otoriteye bağımlı olmayan egemen bir kamu otoritesidir.³⁷⁵ Devletin egemenliği, herhangi bir otoriteye bağlı olmadan gerçekleşen, kendisinden ve ancak devlet olmasından kaynaklanmaktadır.³⁷⁶

Devletler hukukunda egemenlik kavramı, devletin kendi ülkesindeki iç egemenliği ve milletlerarası alandaki dış egemenliği olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. İç egemenlik, uluslararası insan haklarıyla ilgili kuralların gereği olan kısıtlamalar haricinde, sınırsız olarak kullanılan egemenlik hakkıdır. İç egemenlik kanun koyma (yasama), kanunları uygulama (yürütme) ve yargılama gibi farklı şekillerde kendini göstermektedir.³⁷⁷

Devletin diğer devletler karşısında ki durumunu belirten, milletlerarası alanda ki egemenliği olan dış egemenliği ise, milletlerarası hukuk tarafından sınırlandırılmıştır.³⁷⁸

³⁷³ **Kurban**, s. 48.

³⁷⁴ George Jellinek, Alman kamu hukuku avukatı.

³⁷⁵ **Pazarcı**, Hüseyin: Uluslararası Hukuk, 20. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2021, s. 144; **Ünal**, Şeref: Devletler Hukukuna Giriş, Yetkin Yayınları, Ankara 2003. s. 80; **Aksar**, Yusuf: Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk, C.I, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021. s 69; **Doğan**, İlyas: Devletler Hukuku, Astana Yayınları, 4. Baskı, Ankara 2020, s. 277.

³⁷⁶ **Ataman-Figanmeşe**, İnci: "Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini", İstanbul Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2005 (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 26.03.2024), s. 22.

³⁷⁷ **Pazarcı**, s. 157; **Ataman-Figanmeşe**, "Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini", s.22

³⁷⁸ **Pazarcı**, s. 153; **Doğan**, İlyas s.338; **Ataman-Figanmeşe**, "Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini", s.22.

Nitekim Latince *par in parem non habet imperium* olarak ifade edilen, milletlerarası toplumda tüm devletlerin eşit ve egemen olması ilkesi, milletlerarası hukukun emredici kurallarındandır.³⁷⁹ Birleşmiş Milletler Antlaşmasının 2/1 hükmü ile devletlerin egemen eşitliği ilkesi (*sovereign equality of states*) olarak isimlendirilen bu kural teyit edilmiştir. Bu nedenle milletlerarası hukuk, temel anlamıyla eşitler arasındaki ilişkileri düzenlemektedir.³⁸⁰

Bu kapsamda devletlerin diğer devletlere karşı egemenlik tasarrufunda bulunması, milletlerarası hukuk tarafından yasaklanmıştır. Bu yasağın kapsamına, bir devletin ülkesinde gerçekleştirilen, ancak başka ülke sınırlarında sonuçlara neden olan egemenlik tasarrufları da dâhildir. Bu durumu örnek olarak bir devletin sınırları dışında yaptığı silahlı eylemler gösterilebilir.³⁸¹ Milletlerarası hukukta devletlerin egemenliği ilkesinin, diğer bir sonucu da devletlerin birbirinin işlerine karışmaması ilkesidir. (*principle of non-intervention*)³⁸²

3.2.2.Devletin Ülkesi Üzerindeki Yetkisi

Devletin kurucu unsurlarından olan ülke, aynı zamanda devletin egemenlik hak ve yetkilerinin belirlenmesinde dikkate alınacak en önemli öğedir.³⁸³ Uluslararası hukukta ülke, devletin kara, deniz ve hava kısımlarının tamamından meydana gelmektedir.³⁸⁴ Tebligatın ulaştırılabilmesi ve tezahürü devletin egemenlik hakkının tezahürüdür. Bir devletin ülkesinde tebligat yapamaması, o devletin egemenliği ile ilgili şüphelerin ortaya çıkmasına neden olacaktır. Ülkemizde tebligatın yapılamadığı bir alan bulunmamaktadır.³⁸⁵

Devlet ülkesinin bütünlüğü ilkesi, 20. Yüzyılda benimsenmiş ve devletlerin, uluslararası hukuka uygun biçimde kurulmuş olan, diğer devletlerin ülke bütünlüğüne saygı göstermekle yükümlü olduğunu ifade etmektedir. Bu sebeple bir devletin

³⁷⁹ Aksar, s. 316.

³⁸⁰ Erdem, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 20; Bozkurt, Enver / Poyraz, Yasin / Erdal, Selcen: Devletler Hukuku, 11. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s.9.

³⁸¹ Ünal, s.80.

³⁸² Pazarıcı, s. 155.

³⁸³ Pazarıcı, s. 148.

³⁸⁴ Pazarıcı, s. 147

³⁸⁵ Kurt Konca, N., "Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 114, Eylül 2014, Sayfa: 239-274, s.241.

ülkesinin herhangi bir biçimde bölünmesi ya da bütünlüğünün başka bir şekilde ihlal edilmesi, ancak o devletin rızası ile mümkün olabilecektir.³⁸⁶

Devletler hukukunda, devletin ülkesi üzerindeki egemenliğinde, iki temel unsur dikkate alınmaktadır. Devletin ülkesi üzerindeki egemenliğinin birinci temel unsuru, devletin egemenlik yetkisini uluslararası hukukun gerektirdiği sınırlamalar haricinde, hiçbir otoriteye bağlı olmadan kullanmasıdır. Devletin ülkesi üzerindeki egemenliğinin ikinci temel unsuru ise, devletin kendi ülkesi üzerinde, yalnızca kendisinin egemenlik yetkisinin bulunmasıdır. Bu sebeple devlet, kendi ülkesi üzerinde münhasır yetkiye sahip olduğundan, devletlerin egemenliğinin kural olarak kendi ülkesiyle sınırlı olduğu sonucuna bizi ulaştırmaktadır.³⁸⁷ Sonuç itibariyle devlet ülkesinin bütünlüğü ilkesi gereği, devletlerin yabancı bir devlet ülkesinde egemenlik yetkisini kullanabilmesi, ancak ilgili ülkenin devletin buna müsaade etmesiyle mümkün olabilecektir.³⁸⁸

Devletin, ülkesi haricinde yetkilerini kullanmasına dair yasaktan, Milletlerarası Adalet Divanı tarafından verilen Bozkurt-Lotus Davasıyla ilgili kararın 45. Paragrafında bahsedilmiştir. Buna göre Milletlerarası Adalet Divanı “Milletlerarası hukukun bir devlete her şeyden önce getirdiği en önemli sınırlama, aksine izin veren bir kural bulunmadığı müddetçe, gücünü, herhangi bir şekilde, yabancı bir ülkede kullanamayacağıdır. Bu sebeple yargı yetkisi, kesin olarak bölgeseldir ve milletlerarası teamül ya da bir sözleşmeden kaynaklanan müsaade eden bir kural haricinde, bir devlet tarafından kendi ülkesi sınırları dışında kullanılamaz”³⁸⁹ ifadesi ile bu konudaki prensibi açık olarak ifade etmiştir.³⁹⁰

Milletlerarası Adalet Divanı, bu kararda devletin yetkilerini diğer bir ülkede herhangi bir biçimde kullanamayacağını ifade etmekle beraber, bunun istisnasını da belirtmektedir. Buna göre aksini ön gören bir kuralın bulunması durumunda devlet, yetkilerini başka bir devletin ülkesinde kullanabilecektir. Devletlerin yetkilerini diğer ülkelerde kullanabilmesini sağlayan en önemli istisna, ilgili devletin yapılacak sözleşme ile buna izin vermesidir.³⁹¹

---

³⁸⁶ **Pazarıcı**, s. 148.

³⁸⁷ **Pazarıcı**, s.153-154.

³⁸⁸ **Ataman-Fıganmeşe**, “Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini”, s. 24

³⁸⁹ Milletlerarası Adalet Divanı On İkinci (Olağan) Oturumu, Esas XI, 9 Numaralı Karar, 7 Eylül 1927, SS. Lotus Davası Kararı.

³⁹⁰ **Kurban**, s. 52.

³⁹¹ **Kurban**, s. 51-52.

3.2.3.Devletin Vatandaşları Üzerindeki Yetkisi

Devletin egemenliğinden doğan diğer bir otoritesi, vatandaşları üzerindeki yetkisidir. Devletin ülkesi üzerindeki yetkisi yalnızca ülkesi ile sınırlı olsa da devletin vatandaşı üzerindeki yetkisi ise, devletin ülkesi sınırlarında değil, yabancı bir devlet ülkesinde de devam etmektedir.³⁹²

Her ne kadar bir devletin ülkesi üzerindeki egemenliği, ülke sınırları içerisinde olduğundan, vatandaşının yabancı bir devletin ülkesine gitmesi halinde, ülke egemenliği bakımından yetkisi sona erse de devletin vatandaşlık bağından doğan yetkileri devam etmektedir. Bu sebeple aynı kişi üzerinde bir devletin vatandaşlıktan kaynaklanan, diğer bir devletin ise ülkesinden kaynaklanan, iki farklı egemenliği bir arada bulunabilmektedir. Bu durumda iki ayrı yetki arasında çatışmaya sebep olmaktadır.³⁹³

Doktrinde, devletin vatandaşlık bağından doğan yetkilerinin en önemlilerini, devletin kişisel statüye dair yetkisi, ceza yargılamasıyla ilgili yetkisi, vatandaşın devlete bağlılığı ile vatandaşını diplomatik koruma altına alması olarak sayabiliriz.³⁹⁴

Devletin vatandaşlık bağından kaynaklanan kişisel statüye dair yetkisi, bir şahsın kişisel durumunun, vatandaşı olduğu ülkenin kanunlarına göre belirlenmesi olarak ifade edilebilir. Bu nedenle Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun³⁹⁵ kanunlar ihtilafıyla ilgili kurallarında, kişisel statüye dair öncelikle uygulanacak hukukta, şahsın milli hukuku esas alınmaktadır. MÖHUK'da hak ve fiil ehliyeti, nişanlılık, evlilik ve genel hükümleri, boşanma ve ayrılık, vesayet, kısıtlılık ve kayımlık ile gaiplik ve ölmüş sayılmayla ilgili, şahsın milli hukukuna öncelik verilmektedir.³⁹⁶

Ceza Yargılaması bakımından yetki, bir devlet vatandaşının yurt dışında işlediği suç sebebiyle, vatandaşı olduğu devlet tarafından yargılanabilmesini ifade etmektedir. Örnek olarak 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 10. ve 11. maddeleri, Türk

³⁹² **Pazarıcı**, s. 170; **Ataman-Figanmeşe**, "Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini" s. 27; Aynı yönde bkz.: **Aksar**, s.302.

³⁹³ **Ataman-Figanmeşe**, "Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini", s. 28.

³⁹⁴ **Pazarıcı**, s. 170.

³⁹⁵ Resmi Gazete: Tarih: 12.12.2007, Sayı: 26728.

³⁹⁶ **Kurban**, s. 53.

vatandaşlarının yurt dışında işledikleri suçlarla ilgili, Türk Mahkemelerinin yetkili olduklarını hüküm altına almaktadır.³⁹⁷

Vatandaşın devlete bağlılık yükümlülüğü, vatandaşın bağlı olduğu devlete karşı birtakım yükümlülükleri bulunduğunu ifade etmektedir ki bu yükümlülüklerin başında ise askerlik görevini yapma yükümlülüğü gelmektedir.³⁹⁸ Devletin vatandaşını diplomatik koruma altına alma yetkisi, yabancı devletler tarafından zarara uğratılan vatandaşlarını, bağlı bulunduğu devletin koruyabilmesini ifade etmektedir.³⁹⁹

Yukarıda da izah edildiği üzere, devletin vatandaşları üzerindeki yetkilerden hiçbirisi, onu diğer bir devletin ülkesi sınırlarında, fiili bir işlem yapmasını haklı kılmayacaktır. Bu sebeple devletler, yurt dışında bulunan vatandaşlarıyla ilgili yetkilerini vatandaşlarının bulunduğu yere fiziki olarak müdahalede bulunmadan kullanmaktadır.⁴⁰⁰

3.2.4.Devletlerin Yargı Yetkisinin Milletlerarası Tebligatla İlgili Neden Olduğu Sorun

Yukarıda izah edildiği üzere devlet egemenliğini meydana getiren yasama yetkisi, yürütme yetkisi ile yargılama yetkisidir. Bu kapsamda devletin, ülke üzerindeki hâkimiyet hakkının bir gereği de yargı yetkisini kullanma hakkıdır.⁴⁰¹ Yargı yetkisi, devletin hâkimiyet hakkından kaynaklanan ve mahkemelerce kullanılan karar verme otoritesi olarak ifade edilebilir.⁴⁰²

Yukarıda da izah edildiği üzere, milletlerarası hukukun emredici kurallarından olan devletlerin eşit ve egemen olması ilkesi gereği devletler, esas olarak diğer devletlerin müdahalesi olmadan, kendi topraklarında kendisine ait yargı organlarıyla yargılama yapma münhasır yetkisine sahiptir.⁴⁰³ Devletlerin kullandıkları yargı yetkisi, eşitler arası ilişkileri düzenleyen milletlerarası hukuktan ileri gelmektedir.⁴⁰⁴ Devletlere

³⁹⁷ **Kurban**, s. 53.

³⁹⁸ **Pazarıcı**, s. 176.

³⁹⁹ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s.21

⁴⁰⁰ **Pazarıcı**, s. 170; **Aksar**, s.302

⁴⁰¹ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku,s.428; **Çelikel/Erdem**, s. 533; **Özel** vd., s.551

⁴⁰² **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s. 454.

⁴⁰³ **Çelikel/Erdem**, s. 533; **Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe**, s. 380; **Doğan**, Vahit: Milletlerarası Özel Hukuk, 8 Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2022. s. 41; **Güngör**, Gülin: Türk Milletlerarası Özel Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021, s. 229.

⁴⁰⁴ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s. 430; **Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe**, s.380

verilen bu yargı yetkisinin kapsamı ve sınırları milletlerarası hukuk tarafından belirlenmektedir.⁴⁰⁵

Sonuç itibariyle devlet, ancak kendi ülkesi sınırları içerisinde yargı faaliyeti gerçekleştirebilecek olup, yabancı bir devlet ülkesinde yargılama faaliyeti gerçekleştirebilmesi için, aksi kararlaştırılan müsaade edici bir kuralın bulunması gerekmektedir.⁴⁰⁶

Bu kapsamda devletin yabancı bir devlette yapacakları tebligat işleminin milletlerarası hukuk alanında sebep olduğu sorunun tam olarak tespit edilebilmesi için, tebligat işleminin yargılama işlemi olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir. Tebligat işleminin yargılama işlemi olduğunun kabulü halinde, devletin yabancı bir devlette tebligat işlemi gerçekleştirmesi, egemenlik hakları ile sınırlandırılmış olacaktır. Aksi halde yani tebligat işleminin yargılama işlemi olarak kabul edilmemesi halinde, yabancı devletin egemenlik hakkına müdahale olmayacağından, yabancı bir devlete yapılacak tebligat işlemi milletlerarası hukuk alanında herhangi bir sorun teşkil etmeyecektir.⁴⁰⁷

Tebligat işleminin hukuki niteliği konusunda görüş birliği bulunmamaktadır. Anglo-Amerikan hukuk sistemi ile Klasik Kıta Avrupası hukuk sistemi arasında tebligat işleminin hukuki niteliği konusunda farklı değerlendirmeler bulunmaktadır. Klasik Kıta Avrupası hukuk sisteminde, tebligat işleminin yargıya ait bir işlem olduğu kabul edilmekte ve tebligat işleminin devletlerin egemenliğinden doğan yargı hakkı kapsamında değerlendirilmektedir.⁴⁰⁸

Anglo-Amerikan hukuk sisteminde ise tebligat işlemi, yargı faaliyetine dair bir işlem olarak kabul edilmemektedir.⁴⁰⁹ Bu sebeple Kara Avrupası hukuk sisteminde tebligat işlemi, mahkemelerce icra edilen kamusal bir fonksiyon olarak kabul edilmekte

---

⁴⁰⁵ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s. 431; **Güngör**, s. 229; **Özel** vd., s. 551; **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 22

⁴⁰⁶ **Kurban**, s. 55.

⁴⁰⁷ **Kurban**, s. 55.

⁴⁰⁸ **Porterfield**, Eric: "Too Much Process, Not Enough Service: International Service of Profess under the Hague Service Convention", Temple Law Review, C.86, S.2, 2014, s. 337; **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 255.

(Tebligat).

⁴⁰⁹ **Ataman-Figanmeşe**, "Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini", s. 25.

iken, buna karşın Anglo-Amerikan hukuk sisteminde, genel olarak taraflarca gerçekleştirilmesi gereken bir husus olarak değerlendirilmektedir.⁴¹⁰

Bu iki farklı anlayışın gereği olarak, Anglo-Amerikan hukuk sistemini kabul eden ülkeler, kendi ülkelerindeki tebligat yapılacak şahıslara, doğrudan doğruya posta yolu ile tebligat yapılmasına izin vermekte ve bu tebligat işlemini egemenliğini ihlal eden bir fiil olarak değerlendirmemektedir. Bunun aksi olarak Kara Avrupası hukuk sistemini kabul eden devletler ise, yabancı bir devlet tarafından yapılan tebligat işlemini, egemenlik hakkının ihlali olarak kabul etmekte, ancak tebligatın yapılacağı devletin izni ile yapılabileceği değerlendirilmektedir.⁴¹¹

Türkiye Kara Avrupası hukuk sistemini benimseyen bir devlet olduğundan, tebligat işlemini yargı yetkisiyle ilgili bir egemenlik hakkı olarak değerlendirmektedir.⁴¹² Tebligat işleminin yabancı devlette cebri icrasının söz konusu olmadığı durumlarda, tebligatın egemenlik hakkını ihlal etmeyeceğine dair görüşlerde bulunmaktadır. Yine bu görüşe göre Posta Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü gibi özelleşen şirketler aracılığıyla tebligatların yapılması sebebiyle tebligatın katı egemenlik anlayışı içerisinde değerlendirilemeyeceği belirtilmiştir.⁴¹³

Sonuç olarak, Türkiye Kara Avrupası hukuk sistemini benimseyen bir devlet olduğundan,⁴¹⁴ tebligat işlemi yargı yetkisiyle ilgili bir faaliyet olduğu kabul edilmekte ve bu sebeple bir devletin yabancı devlette tebligat işlemini icra etmesi, yabancı bir devletin egemenliğine yapılan müdahale olduğu kabul edilmektedir. Bu sebeple bir devletin yabancı bir devlette tebligat yapabilmesi için müsaade edici bir kuralın bulunması gerekmektedir.⁴¹⁵

3.3. MİLLETLERARASI ADLİ YARDIM KAVRAMI

Davanın taraflarının farklı ülkelerde bulunması, davayla ilgili delillerin yabancı ülkede bulunması ya da uyuşmazlığın giderilmesi için yabancı bir devletin hukukunun

⁴¹⁰ **Pejovic**, Caslav :“Civil Law and Common Law: Two Different Paths Leading to the Same Goal”, Victoria University of Wellington Law Review, C.32, S.3, 2001, s.832-833. **McClean**, David: “International Civil Equal Cooperation”, Commonwealth Law Bulletin, C.40, S.3, 2014, s. 450.

⁴¹¹ **Ataman-Figanmeşe**, “Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini”, s.25; **McClean**, 450.

⁴¹² **Çelikel/Erdem**, s.533; **Perçin**, Gizem Ersen: Milletlerarası Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2023, s. 104; **Can**, Hacı/**Tuna**, Ekin: Milletlerarası Usul Hukuku, 3.bs, Adalet Yayınevi, Ankara 2022, s. 262.

⁴¹³ **Pürselim-Doğan**, s. 270

⁴¹⁴ **Çelikel/Erdem**, s. 533; **Can/Tuna**, s. 262.

⁴¹⁵ **Kurban**, s. 56.

uygulanması gibi haller, uyuşmazlığın görüldüğü mahkemenin bir takım yargılama faaliyetlerini yabancı bir devlette gerçekleştirilmesini zorunlu kılmaktadır.⁴¹⁶

Devletin yargı yetkisinin kendi ülkesi ile sınırlı olması, herhangi bir devletin başka yabancı devletin ülkesinde, o yabancı devletin izni olmadan yargısal faaliyet yapamayacağına dair, teamül kuralının ortaya çıkmasına sebep olmuştur.⁴¹⁷ Bu kural aynı zamanda, yabancı ülkede bulunan şahıslara tebligat yapılması, yabancı ülke hukuku hakkında bilgi edinilmesi ve yabancı ülkede bulunan delillerin toplanması faaliyetleri içinde geçerlidir.⁴¹⁸

İşte bu sebeple devletler, egemenlikleri içerisindeki yargılamalarla ilgili olarak, yabancı bir ülkede işlem yapılmasına ihtiyaç duyulduğunda, bu sorunu milletlerarası adli yardıma başvurmak suretiyle uluslararası iş birliği içerisinde çözmektedirler.⁴¹⁹ Milletlerarası özel hukukta adli yardım, talep eden devletin mahkemesince yürütülen yargılamayla ilgili işlemin, başka yabancı bir devlette yapılabilmesi için yetkili makamlar arasında yapılan iş birliği olarak tanımlanmaktadır.⁴²⁰

Burada özellikle belirtmek isteriz ki, milletlerarası adli yardım kavramı ile medeni usul hukukunda düzenlenen adli yardım kavramı, birbirinden çok farklı hususlar içermektedir. Medeni usul hukukundaki adli yardım kavramı, mahkemelerde haklarını arayacak yeterli ekonomik imkânı bulunmayan şahısların ya da kendisine açılan bir davaya karşı gerektiği şekilde savunma yapamayan tarafa, mali yükümlülükler bakımından kolaylık sağlanması anlamına gelmektedir.⁴²¹

3.3.1.Milletlerarası Adli Yardımın Konusu ve Kapsamı

Kara Avrupası hukuk sistemlerinde bulunan, katı özel hukuk-kamu hukuku ayrımı sebebiyle, ülkelerarası hukuki yardımın yalnızca özel hukuk alanındaki konularda mümkün olacağı kabul edilmiş ve kamu hukukuna tesir eden iş ve işlemler ise adli yardımın kapsamı dışında tutulmuştur. Anglo-Amerikan hukuk sistemini kabul

⁴¹⁶ **Erdem**, Bahadır: "*Milletlerarası Özel Hukukta İstinabe*", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 9, S. 2, Y. 1989, 2011, (s. 65-79), s. 65 vd.

⁴¹⁷ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s.598; **Can/Tuna**, s. 244.

⁴¹⁸ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s.598; **Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe**, s. 514; **Güngör**, s. 277.

⁴¹⁹ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s.42.

⁴²⁰ **Çelikel/Erdem**, s. 533.

⁴²¹ **Pekcanitez/Atalay/Özeker**, s. 2410- 2411.

eden devletlerin hukukunda, özel hukuk ile kamu hukuku arasında keskin bir ayrım bulunmadığından, kamu hukukuyla ilgili hususlarda adli yardımın konusuna girmektedir. Fakat Anglo-Amerikan hukuk sisteminde de ceza ve vergi hukukuyla ilgili konuların, adli yardımın konusu içerisine alınmasından imtina edilmiştir.⁴²²

Ancak zamanla devletlerarası mal ve hizmet alışverişinin artması, çok uluslu şirketlerin artması, devletlerin uluslararası şirketlerle iş birliği yapmaları, insan ve silah kaçakçılığı ile uyuşturucu ticareti gibi birden fazla ülkeyle bağlantılı suçların artması, devletlerin birbirleriyle yaptıkları işbirliğinin daha fazla alana yayılmasına neden olmuştur. Bu sebeple devletler, yalnızca özel hukukla ilgili alanlarda değil, vergi ve ceza hukukuyla ilgili mevzularda da hukuki yardım ve hukuki iş birliğine girerek, iki veya çok taraflı sözleşmeler akdetmişlerdir.⁴²³

Öğretide özel hukuk alanında uluslararası adli yardım dört temel başlık altında incelenmektedir. Bunlar teminat, yabancı ülkeden delil ikamesi, yabancı ülkelerde yapılacak tebligat ve yabancı hukuk hakkında bilgi edinilmesi temel başlıklarıdır.⁴²⁴

3.3.2. Milletlerarası Hukuki Yardımın Hukuki Dayanağı

Uluslararası hukuki yardım, önceleri konsüler ya da diplomatik yollarla uluslararası nezaket kuralları çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.⁴²⁵ Fakat uluslararası ilişkilerin çok hızlı olarak artması sebebiyle devletler, ikili veya çok taraflı adli yardım anlaşmaları akdetmek suretiyle adli yardım sürecini kolaylaştırmayı amaçlamışlardır.⁴²⁶ Türkiye’de bu sebeple çok sayıda devletle iki taraflı adli yardım anlaşmaları akdetmiş, akdettiği iki taraflı anlaşmalara adli yardımla ilgili hükümler koymuş ve çok taraflı uluslararası sözleşmelere taraf olmuştur.⁴²⁷

Devletlerin, yabancı devletlerden gelen uluslararası adli yardım taleplerini, yerine getirmek zorunlulukları bulunup bulunmadığına dair hâkim görüşe göre, böyle bir zorunluluğun bulunmadığı ve devletler arasında buna dair sözleşmelerin bulunması

⁴²² **Eksi**, Nuray: “Milletlerarası İstinabe”, 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2004, s. 341.

⁴²³ **Eksi**, s.342-343

⁴²⁴ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s.598; **Çelikel/Erdem**, s.533; **Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe**, s. 514; **Güngör**, s. 277; **Eksi**, s. 342-344; **Can**, s.245

⁴²⁵ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s.598.

⁴²⁶ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s.42-43.

⁴²⁷ **Kurban**, s. 59-60.

halinin istisna olduğu yönündedir. Bu nedenle uluslararası adli yardım talep edilen devlet ile muhatap devlet arasında adli yardımla ilgili herhangi bir anlaşma bulunmamakta ise uluslararası adli yardım ancak, uluslararası nezaket kurallarına dayandırılarak yapılabilecektir.⁴²⁸

Kendisinden adli yardım talep edilen mahkeme, kendi hukukuna göre faaliyette bulunacaktır.⁴²⁹ Bu sebeple uluslararası adli yardım talebinde bulunan yabancı devletin mahkemesi, bu adli yardımı kendi hukukunu uygulayarak yerine getirecektir.⁴³⁰ Bu durumda yabancı ülkede tebligat işleminin yapılmasında da tebligat işleminin yerine getirileceği devletin hukuku uygulanacaktır.

Sonuç itibariyle uluslararası adli yardımın hukuki dayanağı, adli yardım talep eden devlet ile kendisinden adli yardım talep edilen devlet arasında, adli yardıma dair sözleşme bulunup bulunulmamasına göre farklılık arz etmektedir. Adli yardım talep eden devlet ile kendisinden adli yardım talep edilen devlet arasında, adli yardıma dair sözleşme bulunuyorsa, adli yardımın hukuki dayanağı bu sözleşme olacaktır. Adli yardım talep eden devlet ile kendisinden adli yardım talep edilen devlet arasında adli yardıma dair sözleşme bulunmuyorsa, adli yardımın hukuki dayanağı uluslararası nezaket kuralları olacaktır.⁴³¹

3.4.TÜRK ULUSLARARASI USUL HUKUKUNDA YURT DIŞINA YAPILAN TEBLİGATIN ESASLARI

3.4.1.Genel Olarak

Türk hukukunda uluslararası tebligat konusu, öncelikle Tebligat Kanunu'nun 25. 25/A, 26. ve 27'nci maddelerinde düzenlenmiştir. Belirtilen hükümler Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği'nin 38-47 maddelerinde daha teferruatlı olarak ele alınmıştır. Ancak muhatabın yurt dışında bulunduğu durumlarda, tebligat yurt dışında yerine getirileceğinden yani tebligat işlemi muhatabın bulunduğu ülke devletin kanunlarına göre yapılacağından tebligatla ilgili tüm sorunların iç hukuk düzenlemeleriyle çözülmesi mümkün değildir.⁴³² Yukarıda da izah edildiği üzere

⁴²⁸ Çelikel/Erdem, s. 535; Can/Tuna, s. 244.

⁴²⁹ Nomer, Devletler Hususi Hukuku, s. 598.

⁴³⁰ Çelikel/Erdem, s. 535.

⁴³¹ Güngör, s. 277; Erdem, Türk Vatandaşlık Hukuku, s.47.

⁴³² Erdem, Türk Vatandaşlık Hukuku, s.54; Moroğlu/Muşul, s.111

devletler bu sorunu çözebilmek için uluslararası adli yardımdan yararlanmış ayrıca ikili ve çok taraflı sözleşmeler imzalamışlardır.⁴³³

Bu sebeple Türkiye’de birçok devletle adli yardım sözleşmeleri imzalamış, adli yardım ve yurt dışına tebligatla ilgili çok taraflı uluslararası antlaşmalara taraf olmuştur. Türkiye’nin de tarafı olduğu, 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesinde, yabancı ülkede yapılacak tebligat, adli yardım hükümleri içerisinde düzenlenmiştir. Türkiye bununla beraber, münhasıran uluslararası tebligatı konu edinen 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi’ne de taraf olmuştur. Ayrıca bunlarla beraber, ülkemiz içeriğinde tebligata dair hükümler bulunan iki taraflı sözleşmelerde imzalamıştır.⁴³⁴

Türkiye iç hukuk düzenlemeleriyle birlikte, iki taraflı antlaşmalar ile çok taraflı konvansiyonlara taraf olması sebebiyle bir ülke ile tebligata dair birden fazla sözleşmenin bulunması durumu ortaya çıkmaktadır. Uluslararası tebligatla ilgili uluslararası sözleşme hükümleri düzenli ve bir arada bulunmadığından, tebligatın hangi usule göre yapılacağına dair uygulamada tereddütler yaşanmaktadır.⁴³⁵

63/3 sayılı Genelge’de, iki ya da çok taraflı anlaşma varsa, öncelikle çok taraflı anlaşmanın uygulanacağını, iki taraflı anlaşmada tebligat yapılmasını kolaylaştıracak özel bir usul kararlaştırılmışsa bu usulün uygulanacağını, iki ya da çok taraflı anlaşma

⁴³³ Türkiye’nin, tebligata ilişkin hükümler ihtiva eden iki taraflı anlaşma yaptığı ülkeler şöyledir; Almanya (Resmi Gazete. 04.06.1930/1511), Arnavutluk (Resmi Gazete. 09.11.1997/23165), Avusturya (Resmi Gazete. 04.08.1931/1864), Azerbaycan (Resmi Gazete. 23.03.2004/25411), Belarus (Resmi Gazete. 31.07.2017/30140), Bosna Hersek (Resmi Gazete. 07.01.2008/26749), Bulgaristan (24.05.1978/16296), Cezayir (Resmi Gazete. 08.09.1991/20985), Çekya (Resmi Gazete. 09.07.1932/2145), Çin (Resmi Gazete. 12.11.1994/22109), Fas (Resmi Gazete. 08.09.1997/20985), Gürcistan (Resmi Gazete. 24.08.1997/23090), Hırvatistan (Resmi Gazete. 24.05.2000/24058), Hindistan (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Irak (Resmi Gazete. 02.08.1992/21303), İngiltere (Resmi Gazete. 05.07.1932/2045), İran (Resmi Gazete. 10.03.2011/27870), İsviçre (Resmi Gazete. 04.07.1934/2743), İtalya (Resmi Gazete. 03.03.1929/1133), Kanada (Resmi Gazete. 05.07.1932/2142), Karadağ (Resmi Gazete. 04.01.1936/3197), Kazakistan (Resmi Gazete. 12.11.1997/23168), Kırgızistan (Resmi Gazete. 24.03.2012/28243), KKTC (Resmi Gazete. 13.02.1989/20079), Kuveyt (Resmi Gazete. 30.05.2000/24064), Litvanya (Resmi Gazete. 20.04.2004/25439), Macaristan (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Makedonya (Resmi Gazete. 14.05.2000/24049), Mısır (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Moğolistan (Resmi Gazete. 04.05.2004/25452), Moldova (Resmi Gazete. 28.05.2000/24062), Özbekistan (Resmi Gazete. 07.11.1997/23163), Pakistan (Resmi Gazete. 31.07.1982/17768), Polonya (Resmi Gazete. 23.07.1990/20583), Romanya (Resmi Gazete. 06.09.2008/26989), Sırbistan (Resmi Gazete. 04.01.1936/3197), Slovakya (Resmi Gazete. 07.12.2007/26723), Slovenya (Resmi Gazete. 04.01.1936/3197), Tacikistan (Resmi Gazete. 30.05.2000/24064), Tunus (Resmi Gazete. 17.03.1983/17990), Türkmenistan (Resmi Gazete. 22.05.2013/28654), Ukrayna (Resmi Gazete. 22.12.2003/25324), Umman (Resmi Gazete. 22.05.2010/27588), Ürdün (Resmi Gazete. 05.09.1975/15347).

⁴³⁴ **Pürselim-Doğan**, s. 272.

⁴³⁵ **Günay**, Esra: “Türkiye’den Yabancı Ülkeye Yapılan Tebligat ve Esasları”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 3, S. 11, 2012, s.263.

arasında ihtilaf bulunması halinde ise iki taraflı anlaşmanın uygulanacağı belirtilmiştir.⁴³⁶

Bu sebeple ilk önce tebligat yapılacak devlet ile Türkiye arasında herhangi bir anlaşma olmaması durumunda, iç hukukta tebligat işleminin tabi olduğu hükümler açıklanacak, sonrasında uluslararası tebligat konusunda en yaygın olarak kullanılan, 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi ile tebligat konusunda yerine gelen 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi hükümleri incelenecek, uluslararası tebligatla ilgili diğer iki ya da çok taraflı sözleşmeler ise ayrıca incelenmeyecek, ancak yeri geldiğinde bu sözleşmelere atıf yapılacaktır.

3.4.2. Tebligat Kanunu'na Göre Yurt Dışı Tebligat

Tebligatın yapılacağı ülke ile Türkiye arasında, uluslararası tebligat usulüne dair düzenlemeye dair iki ya da çok taraflı anlaşma varsa, öncelikle bu sözleşme hükümleri uygulanacaktır. Ancak tebligatla ilgili iki ya da çok taraflı sözleşme bulunmaması halinde ise, Türk hukukunda düzenlenen usule göre tebligat işlemi yerine getirilecektir.⁴³⁷ Türk hukukunda uluslararası tebligatla ilgili Tebligat Kanunu ile ikincil düzenlemeleri uygulanmaktadır. Tebligat Kanunu'nun 25. maddesi yabancı ülkede yapılacak tebligat usulünü düzenlemekte, 27. maddesi ise yabancı ülkede bulunan Türk memur ve askeri şahıslara yapılacak tebligatı düzenlemektedir.⁴³⁸

İş bu çalışmanın temel konusunu oluşturan ve muhatabın Türk vatandaşı olması durumunda yurt dışına yapılacak tebligatı düzenleyen Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine dair teferruatlı incelemelerimiz ileri ki bölümlerde yapılacağından, bu bölümde inceleme konusu yapılmayacaktır.

3.4.2.1. Yurt dışında Yaşayan Şahıslara Yapılacak Tebligat

Tebligat Kanunu'nun 25/1 maddesinde, yabancı ülkede yapılacak tebligatın, o yabancı ülkenin yetkili makamları aracılığıyla yapılacağı düzenlenmiştir. Bunun sebebi

⁴³⁶ **Pürselim-Doğan**, s.282

⁴³⁷ **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s.602; **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 57; **Muşul**, s.543; **Özbay/Yardımcı**, s.107; **Budak**, Ali Cem / **Karaaslan**, Varol: Medenî Usul Hukuku, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2021, s.142.

⁴³⁸ **Kurban**, s. 63.

yukarıda da izah edildiği üzere, devletlerin egemenlik haklarından kaynaklanmaktadır.⁴³⁹

Tebliğat Kanunu, konsüler tebliğat usulünün uygulanmasını genel kural olarak öngörmektedir. Tebliğat Kanunu'nun 25/1. maddesi gereği, tebliğat talebi, tebliğatı çıkaran merciin bağlı olduğu bakanlık tarafından Dışişleri Bakanlığı'na, Dışişleri Bakanlığı tarafından da görev bölgesi göz önünde bulundurularak ilgili Türk Büyükelçiliği ya da Türk konsoloslughuna gönderilecektir. Tebliğat Kanunu'nun 25/3. maddesi gereği kendisine tebliğat ulaşan Türk siyasi temsilciliği, tebliğatın yapılmasını ilgili ülkenin yetkili makamından talep edecektir. Tebliğatı yapan ve tebliğat yapılacak devlet arasında, bu kapsamda bir sözleşme bulunmaması durumunda, yabancı bir devlete yapılacak tebliğat, milletlerarası adli yardım kuralları dikkate alınarak gerçekleştirilecektir.⁴⁴⁰

Tebliğat Kanunu'nun 25/4. maddesinde, Dışişleri Bakanlığı'nın vasıta olmasına gerek duyulmaması halinde, tebliğ evrakının tebliğatı çıkaran merciin bağlı olduğu bakanlık tarafından, o yerdeki Türkiye Büyükelçiliğine ya da başkonsolosluğa gönderilebileceği düzenlenmiştir.⁴⁴¹

Kendisine tebliğat yapılacak kişinin Türkiye vatandaşı olmaması halinde ise, tebliğat evrakı gönderilen Türkiye Büyükelçiliği ya da başkonsolosluğu tarafından, tebliğat yapılan ülkenin yetkili makamından tebliğatın yapılması talep edilecektir.⁴⁴²

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi'nin bir kararında, borçlunun yabancı uyruklu olması ve yurt dışında bulunduğunun her türlü delille ispat edilmesi halinde, tebliğat muhataba T.K.'nin 21/1. maddesi ve Yönetmeliğin 30, 31.maddelerine uygun şekilde tebliğ edilse de bu tebliğatın geçerli olmayacağına ve Tebliğat Kanun'un 25 inci madde hükmüne göre tebliğatın yapılması gerektiğine hükmetmiştir.⁴⁴³

⁴³⁹ **Moroğlu/Muşul**, s.112; **Tanyıldız**, Anıl: “*Milletlerarası Tebliğat*”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88, sayı 3. Mayıs 2014, (s. 72-75), s. 72-73.

⁴⁴⁰ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s.57-58.; **Pürselim-Doğan**, s. 272.

⁴⁴¹ **Kurban**, s. 64.

⁴⁴² **Tanyıldız**, s. 73.

⁴⁴³ "... Nüfus kayıt örneğine göre şikayetçi borçlunun yabancı uyruklu olduğu ve yurtiçi/Mernis adresinin olmadığı, bu durumda adı geçen borçluya tebliğatın 7201 sayılı Kanun'un 25.maddesine göre yapılması gerektiği, borçlunun Türkiye'deki bilinen adresine yapılan tebliğatın şeklen T.K.'nin 21/1. maddesi ve Yönetmeliğin 30, 31.maddelerine uygun şekilde tebliğ edildiği görülmekte ise de; ... müvekkilinin tebliğ tarihinde yurt dışında olduğunun ileri sürüldüğü, Hukuk Genel Kurulu'nun 07.04.1982 tarih ve 1979/10-1377 E, 1982/337 Karar sayılı kararında da

Ancak muhatap Türk vatandaşı olmasa ve yurt dışında yaşasa da tebligatın Türkiye’de bizzat kendisine yapılması durumunda yapılan tebligat işlemi, Tebligat Kanunu’nun 10/3 maddesi gereği geçerli bir tebligat olacaktır. Konuyla ilgili Antalya Bölge Adliye Mahkemesinin bir kararında, yabancı ve yurt dışında yaşayan muhataba Tebligat Kanunu’nun 10/3 maddesi gereği, bizzat Türkiye’de tebligat yapılması halinde yapılan tebligatın geçerli olacağına hükmetmiştir.⁴⁴⁴

3.4.2.2. Tebligat Evrakının Düzenlenmesi

Tebligatın gerçekleştirileceği devlet ile ülkemiz arasında herhangi bir sözleşme bulunmuyorsa, tebligat evrakının Yönetmeliğin 39. maddesine göre düzenlenmesi gerekmektedir. Bu maddeye göre tebligat evrakı, mütekabiliyet esasına göre düzenlenmeli, tebligat evrakında muhatabın ismi ve soy ismi, tam adresi ve uyuşu belirtilmeli ve bunlar yazı makinesi ile yazılmalıdır.⁴⁴⁵

Tebligatın yapılacağı devlet ile ülkemiz arasında herhangi bir sözleşme yoksa 63/3 sayılı Genelgenin 4 numaralı ekinde bulunan Tebliğ taleptnamesinin kullanılması gerekmektedir. Genelgenin 4 numaralı ekinde bulunan taleptname ile ekine eklenecek olan tebliğ belgeleri, ikişer takım olarak düzenlenmeli ve tebligatın yapılacağı yabancı ülkenin diline çevrilmiş onaylı ikişer örneği de eklenerek Adalet Bakanlığına gönderilmesi gerekmektedir. Talep yazısının talep eden makam tarafında imzalanması ve bu makamın mührünü taşıması gerekmektedir.⁴⁴⁶

Tercüme işlemine dair zorunluluk ve esaslar, Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin 40. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre gönderilecek olan tebliğ evrakının ve tebliğ mazbatalı kapalı zarfın, tebligat yapılacak şahsın bulunduğu ülkenin diline tercüme ettirilmesi gerekmektedir. Tebligat evrakının

---

açıklandığı üzere tebliğ belgesindeki kayıtların aksinin her türlü delil ile kanıtlanabileceği,..... herhangi bir araştırma yapılmaksızın şikayetin reddine karar verilmesinin usul ve yasaya uygun bulunmadığına ...” Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 19. HD., Esas No:2019/2178; Karar No:2021/90, Tarih:14.09.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 12.04.2024).

⁴⁴⁴ “... Dosya kapsamı incelendiğinde; davalının Avusturya Cumhuriyeti vatandaşı olduğu, dava dilekçesinin usulüne uygun ihtaratları içerir şekilde "Salda Köyü Yeşilova/Burdur" adresinde 18/08/2017 tarihinde bizzat davalıya tebliğ edildiği, ... davalıya usulsüz tebligat yapıldığı belirtilerek, bildirilen istinaf itirazlarının yerinde olmadığı kanaatine varıldığından“ Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 2. HD., Esas No:2018/701; Karar No:2018/478, Tarih:14.09.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 12.04.2024).

⁴⁴⁵ **Kurban**, s. 64.

⁴⁴⁶ 63/3 sayılı Genelge para. 27.

İlgilisince tebligatı çıkaracak olan mercie verilmesi halinde, tercümenin noterlik tarafından yapılması gerekmektedir. İlgilinin bulunduğu yerde bulunan noterlikte tercüme yapılacak dili bilen tercüman bulunmaz ve ilgilinin kendisi ya da vekili tarafından tercüme başka şehirdeki noterlikte yaptırma imkânı bulunmaması durumunda, tebligatı çıkaracak merci tarafından tercüme yapılabilecek yerde bulunan, denk bir merci aracılığıyla oradaki noterliğe tercüme yaptırılacaktır.

Tebliğ evrakının, ilgili merci tarafından re'sen düzenlenmesi halinde, tebligat evrakı tebligatı çıkaracak merciin tercümanı tarafından tercüme edilmeli ve merci tarafından onaylanmalıdır. Tebligat yapacak merciin tercümanı bulunmuyorsa, ilgili merciin bulunduğu yerdeki noterlik ya da tercümenin yapılabileceği diğer bir yerdeki mercii aracılığıyla noterlikte tercümesi yaptırılacaktır. Tebligat merciinin adli bir kurum olması halinde tercüme işlemi, tercüman bulunabilecek yerdeki yetkili merciin istinabesi suretiyle yaptırılabilir.⁴⁴⁷

Tebliğ Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 41. maddesine göre, yabancı devletlere gönderilecek ve belirli bir günü ihtiva eden tebligat evrakının, tebliği çıkaran yargı merciince, belirlenen günden en az üç ay önce ilgili bakanlığa gönderilmesi gerekmektedir. Bu düzenlemenin maksadı, muhatabın evrakı tebliğ almasında itibaren ilgili işlemleri yapabilmesi için muhataba zaman tanınmasını sağlamaktır. Bu süreye uyulmaması durumunda, Adalet Bakanlığı DİAGM tebligata dair bir işlem gerçekleştirmeden, tebliğ evrakını tebligatı çıkaran mercie iade etmektedir.⁴⁴⁸

Yukarıda izah edilen şekilde hazırlanan tebligat evrakı Türk büyükelçiliği ya da başkonsolosluğu vasıtasıyla, tebligatın gerçekleştirileceği devletin yetkili makamlarına ulaştırılır. Tebligat yapılacak devletin yetkili makamları da kendi kanunlarına uygun olarak tebligat işlemini gerçekleştirecektir. Tebligat işleminin gerçekleşmesinden sonra, tebliğ mazbatasını Türk büyükelçiliği ya da başkonsolosluğu vasıtasıyla tebliği talep eden mercie gönderilerek yabancı ülkede tebligat işlemi tamamlanmış olacaktır.⁴⁴⁹

3.4.2.3.Yurt dışındaki Türk Memurlarına ve Askeri Kişilere Tebligat

⁴⁴⁷ Kurban, s. 64-65.

⁴⁴⁸ Ruhi, Milletlerarası Usul Hukukunda Adli Yardım, Tebligat ve İstinabe, s.174.

⁴⁴⁹ Erdem, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 61.

Yabancı bir devlette resmi görevde bulunan Türk memur ve askeri şahıslara yapılacak olan tebligatla ilgili usul, Tebligat Kanunu'nun 27. maddesinde ayrı bir düzenleme konusu yapılmıştır.⁴⁵⁰ Tebligat Kanunu'nun 27. maddesinin birinci fıkrasına göre resmi vazifede bulunan Türk memurlarına tebligat Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılacaktır.⁴⁵¹

Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 46. maddesinde, Dışişleri Bakanlığının tebligat evrakını tebligatın gerçekleştirileceği, yabancı ülkede ki Türk Büyükelçiliğine ya da başkonsolosluga göndereceği, Türk Büyükelçiliğine ya da başkonsolosluğunun tebligatı, yukarıda belirtilen genel hükümler uyarınca veya Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi hükümlerine göre yapılacağı düzenlenmiştir.⁴⁵² Güncel uygulamada Dışişleri Bakanlığının yalnızca yurt dışında resmi görevde bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatlar için aracı olduğu belirtilmektedir.⁴⁵³

Tebligat Kanunu'nun 27/1 maddesi ile Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 47/1 maddesinde yabancı devlette bulunan askeri kişilere yapılacak tebligatın bağlı oldukları Kara, Deniz, Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı aracılığıyla yapılacağı düzenlenmiştir.⁴⁵⁴

Belirtilen komutanlıklar, tebligat evrakını muhatap askeri şahsın bulunduğu yabancı devletteki birlik ya da kurum komutanı ya da amirine gönderecek ve tebligat, kıta komutanı, kurum amiri gibi en yakın üst tarafından yapılacaktır. Yabancı devlette bulunan askeri kişinin görev yaptığı yerde kıta ya da kurum bulunmaması halinde tebligat, en yakın amir tarafından yapılacaktır. Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği'nin 47/4. maddesinde, yukarıda belirtilen durumlar dışında yabancı devlette bulunan askeri kişilere yapılacak olan tebligatın, yabancı devlette bulunan Türk memura uygulanan tebligat usulünün uygulanacağı belirtilmiştir.⁴⁵⁵

---

⁴⁵⁰ **Kurban**, s. 66.

⁴⁵¹ **Pürselim-Doğan**, s. 273.

⁴⁵² **Kurban**, s. 66.

⁴⁵³ **Günay**, s. 269.

⁴⁵⁴ **Pürselim-Doğan**, s. 273

⁴⁵⁵ **Kurban**, s. 66-67.

3.4.3. Türkiye'nin Taraf Olduğu İki taraflı Sözleşmelere Göre Tebligat

Yurt dışında tebligat yapılacak ülke ile Türkiye arasında tebligatla ilgili hükümlerin bulunduğu sözleşme varsa, bu yabancı ülkede yapılacak olan tebligatın sözleşme hükümlerine uygun olarak yapılması gerekmektedir.⁴⁵⁶ Türkiye, toplam 44 ülke ile hukuki alanda yapılacak tebligatlarla ilgili hükümler bulunan iki taraflı sözleşmeler akdetmiştir.⁴⁵⁷

Tebligatla ilgili iki taraflı sözleşmelerin olması, genel usule göre tebligat yapılmasına engel olmayacaktır. Ancak iki taraflı sözleşmelere göre tebligat işlemlerinin yapılması, diğer tebligat usulüne göre tebligatın daha hızlı yapılmasını sağlayacağından, tebligatın bu yolla yapılması tercih edilecektir.⁴⁵⁸

Türkiye tarafından imzalanan iki taraflı adli yardım sözleşmeleri birbirine benzeyen hükümler içermektedir. Buna göre Türkiye tarafından imzalanan iki taraflı adli yardım sözleşmelerinin birçoğunda tebligatların diplomatik ya da konsüler yol ile yapılması kararlaştırılmıştır. Bu usulde tebliğ talep eden devletin, tebligat talebini tebligatın yapılacağı ülkedeki siyasi temsilciliği vasıtasıyla, ilgili devletin tebligatı yapmaya yetkili makamına ileticeği, ilgili devletin tebligatı yapmaya yetkili makamının da tebligat kanunlarında öngörülen usule göre muhataba tebliğ edileceği düzenlenmiştir.⁴⁵⁹ Tebligatın yapılması için, talepte bulunulan makamın yetkisiz olması durumunda, tebligat evrakları re'sen tebligatı yapmaya yetkili olan makama gönderilecek ve bu durum hakkında siyasi memur ya da konsolosa bilgi verilecektir.⁴⁶⁰

Türkiye'nin tebligatla ilgili imzaladığı tebligatın yapılmasına dair sözleşmelerde, tebligatın yapılmasını talep eden devlet tarafından, tebliğe dair özel bir usulün uygulanmasının talep edilmesi durumunda, tebligatın yapılması talep edilen devletin kanunlarına aykırı olmaması halinde, talep edilen özel usule göre tebligatın yapılmasını sağlayan hükümlerde bulunmaktadır.⁴⁶¹

⁴⁵⁶ **Moroğlu/Muşul**, s. 115; **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s. 603; **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 65.

⁴⁵⁷ Türkiye'nin tebligatla ilgili hükümler bulunan iki taraflı sözleşme imzaladığı ülkeler için bkz. yuk. s. 75-76, dn. 434.

⁴⁵⁸ **Tanyıldız**, s. 73.

⁴⁵⁹ **Moroğlu/Muşul**, s. 96; **Çelikel/Erdem**, s.545, **Özel**, s. 696.

⁴⁶⁰ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 67.

⁴⁶¹ **Kurban**, s. 68.

Tebliğatin yapıldığını ya da yapılmadı ise tebliğatin yapılmama sebebini gösteren belge, tebliğ gerçekleştiren yetkili makam tarafından, ilgili siyasi temsilciliğe gönderilecektir. Bu belge, muhatap tarafından imzalanan ve tebliğ tarihini gösteren bir belge olabileceği gibi tebliğatı yapan merci tarafından tebliğatin yapılıp yapılmadığını, tebliğat yapılmış ise tarihi, şekli ve ilgili bilgilerini ya da tebliğat yapılmadı ise sebebini bildiren bir belge de olabilecektir.⁴⁶²

İki taraflı adli yardım sözleşmelerinde, tebliğat talebinde bulunulacak belgenin kaç nüsha düzenleneceği, hangi dillere tercüme edileceği ve diğer hususlar ayrıca kararlaştırılmıştır. İki taraflı sözleşmelere göre yapılacak tebliğatlarda belirtilen genel usule göre, tebliğ talebinde bulunan devlet, tebliğ evraklarını, tebliğat yapılacak devletin diline tercüme ettirilecek ve bu belgeler hazırlanacak tebliğ talepnamelerine ek yapılarak gönderilecektir. Tebliğ talepnamesinde, tebliğatı çıkaran makam, tarafların isim ve sıfatları, muhatabın adresi ve tebliğ edilecek evrakın neye dair olduğu hakkında bilgilerin bulunması öngörülmüştür.⁴⁶³

Türkiye'nin imzaladığı, iki taraflı adli yardım sözleşmelerinin hemen hemen tamamında, belirli hususların varlığı halinde tebliğat talebinin, tebliğatin yapılması talep edilen ülke tarafından reddedilebileceği düzenlenmiştir. Buna göre, tebliğatin yapılması kendisinden talep edilen devlet, tebliğatin yapılmasını kendi egemenliğine, güvenliğine ya da kamu düzenine aykırı olacağını değerlendirmesi durumunda, tebliğat talebini reddedebilecektir.⁴⁶⁴

Aynı zamanda, kendisinden tebliğat yapılması talep edilen devlet, tebliğ evrakının doğruluğunu teyit edememesi ya da tebliğata dair işlemin, tebliğat talebinde bulunulan devletin mevzuatına göre adli makamların görev alanında bulunmaması hallerinde de tebliğat talep edilen devlet tarafından talep reddedilebilecektir.⁴⁶⁵

---

⁴⁶² **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 60.

⁴⁶³ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 67-68.

⁴⁶⁴ **Çelikel/Erdem**, s. 546.

⁴⁶⁵ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 69.

3.4.4. Tebligatla İlgili Lahey Sözleşmeleri

3.4.4.1. Genel Olarak

Uluslararası unsurları bulunan davalarda tebligat yapılmasının zorluğu, bu nitelikteki yargılamalarda gecikme yaşanmasının en önemli sebeplerinden birisidir.⁴⁶⁶ Uluslararası nitelikteki tebligatlarla ilgili sorunların çözülebilmesi için Lahey Milletlerarası Özel Hukuk Konferansı çalışmalarının sonucunda, tebligata dair hükümler içeren dört farklı uluslararası sözleşme hazırlanmıştır. Bu uluslararası sözleşmeler sırasıyla 1896, 1905 ve 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmeleri ile yalnızca uluslararası tebligatı düzenleyen 1965 tarihli Hukuki veya Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Sözleşmedir.⁴⁶⁷

1896 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesinde tebligatın, karışık, masraflı ve uzun zaman alan diplomatik temsilciler aracılığıyla yapılmasını düzenlemiştir.⁴⁶⁸ 1905 ve 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmelerinde ise asıl olarak benimsenen tebligat yöntemi, konsolosluk aracılığıyla tebligat yapılmasıdır.⁴⁶⁹

Türkiye, 1965 tarihli Lahey Tebligat sözleşmesi ile 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi'ne taraf olmuştur. 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesinin 22. maddesinde, sözleşmenin 1954 tarihli Lahey Sözleşmesi'nin yerini aldığı belirtilmiştir. Bu nedenle belirtilen sözleşmelerin her ikisine de katılan taraf devletler için tebligatla ilgili konularda 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi uygulanacaktır. Bu sebeple 1954 tarihli sözleşmeye katılan ancak 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi'ne katılmayan çok az sayıdaki devletler ile ilgili 1954 tarihli Lahey Sözleşmesi uygulanacaktır.⁴⁷⁰

⁴⁶⁶ **Şanlı**, Cemal: Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları, 7. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2019, s. 225.

⁴⁶⁷ **Kurban**, s. 69.

⁴⁶⁸ Practical Handbook on the Operation of the Service Convention ("Practical Handbook"), The Hague Conference on Private International Law Permanent Bureau, The Hague, 2016, s. 77, dn. 331.

⁴⁶⁹ **Practical Handbook**, s.77, dn.332.

⁴⁷⁰ 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesi'ne taraf olan fakat 1965 tarihli Lahey Tebligat

3.4.4.2. 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmesine Göre Tebligat

1 Mart 1954 tarihli Lahey Sözleşmesi, 1905 tarihli Hukuk Muhakemeleri Hakkındaki Sözleşmenin deneyimlerinden faydalanarak, iyileştirilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Sözleşmenin 1 ila 7. maddeleri yurt dışına tebligatı düzenlemekte, diğer maddelerinde ise istinabe, adli müzaheret, teminat gibi diğer usul ile ilgili konular düzenlenmektedir.⁴⁷¹

3.4.4.2.1. Tebligatla İlgili Yapılacak İşlemler

Evraklar üç takım olarak hazırlanacak, hazırlanacak belgelerin bir takımı tebligatın dayanağı mahkeme esas dosyasında kalacak, diğer iki takımı ise Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'ne gönderilecektir.⁴⁷²

3.4.4.2.1.1. Talepnamenin hazırlanması

Talepnameler gönderilecek devlet tarafından kabul edilen dilde doldurulmalı ve aşağıda belirtilen bilgileri içermelidir. Talep eden makamın adı, adresi, tarafların kimlikleri ve davalının adresi, evrakın içeriği ve ne için gönderildiği, kararı veren mahkeme, davanın konusu ve amacı varsa anlaşmazlık konusu miktar, duruşma yeri ve tarihi, evrakta belirtilen süreler, yer adı, tarih, imza ve mühür bulunmalıdır. Resmi bir talepname örneği bulunmamakta, uygulamada bazı yargı mercileri örnek 184 formunu ya da bu formun 3 ve 4. sayfadaki kısımlarını kullanmaktadır. Ancak örneğin Avusturya tebligatın muhakkak talepname ile gönderilmesini talep etmekte, aksi takdirde tebligatı iade etmektedir. Ayrıca uygulamada örnek 184 formu talepname yerine düzenlenmekte ise de buna lüzum bulunmamaktadır. Talepname, tebligatın gönderilmesi için yeterli olacaktır.⁴⁷³

Sözleşmesi'ne taraf olmayan devletler şunlardır: Kırgızistan, Lübnan, Özbekistan, Surinam, Vatikan.
Çelik, C., "Yabancı Ülkelerde Tebligat", İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 91, Sayı: 3, Mayıs 2017, Sayfa: 131-149, s. 132.

⁴⁷¹ **Bakay, İlhan**: "Türkiye'nin Taraf Olduğu İkili ve Çok Taraflı Konsolosluk, Özel Hukuk, Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Adli Yardımlaşma Sözleşmeleri ile Uluslararası Kişi Halleri Sözleşmeleri", Sayı 23, Ankara 1975, , s.15-16.

⁴⁷² **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 230.

⁴⁷³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 231.

3.4.4.2.1.2. Tebliğ Edilecek Evrakın Hazırlanması

Tebliğ edilecek evrakın, iki takımı Türkçe olarak ve iki takımı da gönderilecek devletin kabul edeceği dilde onaylı tercüme olacak şekilde, birlikte gönderilmesi gerekmektedir. Örnek olarak dava dilekçesi ya da duruşma zaptı tebliğ edilecek ise, bunların gönderilecek ülkenin kabul edeceği dilde onaylı tercümesi ile birlikte gönderilmesi gerekmektedir.⁴⁷⁴

3.4.4.2.1.3. Gönderilecek Evrakların Onaylanması ve Yurt Dışı Tebligat Giderinin Yatırılması

Yurt dışına gönderilecek evrakların alt kısmı gönderen makam tarafından, tarih atılarak, imzalanıp mühürlenerek onaylanmalıdır. Ayrıca Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ gereği, tebligatın gönderileceği yıl için belirlenen tebligat gideri, defterdarlık ya da mal müdürlüğü veznesine yatırılacak ve ödemeye dair makbuzun fotokopisi eklenerek, makbuz üzerindeki tarih, makbuz numarası ile yatırılan miktar üst yazıda açıkça belirtilecektir.⁴⁷⁵

3.4.4.2.1.4. Hazırlanan Evrakların Gönderilmesi

Hazırlanan tebliğ evrakları, tebliğ talebinde bulunan merci tarafından Cumhuriyet Başsavcılığı'na Cumhuriyet Başsavcılığı varsa üst savcılığa, yoksa Adalet bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'ne göndermekte, Adalet bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü de muhatapın bulunduğu yer ile siyasi temsilciliğin görev bölgesini dikkate alarak Konsolosluga, konsolosluk yoksa Büyükelçiliğe göndermekte, siyasi temsilcilik ise tebligatın yapılmasını, tebligatın yapılacağı devletin yetkili makamlarından talep etmektedir.⁴⁷⁶

1954 tarihli Lahey Sözleşmesinin 6. maddesinde, tebligat evrakının yabancı devlette bulunan muhatabına doğrudan posta vasıtasıyla gönderilmesine, tebligatın doğrudan doğruya gönderildiği devletin noterleri ya da yetkili memurları aracılığıyla

⁴⁷⁴ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 231-232.

⁴⁷⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 232.

⁴⁷⁶ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 232.

yaptırılmasına, her devlet için yabancı devlette bulunan şahıslara tebligatı, diplomasi memurları ya da konsolosluk vasıtasıyla yaptırma hakkına zarar vermeyeceği belirtilmiştir. Ancak son fıkrada, bu hakların sözleşmeye taraf olan devletlerin bunu kabul etmeleri ya da çekince koymamaları halinde uygulanabileceği belirtilmiştir⁴⁷⁷

1954 tarihli Sözleşme'nin bu hükmü ile 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 8. maddesi ile aynı doğrultuda olup, aynı zamanda bu çalışmamızın ana konusu olan Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinde düzenlenen tebligat yöntemi ile de benzerlik göstermektedir. Buna dair inceleme, çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde teferruatlı olarak yapılacaktır.

3.4.4.3. 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi'ne Göre Yurt dışında Tebligat

1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi, 1905 ve 1954 tarihli Lahey Sözleşmeleri ile düzenlenen konsüler tebligat usulüne göre, daha hızlı ve pratik bir yöntem olan merkezi makamlar aracılığıyla tebligat usulünü asıl yöntem olarak benimsemiştir.⁴⁷⁸ Bununla beraber 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi, sözleşmenin imzalandığı tarihe kadar yapılan ikili ve çok taraflı sözleşmeler ile kabul edilen ve uygulanmakta olan yurt dışı tebligat usullerinin tamamını içerisine almıştır.⁴⁷⁹

Ülkemiz 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi'ne ("Sözleşme") 09.07.1971 tarih ve 483 sayılı Kanun ile katılmayı uygun bulmuş ve 28.04.1972 tarihinde 1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi, ülkemiz bakımından yürürlüğe girmiştir.⁴⁸⁰

1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi'nin 1. maddesinde, sözleşmenin tebliğ edilmek için yabancı devletlere, adli veya gayri adli, hukuki ya da ticari bütün belgelerin gönderilmesi hakkında uygulanacağı, ancak muhatabın adresinin bilinmemesi halinde sözleşmenin uygulama alanı bulamayacağı belirtilmiştir. Bu sebeple Sözleşme kapsamında tebligat talebini alan devletten, adres araştırması yapma ya da yer tespiti gerçekleştirmesi talep edilemez.⁴⁸¹

⁴⁷⁷ Mössle, Karen Ilka: Internatiöle Forderungspfandurg-unter besonderer Berücksichtigung der Schweiz, der Bundesrepublik Deutschland und Frankreichs, Diss. Konstanz 1989, Berlin 1991, s. 76.

⁴⁷⁸ Moroğlu/Muşul, s. 103; Çelikel/Erdem, s.548; Doğan, Vahit, s.102.

⁴⁷⁹ Çelikel/Erdem, s.548.

⁴⁸⁰ Erdem, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 77-78.

⁴⁸¹ McClean, 452.

3.4.4.3.1.Sözleşme Gereği Merkezi Makamlar Vasıtasıyla Tebligat Usulü

1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi ile benimsenen asıl tebliğ usulü tebligatın, merkezi makamlar vasıtasıyla yapılmasıdır. Tebligata dair diğer sözleşmelerden farklı bir usul belirleyen bu tebligat usulü ile yurt dışı tebligatın kolay, hızlı ve pratik olarak yapılması sağlanmıştır.⁴⁸²

1965 tarihli Lahey Tebligat Sözleşmesi'nin 2. maddesi gereği, sözleşmeye taraf devletlerin, diğer sözleşmeye taraf devletlerden gelen tebliğ taleplerini kabul etmek üzere, kendi iç hukuk hükümleri dikkate alınarak kurulacak bir merkezi makam belirlemesi gerekmektedir. Türkiye, sözleşme kapsamında, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nü merkezi makam olarak belirlemiştir.⁴⁸³ 4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi⁴⁸⁴ ile Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü'nün adı, Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiştir.⁴⁸⁵

Sözleşmenin 3. maddesinde, tebligat talebinde bulunan devletin, kanunları gereği tebligat yapmaya yetkili makam ya da tebligat yapmaya yetkili kimse, tasdik ya da benzer bir formaliteye gerek olmaksızın, tebligatın gerçekleşeceği devletin merkezi makamına, Sözleşmenin ekinde bulunan 184 nolu örneğe uygun olarak düzenlenen talepnameyi gönderebileceği düzenlenmiştir.⁴⁸⁶

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesinin 5/2. maddesi gereği, tebliğ edilecek belgenin aslı ya da suretinin bu talepnameye eklenmesi, talepname ile tebliğ edilecek belgelerin iki nüsha olarak hazırlanması ve Sözleşme gereği Türkiye'den yurt dışına yapılacak tebligatlarda, ikişer nüsha Türkçe ve tebligat ülkesinin kabul ettiği dilde tercüme edilmiş olan tebliğ evrakının talepnameye eklenmesi gerekmektedir. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesinin 7/2. maddesi gereği, talepnamenin İngilizce ya da Fransızca veyahut tebligat yapılacak devletin kabul ettiği dillerden birisi ile yazılması gerekmektedir.⁴⁸⁷

⁴⁸² **Moroğlu/Muşul**, s. 103; **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 79.

⁴⁸³ Resmi Gazete: Tarih: 20.02.197, Sayı: 14454; Ayrıca bkz.: 63/3 Nolu Genelge.

⁴⁸⁴ Resmi Gazete: Tarih: 15.07.2018, Sayı: 30479.

⁴⁸⁵ **Kurban**, s. 74.

⁴⁸⁶ **Kurban**, s. 74.

⁴⁸⁷ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesinin 5/2. maddesi ve 7/2. maddesi .

Merkezi makamların 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi kapsamındaki asıl görevi, tebligat taleplerini almak ve bu tebligat taleplerini yetkili kurumlar vasıtasıyla yerine getirmek ve tebligat sonuçların hakkında bildirim yapmak olduğu halde, birçok sözleşmeye taraf devlette Merkezi makam ayrıca, tebligat talebinin, tebligatın yapılacağı devletin merkezi makamına gönderilmesi görevini de yerine getirmektedir. Bunun sebebi hatalı tebligat talepleri nedeniyle, tebligat talebinde bulunulan devletin talebi reddetmesi sebebiyle, tebligat sürecinin uzamasına engel olunmak istenilmesidir.⁴⁸⁸

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nde, merkezi makam vasıtasıyla tebligat talebinin gönderilmesi için belirlenen ve yukarıda izah edilen usulün yanında, tebligat çıkarmaya yetkili makamlar, herhangi bir vasıta kurum olmadan, doğrudan tebligatın yapılacağı devletin merkezi makamına tebligat talebini gönderebileceği düzenlenmiştir. Tebligat yapılmış ise tebligatın yapıldığına ya da tebligat yapılamamış ise tebligatın yapılamama sebebini belirten belge, merkezi makam tarafından tebligatı çıkaran mercie ulaştırılarak tebligat işlemi tamamlanmaktadır.⁴⁸⁹

Avrupa Birliği'ne üye devletlerde, mahkemeler tebligat evrakını yukarıda izah edildiği şekilde, doğrudan tebligat yapılacak devletin merkezi makamına iletmektedir. Ancak ülkemizde 2011 yılına kadar, Adalet Bakanlığı tarafından milletlerarası tebligatla ilgili çıkarılan genelgelerde, tebliğ evrakının talepname ile birlikte Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Doktrinde haklı olarak eleştirilen⁴⁹⁰ bu uygulamanın amacı, devletin itibarının korunması ile tebliğ talebinin reddedilmesini engellemektir.⁴⁹¹ 2011 tarihli 63/3 sayılı Genelge ile tebligat evrakının Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesi uygulamasından vazgeçilmiş ve adli evrakların, yargı mercileri tarafından doğrudan tebligat yapılacak devletin merkezi makamına gönderilmesinin önü açılmıştır.⁴⁹²

---

⁴⁸⁸ **McClellan**, s.451.

⁴⁸⁹ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesinin 3/1. maddesi.

⁴⁹⁰ **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 81-82 dn. 209.

⁴⁹¹ **Bozdağ**, Gonca Gülfem: "1965 Tarihli Lahey Sözleşmesi Bakımından Tebligat Kanunu'na İlişkin Bazı Sorunlar", GÜHFD., C. XX, S. 2, 2016, s. 276- 277.

⁴⁹² **Token**, Ali Gümrah: "15 Kasım 1965 Tarihli "Hukuk veya Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesi" Uyarınca Tebligat Yapılması", DEÜHFD, Cilt 3, Sayı: 2, İzmir 2011, (s. 107-152), s.127- 128.

Doktrinde, adliye personellerinin tebligat süreçlerine dair yeterli eğitim ve bilgiye sahip olmamaları sebebiyle, hatalı tebligatların düzenlendiği gerçeği dikkate alınarak, tebligat talebinin önce Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü'ne gönderilmesinin gerektiği, aksi halde tebligat yapılacak devlet usulüne aykırı tebligatı reddedeceğinden, tebligat sürecinin daha da uzayacağı belirtilmiştir.⁴⁹³

Sözleşmenin 7. maddesinde, talepnameye ve sözleşmeye ekli diğer örnek metinlere yazılacak olan terimlerin, Fransızca ya da İngilizce dillerinden olması gerektiği, ancak bu dillerin yanında bu terimlerin belgenin gönderildiği devletin resmi dili ya da resmi dillerinden birisi ile de yazılabileceği belirtilmiştir. Tebliğ evrakı, iki takım tebligatı gönderen devletin dilinde, iki takımda tebligat yapılacak şahsın bulunduğu devletin dilinde hazırlanacak ve talepname ekinde tebligat devletinin merkezi makamına gönderilecektir.⁴⁹⁴ Tebliğ talepnamesinin 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'ne ekli örneğe uygun tanzim edilen ve tebliğ olunacak evrakın esas unsurlarını içerisine alan kısmı, belge ile birlikte tebliğin yapılacağı şahsa tebliğ edilecektir.⁴⁹⁵

3.4.4.3.2. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi Gereği Tebligatın Gerçekleştirilmesi ve Belgelendirilmesi

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 5. maddesi gereği, tebligat talebinde bulunulan devletin merkezi makamı, sözleşmeye uygun olan tebligatı, bizzat ya da aracı yoluyla gerçekleştirebilecektir.⁴⁹⁶ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 5/1-a maddesi gereği, tebligat talebinde bulunulan devletin merkezi makamı, tebligatı kendi ülkesinin mevzuatında düzenlenen usule uygun olarak yapacaktır. Yine Tebligat Sözleşmesi'nin 5/1-b maddesi gereği, tebligat talebinde bulunulan devletin kanununa aykırı olmamak şartıyla, tebligat talebinde bulunulan devlet tarafından belirtilen özel bir usule göre de tebligat yapılabilir.⁴⁹⁷

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 6. maddesi gereği, tebligat yapılması talebinde bulunulan devletin merkezi makamı ya da bu makamın tebligat işi ile görevlendirdiği makam, 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'ne ekli örneğe uygun olarak

⁴⁹³ Yıldız, s. 54.

⁴⁹⁴ Yıldız, s. 48-49.

⁴⁹⁵ Kurban, s. 76.

⁴⁹⁶ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 5. maddesi.

⁴⁹⁷ Tebligat Sözleşmesi'nin 5. ve 5/1 maddesi.

bir tebliğ tasdiknamesi düzenleyecektir. Tebliğ tasdiknamesinde, tebligatın yeri, zamanı ve usulü ile belge tebliğ edilmemişse bunun nedeni gösterilmelidir. Tebliğ tasdiknamesi doğrudan tebliğ talebinde bulunan makama gönderilecektir.⁴⁹⁸

3.4.4.3.3. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi Gereği Doğrudan Diplomatik ve Konsüler Tebligat Yöntemleri

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi, tebliğ edilecek belgelerin tebligat mercileri tarafından merkezi makamlara gönderilmesi yöntemi haricinde, sözleşmeye taraf olan ülkelerin başvurabilecekleri başka tebliğ usullerini de düzenlemiştir. Sözleşme'nin 8. maddesi, sözleşmeye taraf olan devletlerin, adli belgeleri, zor kullanmama kaydıyla, kendi diplomatik temsilcisi ya da konsolosluk ajanları vasıtasıyla doğrudan yabancı devlette tebliğ edilebileceğini düzenlenmiştir.⁴⁹⁹

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi, bu maddeyle ilgili devletlere şerh koyma imkânı sağlamıştır. Buna göre taraf devletler şerh koymak suretiyle, kendi ülkelerinde bu yönteme göre yapılacak tebligatları, yalnızca belgenin çıktığı devletin vatandaşlarıyla sınırlandırması mümkün olacaktır. Tebligat yapılacak devlet, 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'ne tebligatların bu yönteme göre, yalnızca belgenin çıktığı devletin vatandaşlarıyla sınırlandırılması şerhini koymuş ise, bu tebligat usulü ancak diplomatik ya da konsüler temsilcinin tabi olduğu devletin vatandaşları bakımından uygulanabilecektir.⁵⁰⁰

Türkiye, belirtilen 8. madde gereği bildirdiği beyan ile diplomatik temsilcileri veya konsolosluk memurlarının, yalnızca kendi vatandaşlarına tebliğ yapabileceklerini belirterek diğer devlet vatandaşlarına tebligat yapma yetkilerini kabul etmemiştir.⁵⁰¹ Bazı devletler de bu konuda çekince ileri sürmüşlerdir.⁵⁰²

Özellikle belirtmek isteriz ki 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 8. maddesi kapsamında doğrudan diplomatik ya da konsüler tebligat ancak herhangi bir zorlama

⁴⁹⁸ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 6. maddesi.

⁴⁹⁹ **Toker**, s.131.

⁵⁰⁰ **Toker**, s.131.

⁵⁰¹ **Çelik**, Celil: “*Yabancı Ülkelerde Tebligat*”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 91, Sayı: 3, İstanbul Mayıs 2017, (Sayfa: 131-149). s.136.

⁵⁰² Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Mısır, Macaristan, Monako, Portekiz, Slovakya gibi. Bkz. Resmi Gazete: Tarih: 20.02.1973, Sayı: 14454.

olmadan yapılabilecektir.⁵⁰³ Madde de yer alan “zorlama uygulamaksızın” tabiri belgenin muhatap tarafından gönüllü olarak tebliğ alınmasını ifade etmektedir.⁵⁰⁴ Bu sebeple muhatap, tebligat belgesini gönüllü olarak almazsa, bu tebligat usulü kapsamında tebligat yapılması mümkün değildir. Bu durumda konsolosluk görevlisinin görevi ancak, muhatabın tebligatı gönüllü olarak alıp almadığını saptamakla sınırlı olacaktır.⁵⁰⁵

3.4.4.3.4. 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi’nde Düzenlenen Diğer Tebligat Yöntemleri

Yukarıda belirtilen tebligat usulleri ile beraber 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi’nin 9. Maddesinde, sözleşmeye taraf olan devletlerin, tebliğ edilecek adli belgeleri, tebligatı yapacak yetkili makamlara gönderilmesinin, konsolosluklar vasıtasıyla da yapılabileceği düzenlenmiştir. Dolaylı konsüler tebligat usulü⁵⁰⁶ olarak adlandırılan bu tebligat usulü, 1905 ve 1954 tarihli Hukuk Usulüne Dair Lahey Sözleşmelerinde esas olarak kabul edilen tebligat usulü olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵⁰⁷ Mahkemeler tarafından Sözleşmenin 3. maddesine göre tebligat gönderilebilecek iken Sözleşmenin 9. maddesine göre tebligat gönderilmesi hatalı olacaktır. İlki diğerine göre daha basit bir tebligat usulüdür.⁵⁰⁸

Buna ek olarak, istisnai durumlarda, tebligatın yapılabilmesi için diplomatik yolların kullanılması da tebligat usulü olarak düzenlenmiş, bu tebligat usulü ise diplomatik tebligat usulü olarak adlandırılmıştır.⁵⁰⁹ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi’nin 10. maddesinde, tebligat talebinde bulunulan devlet itiraz etmezse, madde de belirtilen yöntemlerle de tebligatın yapılabileceği belirtilmiştir.⁵¹⁰

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi’nin 22/2-a hükmü gereği, sözleşmeye taraf olan devletler, yukarıda belirtilen tebligat usullerine karşı itiraz etmeleri ve kendi ülkelerinde

⁵⁰³ **Çelik**, s.136.

⁵⁰⁴ **Practical Handbook**, s.77.

⁵⁰⁵ **Aybay**, Rona: Tarih ve Hukuk Açısından Konsolosluk, Literatür Yayıncılık 2. Baskı, İstanbul 2020, s. 203.

⁵⁰⁶ **Practical Handbook**, s.78-79.

⁵⁰⁷ **Practical Handbook**, s.77, dn.332.

⁵⁰⁸ **Ruhi**, A. B. R. C., “Hatalı Olarak Yapılan Yurtdışı Tebligatı”, *Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 2, Sayı: 2, Aralık 2003, (Sayfa: 221-233), s. 232.

⁵⁰⁹ **Practical Handbook**, s.79.

⁵¹⁰ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi’nin 10. maddesi. **Çelik**, s.137.

bu yöntemlere göre tebligat yapılamayacağına dair şerh düşebileceklerdir.⁵¹¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu bir kararında, 1965 sayılı Tebligat Sözleşmesi'nin 10. maddesine dair şerh koyarak, doğrudan posta yöntemi ile tebligat yapılmasına izin vermeyen Türkiye'de ve Almanya'da bulunan tebligat yapılacak şahıslara, doğrudan posta usulüyle yapılan tebligatın usulsüz olduğunu belirtmiştir.⁵¹²

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 10/a maddesinde belirtilen, doğrudan posta usulünden kastedilenin ne olduğu, Sözleşmede izah edilmemiştir. Bu sebeple doğrudan posta usulünün neler olabileceği, tebligatın yapıldığı devletin karşı çıkmaması şartıyla, tebligatı çıkararak devletin hukukuna göre belirlenecektir.⁵¹³

Türkiye bakımından bu tebligat usulü, PTT tarafından yapılan, iadeli taahhütlü posta servisi vasıtasıyla uygulanabilecektir.⁵¹⁴ Bu kapsamda tebligatı çıkaran merci tarafından, tebliğ edilecek belgelerin Türkçesi ile muhatabın diline yapılan tercümesinin, Adalet Bakanlığı ya da Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla edilmeden, PTT iadeli taahhütlü posta servisi aracılığıyla doğrudan muhatabın adresine gönderilebilmektedir.⁵¹⁵ Ancak belgelendirilebilir olsa da bu tebligat usulüne göre özel kargo firmalarıyla tebligat yapılması uygun olmayacaktır.⁵¹⁶

Doğrudan posta yoluyla yapılacak tebligatlarda, 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 15. maddesinde belirtilen sürelerle uyulması zorunludur. Doktrin de doğrudan posta yönteminin, 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nde öngörülen en hızlı ve etkili tebligat yöntemi olduğu belirtilmektedir.⁵¹⁷

Doğrudan posta usulüne karşı beyanda bulunmayan ülkeler, Pakistan, Fas, Bosna-Hersek, İrlanda, İtalya, Kıbrıs, Kazakistan Japonya, İspanya, Tunus, Hollanda, Vietnam, Arnavutluk, Bahama Adaları, Lüksemburg, Romanya, Belarus, Seyşeller, Slovenya, , Estonya, Finlandiya, Fransa, Birleşik Krallık (İngiltere), İsveç, Botswana,

⁵¹¹ Türkiye, bu maddedeki şerh yetkisini kullanarak, 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesinde kararlaştırılan tebligat yöntemlerine karşı beyanda bulunarak bu tebligat yöntemlerini kabul etmemiştir. Bkz: Resmi Gazete: Tarih: 20.02.1973, Sayı: 14454.

⁵¹² Yargıtay HGK., Esas No: 2017/130, Karar No: 2019/1394, Tarih: 19.12.2019. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 18.06.2024)

⁵¹³ **Practical Handbook**, s.79-83.

⁵¹⁴ 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 1'inci maddesinde, yargı mercileri tarafından yapılacak tebligatın, Tebligat Kanunu hükümlerine göre ve Posta ve Telgraf Teşkilatı Genel Müdürlüğü ya da memur vasıtasıyla yapılacağı belirtilmiştir.

⁵¹⁵ 63/3 Nolu Genelge para. 18.

⁵¹⁶ **Kurban**, s. 80.

⁵¹⁷ **Yıldız**, s. 59.

Çin Hong-Kong ve Makao Özel Bölgeleri, Saint Vincent ve Grenadines Danimarka, Antigua ve Barbuda, İzlanda, Kanada, Kolombiya, Portekiz Malavi, Kosta Rika, Letonya, Barbados, Belçika, Belize, Amerika Birleşik Devletleri ve Kuzey İrlanda'dır.⁵¹⁸ Yukarıda belirtilen devletlerde bulunan muhataplara doğrudan iadeli taahhütlü posta ile tebligat yapılabilirdiğinden, yurt dışı tebligat süreçlerinin kısaltılması ve adaletin hızlı bir şekilde sağlanması için bu yöntemin uygulanması zorunlu olacaktır.⁵¹⁹

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 11. maddesinde, sözleşmeye taraf devletlerin, Sözleşmede belirlenenlerden daha farklı tebligat yöntemleri ve özellikle belgelerin, birbirlerine tekabül eden makamlar arasında doğrudan ulaştırılabilmesi için aralarında anlaşmalar yapabilecekleri belirtilmiştir.⁵²⁰

3.4.4.3.5. Sözleşme Gereği Tebliğ Talebinin Reddi

1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 13. maddesi gereği, tebligat yapılması istenilen devlet, Sözleşmeye uygun şekilde yapılan tebliğ talebini, ancak egemenlik ve güvenliğine aykırı bulması halinde reddedebilecektir.⁵²¹ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 13/2 maddesinde, tebliğ talebinin, devletin tebligata konu davada yargılama yetkisinin yalnızca kendi mahkemelerine ait olduğuna ya da tebliğ talebine dair konunun kendi mevzuatı tarafından hukuken tanınmaması nedenleriyle reddedilemeyeceği belirtilmiştir.⁵²² 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 13/3 maddesinde, tebliğ talebinin reddedilmesi durumunda, merkezi makamın derhal surette talepte bulunan mercie durumu bildirmesi gerektiği belirtilmiştir.⁵²³

⁵¹⁸ <https://assets.hcch.net/docs/6365f76b-22b3-4bac-82ea-395bf75b2254.pdf> (Çevrimiçi, 19.05.2024) ET.

⁵¹⁹ Çelikel/Erdem, s. 551.

⁵²⁰ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 11. maddesi.

⁵²¹ Çelik, s. 134.

⁵²² 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 13/2 maddesi.

⁵²³ 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi'nin 13/3 maddesi.

4. TEBLİGAT KANUNU'NUN 25/A MADDESİ KAPSAMINDA YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARINA YAPILACAK TEBLİGAT

Çalışmamızda, öncelikle tebligatın önemi, tebligatla ilgili temel bilgiler ile yurtiçinde yapılacak olan tebligatın esasları açıklanmış, sonrasında egemenlik kavramının uluslararası tebligatın yapılması bakımında getirdiği sınırlamalar inceleme konusu yapılmıştır. Sonrasında devletlerin egemenliğinin sebep olduğu bu kısıtlamaları, uluslararası adli yardım ile çözmeye çalışma yöntemleri ve sonrasında ise Türkiye'den yurt dışına yapılacak tebligata dair genel hükümler ile bu konudaki uluslararası sözleşmeler tarafından belirlenen usuller incelenmiştir.

Bu bölümde ise, çalışmamızın temel konusu olan Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği siyasi temsilcilikler vasıtasıyla yurt dışındaki Türk vatandaşlarına yapılacak olan tebligat incelenecektir.

4.1. Tebligat Kanunu'nun 25/A Maddesi Hakkında Genel Olarak

Yargılamanın adil ve zamanında yapılabilmesi için, tebligat süreçlerinin mümkün olduğunca çok hızlı, güvenli ve ucuz olarak tamamlanması gerekmektedir. Yurt dışına yapılacak tebligatların yukarıda belirtilen prensiplere uygun olarak yapılmasını engelleyen başlıca sorunlar bulunmaktadır.

Bu sorunların çözümlenmesi için devletler, yurt dışında bulunan muhataplara yapılacak tebligatlarla ilgili iç hukuk mevzuatlarında özel hükümlerle düzenlemeler yapmıştır. Ayrıca yurt dışında yapılacak tebligat yabancı devlet ülkesinde yapılacağından, devletler uluslararası tebligata dair iki taraflı ve çok taraflı anlaşmalar imzalayarak, tebligatın çok hızlı, güvenli ve ucuz olarak yapılmasını sağlamaya çalışmışlardır.

Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligata dair hükümler ülkemiz için özel bir öneme sahiptir. Bunun sebebi Türkiye'nin uzun yıllardır değişik sebeplerle yurt dışına göç veren bir ülke olduğundan, milyonlarca Türkiye vatandaşı⁵²⁴

⁵²⁴ Dışişleri Bakanlığı verilerine göre, yurtdışında 6,5 milyonu aşkın Türk vatandaşı yaşamaktadır.(Bkz.: <https://www.mfa.gov.tr>, Çevrimiçi, ET. 30.05.2024).

yurt dışında ikamet etmektedir. Bu sebeple kanun koyucu tarafından yurt dışında ikamet den Türk vatandaşlarına yapılacak tebligat özel olarak düzenlenmiştir. 7201 sayılı Tebligat Kanunu'ndan önce tebligata dair uygulanan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun yurt dışında tebligata dair hükümlerinde, muhatabın Türk vatandaşı olması durumu özel olarak düzenlenmemiştir.⁵²⁵

19.08.1959 tarihinde yürürlüğe giren 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun da yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat, Yabancı memlekette tebligat usulü kenar başlıklı 25. maddenin 2. fıkrasında düzenlenmekteydi. Yürürlükten kaldırılan bu hükme göre, kendisine tebligat yapılacak şahsın Türk vatandaşı olması durumunda tebligatın, o yerdeki Türk siyasi memuru ya da konsolosu vasıtasıyla yapılması gerekmekteydi.⁵²⁶

27.03.2003 tarihli 4829 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 25/2 maddesi yürürlükten kaldırılmış ve "Siyasi temsilcilik aracılığıyla yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına tebligat" kenar başlıklı 25/A maddesi Tebligat Kanunu'na eklenmiştir.⁵²⁷

19.01.2011 tarihinde yürürlüğe giren 6099 sayılı Kanun ile Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine 5'inci fıkra eklenmiş ve bu fıkra hükmü gereği yargı mercilerince çıkarılacak olan tebligatın, doğrudan tebligatın yapılacağı devletteki Türkiye büyükelçiliği ya da konsolosluluğuna gönderilebilmesi sağlanmıştır.⁵²⁸

Bunun yanında, 25.01.2012 tarihinde Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik⁵²⁹ yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmeliğin 43. maddesinde Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi ile düzenlenen Yabancı devletlerde bulunan Türk vatandaşa yapılacak tebligata dair ayrıntılı hükümler bulunmaktadır. Tüm bunlarla birlikte Adalet Bakanlığı tarafından yayımlanan 63/3 nolu Genelge'de ve her yıl yayımlanan tebliğlerde yurt dışındaki Türk vatandaşlarına yapılacak tebligata dair izahlar bulunmaktadır.⁵³⁰

---

⁵²⁵ **Kurban**, s. 86.

⁵²⁶ Tebligat Kanunu mülga 25/2 maddesi.

⁵²⁷ Resmi Gazete: Tarih: 27.03.2003, Sayı: 25061; **Pürselim-Doğan**, s. 272.

⁵²⁸ Resmi Gazete: Tarih: 19.01.2011, Sayı: 27820, **Akil**, s.259.

⁵²⁹ Resmi Gazete: Tarih: 25.01.2012, Sayı: 28184.

⁵³⁰ **Kurban**, s. 87.

4.2. Tebligat Kanunu 25/A Maddesinin Uygulama Alanı

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligat yapılacak kişiler, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan ve kendisine yabancı ülkede tebligat yapılacak muhataplardır.⁵³¹ Bu sebeple, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligatın yapılabilmesi için tebligat yapılacak şahsın Türk vatandaşı olması ile tebligatın yabancı devlette yapılması şartlarının beraber gerçekleşmesi gerekmektedir. Bununla beraber izah edileceği üzere, tebligatın yapılacağı devlet ile Türkiye arasında bu tebligat usulüne izin veren uluslararası sözleşme ya da tebligat yapılacak devletin iç hukukunda buna dair bir düzenleme bulunması da gerekmektedir.⁵³²

Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yurt dışı iadeli taahhütlü olarak tebligat yapılamayacaktır.⁵³³ Buna dair bir Yargıtay kararında, Tebligat Kanunu'nun 25. maddesi çerçevesinde davetiye ve gıyap kararının tebliğ edilmesi zorunlu iken hem davetiye hem de gıyap kararının iadeli taahhütlü olarak doğrudan doğruya davalıya tebliğ edilmesinin yanlış olduğuna hükmetmiştir.⁵³⁴

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin uygulanması için gerekli şartlar başlıklar halinde incelenmiştir.

4.2.1. Tebligatın Yurt dışında Gerçekleşmesi

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi dikkate alınarak tebligatın gerçekleştirilebilmesi için, Türk vatandaşına yapılacak tebligatın yurt dışına yapılması gerekmektedir. Bu sebeple Türkiye Devleti'nin ülkesini meydana getiren coğrafi sınırların dışında bulunan her yerde bu yöntemle göre tebligat yapılabilecektir. Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi, muhatabın adresinin yabancı devlette bulunması, yabancı devlette yaşaması ya da geçici bir süre ikamet etmesi ya da belirli bir süre tebligat yapılacak yerde bulunmasını şart koşmamış, tek şart olarak tebligatın yurt dışında yapılması olarak belirlemiştir.⁵³⁵ Ancak belirtmek gerekir ki Tebligat Kanunu'nun genel

⁵³¹ Özbay/Yardımcı, s. 104.

⁵³² Kurban, s. 88.

⁵³³ Ruhi, "Hatah Olarak Yapılan Yurtdışı Tebligatı" s. 192.

⁵³⁴ Yargıtay 3. HD., Esas No:2018/8032; Karar No:2019/166, Tarih:16.01.2018. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (ET: 30.05.2024).

⁵³⁵ Kurban, s. 88.

hükümleri ile birlikte değerlendirildiğinde, ancak bilinen son adresi yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılabileceği sonucuna varılacaktır.⁵³⁶

Daha önce ki bölümlerde izah edildiği üzere, Tebligat Kanunu'nun 10/1 maddesinde düzenlendiği üzere, tebligatın yapılmasında genel kural tebligatın, tebligat yapılacak şahsın bilinen son adresine yapılmasıdır.⁵³⁷ Tebligat Kanunu'nun 10/2 maddesi gereği, bilinen son adresin tebligat yapmaya uygun olmadığına anlaşılması ya da tebligatın yapılamaması durumunda, tebligat yapılacak şahsın Mernis sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi, bilinen son adresi olarak kabul edilerek, tebligat Mernis sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine yapılacaktır.⁵³⁸

Bu kurallar dikkate alındığında, kural olarak bilinen en son adresi yurt dışında bulunan ya da adres kayıt sisteminde adresi yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılabilecektir. Yargıtay bir kararında, davalının Mernis adresine yapılan tebligat ile yurt dışında olduğu tespit edilmişse, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılması gerekeceğini ve davalının Mernis sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin, bilinen en son adres olarak kabul edilerek tebligat yapılamayacağına hükmetmiştir.⁵³⁹

Bununla beraber, Tebligat Kanunu'nun 10/3 maddesi gereği, muhatabın başvurusu ya da kabul etmesi şartıyla her yerde tebligat yapılması mümkün olduğundan, muhatabın başvurusu ya da kabul etmesi durumunda, adresi yurt dışında bulunmayan fakat geçici bir süre için yurt dışına çıkan Türk vatandaşlarına da Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligat yapılabilecektir. Maddede, yurt dışında adresi bulunan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligat değil, yabancı devlette bulunan tebligat yapılacak şahsın, Türk vatandaşı olması durumunda uygulanacak yöntem düzenlemiştir.⁵⁴⁰

⁵³⁶ **Kurban**, s. 89.

⁵³⁷ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat s. 58.

⁵³⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat s. 129.

⁵³⁹ "... Davalının Mernis adresine yapılan tebligatlarda yurt dışında olduğu tespit edildiğine göre, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 25/a maddesi göz ardı edilmek suretiyle, 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 10/2. maddesi uyarınca, davalının adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinin, bilinen en son adres olarak kabul edilmesi ve bu adrese tebligat yapılması doğru olmadığı gibi, TK. 21/1. maddesi koşullarına uygun bir tebligat yapıldığından söz etmek de mümkün olmadığına" Yargıtay 1. HD., Esas No: 2021/9411; Karar No: 2022/3788, Tarih: 10.05.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 30.05.2024).

⁵⁴⁰ **Kurban**, s. 89.

İzah edildiği üzere kural olarak adres kayıt sisteminde ki adresi yurt dışında bulunan Türk vatandaşı muhataba yapılacak tebligatların, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre yapılması gerekmektedir.⁵⁴¹ Yargıtay'da, adres kayıt sisteminde yalnızca yurt dışı adresi bulunduğu halde, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligat yapılmadan, borçlunun işyeri adresi olduğu belirtilen adreste işçisine yapılan tebligatın usulsüz olduğunu belirtilmiştir.⁵⁴² İzmir Bölge Adliye Mahkemesi'nin konuya dair kararında, yurt dışında yaşadığı anlaşılan Türk vatandaşı muhataba Tebligat Kanunu'nun 21. maddesine göre tebligat yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.⁵⁴³

4.2.2. Tebligatın Yapılacak Şahsın Türk Vatandaşı Olması

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yalnızca Türk vatandaşı olan muhataplara yapılabilecektir.⁵⁴⁴ Türk vatandaşı olmayan yabancı devlet vatandaşları ile vatansızlara ve Türk vatandaşlığına kaybetmiş olanlara bu maddeye göre tebligat yapılamayacaktır.⁵⁴⁵

Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun⁵⁴⁶ 3/1-ç maddesinde, Türk vatandaşı, "Türkiye Cumhuriyeti Devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişi" olarak tanımlanmıştır. Belirtilen kanunun 36. maddesinde, Türk vatandaşlığının ispatının herhangi bir şekil şartına bağlı olmadığı belirtilmiştir. Ancak, aksi sabit oluncaya kadar nüfus cüzdanı, nüfus kayıtları ile pasaport ya da pasaport yerine geçen belgelerin, şahsın Türk vatandaşı olduğuna karine olacaktır.⁵⁴⁷

Bu sebeple Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat çıkaracak mercilerin, önce tebligat yapılacak şahsın Türk vatandaşı olup olmadığını, nüfus kayıtlarından doğrulamaları gerekir. Ayrıca, Türk vatandaşlığı ile birlikte başka yabancı

⁵⁴¹ **Ruhi/ Ruhi**, s.690.

⁵⁴² Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, Esas No: 2015/24793, Karar No: 2016/1941, Tarih: 25.01.2016. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2024).

⁵⁴³ "davalı muhatabın Mernis adresine yapılan dava dilekçesi, bilirkişi raporu ve davacının istinaf başvuru tebliğlerinde, davalının yurt dışında olduğundan söz edildiği ve sürekli orada yaşadığı tespit edilmiştir. Bu durumda Tebligat Kanunu 25. madde hükmüne göre tebliğinin sağlanması gerektiği açıktır. Yargıtay içtihatları da bu yöndedir. (Yargıtay 14.HD'nin 2015/14602 E 2017/5293 K, Yargıtay 4.HD'nin 2016/11443 E 2018/6651 K)."İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 5. HD, Esas No:2019/2103; Karar No: 2019/1374, Tarih: 14.09.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 30.05.2024).

⁵⁴⁴ **Pürselim-Doğan**, s. 273.

⁵⁴⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat s. 191.

⁵⁴⁶ Resmi Gazete: Tarih: 12.6.2009, Sayı: 27256.

⁵⁴⁷ **Kurban**, s. 90.

devlet vatandaşı olanlar ile Türk vatandaşlığını kaybedenlere, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılıp yapılmayacağının da ayrıca incelenmesi gerekecektir. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, muhatabın kolluk tarafından yapılan araştırma neticesinde Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu belirtildiği, nüfus kayıtlarının incelemesinden ise Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu ve yurt dışında yaşadığının tespiti edilmesi halinde, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi hükmüne göre tebligat yapılması gerektiğine hükmetmiştir.⁵⁴⁸

Zaman bakımından Türk vatandaşlığına sahip olunması şartının tebligatın gerçekleştiği anında sağlanması gerekmektedir.⁵⁴⁹ Bu sebeple, tebligatın gerçekleşmesi anından önce Türk vatandaşlığını kaybedenlere bu yöntemle göre tebligat yapılamayacak⁵⁵⁰ ve tebligatın yapılmasından sonra Türk vatandaşlığının kazananlar içinde bu yöntemle göre yapılacak tebligat geçersiz olacaktır. Ancak tebligat yapılacak şahsın tebligatın yapıldığı anda Türk vatandaşı olması ve sonrasında Türk vatandaşlığını kaybetmesi halinde tebligat geçerli olacaktır.⁵⁵¹

Yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının Türkiye'deki adreslerine ve yakınlarına tebligat yapılamaz. Bunlara Türkiye'de ilan tebligatı yapılamayacaktır. Aksi durum kişilerin savunma hakkını kısıtlayacağından hukuka aykırı olacaktır.⁵⁵²

4.2.2.1. Türk Vatandaşlığıyla Birlikte Başka Devlet Vatandaşlığı Olan Şahıslara 25/A Maddesi Gereği Yapılacak Tebligat

Öğretide, MÖHUK'un 4/1(b) maddesinde, birden fazla devletin vatandaşı olanlar, ayrıca Türk vatandaşı ise, bu durumda Türk Hukukunun uygulanacağı belirtildiğinden, Türk vatandaşlığı ile birlikte başka devlet ya da devletlerin vatandaşı olan şahıslara Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılabileceği kabul edilmiştir.⁵⁵³

⁵⁴⁸ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD., Esas No:2024/34; Karar No:2024/137, Tarih: 24.01.2024. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T. 05.06.2024).

⁵⁴⁹ **Kocasakal**, Hatice Özdemir: “*Yabancı Ülkelerde Bulunan Kişilere Tebligat*”, GSÜHFD, 2009/1, s. 33.

⁵⁵⁰ **Köksal**, s.562.

⁵⁵¹ **Kurban**, s. 90.

⁵⁵² **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 191.

⁵⁵³ **Günay**, s.267; **Hanağası, Özekes**, s.123.

Öğretide bu görüşün sonuç olarak doğru olduğu ancak gerekçe olarak yanlış olduğunu savunanlar bulunmaktadır. Bunlara göre MÖHUK'un 4/1(b) maddesinin her durum ve koşul için olmadığı, ancak MÖHUK hükümleri gereği yetkili olan hukukun esasına göre tayin edildiği hallerde, birden fazla devlet vatandaşı olanların aynı zamanda Türk vatandaşı olmaları durumunda, Türk hukukunun esas alınacağı belirtilmiş; bu nedenle MÖHUK'un 4/1(b) maddesinin, MÖHUK'un kanunlar ihtilafı hükümlerinde, vatandaşlığın bağlama noktası olarak esas alındığı durumlarla ilgili olduğu ileri sürülmüştür.⁵⁵⁴ Tebligat ise MÖHUK bünyesinde değil, Tebligat Kanunu çerçevesinde düzenlendiğinden, MÖHUK'un 4/1(b) maddesinin, hangi yöntemle göre tebligat yapılacağına belirlenmesinde dikkate alınması yanlış olacaktır.⁵⁵⁵

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşının, ayrıca yabancı bir devletin vatandaşlığının bulunmasının, kural olarak Türkiye bakımından hiçbir önemi bulunmamaktadır.⁵⁵⁶ Bu sebeple tebligat yapılacak şahsın Türk vatandaşlığıyla birlikte, başka yabancı bir devletin vatandaşı olması halinde, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılabilecektir.⁵⁵⁷ Çünkü belirtilen kanunun 25/A maddesinde, muhatap bakımından öngörülen tek şart muhatabın Türk vatandaşı olmasıdır. Yani Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi, tebligat yapılacak şahsın, başka ülke vatandaşlıkları olup olmamasıyla ilgilenmeyerek, Türk vatandaşı olmasını yeterli görmektedir. Aynı zamanda daha az masraflı ve hızlı tebligat yapılabileceğinden, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılmasının tercih edilmesi de gerekmektedir.⁵⁵⁸

Öğretide, Türk vatandaşlığıyla beraber başka devlet vatandaşlığı bulunan şahıslara Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında tebligat yapılamayacağı görüşünde bulunanlar bulunmaktadır. Bunlara göre, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığıyla beraber başka devletinde vatandaşı olan şahıslar, diğer vatandaşlığı bulunan ülkede Türk vatandaşlığı himayesinden yararlanamamaktadır. Yine bu görüştekilere göre, tebligat konusu diplomatik himaye olarak değerlendirilmese de bu kuralın tebligat yönünden de tatbik edilmesi gerekeceği ve tebligat yapılacak şahıs Türk

⁵⁵⁴ **Ataman-Figanmeşe**, İnci: "Çifte Vatandaşlık Halinde MÖHUK'un 4. Maddesinin b ve c Bentlerinin Uygulama Alanı", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 19, S. 1-2, Y. 1999-2000, s.98-99.

⁵⁵⁵ **Kurban**, s. 91.

⁵⁵⁶ **Nomer**, Ergin: Türk Vatandaşlık Hukuku, 26. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2019, s.155.

⁵⁵⁷ **Gül**, İbrahim: "Uluslararası Tebligat: İdari Para Cezalarının Yurt dışına Tebliği", Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, Ocak 2015, (Sayfa: 39-62), s. 55.

⁵⁵⁸ Aynı doğrultuda Bkz.: Yargıtay 2. HD., Esas No: 2014/2437 , Karar No: 2014/10463, Tarih: 07.05.2014. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 06.06.2024).

vatandaşı da olsa, vatandaşı olduğu bir başka devlet ülkesinde bulunduğu sırada, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine kapsamında tebligat yapılmaması gerektiği ileri sürülmüştür.⁵⁵⁹

4.2.2.2.Yurt dışında Bulunan Mavi Kart Sahiplerine Tebligat Yapılması

Mavi kart⁵⁶⁰ sahiplerine Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine kapsamında tebligat yapılıp yapılmayacağı hususu, uygulamada sorunlara neden olmaktadır. Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 28. maddesinde, doğum ile Türk vatandaşlığını kazanıp, çıkma izni ile Türk vatandaşlığını kaybeden kişiler ile üçüncü dereceye kadar olan alt soylarının, Türk vatandaşı olmasının sağladığı bazı hakları kullanamayacakları, fakat bunlar haricindeki her türlü hak ve yetkilere sahip olacakları düzenlenmiştir.⁵⁶¹

Buna göre mavi kart sahipleri, muafin araç ya da ev eşyası ithal etme, seçme ve seçilme hakları ile askerlik yapma yükümlülükleri haricinde, Türk vatandaşlarına verilen hakların tümünden yararlanmaya devam edeceklerdir. Mavi kart sahiplerinin sosyal güvenliğe dair hakları saklı bırakılmış olup, kamu kurum ve kuruluşlarında işçi, geçici ya da sözleşmeli personel olarak istihdam edilmeleri dışında kadroya dayalı ve kamu hukuku rejimine tabi asli ve daimî kamu hizmeti görevi yapmaları yasaklanmıştır. İmtiyazlı statüye sahip bu yabancılara, ayrı bir kimlik numarası ve talep etmeleri durumunda Mavi Kart olarak adlandırılan kimlik kartı verilmekte, mavi kart sahipleriyle ilgili İçişleri Bakanlığı'nca ayrı bir kütük tutulmaktadır.⁵⁶²

Mavi kart sahibi yabancıların taraf olduğu hukuki uyuşmazlıklarda, yabancı statüsünde mi yoksa Türk vatandaşı olarak mı değerlendirilecekleri hususunda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Yargıtay, önceki kararlarında mavi kart sahiplerini yabancı olarak kabul ederek, uygulanacak hukukun belirlenmesinde MÖHUK hükümlerine

⁵⁵⁹ **Nomer**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 155; **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku, s. 224.

⁵⁶⁰ Mavi Kart, doğumla Türk vatandaşı olup da çıkma izni almak suretiyle Türk vatandaşlığını kaybedenler ve bunların 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesinde belirtilen altsoylarına verilen ve söz konusu maddede belirtilen haklardan faydalanabileceklerini gösteren resmî belgedir.(Bkz.: <https://www.mfa.gov.tr>, Çevrimiçi, ET. 28.05.2024).

⁵⁶¹ Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 28. maddesi.

⁵⁶² **Nomer**, Vatandaşlık Hukuku, s. 130; **Erdem**, Türk Vatandaşlık Hukuku s. 255; **Öztürk**, Necla: "Mavi Kart Hamillerinin Türk Vatandaşlarına Tanınan Haklardan Aynen Yararlanacağına İlişkin Düzenlemeye Eleştirel Bir Bakış", PPIL, C.41, S.2, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2021, s. 958.

başvurulmasına karar vermekte iken⁵⁶³ son güncel kararlarında,⁵⁶⁴ mavi kart sahipleri şahıslarda, yabancılık unsusu bulunmadığı ve Türk vatandaşlarına tanınan haklardan aynı şekilde yararlanabileceğine hükmetmiştir.⁵⁶⁵

Yargıtay tarafından, mavi kart sahibi yabancıların taraf oldukları uyuşmazlıklarda, yabancılık unsuru bulunmamasına hükmetse de mavi kart sahibi yabancılara, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında tebligat yapılamaz. Her ne kadar Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 28. maddesinde mavi kartlıların kanunda belirtilen hak ve yükümlülükler dışında Türk vatandaşlarına verilen haklardan aynı şekilde yararlanacakları belirtilse de tebligat işlemi, kişilere tanınan hak ve yükümlülüklerden sayılmayacaktır. Bu sebeple, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında tebligat yapılması, Türk Vatandaşlığı Kanunu'nun 28. maddesi'nde belirtilen istisnalardan sayılmayacaktır.⁵⁶⁶

Ayrıca Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinde, açık olarak yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına yapılacak tebligat yöntemi düzenlendiğinden, Türk hukukuna göre yabancı statüsünde bulunan mavi kart sahiplerine, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılamayacaktır.⁵⁶⁷

Tüm bunlarla beraber Dışişleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı'na sorulan sorularla ilgili hazırlanan bilgilendirme yazılarında da mavi kart sahiplerinin özel statülü yabancı oldukları, başka bir devletin vatandaşı oldukları ve Türk vatandaşı olmadıkları dikkate alınarak, devletlerin eşit olması ve bağımsızlığı kuralı gereği, diğer devletlerin egemenlik alanları içerisinde ve hukuki yetki ve sorumluluğunda bulunan konulara karışılmasından uzak durulması gerektiği belirtilmiştir. Belirtilen yabancılara yurt dışında yapılacak tebligatların dış temsilciliklerce doğrudan yapılmasının, ilgili ülke tarafından yetkiyi aşan bir fiil olduğunun kabul edilebileceği, milletlerarası hukuka göre tebligatla ilgili mevzuların ülkelerin münhasır yetkisi içerisinde olduğu ve bu

⁵⁶³ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Esas No: 2006/21951, Karar No: 2007/17742, tarih: 25.12.2007. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2024).

⁵⁶⁴ Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, Esas NO: 2015/13927, Karar no: 2016/5499, Tarih: 21.03.2016. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2024); Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 03.04.2014 tarihli ve 2013/24136 E., 2014/7745 K. sayılı kararı (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2023).

⁵⁶⁵ **Öztürk**, s.965-966.

⁵⁶⁶ **Kurban**, s. 93.

⁵⁶⁷ **Karagül**, Dilara: "Türk Soylu Yabancıların Hukuki Rejimi", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2021 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (www.tez.yok.gov.tr), (Çevrimiçi, ET. 12.05.2024), s.52-53.

yabancı kişilere yapılacak tebligatın, yabancı devlet vatandaşlarına yapılan yönetime göre yapılmasının doğru olacağı belirtilmiştir.⁵⁶⁸

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi tarafından verilen bir kararda, mavi kart sahiplerine Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılamayacağı, mavi kart sahiplerine yurt dışında bulunan yabancı kişilere yapılacak tebligatlarda tabi olunması gereken hükümlerin uygulanacağı belirtilmiştir.⁵⁶⁹

4.2.3. Tebligatın Yapılacağı Devletin Bu Tebligat Usulüne Müsaade Etmesi

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında yapılan tebligatlarda, tebligat yapılacak devletin, Türk siyasi temsilciğince bu yönetime göre tebligat yapılmasına izin vermesine lüzum bulunup bulunmadığı hususunda farklı görüşler bulunmaktadır. Öğretide bazı yazarlar, Türkiye ile tebligat yapılacak devlet arasında tebligata dair iki ya da çok taraflı sözleşme bulunmasa da Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılabileceğini belirtmişlerdir.⁵⁷⁰

Diğer görüşe göre, tebligat yapılacak devletin bu tebligat yöntemine müsaade etmesine lüzum bulunmadan ya da tebligat yapılacak devlet ile iki taraflı ya da çok taraflı sözleşme bulunup bulunmaması fark etmeden, bütün yabancı devletlerde bulunan Türk vatandaşlarına gerçekleştirilecek tebligatların, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında yapılabileceği belirtilmiştir.⁵⁷¹

Farklı bir görüşe göre ise, siyasi temsilcilikler vasıtasıyla yapılacak tebligatın, uluslararası sözleşmeler ya da devletlerin vereceği izinler kapsamında yapılabileceğini, bu durumda da Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi ile düzenlenen tebligat yöntemine göre tebligatın yapılabileceğini, ancak bu yöntemle yapılacak tebligatın zorlama olmadan yapılması gerekeceği ileri sürülmüştür.⁵⁷²

Adalet Bakanlığı DİABGM tarafından hazırlanan 63/3 sayılı Genelge 'de herhangi bir istisna ya da başka bir şart belirtilmeden, yurt dışında bulunan Türk

⁵⁶⁸ Dışişleri Bakanlığının 09.09.2014 tarih ve 2014/6901832 sayılı yazısı.

⁵⁶⁹ İzmir BAM 5. HD., Esas No: 2017/1556, Karar No: 2018/211, Tarih: 14.02.2018. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, E.T. 18.06.2024).

⁵⁷⁰ **Muşul**, s.543; **Çelikel/Erdem**, s. 542; **Nomer**, Devletler Hususi Hukuku, s. 602-603; **Doğan**, Vahit s.107; **Özbay/Yardımcı**, s.107-108; **Albayrak**, s.68-70.

⁵⁷¹ **Pekcanitez/Atalay/Özekes**, s.539; **Şanlı/Esen/Ataman-Figanmeşe**, s.530; **Arslan vd.**, s.188-189; **Can/Tuna**, s. 279.

⁵⁷² **Özel vd.**, s. 699.

vatandaşlarına yapılacak tebligatın, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine yapılacağı belirtilmektedir.⁵⁷³ Uygulamada da Türkiye Cumhuriyeti konsolosluğu ya da büyükelçiliğinin bulunduğu ve faaliyetinin devam ettiği tüm yabancı ülkelerde Türk vatandaşlarına, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılmaktadır.⁵⁷⁴ Öğretideki görüşler farklı gerekçeler ileri sürse de, iki ya da çok taraflı sözleşmeler bulunmasa dahi Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine kapsamında tebligat yapılabileceği hususunda, öğretide genel olarak ittifak etmektedir.⁵⁷⁵

Uygulamada da iki ya da çok taraflı anlaşmalar bulunmasa dahi yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine tebligat yapılmakta olup, bizzat de bu durumun Türkiye Cumhuriyeti konsolosluğu ya da büyükelçiliği tarafından tebligat yapıldığı dikkate alındığında, yabancı devletlerin egemenlik haklarının ihlalinin söz konusu olmayacağı kanaatini taşımaktayız.

4.3.TEBLİGAT EVRAKLARININ HAZIRLANMASI VE YURT DIŞI TEMSİLCİLİĞİMİZE ULAŞTIRILMASI

4.3.1.Tebliğ Evraklarının Hazırlanması

Tebligat Kanunu 25/A maddesi gereği yapılacak tebligat işlemleri için tebligatı çıkaran merciin, tebliğ mazbatalı zarf düzenlemesi ve tebliğ edilmek istenilen belgelerin bu zarfın içerisine konulması gerekmektedir.⁵⁷⁶ Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin ekinde bulunan Örnek-4'te tebliğ mazbatalı zarfa yer verilmiştir. Tebliğ mazbatalı zarfın üzerine, imkân oldukça tebligat yapılacak şahsın, açık kimlik bilgileri, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ile açık adresinin yazılması gerekmektedir.⁵⁷⁷

Muhatabın Türk vatandaşı olduğu ve tebligatın, Tebligat Kanunu 25/A maddesi gereği yapılacağına ilişkin tebligatı çıkaran merci tarafından talep yazısında açıkça belirtilmesi, hatalı tebligata engel olunabilmesi için önemlidir. Çünkü Türk siyasi temsilcilikleri, adı yabancı olduğu halde, Türk vatandaşı olan muhataplara hangi

⁵⁷³ 63/3 sayılı Genelge.

⁵⁷⁴ **Kurban**, s. 96.

⁵⁷⁵ **Kurban**, s. 96.

⁵⁷⁶ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 197.

⁵⁷⁷ 63/3 nolu Genelge para. 35.

tebligat usulünü uygulayacağına dair tereddütler yaşamakta ve bu sebeple tebligat süreci uzamaktadır.⁵⁷⁸

63/3 sayılı Genelge ‘de tebligat evrakının Türkçe olmasının yeterli olduğu, tebligatın yapılacağı devletin dili ya da başka bir devletin diline çevrilmesine lüzum bulunmadığı belirtilmiştir.⁵⁷⁹ Öğretide tebligat evrakının Türkçe olmasının yeterli olmasının gerekçesi olarak, tebligat muhatabının Türk vatandaşı olması ve bu durumda Türkçe bildiğinin kabul edilmesi ve bunun aksine Türkçe bilmemesi durumunda ise Türkçe bilen birisine tebligatı okutmak suretiyle içeriğini öğrenebileceği olarak belirtilmektedir.⁵⁸⁰

Tebliğ edilecek adli evrakın, e-mail ekinde ilgili siyasi temsilciliğe gönderilmesi ya da fiziki olarak gönderilen evrakın imzasız ve mühürsüz olması, tebliğ gerçekleştirecek siyasi temsilciğimizde talebin geçerliliği ve işlemin güvenliği bakımından tereddütlere sebep olmaktadır. Bu sebeple tebligat evrakı, mühürlü ve ıslak imzalı olarak siyasi temsilciliğimize gönderilmelidir.⁵⁸¹

4.3.2. Tebligat Giderinin Yatırılması

Yurt dışına yapılacak tebligatlarda, 63/3 sayılı Genelge gereği, postanın gönderileceği ülke dikkate alınarak belirlenen posta masrafının peşin olarak yatırılması gerekmektedir.⁵⁸² Yurt dışı tebliğ giderleri her yıl değişmektedir. Bu sebeple tebligat taleplerinde ödenmesi gereken masraflar, Adalet Bakanlığı’nca her yıl yeniden belirlenerek, genelde aralık ayında yayınlanan Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ (“Tebliğ”) ile Resmî Gazete vasıtasıyla ilan edilmektedir. Tebliğ gereği tebligatın yapılacağı yıl için belirlenen tebligat masrafı⁵⁸³, ilçelerde mal müdürlüğüne, illerde ise defterdarlık veznesine, Maliye Bakanlığı’nın “Muhtelif Gelirler” hesabına yatırılmalıdır. Tebligat masrafının yatırıldığına dair makbuzun bir örneğinin, posta ile gönderilen evraka

⁵⁷⁸ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s.176.

⁵⁷⁹ 63/3 nolu Genelge para. 35.

⁵⁸⁰ **Ruhi/Ruhi**, s.696.

⁵⁸¹ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 203.

⁵⁸² 63/3 nolu Genelge para. 35.

⁵⁸³ 01.01.2024 tarihi itibarıyla yurt dışı tebligat gideri; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) için 200 TL, diğer yabancı ülkeler için 350 TL olarak belirlenmiştir.

eklenmesi ya da ödemeye dair makbuzun tarih ve sayısının sevk yazısında belirtilmesi gerekmektedir.⁵⁸⁴

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir husus, yurt dışı tebligat giderinin her yıl aralık ayında bir sonraki yılın ocak ayından itibaren geçerli olacak şekilde bir tebliğ ile yeniden belirlenmesidir. Bu sebeple tebligatı çıkaran yargı merci tarafından, tebligatın çıkış tarihini dikkate alarak, yurt dışı tebligat giderinin eksiksiz olarak yatırılmasının sağlanması gerekmektedir.⁵⁸⁵

Tebliğat Kanunu 25/A maddesi gereği, siyasi temsilcilikler vasıtasıyla yabancı devletteki Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatlarda, yukarıda izah edilen tebligat giderinin haricinde herhangi bir ücret alınması ya da pul eklenmesi zorunluluğu bulunmamaktadır.⁵⁸⁶ Ceza yargılaması ile ilgili yurt dışına gönderilecek tebligatlarda, tebligat gideri yatırılmasına lüzum bulunmamaktadır.⁵⁸⁷

4.3.3.Hazırlanan Tebliğ Evrakının Yurt Dışı Siyasi Temsilciliğine Gönderilmesi

Yukarıda izah edildiği şekilde hazırlanan tebligat evrakları, tebligat işlemlerinin yerine getirilmesi için, tebligat yapılacak şahsın bulunduğu yerdeki Türkiye Cumhuriyeti başkonsolosluğuna ya da büyükelçiliğine, PTT vasıtasıyla iadeli taahhütlü olarak ya da aşağıda izah edileceği üzere Elektronik Belge Yönetim Sistemi üzerinde e-izmalı olarak elektronik ortamda gönderilmesi gerekmektedir.⁵⁸⁸

4.3.3.1.Tebliğat Evraklarının Yurt dışı Siyasi Temsilciliğine Hangi Ortamda Gönderileceği

Kanun ya da yönetmelikte, tebligatı çıkartan merci tarafından hazırlanan tebligat evraklarının hangi ortamda siyasi temsilciliğe gönderileceğine dair hüküm bulunmamaktadır. DİABGM'nin internet sitesindeki bilgilendirmede belgelerin e-posta gönderilmesinin ya da fiziken gönderilen belgelerin imzasız ve mühürsüz olmasının, tebliği yapacak dış temsilciliklerde talebin geçerliliği ya da işlemin güvenliği

⁵⁸⁴ 01.01.2023 tarihli Tebliğ madde. 7.

⁵⁸⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 198.

⁵⁸⁶ **Ruhi/Ruhi**, s.257.

⁵⁸⁷ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 212.

⁵⁸⁸ **Kurban**, s. 99.

bakımından tereddüde sebep olduğu, bu sebeple tebliğ evrakının ıslak imzalı ve mühürlü ve fiziki olarak dış temsilciliklere gönderilmesi lüzumu belirtilmektedir.⁵⁸⁹

Tebliğ evraklarının, güvenli elektronik imzalı ve Elektronik Belge Yönetim Sistemi (“EBYS”) üzerinden tebligatın yapılacağı devlette bulunan başkonsolosluğa ya da büyükelçiliğe gönderilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır. EBYS üzerinden tebligat evrakının gönderilmesinin, fiziki olarak gönderilmesine nazaran hızlı, güvenli ve daha az masraflı olduğundan tercih edilmesi gerekmektedir.⁵⁹⁰

Çünkü, kamu kurum ve kuruluşlarının iç ve dış resmi yazışmalarını güvenli elektronik imza vasıtasıyla elektronik ortamda gerçekleştirmesi mümkündür.⁵⁹¹ Ayrıca 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu’nun⁵⁹² 5. maddesi gereği, güvenli elektronik imza, el ile atılan imzayla aynı hukuki sonucu netice vermektedir. Aynı şekilde EİK’nin ek madde 1. maddesinde, elektronik mührün, resmi mühür dâhil her türlü fiziki mühür ile aynı hukuki neticeyi verdiği belirtilmiştir. Bu nedenlerle tebliğ belgelerinin, güvenli elektronik imza ve elektronik mühür ile imzalanarak, EBYS sistemi vasıtasıyla gönderilmesinin usul ekonomisine ve tebligat hukukunun temel ilkelerine daha uygun olacağına dair görüş ve değişiklik önerileri bulunmaktadır.⁵⁹³

Uygulama da yargı mercileri, Tebligat Kanunu 25/A maddesi gereği yapılacak tebligat evraklarını, e-imzalı olarak EBYS üzerinden göndermekte ve bu şekilde gönderilen tebligat evraklarını teslim alan siyasi temsilcilikler tarafından, Tebligat Kanunu 25/A maddesine göre tebligat yapılmaktadır. Bu sebeple DİABGM’nin sitesinde bulunan tebliğ evrakının ıslak imzalı ve mühürlü olarak fiziki olarak dış temsilciliklere gönderilmesine dair bilgilendirmenin güncellenmesi gerekmektedir.⁵⁹⁴

4.3.3.2. Tebliğ Evrakının Yurt dışı Siyasi Temsilciliğine Gönderilmesinde Takip Edilecek Yöntem

Tebliğat Kanunu, tebliğ evraklarının yurt dışı temsilciliklerine gönderilmesinde iki farklı yöntem belirlemiştir. Bunlardan birisi tebligat çıkarmaya yetkili tüm merciler

⁵⁸⁹ Bkz.: <https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/yabanci-devlette-bulunan-turk-vatandaslarina-tebligat14022020121931> (Çevrimiçi, ET. 04.06.2024)

⁵⁹⁰ **Kurban**, s. 100.

⁵⁹¹ **Erbayraktar**, Burcu: Güvenli Elektronik İmza, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016, s. 241.

⁵⁹² Resmi Gazete: Tarih: 23.01.2004, Sayı: 25355.

⁵⁹³ Bkz.: **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat s. 191-192.

⁵⁹⁴ **Kurban**, s. 90.

tarafından uygulanabilecek olan yöntem ile diğeri ise yalnızca yargı mercilerince uygulanabilecek olan doğrudan tebligat yöntemidir.

4.3.3.2.1. Tebligat Merciiince Yapılması Gereken Olağan Yöntem

Tebligat Kanunu 25/A maddesine göre yapılacak tebligatlarda, tebliğ evraklarının yurt dışındaki temsilciliğe ulaştırılması için belirlenen olağan yönteme göre, tebliğ evrakları tebligatı çıkaran merciiin bağlı olduğu bakanlık vasıtasıyla Dışişleri Bakanlığı'na, Dışişleri Bakanlığı'nca da tebligatın yapılacağı yerdeki Türk Büyükelçiliğine ya da Başkonsolosluğu'na gönderilecektir. Bununla beraber Dışişleri Bakanlığının aracılığına lüzum görülmeyen durumlarda, tebligat evrakı tebligatı çıkaran merciiin bağlı olduğu bakanlık tarafından, doğrudan tebligatın yapılacağı yerdeki Türk Büyükelçiliğine ya da Başkonsolosluğu'na gönderilebilecektir.⁵⁹⁵

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, verilen geri çevrilme kararına rağmen Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat işlemlerini özenle yerine getirmeyen yargı mercii için, doğrudan tebligat değil Adalet Bakanlığı Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Genel Müdürlüğü vasıtasıyla tebligat işleminin gerçekleştirilmesine hükmetmiştir.⁵⁹⁶

Yargılama mercilerince çıkartılacak tebligatlarda sürecin işleyişi, tebliğ evrakını hazırlayan yargı mercii tarafından, tebliğ talebini üst yazı ile beraber yargı merciiinin bulunduğu yerdeki Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilecektir. Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından üst savcılık varsa üst savcılığa yoksa doğrudan Adalet Bakanlığı DİABGM' ye iletilecek, Adalet Bakanlığı DİABGM bu evrakları, muhatabın adresinin bulunduğu yerde yetkili Türkiye büyükelçiliğine yoksa Başkonsolosluğa gönderecek ve bu şekilde tebligat evrakının siyasi temsilciliğe gönderilmesi süreci hitama ermiş olacaktır.⁵⁹⁷

Tebligat evrakını alan büyükelçilik ya da başkonsolosluk tarafından tebligata dair işlemler yerine getirildikten sonra, tebligatın yapıldığı ya da tebligat yapılamadıysa bunun sebebine dair bilgilerin bulunduğu tebligat mazbatası, yukarıda belirtilen yöntem ile tebligatı çıkaran mercie iade edilerek tebligat süreci hitama ermiş olacaktır.

⁵⁹⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 198.

⁵⁹⁶ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 31. HD., Esas No: 2022/314; Karar No: 2022/352, Tarih: 05.04.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (ET. 05.06.2024).

⁵⁹⁷ **Ruhi/Ruhi**, s.693-694.

4.3.3.2.2. Yargı Mercileri Tarafından Uygulanabilecek Doğrudan Yöntem

Yargı mercileri tarafından çıkarılacak tebligatlara dair süreçlerin hızlandırılabilmesi için, 11.01.2011 tarih ve 6099 sayılı Kanun'un 7. maddesi ile Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine 5. fıkra eklenmiştir.⁵⁹⁸ Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine eklenen 5. fıkra ile Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre, tebliğ evrakını çıkararak mercii yargı mercii olması halinde, tebliğ evrakının tebligatı çıkaracak yargı mercii tarafından doğrudan tebligatın yapılacağı yerde yetkili olan Türkiye büyükelçiliğine ya da başkonsolosluga gönderilebilmesi imkânı sağlanmıştır.⁵⁹⁹ Bu şekilde yargı mercileri tarafından çıkarılacak tebligatların Adalet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığına gönderilmesine gerek bulunmadığından, tebligatın daha hızlı ve daha az masrafla yapılması sağlanmıştır.⁶⁰⁰

Adana Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği yapılacak tebligatlarda, tebliğ mercisinin, tebliğ evrakını vasitasız olarak, tebligat yapılacak yerdeki Türkiye Büyükelçiliği ya da Konsolosluğuna gönderilebileceğine hükmetmiştir.⁶⁰¹

Bu yönteme göre yapılacak tebligatlarda, tebliğ talep edilen belgelerin, yargı makamlarınca düzenlenecek tebliğ mazbatalı zarf içerisine konulmak suretiyle, tebliğ talebinin belirtildiği üst yazıyla birlikte, Türkiye büyükelçiliğine ya da başkonsolosluga gönderilmesi yeterli olacaktır. Tebligatın yapıldığı ya da tebligat yapılmadıysa bunun sebebine dair bilgilerin bulunduğu tebligat mazbatasını, siyasi temsilcilik tarafından doğrudan tebligatı çıkararak yargı mercisine bildirilecektir.⁶⁰²

6099 sayılı Kanununun 7. maddesinin gerekçesinde, tebligatların yalnızca şekli hususların incelenmesi için Adalet Bakanlığı'na gönderildiğini, bu şekli incelemenin yargı makamlarınca da yapılmak suretiyle, tebliğ evrakının doğrudan gönderilerek, zaman ve para kaybına engel olunacağı belirtilmiştir. Bununla beraber, Adalet Bakanlığı vasıtasıyla siyasi temsilcilige tebligat evrakının gönderilebilmesi için lüzum

⁵⁹⁸ Resmi Gazete: Tarih: 19.10.2011. Sayı: 27820.

⁵⁹⁹ Çelik, s. 143.

⁶⁰⁰ Can, s. 279; Akil, s. 259.

⁶⁰¹ Adana Bölge Adliye Mahkemesi 15. HD., Esas No: 2023/1373; Karar No: 2023/298, Tarih:08.11.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 06.06.2024).

⁶⁰² Kurban, s. 102.

görülen hususi durumlarda, bir sakınca ya da boşluğun doğmaması⁶⁰³ için, kanun maddesi emredici olarak düzenlenmemiştir. Madde metninde de “gönderilebilir” ibaresi kullanıldığından, lüzum görülen hallerde yargı mercilerinin tebligat evrakını, siyasi temsilciğe Adalet Bakanlığı vasıtasıyla gönderebilmesi sağlanmıştır.⁶⁰⁴

Tebliğatin doğrudan ya da Adalet Bakanlığı vasıtasıyla yapılacağına dair takdir, tebligatı çıkaran yargı merciinde olacaktır.⁶⁰⁵ Hangi durumların çok özel ve istisnai durum kabul edilerek, tebligatın Adalet Bakanlığı vasıtasıyla gönderileceğine dair, herhangi bir düzenleme bulunmadığından, yargı mercii tarafından somut durum dikkate alınarak karar verilecektir. Tüm bunlarla birlikte, ilgili maddenin gerekçesi ile tebligat hukukunun temel ilkeleri birlikte değerlendirildiğinde, yargı mercileri tarafından Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında yapılacak tebligatlarda, tebliğ evraklarının doğrudan siyasi temsilciliklere gönderilmesinin kural olduğu, Adalet Bakanlığı vasıtasıyla tebliğ evraklarının gönderilmesinin ise istisnai olduğudur.⁶⁰⁶

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesine yeni bir fıkra eklemek suretiyle, yargı mercileri tarafından çıkarılacak tebligatlarda, tebliğ evrakını çıkarak merciin elektronik imza ile UYAP üzerinden doğrudan Türk Büyükelçiliği ya da Konsoloslukuna gönderilebileceğine dair düzenleme yapılmasına dair öğretiler görüşler bulunmaktadır.⁶⁰⁷

4.3.3.3. Tebliğ Evrakının Gönderileceği Siyasi Temsilciliğinin Tespiti

Tebliğat evrakı, tebligat yapılacak şahsın bulunduğu yerin bağlı olduğu, Türkiye siyasi temsilciliğine gönderilecek, tebligatın yapılacağı devlette Türkiye Büyükelçiliği ya da konsolosluk yoksa bu devletin bağlı bulunduğu diğer devletlerde ki siyasi temsilciliklere, tebligat evrakı gönderilecektir.⁶⁰⁸ Ancak tebligatın yapılacağı devlette Türk siyasi temsilciliğinin görevini, yabancı bir ülkenin siyasi temsilciliğinin üzerine

⁶⁰³ **Özbay**, s. 146.

⁶⁰⁴ Tebligat Kanunu ile Adli Sicil Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Kahramanmaraş Milletvekili Veysi Kaynak'ın; Tebligat Kanunu ile Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (1/742, 2/546), Dönem 23, Yasama yılı 4. Tamamı için bkz.: <https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem23/yil01/ss474.pdf>, (Çevrimiçi, ET. 06.06.2024); **Akil**, s. 259

⁶⁰⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 202.

⁶⁰⁶ **Kurban**, s. 103.

⁶⁰⁷ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 203.

⁶⁰⁸ **Ayyıldırım**, Kadir: Türk Vergi Hukukunda Tebligat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019, s.178.

alması durumlarda, Türk siyasi temsilciğinin görevini üzerine alan yabancı ülkenin siyasi temsilciliği, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında tebligat yapamayacaktır.⁶⁰⁹

Özellikle belirtme isteriz ki Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi kapsamında fahri konsolosluklar vasıtasıyla tebligat yapılamayacaktır. Kanun maddesinde yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına tebligatın, yalnızca Türkiye Büyükelçiliği ya da konsoloslğunca yapılacağı düzenlenmiştir. Fahri konsolosluklar, kanunda belirtilen temsilcilikler olarak değerlendirilmesi mümkün olmayan, kabul eden ülkede ikamet eden, gönderen ülkenin kamu görevlisi olmayan, serbest çalışan ve gönderen devletten herhangi bir ücret alamayan temsilcilerdir.⁶¹⁰ Fahri konsolosların alt düzey görevlerle sınırlı yetkisi bulunmakta olduğundan,⁶¹¹ tebligat yapılmasına dair yetkileri bulunmamaktadır.

Dışişleri Bakanlığı ile Adalet Bakanlığı arasında yapılan 19.12.2009 tarihli, Veri Erişim, Paylaşım ve Kullanım Esaslarına Dair Protokol gereğince, yabancı ülkelerde bulunan Türk vatandaşlarının Konsolosluk.net sisteminde kayıtlı olan bilgilerine yargı mercilerince UYAP üzerinden erişim sağlanmıştır.⁶¹² Belirtilen protokol kapsamında, yabancı devlette kayıtlı adresleri bulunan Türk vatandaşlarının adreslerine ve bu adreslerin hangi siyasi temsilciliğın görev alanı içerisinde olduğu ile bu siyasi temsilciliklerin isim, adres ve iletişim bilgilerine yargı mercilerince UYAP üzerinden ulaşılabilecektir.⁶¹³ Tüm bunlarla birlikte, yabancı devlerde bulunan Türk siyasi temsilcilikleri ile bu siyasi temsilciliklerin adresleri ve görev bölgeleri, Dışişleri Bakanlığının internet sitesinde de yayınlanmaktadır.⁶¹⁴

Yurt dışında yaşadığı bilinen, ancak Konsolosluk.net sisteminde adresine rastlanılamayan, tebligat yapılacak şahsın adresinin tespitinin, kayıtlarda gittiği tespit edilen devletin yetkili makamlarından istinabe yoluyla istenmesi gerekmektedir.⁶¹⁵ Muhatabın bulunduğu devleti tespit etmek için yargı mercileri, ilgili şahsın yurt dışı

⁶⁰⁹ **Kurban**, s. 104.

⁶¹⁰ **Pazarıcı**, s. 427.

⁶¹¹ **Aybay**, s.282.

⁶¹² Bkz.: Adalet Bakanlığı DİABGM'nin yayınladığı 16.11.2011 tarihli "Hukuki Konularda Uluslararası İstinabe Taleplerine Uygulanacak Esaslar" konulu 63/2 numaralı Genelge md. 39.

⁶¹³ **Ruhi/Ruhi**, s.696.

⁶¹⁴ Türk siyasi temsilciliklerin listesinin yer aldığı internet sayfası için bkz.: <https://www.mfa.gov.tr/yurtdisi-teskilati.tr.mfa> (Çevrimiçi, ET. 05.06.2024)

⁶¹⁵ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Bilgisi s.254.

giriş ya da çıkışlarına dair belgeleri, yargı merciinin bulunduğu yer emniyet müdürlüklerinden temin edebileceklerdir.⁶¹⁶

Yargıtay tarafından, yurt dışında işçi olarak çalıştığı bildirilen şahısla ilgili, zabıta araştırması neticesinde adresi tespit edilemediği gerekçesiyle, ilanen tebligat yapılmasının yanlış olduğunu, çalıştığı tespit edilen devlet siyasi temsilciğinden ve adresinin bilinebileceği resmî kurumlardan adres araştırması yapılması gerektiği hüküm altına alınmıştır.⁶¹⁷

4.4.YURT DIŞI TEMSİLCİLİKLERİNCE TEBLİGATIN YAPILMASI

4.4.1.Bildirim ile Muhtevası

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesine göre yapılacak tebligatlarda, tebliğ evrakı kendisine ulaşan Türk siyasi temsilciliği tarafından, tebliğ yapılacak şahsa bir bildirim gönderilecektir. Yapılacak olan bildirim, tebligat yapılacak devlet tarafından izin verilen usule göre yapılmalıdır.⁶¹⁸

Yabancı devlette tebligatın yapılacağı şahsa gönderilecek bildirimde, tebligatın Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre yapıldığı, otuz gün içinde tebligatı teslim almak için konsolosluğa başvurması gerektiği, bildirim alındığı halde tebligat evrakının alınması için konsolosluğa başvuru yapılmaması durumunda, tebligatın yapılmış sayılacağı belirtilmesi gerekmektedir. Bildirimin belirtilen unsurları içermemesi durumunda Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre usulüne uygun yapılan tebligat söz konusu olmayacaktır.⁶¹⁹

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, icra dosya ya da dava dosyasının yapılan bildirimde belirtilmemesi durumunda, tebligatın usulüne uygun

---

⁶¹⁶ **Kurban**, s. 105.

⁶¹⁷ Yargıtay 6. HD., Esas No: 2008/8641, Karar No: 2008/10212, Tarih: 25.09.2008. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 05.06.2024); Aynı yönde bkz.: Yargıtay 6. HD., Esas No: 2012/15524, Karar No: 2012/17657, Tarih: 28.12.2012. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 05.06.2024).

⁶¹⁸ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 91.

⁶¹⁹ Yargıtay 12. Hukuk Dairesi, Esas: 2011/27725, Karar: 2011/23273, Tarih: 21.11.2011. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 13.02.2023); Yargıtay 12. HD. Esas No: 2017/950, Karar No: 2017/4700, Tarih: 28.03.2017. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 13.04.2023).

olmadığına hükmetmiştir.⁶²⁰ Samsun Bölge Adliyesi bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği siyasi temsilcilik tarafından muhataba gönderilen ve tebliğ edilen bildirimle ilgili, muhatap tarafından bildirim evrakına atılan imzanın kendisine ait olmadığını iddia etmesi durumunda, bu hususun incelenmesi gerektiğine hükmetmiştir.”⁶²¹

Uygulamada bildirim Türkçe yapıldığı görülmekte ise de mevzuatımızda bildirim hangi dilde yapılması gerektiğine ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Ancak bildirim muhtevası, önemi ile sonuçlarının tebligat yapılacak şahıs tarafından anlaşılabilmesini sağlamak için, bildirim Türkçe ile birlikte tebligat yapılacak şahsın bulunduğu devletin dilinde de yapılması isabetli olacaktır.⁶²²

4.4.2. Bildirimin Tebliği

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligat yapılacak şahsa yapılacak bildirim, tebligatın yapılacağı devletin mevzuatınca müsaade edilen bir usulle yapılması gerekir. Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligat yapılacak şahsa yapılacak bildirim, tebligatın yapılacağı devletin mevzuatınca müsaade edilen bir usulle yapılmaması durumunda tebligat işlemi usulüne uygun olarak yapılmamış olacaktır.⁶²³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, bildirim evrakının muhataba tebliğ yapılacak devletin usulüne uygun şekilde ulaşmaması durumunda, bildirim dolayısıyla tebliğin, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği yapılmış kabul edilemeyeceğine hükmetmiştir.⁶²⁴

⁶²⁰ “Şikayetçiye gönderilen bildirim formunun, tebliğ konusu, tebliğin hangi mercii tarafından çıkarıldığı bilgilerini içerdiği görülmekte ise de icra dosya numarası bilgisini içermediği” İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. HD., Esas No:2021/604; Karar No:2023/2132, Tarih:09.11.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

⁶²¹ “davacı vekili dava dilekçesi ile TC. Hamburg Konsolosluğu'nun, evrakın alındığına dair ibraz ettiği alındı belgesindeki isim müvekkiline ait olduğu halde imzanın müvekkiline ait olmadığını iddia etmiş olup, bu konu üzende hiç durulmamıştır. .... Alman makamları tarafından tanzim edilen 26.03.2021 tarihli şeklen davacının imzasını içeren belgenin aslının (aslını teminin mümkün bulunmadığı yazışma cevaplarından anlaşıldığı takdirde onaylı örneğinin) ilgili Konsolosluktan temin edilip, davacının imza örnekleri de alınmak sureti ile usulünce söz konusu belgedeki imzanın davacının eli ürünü olup olmadığı yönünde bir inceleme yapıldıktan sonra hasil olacak sonucuna göre işlem ifası gerekmekte iken, davacının bu iddiası incelenmeden yazılı kararın verilmesi isabetsizdir.” Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 4. HD., Esas No:2022/1687; Karar No:2022/2707, Tarih:14.09.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

⁶²² **Kurban**, s. 107.

⁶²³ **Akıncı**, Ziya: Milletlerarası Özel Hukuk, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020, .s.155-156.

⁶²⁴ “evrakın posta kutusuna bırakıldığı ve süresinde alınmadığından "süre doldu alınmadı" notu ile iade edildiği anlaşıldığından, bu durumda ödeme emri tebligatı, Tebligat Kanunu'nun 25/a maddesi

Kanun koyucu, her devletin tebligatla ilgili düzenlemelerin birbirinden farklı olabileceğini düşünerek, yabancı devlette bulunan Türk vatandaşına bildirim hangi usulle yapılması gerektiğini, tebligatın gerçekleştirileceği devletin mevzuatına bırakmıştır.⁶²⁵ Antalya Bölge Adliye Mahkemesinin bir kararında, 7201 sayılı Tebligat Yasasının 25/A-4 maddesi yapılacak bildirim, tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun olarak yapılması gerektiğine hükmetmiştir.⁶²⁶

Uygulamada davet mektubu, tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun olarak, iadeli taahhütlü olarak muhataba gönderilmektedir. Davet mektubu, çeşitli sebeplerle tebligat yapılacak şahsa ulaştırılamamaktadır. Buna, muhatabın adresten taşınması, muhatabın tutuklu olması, adreste oturmakla birlikte adreste olmadığı vakit adrese bırakılan ihbarnameye rağmen posta idaresine giderek çağrı mektubunu almaması örnek olarak verilebilir. Muhatabın davet mektubunu almaması durumunda, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılamayacak ve tebliğ evrakı çıkış merciine iade edilecektir.⁶²⁷

Bununla beraber, bildirim metninin tebligat yapılacak şahsa tebliğ edilmesinin, belgelenebilir bir usulle yapılması gerekmektedir. Çünkü Türkiye Büyükelçiliği ya da konsoloslughuna başvurması için tebligat yapılacak şahsa verilen otuz günlük sürenin başlayabilmesi için bildirim muhataba tebliğ edildiğinin belgelendirilmesi gerekmektedir. Uygulamada muhataba yapılacak bildirim, tebligatın yapılacağı devletin posta idaresi aracılığıyla, iadeli taahhütlü posta servisiyle yapılmaktadır.⁶²⁸

Samsun Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, Tebligat Kanunu 25/A maddesi uyarınca yapılan tebligatın geçerliliği için, bildirim tebligat yapılacak devletin mevzuatına göre tebligat yapılacak şahsa tebliğinin belgelendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca 30 gün içinde tebliğ evrakını almadığı takdirde evrakın tebliğ edilmiş

---

ve Tebligat Kanunu Uygulanmasına Dair Yönetmelik hükümlerine uygun olarak yapılmadığından usulsüzdür” İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 4. HD., Esas No: 2021/604; Karar No:2023/2132, Tarih:09.11.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

⁶²⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 195.

⁶²⁶ “Mahkemece, 7201 sayılı Tebligat Yasasının 25/a-4 maddesi dikkate alınarak bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğine ilişkin evraklar celbedildikten sonra, gerektiğinde konuya ilişkin bilgisi olan bir bilirkişi marifetiyle New York Başkonsolosluğu tarafından yapılan bildirim Amerika Birleşik Devletleri Tebligat Hukukuna uygun yapıp yapılmadığı hususunda inceleme yaptırılarak sonucuna göre karar verilmesi gerekir.(Yargıtay 12. H.D 2015/12996 esas, 23040 karar)”Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD., Esas No:2022/1686; Karar No:2023/2305, Tarih:28.09.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

⁶²⁷ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 208.

⁶²⁸ **Kurban**, s. 108.

sayılacağına ilişkin ihtarın bildirimde yer almasının gerektiği belirtilmiş ancak tebligat evrakında, tebliğ işleminden muhatabın haberdar olduğuna yönelik belge ya da davacının imzası bulunmaması halinde, muhataba yapılan ödeme emri tebliğ işleminin Tebligat Kanununun 25/A maddesine aykırı olacağına hükmetmiştir.⁶²⁹

Öğretide bir görüş, tebligat yapılacak şahsa, tebligatı otuz gün içerisinde almasını haber veren bildirim, doğrudan siyasi temsilcilik tarafından görevlendirilen bir memur vasıtasıyla yapılabileceği ileri sürülmüştür.⁶³⁰ Yapılan bu değerlendirmenin isabetli olmadığı, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin 2 ve 3'üncü fıkralarında "bildirim" kelimesinin hatalı olarak kullanılmasından kaynaklanmaktadır. Kanun koyucu, ikinci fıkrada tebligatın gerçekleştirilmesi işlemi için bildirim kelimesini kullanmış, üçüncü fıkrada ise otuz gün içerisinde konsolosluğa başvurarak tebligatı alması için tebligat yapılacak şahsa haber verilmesi işlemi içinde bildirim kelimesini kullanması karışıklığa neden olmuştur.⁶³¹

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin 2. fıkrasına göre yapılacak bildirimden kasıt, tebliğ evrakının Türkiye büyükelçiliği ya da konsolosluğu ya da bunların görevlendireceği memurun tebligat yapılacak şahsa tebliğ evrakını teslim ederek, tebligatın yapılmasıdır. Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin 3'üncü fıkrasına göre yapılacak bildirimden kasıt ise, tebliğin konusu ile hangi yargı mercii tarafından çıkarıldığına dair bilgilerin bulunduğu ve otuz gün içerisinde başvuru yapılmaması durumunda, tebliğin yapılmış sayılacağı ihtarının tebligat yapılacak şahsa tebligat yapılacak devletin izin verdiği usulle tebliğ edilmesidir. Sonuç itibarıyla, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin 3'üncü fıkrasında belirtilen bildirimden kasıt tebligatın yapılmasıdır. Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin 3'üncü fıkrasına göre yapılacak bildirimden kasıt ise, tebliğin konusu ile hangi yargı mercii tarafından çıkarıldığına dair bilgilerin bulunduğu ve otuz gün içerisinde başvuru yapılmaması durumunda tebliğin yapılmış sayılacağı ihtardır. Bu bildirim siyasi temsilciliğin görevlendirileceği bir memur vasıtasıyla yapılması imkân dâhilinde olmayıp, tebligat devletinin mevzuatının

⁶²⁹ "... Yapılan bu açıklamalardan ve yasal düzenlemelerden anlaşılacağı üzere TK 25/a uyarınca yapılan tebligatın geçerliliği için ön şart bildirim o ülkenin mevzuatına göre muhataba tebliğ edildiğinin belgelendirilmesi ve 30 gün içinde tebliğ evrakını almadığı takdirde evrakın tebliğ edilmiş sayılacağına ilişkin ihtarın bildirimde yer almasıdır. ...". (Yargıtay 12 HD'nin Esas No: 2015/12996, Karar No: 2015/23040)" Samsun Bölge Adliye Mahkemesi 4. HD., Esas No: 2022/435; Karar No: 2022/1296, Tarih: 04.04.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

⁶³⁰ **Albayrak**, s.73.

⁶³¹ **Kurban**, s. 109.

izin verdiği usulle yapılması gerekmektedir. Bu sebeple, kanun koyucunun bu karışıklığı ortadan kaldırmak için Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin 2'nci fıkrasında bulunan bildirim kelimesini, tebligat olarak değiştirmesi daha uygun olacaktır.⁶³²

Tebligatın gerçekleştirileceği devlette, belgelendirilebilir özelliği bulunan birden fazla tebligat usulünün bulunması durumunda, bu yöntemlerden en hızlı ve güvenilir olanının seçilmesi gerekecektir.⁶³³

Bildirim mektubunun tebligat yapılacak şahsa tebliğ edilememesi durumunda, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine uygun tebligat yapılması mümkün değildir. Bu nedenle, tebligatın yapılacağı devletin mevzuatına göre muhatabın tebligatı almaması durumu söz konusu olabileceği hususu öğretide, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin göre yapılacak tebligatın zayıf noktası olduğu belirtilmektedir.⁶³⁴ Yargıtay kararlarında da bildirim metninin tebliğ alınmaması durumunda tebliğ işleminin tamamlanmayacağı hüküm altına alınmıştır.⁶³⁵

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre yapılacak bildirim, bildirim yapılacak devletin posta idaresi tarafından, tebliğ edilememesi halinde, Tebligat Kanununun 25/A maddesine uygun tebligat yapılamadığına hükmetmiştir.”⁶³⁶

Bunlarla beraber uygulamada Türk siyasi temsilciliği tarafından tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun olarak yapılan bildirim ile birlikte, muhatabın e-posta adresine ve cep telefonu numarasına bildirim yazıları gönderilmektedir. Muhatabın e-posta adresine ve cep telefonu numarasına bildirim yazıları gönderilmesi,

---

⁶³² **Kurban**, s. 109.

⁶³³ **Hanağası, Özekes**, s.123.

⁶³⁴ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 191.

⁶³⁵ Yargıtay 8. HD., Esas: 2009/4206, Karar: 2010/2275, Tarih: 03.05.2010. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 16.02.2023); Yargıtay 8. HD., Esas No: 2017/11256, Karar No: 2019/2011, Tarih: 26.02.2019. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 16.04.2023).

⁶³⁶ “... Dosyanın incelenmesinde, gerekçeli karar ve davacının istinaf başvurusunun tebliği amacı ile davalıya, Şikago Başkonsolosluğu tarafından gönderilen bildirim ABD posta idaresi tarafından "muhatabın gönderilen adreste oturmamaktadır" açıklaması ile Başkonsolosluğa iade edildiği anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca; gerekçeli kararın ve davacının istinaf başvuru dilekçesinin davalıya Tebligat Kanununun 25/a maddesine göre usulüne uygun olarak tebliğ edildiğinden söz edilemez.” Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 3. HD., Esas No:2021/402; Karar No:2022/1241, Tarih:18.05.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

tebligat yapılacak şahsın tebligattan haberdar olmasını sağlamak için faydalı bir uygulamadır.⁶³⁷

4.4.3. Tebligatın Yapılması

Yukarıda izah edilen bildirim, tebligat yapılacak şahsa tebliğ edilmesi durumunda muhatap, üç farklı tarzda hareket edebilecektir. Bu hareket tarzlarından birincisi, tebligat yapılacak şahıs bildirim yapılmasından sonraki otuz gün içerisinde bildirim gönderen siyasi temsilciliğe başvurarak tebligatı almasıdır. Bu durumda tebligat yapılacak şahsın, siyasi temsilciliğe başvurmak suretiyle tebliği aldığı tarih, tebliğ tarihi sayılacaktır. Uygulamada bu tebliğ işlemi muhataba, Türk büyükelçiliği ya da konsolosluk memurları tarafından gerçekleştirilmektedir.⁶³⁸

Tebligat yapılacak şahıs ikinci ihtimal olarak, otuz günlük süre içerisinde siyasi temsilciliğe başvurmaması durumunda, tebligata dair bildirim, tebligat yapılacak devletin mevzuatına göre muhataba tebliğ edilmesinden sonraki, otuzuncu günün sonunda yapılmış sayılacaktır.⁶³⁹ Yargıtay bir kararında, muhatapın konsolosluk tarafından gönderilen tebliğ bildirimini alması, ancak belgeyi tebellüğ etmek için Başkonsolosluğa gitmemesi durumunda Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği, bildirim muhataba tebliğ edilmesinden sonraki, otuzuncu günün sonunda yapılmış sayılacağına hükmetmiştir.⁶⁴⁰

Tebligat yapılacak şahıs üçüncü ihtimal olarak, siyasi temsilciliğe otuz gün içerisinde başvurması, ancak tebliği almaktan imtina etmesi durumunda, bu durum tebliğ yapılacak şahıs ile siyasi temsilcilik memuru tarafından imza edilen bir tutanak ile belgelendirilmelidir.⁶⁴¹ Tutanağın düzenlendiği tarih tebligat tarihi olarak kabul edilecektir. Tebliğ yapılacak şahsın tutulan tutanağı imzalamaktan kaçınması

⁶³⁷ Kurban, s. 110.

⁶³⁸ Atal/Ermenek/Üçüncü, s. 92.

⁶³⁹ Atal/Ermenek/Üçüncü, s. 92.

⁶⁴⁰ "davalı muhatap konsolosluk tarafından gönderilen tebliğ bildirimini 26.03.2014 tarihinde almış, ancak belgeyi tebellüğ etmek için Başkonsolosluğa gitmemiştir. Tebligat Kanunu'nun 25/a maddesinin açık hükmü karşısında davalı muhatap eşe gerekçeli kararın son gün 26.04.2014 tarihinin hafta sonuna gelmesi sebebiyle 28.04.2014 tarihinde yapılmış olduğunun kabulü gerektiğine" Yargıtay 2. HD., Esas No: 2021/5359; Karar No: 2022/2490, Tarih: 16.03.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 05.06.2024).

⁶⁴¹ Atal/Ermenek/Üçüncü, s. 92.

durumunda, bu durum da tutanakta belirtilecek ve tutanak yalnızca siyasi temsilcilik memuru tarafından imzalanacaktır.⁶⁴²

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesinin yürürlüğe girmesiyle kaldırılan Tebliğat Kanunu'nun 25/2 maddesindeki yöntemde, muhatap siyasi temsilciliğin çağrısına uyarak yurt dışındaki Türkiye Cumhuriyeti temsilciliğine başvurması ve tebliğ evrakını bizzat alması gerekiyordu. Muhatabın siyasi temsilciliğin çağrısına rızasıyla uyarak ve tebliğ evrakını almak için siyasi temsilciliğe başvurmaması durumunda, tebliğat yapılamıyor ve tebliğ evrakı iade edilmek zorunda kalınıyordu. Yurt dışındaki Türk vatandaşlarını iradesi dışında siyasi temsilciliğe zorla getirilmesi ve kendisine tebliğ yapılması mümkün değildi. Aynı zamanda siyasi temsilcilik bulunduğu devlette, posta teşkilatı vasıtasıyla tebliğ işlemi yapamadığından, tebliğ evrakının tebliğ edilecek şahıs tarafından siyasi temsilciliğe müracaat edilerek alınmaması halinde, tebliğ evrakı çıkış merciine iade edilmekteydi.⁶⁴³ Bu durum tebliğat yapılacak kötü niyetli şahsın tebliğat yapılma sürecini uzatabilmesine neden olduğundan, yargılamanın dolayısıyla adaletin gecikmesine sebep oluyordu.⁶⁴⁴

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesine gereği gerçekleştirilen tebliğatta, tebliğ yapılacak şahıs, şahsına yapılan bildirimden sonra tebliğ evraklarını almasa da tebliğat otuzuncu günde yapılmış sayılacağından, tebliğat sürecinin uzatılmasının önüne geçilmiş olmaktadır. Tebliğat yapılacak devletin mevzuatına uygun olarak yapılan bildirim ile tebliğat yapılacak şahıs, yapılacak tebliğat hakkında bilgi sahibi edilerek, bilgilendirme hakkında taviz verilmemiş ve ayrıca yargılama sürecinin de uzamasına engel olunarak, her iki taraf içinde adil yargılama hakkı tesis edilmiştir.⁶⁴⁵

Tebliğ işleminin, Tebliğat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin ekinde bulunan 4 nolu örnek mazbata ile belgelendirilmesi gerekmekte ve tebliğat mazbatasında, tebliğ talep edenin ismi, soy ismi ya da unvanı, adresi, tebliğ yapılacak şahsın ismi, soy ismi ya da unvanı, adresi ve tebliğin konusunun yazılması gerekmektedir.⁶⁴⁶ Tebliğat yapılacak şahıs, siyasi temsilciliğe süresinde müracaat

---

⁶⁴² **Kurban**, s. 111.

⁶⁴³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebliğat, s. 192.

⁶⁴⁴ **Çelikel/Erdem**, s. 544.

⁶⁴⁵ **Bozdağ**, s.289-290; **Sarıöz-Büyükalp**, İpek, Ayşe: "Milletlerarası Usul Hukukunda Adil Yargılama Hakkı", Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2017. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 09.04.2024), s. 474.

⁶⁴⁶ **Kurban**, s. 112.

etmeyerek, tebliğ evrakını almaktan kaçınması durumunda, bu durumun mazbataya yazılması ve tebliğ yapacak memur tarafından imzalanması gerekmektedir.⁶⁴⁷

İcra ödeme emrinin, Tebligat Kanunu'nun 25 ve 25/A maddesine göre muhatabın yurt dışı adresine tebliğ edilmesi, ancak o tarihlerde muhatabın Türkiye'de bulunduğu tespit edilmesi halinde, bu durum muhataba İİK 65. maddesi gereği 3 günlük gecikmiş itiraz hakkı verecektir.⁶⁴⁸ Konuyla ilgili Antalya Bölge Adliye Mahkemesi kararında, borçlunun yurt dışı adresine, Tebligat Yasasının 25.maddesine ve 25/A maddesine göre usulüne uygun olarak tebligat yapılması ve borçlunun o tarihlerde Türkiye'de olduğunun anlaşılması halinde, tebligatın usulüne uygun olacağı, ancak borçlunun Türkiye'de tebligatı öğrendiği günden itibaren veya yabancı ülkeye dönmesinden itibaren 3 gün içerisinde gecikmiş itiraz hakkını kullanabileceğine hükmetmiştir.⁶⁴⁹

4.4.4. Tebligat Evrakının Tebligatı Çıkaran Mercie İadesi

Yukarıda izah edilen yöntemle göre tebligat işleminin tamamlanmasıyla, tebligatın muhataba yapılması durumunda tebliğ mazbatasının ve tebligata dair bilgilendirme yazılarının, tebliğ mazbatalı zarf içerisine konulması, tebligatın yapılamaması halinde ise tebligatın yapılamama nedenlerine dair açıklamaların, aynı yöntem takip edilerek tebligatın çıkış mercisine iade edilmesi gerekmektedir.⁶⁵⁰ Yargıtay bir kararında, tebligatın usulüne uygun olarak yapılıp yapılmadığının araştırılması ve tebligatın yapılıp yapılmadığına dair cevabi yazının dosya içerisine alınması gerektiğine hükmetmiştir.⁶⁵¹

⁶⁴⁷ **Atalı/Ermenek/Üçüncü**, s. 92.

⁶⁴⁸ İİK 65. Maddesi.

⁶⁴⁹ "... Rotterdam Başkonsolosluğunun yanıtına ve ekli belgelere göre davacı borçluya yurtdışı adresinde Tebligat Yasasının 25.maddesine ve 25/a maddesine göre usulüne uygun olarak tebligat yapılmıştır. Davacı borçlunun 2022 yılı Mart ve Nisan aylarında Türkiye'de olması bu tebligatın usulsüz olduğu sonucunu doğurmaz. Davacı borçlunun Türkiye'de olması davacıya, Türkiye'de bu tebligatı öğrendiği andan itibaren veya Hollanda'ya dönüşünden itibaren 3 gün içinde kullanabileceği gecikmiş itiraz hakkını verir. ...". Antalya Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD., Esas No:2022/2536; Karar No:2022/2084, Tarih:29.09.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 12.06.2024).

⁶⁵⁰ **Ruhi/Ruhi**, Tebligat Hukuku, s.695

⁶⁵¹ "... Davalı muhatapların yurt dışı adreslerine tebligat çıkartıldığı ancak tebligatların yapılıp yapılmadığına dair cevabın dosya içerisine alınmadığı anlaşıldığından adı geçen davalılara yurt dışı tebligatının usulüne uygun yapılıp yapılmadığının araştırılması, usulüne uygun tebliğin yapıldığının anlaşılması halinde cevabi yazının ilgisinden temini ile dosya içerisine eklenmesi

Tebliğ mazbatalı zarfın ya da tebligatın yapılamama nedenlerine dair açıklamaların, tebligatın çıkış yeri olan yargı merciine iadesi, tebligatı yapması gereken Türk Büyükelçiliği ya da konsolosluğun tebligat mazbatasını, tebligatı çıkaran mercie ulaştırmak üzere, Dışişleri Bakanlığı vasıtasıyla tebligatı çıkararak merciin bulunduğu Bakanlığa göndermesi ile gerçekleşecektir.

Tebliğatın çıkış mercii tarafından Dışişleri Bakanlığı vasıta yapılmadan gönderilmiş ise, tebligat evrakı ile tebliğ mazbatasını, tebligatı gerçekleştiren siyasi temsilcilik tarafından, tebligatı çıkaran mercie ulaştırmak üzere, bu yargı merciinin bağlı olduğu bakanlığa gönderilecektir. Tebligatın çıkış mercii tarafından, Tebligat Kanunu'nun 25/A-5 maddesi gereği, Dışişleri Bakanlığı vasıta yapılmadan doğrudan tebliğ evrakı siyasi temsilciliğine tebligat yapılmak üzere gönderilmiş ise, tebligat evrakı ile tebliğ mazbatasını, tebligatı gerçekleştiren siyasi temsilcilik tarafından, doğrudan tebligatı çıkaran yargı merciine gönderilecektir.⁶⁵²

İstanbul Bölge Adliye Mahkemesinin bir kararı, uygulamada da yargı mercii tarafından tebligatın doğrudan siyasi temsilciliğe gönderilmesi durumunda, tebligatın yapılıp yapılmamasına dair cevabında, doğrudan siyasi temsilcilik tarafında yargı merciine gönderilmesine örnek olarak gösterilebilecektir.⁶⁵³

Daha önce izah edildiği üzere, yargı mercii tarafından tebligat talepleri, e-imza ile EBYS üzerinden siyasi temsilciliğe iletilmesi mümkün olduğundan, Türk siyasi temsilciliği de aynı yöntem ile tebliğ mazbatasını ve tebliğ evraklarını iade edebilecektir.⁶⁵⁴

4.5.TEBLİGAT KANUNU'NUN 25/A MADDESİ GEREĞİ TEBLİGATIN YAPILAMAMASI HALİNDE YAPILMASI GEREKEN İŞLEMLER

Yukarıda izah edildiği üzere, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi ile düzenlenen tebligat yönteminde, yabancı devletteki Türk siyasi temsilciliği, tebligatın otuz gün içerisinde tebliğ alınmasına dair bildirim, tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun

---

gerektiğine ...". Yargıtay 7. HD., Esas No:2022/98; Karar No: 2022/4188, Tarih: 09.06.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir).(E.T: 12.06.2024).

⁶⁵² **Kurban**, s. 112-113.

⁶⁵³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 39. HD., Esas No:2022/93; Karar No:2023/749, Tarih: 05.05.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 12.06.2024).

⁶⁵⁴ **Kurban**, s. 113.

olarak muhataba tebliğ etmesi durumunda, tebliğ yapılacak şahıs, tebligatı almasa da tebligat otuz günün bitiminde yapılmış sayılacaktır. Bu durumda, yabancı devlette bulunan Türk vatandaşı muhataba, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebligat yapılamamasının tek sebebi, tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun olarak çıkartılan bildirim tebligat yapılacak olan şahıs tarafından alınmaması durumudur.⁶⁵⁵

İzmir Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, siyasi temsilcilik tarafından, tebligatın yapılacağı devletin mevzuatına uygun olarak gönderilen bildirim muhataba tebliğ edilememesi durumunda Tebligat Kanunu'nun 25. maddesine göre tebligat yapılamayacağı hüküm altına alınmıştır.⁶⁵⁶ Konuyla ilgili Kayseri Bölge Adliye Mahkemesinin farklı bir kararına da değinmek de fayda bulmaktayız. Bu kararda, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği siyasi temsilcilik tarafından muhataba yapılan bildirim teslim alınmadığı şerhi ile başkonsolosluğa iade edildiği, ancak müzekkere ekindeki tebliğ mazbatasında, başvurulmadığı takdirde söz konusu evrakı tebellüğ etmiş sayılacağına ilişkin bildirim yapıldığının görülmesiyle, yapılan tebliğin mevzuata uygun olduğuna karar verilmiştir.⁶⁵⁷

Burada özellikle irdelenmesi gereken, Türk siyasi temsilciliği tarafından hazırlanan bildirim, muhataba tebliğ edilememesi durumunda, siyasi temsilciliğin tebligat evrakları çıkış merciiine iade edilmeden önce, siyasi temsilcilikte bulunan kayıtlardan adres araştırması yapması ve adres araştırması sonucunda muhatabın başka bir adresinin tespit edilmesi halinde, tespit edilen bu yeni adrese davetiye kâğıdı

---

⁶⁵⁵ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s.236.

⁶⁵⁶ "... Kiev Büyükelçiliği'nin cevabi yazısında, Kiev Büyükelçiliği'ne iletilen tebligat evrakının muhataba tebliğ edilmesini teminen adı geçen muhatabın Ukrayna posta idaresi aracılığı ile ihtarlalı tebliğ bildirimini ile Büyükelçiliğe davet edildiği, adı geçen Muhatabın söz konusu bildirim yasal bekleme süresi olan 30 günlük süre içinde ilgili posta şubesine giderek teslim almaması nedeni ile bildirim Büyükelçiliğe iade edildiği yapılan işlemde yasaya aykırılık bulunmadığının anlaşılmasına ...". İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 12. HD., Esas No:2022/1687; Karar No:2022/2707, Tarih:02.05.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 13.06.2024).

⁶⁵⁷ "... İhtarlalı tebliğ bildirimiminin mevzuata uygun olarak iadeli taahhütlü posta yoluyla ilgili Avusturya Posta İdaresince, adı geçen posta kutusuna/kapısına ihbarname bırakıldığı halde adı geçen tarafından yasal süresi içerisinde teslim alınmadığı şerhi ile başkonsolosluğa iade edildiği, müzekkere ekindeki tebliğ mazbatasında 15.10.2021 tarihinin derç edildiği ve tebligat evrakına ilişkin bildirim konulu konsolosluk yazısında bildirim tebliğ edildiği belgelendirilen tarihten itibaren 30.günün bitimine kadar başkonsolosluğa başvurulması gerektiği, başvurulmadığı takdirde söz konusu evrakı tebellüğ etmiş sayılacağına ilişkin bildirim yapıldığı görülmekle tebligatın usulüne uygun olduğu ..." Kayseri Bölge Adliye Mahkemesi 5. HD., Esas No:2022/1835; Karar No:2022/1948, Tarih:13.12.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 13.06.2024).

çıkartılması gerekmektedir.⁶⁵⁸ Muhatabın adres araştırması neticesinde başka bir adresinin bulunamaması halinde, tebliğ evraklarının siyasi temsilcilik tarafından çıkış merciine iade edilmesi gerekmektedir. Bu durumda, tebligatı çıkaran yargı merci, daha önce yukarıda izah edildiği üzere, istinabe yoluyla tebligat yapılacak şahsın bulunduğu tespit edilen devletin yetkili mercilerinden, adresin tespitini talep etmesi gerekmektedir.⁶⁵⁹

Tebliğat yapılacak şahsın siyasi temsilcilik tarafından yapılan bildirimini almaması ya da başka bir sebeple yurt dışındaki Türk vatandaşına, Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebliğin gerçekleştirilememesi halinde tebligatın, daha önce yukarıda izah edildiği şekilde genel hükümler çerçevesinde yapılması gerekecektir. Kanun koyucunun Tebliğat Kanunu'nun 25. maddesinin birinci fıkrasında "yapılabilir" kelimesini tercih etmesinin sebebi, tebligatın yurt dışı tebligata dair genel hükümlere göre tebligat yapılabilmesi ihtimalini saklı tutmak istemesidir. Buna dair Yönetmeliğin 43/8 maddesinde açık hüküm bulunmakta ve Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesine ya da genel hükümlere göre yapılmasında takdir hakkının yargı merciinde bulunduğu ifade edilmektedir.

Yargıtay bir kararında, mahkeme kararının usulüne uygun olarak Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesine gereği tebligat yapılamaması halinde, adresin araştırılmasıyla Tebliğat Kanunu'nun 25. maddesi dikkate alınarak tebligat yapılmasına, bununda mümkün olmaması halinde ilanen tebligat yapılmasına, karar vermiştir.⁶⁶⁰

Bu kapsamda, siyasi temsilcilik, tebligatı çıkarak yargı merciine tebligatın gerçekleşmeme sebebinin belirtildiği bilgilendirme yazısı ile beraber tebligat belgelerini iade edecek, tebligatı çıkaran yargı merci, tebligat ülkesi ile Türkiye arasında tebligata dair iki taraflı ya da çok taraflı uluslararası bir anlaşma bulunması durumunda, bu sözleşmede düzenlenen diğer usullere göre tebligat işleminin gerçekleştirilmesini ilgili makamlardan talep edecektir. Tebligat ülkesi ile Türkiye arasında tebligata dair ikili ya da çok taraflı uluslararası bir sözleşme bulunmaması durumunda ise, Tebliğat

⁶⁵⁸ **Ruhi/Ruhi**, Tebliğat Hukuku, s.699.

⁶⁵⁹ **Kurban**, s. 113-114.

⁶⁶⁰ "usulüne uygun tebliğ yapılmadığının anlaşılması halinde araştırma yapılarak tespit edilecek yurt dışı adreslerine Tebliğat Kanunu'nun 25. maddesine göre mahkemenin gerekçeli kararının tebliğ edilmesi, tebligatın yapılamaması halinde Tebliğat Kanunu'nun 28. maddesinin son fıkrası uyarınca ilanen tebligat yapılmasına" Yargıtay 7. HD., Esas No: 2022/98; Karar No: 2022/4188, Tarih: 09.06.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.06.2024).

Kanunu'nun 25. maddesinde düzenlenen usule göre, milletlerarası adli yardım kurallarına göre tebligat işlemi gerçekleştirilecektir.⁶⁶¹

Ayrıca ceza yargılamasıyla ilgili yurt dışına gönderilen tebligatlarda, Tebligat Kanunu'nun 25. maddesi gereği tebliğin gerçekleştirilememesi durumunda, taraf olmak⁶⁶² şartıyla tebligat Ceza İşlerinde Karşılıklı Yardım Avrupa Sözleşmesine (CİKAYAS) göre yapılabilecektir. Tebligat yapılacak şahsın bulunduğu devlet bu sözleşmeye taraf değilse, bu durumda tebligat milletlerarası nezaket ve karşılıklı yardımlaşma prensibine göre yapılacaktır.⁶⁶³

CİKAYAS' a taraf olan devletlerde tebligat, Sözleşmenin 7. maddesine göre yapılmaktadır. Sözleşmenin 7. maddesinin 1. fıkrasına göre, yardım talep edilen devlet, tebligatın yapılması için yardım isteyen taraf devlet tarafından kendisine gönderilen adli kararlar ile usule dair işlemlerin tebligatını yapacaktır. Bu durumda yalnızca usule dair işlemler ile adli kararların tebliğ mümkün olacaktır.⁶⁶⁴

Sözleşmenin 7/3 maddesinde sözleşmeye taraf olan ülkelere tebliğ yapılmasına dair celpnamelerin duruşma tarihinden en fazla 50 gün önce tebliğ edilmesine dair çekince koyma hakkı verilmiştir. Türkiye buna 40 günlük süre koymuş, diğer taraf devletler tarafından da genel olarak 40 gün önce celpnamenin tebliğine dair çekinceler konulmuştur.⁶⁶⁵

4.6.DAHA ÖNCE YURT DIŞI ADRESİNE TEBLİGAT YAPILAN TÜRK VATANDAŞININ ADRES DEĞİŞİKLİĞİNİ BİLDİRME ZORUNLULUĞU

Tebligat Kanunu 35. maddede, şahsına ya da adresine kanunun düzenlediği yöntemlere uygun tebligat yapılan kimsenin adresini değiştirmesi durumunda yeni adresini zaman kaybetmeden tebliği yaptıran yargı merciine bildirmesinin zorunlu

⁶⁶¹ **Kurban**, s. 114.

⁶⁶² Bu devletler Almanya, Andora Arnavutluk, Avusturya, Azerbaycan, Belçika, Birleşik Krallık (İngiltere), Bosna Hersek, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Letonya, Litvanya, Lihtenştayn, Lüksemburg, Macaristan, Makedonya, Malta, Moldova, Monako, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya Federasyonu, San Marino, Sırbistan-Karadağ, Slovakya, Slovenya, Ukrayna ve Yunanistan. ([https://mevzuat.kararara.com/mvzt/mvzt8/mvzt3819.html#:~:text=\(E.T; 11.05.2024.\)](https://mevzuat.kararara.com/mvzt/mvzt8/mvzt3819.html#:~:text=(E.T; 11.05.2024.)))

⁶⁶³ **Ruhi**, Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, s. 214-215.

⁶⁶⁴ **Aydın**, Uğur: “Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Uygulaması”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 102, Şubat 2015, (Sayfa: 14-24), s.14-24.

⁶⁶⁵ **Aydın**, s. 14-24.

olduğu belirtilmiştir. Tebligat yapılan şahsın yeni adresini bildirmesi durumunda tebligat, tebligat yapılan şahıs tarafından bildirilen yeni adrese yapılacaktır.⁶⁶⁶

Daha önce adresine tebligat yapılan kimsenin yeni adresini bildirmemesi durumunda, öncelikle adres kayıt sistemindeki adresi sorgulanacak, tebligat yapılacak şahsın adresi, adrese kayıt sisteminden tespit edilemezse, tebligat yapılacak belgenin bir nüshası, eski adresinin kapısına asılacaktır. Bu durumda tebliğ edilecek evrakın nüshasının eski adresteki binanın kapısına asıldığı tarih tebligat tarihi olarak kabul edilecektir.⁶⁶⁷ Bundan sonra eski adrese çıkartılan tebligatlar, tebligat yapılacak şahsa yapılmış sayılacaktır.⁶⁶⁸

Ankara Bölge Adliye Mahkemesi bir kararında, yurt dışında yaşayan ve Mernis adresi yurt dışında olan muhatabın Türkiye’de ki geçici adresine mahkeme tarafından daha önce tebligat yapılsa da, yurt dışı adresine tebliğ için gerekli işlemler yapılmadan Tebligat Kanunu 35. maddesi gereği tebligat yapılamayacağına hükmetmiştir⁶⁶⁹

Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine eklenen 5. Fıkra ile daha önce yurt dışındaki adresine tebliğ yapılan Türk vatandaşı, yurt dışında bulunan adresini değiştirirse, bu adres değişikliğini tebliği çıkaran yargı merciine bildirmesinin zorunlu olduğu belirtilmiştir.⁶⁷⁰ Daha önce yurt dışı adresine tebligat yapılan şahsın, yeni adresini tebliği çıkaran yargı merciine bildirmemesi durumunda, öncelikle muhatabın adres kayıt sistemindeki adresinin sorgulanması gerekecektir.⁶⁷¹

Daha önce izah edildiği üzere yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarının da adres kayıtları, adres kayıt sisteminde tutulmaktadır. Adres kayıt sisteminde muhatabın adresinin tespit edilememesi durumunda, muhatabın daha önce yurt dışında usulüne uygun tebliğ gerçekleştirilen adresine, siyasi temsilcilik tarafından Tebligat Kanunu’nun

---

⁶⁶⁶ **Kurban**, s. 114.

⁶⁶⁷ **Kurban**, s. 115.

⁶⁶⁸ **Gürsoy**, Mustafa: “*Tüzel Kişiyte Tebliğde, Tebligat Kanunu’nun 35’inci Maddesinin Uygulanması*”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 92, Nisan 2014, (Sayfa: 106-107), Sayfa: 106-107.

⁶⁶⁹ “... Bu durumda, davalı muhatabın Mernis adresinin yurtdışı adresi olduğu, dava dilekçesinin Türkiye’de geçici olarak kaldığı adrese tebliğ edildiği, gerekçeli kararın Mernis adresi olan yurtdışı adresine tebliği için gerekli işlemler yapılmadan Tebligat Kanunu’nun 35. maddesine göre tebliğinin usulüne uygun olmadığı anlaşılmıştır. ...”. Ankara Bölge Adliye Mahkemesi 27. HD., Esas No:2017/812; Karar No:2017/601, Tarih:30.11.2017. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.06.2024).

⁶⁷⁰ Tebligat Kanunu 35/5 maddesi.

⁶⁷¹ **Peksöz**, Vildan: “**Adres Değişikliği Halinde Tebligat**”, İÜHFM, C. LXXIV, S. 1, 2016, s. 367-370.

25/A maddesine göre bildirim gönderilecek ve bu bildirim muhatabın adresine ulaştığının belgelendirilmesinden başlayarak otuz gün sonra tebliğ gerçekleşmiş kabul edilecektir.⁶⁷²

Yargıtay bir kararında, muhatabın daha önce tebligat yapılan yurt içi adresinin Türkiye olduğu UYAP'tan tespit edilse dahi, bu adresine tebligat yapılamaması halinde, adrese kayıt sisteminde ki adresine tebligat yapılması, bu adresin yurt dışında bulunması halinde ise Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebliğ işlemlerinin yapılması gerektiğine hükmetmiştir⁶⁷³

4.7.YURT DIŞINDA BULUNAN TÜRK VATANDAŞLARINA İLANEN TEBLİGAT YAPILMASI

Daha önce yukarıda izah edildiği üzere, adresi bilinmeyen muhataba, ilan vasıtasıyla tebliğ yapılmaktadır. Tebligat Kanunu'na göre tebliğin gerçekleştirilememesi ve işyeri, yerleşim yeri ya da konutu bulunmayan şahsın adresi, meçhul olarak kabul edilmektedir.⁶⁷⁴ İlanen tebligatın yapılabilmesi için tebligat yapılacak şahsın adres kayıt sisteminde adres kaydının bulunmaması gerektiğinden, uygulamada ilanen tebligat istisnai olarak uygulanmaktadır.⁶⁷⁵

İzmir Bölge Adliye Mahkemesinin bir kararında, muhatabın yurt dışı adresinin tespit edilmesi durumunda, tebliğin öncelikle Tebligat Kanunu 25/A maddesi gereği yapılması gerektiği ve bu yapılmadan doğrudan ilanen tebligat yapılması durumunda, yapılan ilanen tebligatın geçersiz olduğuna karar vermiştir⁶⁷⁶

İlanen tebligat yöntemi, tebligat yapılması için gereken son çare olduğundan, muhatabın adresinin bilinmemesi durumunda, öncelikle adres kayıt sisteminden adres

⁶⁷² **Duran**, Osman: “Adres Kayıt Sisteminin Tebligat Hukuku Üzerine Etkileri”, Erciyes Üniversitesi Dergisi, Sayı.2, Aralık 2013, s. 919-944.

⁶⁷³ Yargıtay 10. HD., Esas No: 2022/12311; Karar No: 2022/13921, Tarih: 09.11.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 15.06.2024).

⁶⁷⁴ **Kurban**, s. 116.

⁶⁷⁵ **Konca**, Elektronik Tebligat, s. 87.

⁶⁷⁶ “... Şikâyetçinin yurt dışı adresine 7201 Sayılı Tebligat Kanunu'nun 25/a maddesine göre tebligat yapılmaksızın satış ilanının gazete ile ilanen tebliği yoluna gidilerek ihalenin yapıldığı görülmektedir. Ortaklığın giderilmesi dosyasında yapılan işlemlerin satış dosyası için yeterli olmadığı, anılan yasa maddesine göre yurt dışı tebliğ işlemleri yapılmaması nedeniyle bu aşamada ilanen tebligat yapılması koşullarının oluşmadığı ...”. İzmir Bölge Adliye Mahkemesi 8. HD., Esas No:2021/781; Karar No:2021/1024, Tarih:20.04.2021 (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 15.06.2024).

sorgulaması yapılmalı, muhatabın adresinin adrese kayıt sisteminde de bulunamaması halinde ise adres araştırması yapılması gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle resmi ya da özel kurum ve dairelere adres bilgisinin sorulması, bundan netice alınamaması halinde ise kolluk aracılığıyla adres araştırılması yapılması ve gerekirse muhataba ait telefon numarası üzerinden irtibata geçilerek tebligat yapılmaya çalışılmalıdır.⁶⁷⁷ Tüm bu araştırmalardan netice alınamaması durumunda, muhatabın adresi meçhul sayılabilecek ve ilanen tebligat yapılabilir.⁶⁷⁸

Adana Bölge Adliye Mahkemesinin adres araştırmasının nasıl yapılacağına dair bir kararında, muhatabın yurt dışı adresinin tespit edilememesi halinde, öncelikle kardeşleri ve akrabalarından kolluk araştırılması yapılması, vergi dairesi, mahalle muhtarlığı, belediye ve tapu gibi kurumlardan gerekli araştırmaların yapılması gerektiğine karar vermiştir.⁶⁷⁹

Yargıtay bir kararında, herhangi bir adres araştırması yapılmadan ve Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine uygun tebligat yapılmadan doğrudan doğruya ilanen tebligat yapılmasını usulsüz yapılan tebligat olarak kabul etmiştir.⁶⁸⁰ Yargıtay diğer bir kararında, muhatabın yurt dışı adresine tebliğe gönderildiği, ancak muhataba tebligatın yapılamaması durumunda, yurt dışında bulunan Türk vatandaşına ilanen tebligat yapılması gerektiğine hükmetmiştir.⁶⁸¹

Yabancı devlette bulunan muhataba, ilanen tebligat yapılabilmesi için öncelikle muhatabın tebligata elverişli adresinin araştırılması gerekmektedir.⁶⁸² Bu adres araştırılması için önce muhatabın en son bulunduğu tespit edilen devletin siyasi

⁶⁷⁷ Yargıtay 5. HD., Esas No: 2015/21354, Karar No: 2016/10343, Tarih: 25.05.2016, (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, E.T; 14.06.2024)

⁶⁷⁸ Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik md. 48/2.

⁶⁷⁹ "... Buna göre davalının yurtdışındaki adresinin tespit edilememesi halinde davalının Tebligat Kanunu 25/a maddesine göre tebliğin yapılabilmesi için akraba ve kardeşlerinden yurtdışı açık adresinin tespiti için kolluk araştırması ile vergi dairesi, mahalle muhtarlığı, belediye ve tapu gibi kurumlardan gerekli araştırmaların yapılması ...". Adana Bölge Adliye Mahkemesi 5. HD., Esas No:2020/1486; Karar No:2022/2571, Tarih:11.10.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.06.2024).

⁶⁸⁰ "... Bu kapsamda, davalı muhataba en son Mernis adresi olarak gözüken Cezayir adresine Büyükelçilik aracılığı ile iadeli taahhütlü posta ile tebligat gönderildiği ancak adreste tanınmama nedeni ile teslim edilemediği için iade gönderildiği; Mahkemece bunun üzerine ilanen tebligat yapıldığı anlaşılmakla; yukarıda belirtilen mevzuat çerçevesinde davalı muhataba usulüne uygun tebligatın yapılmamış olması hatalı olduğuna ...". Yargıtay 10. HD., Esas No:2022/11969; Karar No:2022/13458, Tarih:01.11.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.06.2024)

⁶⁸¹ Yargıtay 11. HD., Esas No: 2015/21354 , Karar No: 2016/10343, Tarih: 06.02.2023. (UYAP sisteminden temin edilmiştir).(E.T: 14.06.2024)

⁶⁸² Yargıtay 14. HD., Esas No: 2017/2002, Karar No: 2019/4986, Tarih: 30.05.2019. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2024.)

temsilciliğinden adresinin sorulması, muhatabın adresinin siyasi temsilcilikten öğrenilememesi halinde ise, muhatabın bulunduğu devletin yetkili makamlarından milletlerarası adli yardım yöntemlerine göre muhatabın adresi sorularak, muhatabın adresi tespit edilmeye çalışılmalıdır. Muhatabın adresinin bu usulle de tespit edilememesi durumunda ilan tebligat yapılması gerekecektir.⁶⁸³

Yabancı ülkelerde, ilan tebligat yapılması, Tebligat Kanunu ile Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmelikte özel olarak düzenlenmiştir. Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği'nin 50/2. maddesine göre, yabancı devlette ikamet eden şahıslara yapılacak ilanın yabancı ülke gazetesıyla yayımlanacak olması durumunda, Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin milletlerarası tebligata dair 38., 39., 40. ve 41. madde hükümleri kıyasen uygulanacaktır.⁶⁸⁴ Uygulamada, yabancı ülkedeki Türk vatandaşlarına yapılacak ilan tebligatlar, tebligat yapılacak şahsın son bulunduğu ülkede Türkçe yayınlanan bir gazetede ilan yayınlanmaktadır.⁶⁸⁵

Buna göre, tebligatı çıkaran yargı mercii önce ilanın yapılacağı devlette Türkçe yayın yapan bir gazeteye ilan metnini göndererek tebligat masrafını sormaktadır. Bunu yapmak için tebligatı çıkaran yargı mercii, bağlı olduğu bakanlık aracılığıyla tebliğ evraklarını, ilanın yapılacağı yerde ki siyasi temsilciliğe gönderilmek üzere Dışişleri Bakanlığı'na göndermekte, siyasi temsilcilikte ilanın yapılabileceği ilgili gazetelerden ilan ücretini sormak suretiyle gelen cevapları aynı yöntem ile tebligatı çıkaran yargı merciiine bildirmektedir. Bunun üzerine tebligatı çıkarak yargı mercii tarafından tebliğ evrakları ile tebligat masrafı aynı yöntem ile ilanın yapılacağı devletteki siyasi temsilciliğe gönderilir ve ilan bu şekilde gerçekleştirilecektir. Bu durumda ilanın yapıldığına dair belgeler ya da ilanın yapılamaması durumunda, ilanın yapılamama sebeplerini açıklayan belgeler, aynı yöntemle tebligatı çıkaran yargı merciiine iade edilecektir.⁶⁸⁶

---

⁶⁸³ "... Son adresinin Hollanda'da olduğu bildirilen davalının adresinin Hollanda makamlarına sorulduğu, verilen cevapta muhatabın tespit edilemeyen bir ülkeye gitmek üzere Hollanda'dan ayrıldığı belirtilmesi üzerine ilan tebligat yapılabileceği belirtilmiştir. ...". Yargıtay 2. HD., Esas No: 2013/15183, Karar No: 2014/1322, Tarih: 23.01.2014. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2024).

⁶⁸⁴ Tebligat Kanunu'nun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğinin 50/2 maddesi.

⁶⁸⁵ **Ruhi/Ruhi**, s.732.

⁶⁸⁶ **Ruhi/Ruhi**, s.732.

Bununla beraber, yabancı ülkede ikamet edenlere ilan edilen tebliğin gerçekleştirilmesi halinde, tebligatı çıkaran yargı organı, tebligat yapılacak evrak ve ilan suretlerini, yabancı ülkede ki muhatabın bilinen adresine ayrı olarak iadeli taahhütlü mektupla göndermesi ve buna dair posta makbuzunu da dosyada saklaması gerekmektedir.⁶⁸⁷

Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesinin ilan edilen tebliğin şartlarına ve nasıl yapılacağına dair bir kararında, ilan edilen tebligat yapılabilmesi için öncelikle Türk vatandaşı olan muhatabın yurt dışı adresine Tebligat Kanunu 25/A maddesine göre tebliğ yapılması, bunun gerçekleştirilememesi halinde, 1965 tarihli Tebligat Sözleşmesi hükümlerine göre tebliğ yapılmasının denemesi, bunun da gerçekleştirilememesi halinde, muhatabın yerleşim yurt dışı adresinde, Türkçe gazetede, Türk Konsoloslugu vasıtası ile ilan edilen tebligat yapılmasına ve tebliğ evrakı ile ilan suretlerinin davalının yurt dışı bilinen adresine ayrıca iadeli taahhütlü mektupla gönderilmesi gerektiğine karar vermiştir.⁶⁸⁸

4.8. YURT DIŞINDAKİ TÜRK VATANDAŞININ ELEKTRONİK TEBLİGAT ADRESİ BULUNMASI HALİNDE YAPILACAK TEBLİGAT YÖNTEMİ

Öğretide, yurt dışında bulunan ve kendisine Tebligat Kanunu 25/A maddesine gereği tebliğ yapılması gereken muhatabın, elektronik tebligat adresi bulunması durumunda, tebligatın elektronik tebligat adresine yapılabileceği ileri sürülmüştür. Bu durumda Türkiye ile tebligat yapılacak devlet arasında uluslararası antlaşmaların uygulanamayacağı, bu yolla yapılan tebligatın yurt dışında yapılmış sayılmayacağı ve

⁶⁸⁷ **Kurban**, s. 118.

⁶⁸⁸ “Türk vatandaşı olan davalının nüfus kaydına göre yerleşim yerine tebligat Kanunu’nun 25/a maddesi gereğince tebligat yapılması, bu tebliğin mümkün olamaması üzerine Türkiye de yayım yapan gazetede ilan yapılmış ise de bu süreçten sonra 15 Kasım 1965 tarihli Hukuki ve Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair La Haye Sözleşmesi hükümlerine göre tebligat yapılmasının denemesi, buna göre de tebligatın yapılamaması, halinde ise muhatabın yerleşim yeri adresi olan Almanya’da yayınlanan, Türkçe gazetede, Türk Konsoloslugu vasıtası ile ilan edilen tebligat yapılması, 7201 Sayılı Tebligat Kanunu’nun 28/son maddesi gereğince, tebliğ olunacak evrak ile ilan suretlerinin davalının malum adresine ayrıca iadeli taahhütlü mektupla gönderilip” Gaziantep Bölge Adliye Mahkemesi 3. HD, Esas No:2018/1066; Karar No:2018/1125, Tarih:14.09.2022. (UYAP sisteminden temin edilmiştir). (E.T: 14.06.2024)

tebligat evrakının muhataba elektronik yolla tebliğ edilmesinin, tebligat yapılacak ülkenin egemenlik hakkını ihlal etmiş olmayacağı belirtilmiştir.⁶⁸⁹

Bu konuda farklı görüşlerde bulunmakta olup, bunlara göre tebligat elektronik ortamda da yapılırsa bunun tebligatın yurt dışından yapılma durumunu değiştirmeyeceğini, bununla beraber elektronik ortamda yapılan tebligatlarda uluslararası anlaşmaların uygulanamayacağını iddia etmenin mümkün olmadığı ve uluslararası anlaşmalarda da buna dair hüküm bulunmadığını iddia edilmektedir.⁶⁹⁰

Yargıtay tarafında verilen bir kararda, özel kanunlarda farklı düzenlemeler bulunsa da bunların yurtiçi tebligatlarda tatbik edileceği, yurt dışında bulunan Türk vatandaşı muhataba tebligatın, Tebligat Kanunu'nun 25 ve devamı maddelerine göre yapılması gerektiğini hüküm altına almıştır.⁶⁹¹

Elektronik tebligatın, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına yapılabilmesinin sağlamak için gerekli yasal değişikliğin yapılmasıyla, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına elektronik tebligatın yapılabilmesinin sağlanmasının, yurt dışındaki Türk vatandaşlarına tebligat yapılabilmesi için önemli olduğu ve yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına elektronik yolla tebligat yapılmasının mevzuatımıza aykırı olmadığı kanaatini taşımaktayız.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tebligat Hukuku, temel hukuk ilkelerinin gerçekleşmesinin sağlanması maksadına hizmet etmektedir. Bu sebeple şekli bir hukuk dalı olan tebligat hukuku hükümlerine, tamamıyla uyulması gerekmektedir. Tebligat hukuku hükümlerine uyulmaması halinde, usulüne uygun bir tebligat ve adaletli bir yargılama söz konusu olamayacaktır. Tebligat hukukunun temel ilkeleri gereği tebligat işleminin hızlı, güvenilir ve ucuz olarak muhataba yapılması gerekmektedir. Tebligat Kanunu 25/A maddesinde düzenlenen, yurt dışında ki Türk vatandaşlarına yapılacak tebligatın, siyasi

⁶⁸⁹ **Yardımcı**, Taner Emre: “*Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 77, S. 2019/3, 2019, s.11-12.; **Albayrak**, s.52.

⁶⁹⁰ **Kurban**, s. 118-119.

⁶⁹¹ Yargıtay 11. HD., Esas No: 2001/10138, Karar No: 2002/2389, Tarih: 18.03.2002. (www.lexpera.com.tr, Çevrimiçi, E.T: 18.06.2024).

temsilcilikler vasıtasıyla yapılması da tebligat hukukunun temel ilkeleri olan, hızlı, güvenilir ve ucuz olarak tebligatın muhataba yapılmasını sağlamaktadır.

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği, tebligat mercii tarafından tebligat yapılacak şahsın bulunduğu devletin bağlı olduğu Türk siyasi temsilciliğine, tebligat evraklarını ve tebligat yapılacak şahsın bilgilerini, tebligat talebine dair üst yazı ile birlikte gönderecektir. Tebligat talebini alan Türk Büyükelçiliği ya da Konsoloslugu, tebliğin konusu, hangi merci tarafından çıkarıldığına dair bilgilerin bulunduğu ve otuz gün içinde siyasi temsilciliğe başvurulmaması durumunda, tebliğin yapılmış sayılacağına dair ihtarı ihtiva eden yazılı bildirimini, tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun ve belgelendirilebilir bir usulle muhataba bildirecektir.

Tebliğata dair bildirim alan muhatap otuz gün içerisinde tebligatı almak için siyasi temsilciliğe başvurarak tebligatı alması durumunda tebligat, muhatapın tebliğ evrakını aldığı tarihte gerçekleşmiş olacaktır. Tebligat yapılacak şahıs, siyasi temsilciliğe başvurur, ancak tebligatı almaktan kaçınırsa, siyasi temsilcilik memurları tarafından bu durum tutanak altına alınacak ve tebligat yapılacak şahsın tebligatı almaktan kaçındığı tarih, tebliğ tarihi olarak kabul edilecektir. Tebligat yapılacak şahsın, otuz günlük süre içerisinde, siyasi temsilciliğe başvurmaması durumunda ise, tebligatın otuzuncu günün sonunda yapılmış olduğu kabul edilecektir.

Türk siyasi temsilciliği tarafından belgelendirilmek suretiyle, tebligatın yapılması halinde tebligat tarihi, tebligatın yapılamaması halinde ise, tebligatın yapılamamasına dair açıklama ile birlikte tebliğ mazbatası ve diğer belgeleri tebligatı çıkaran mercie iade edilecektir.

Tebliğat belgelerinin Türk siyasi temsilciliğine nasıl gönderileceğine dair mevzuatımızda hüküm bulunmamakta, ancak DİAGM tarafından yapılan bilgilendirmede, tebliğata dair belgelerin güvenliği ve tereddütleri ortaya çıkmaması için fiziki olarak, ıslak imzalı ve mühürlü olarak gönderilmesi gerektiği belirtilmiştir. Tebligat belgelerinin fiziki olarak gönderilmesi, tebligatın yapılması süresinin uzamasına ve masrafların artmasına sebep olduğu gibi, kanunda tebligat evraklarının fiziki gönderilmesine dair şartta bulunmamaktadır. Tebligat evraklarının e-imzalı şekilde, EBYS üzerinden gönderilmesi tebligat süresini kısaltacak, evraklarının güvenli ve masrafsız olarak siyasi temsilciliğe ulaştırılmasını sağlayacaktır.

Yurt dışında bulunan ve e-tebligat adresi bulunan Türk vatandaşlarına elektronik tebligat yapılabileceği ve elektronik tebligatın yapılmasının, yurt dışında bulunan Türk vatandaşının, bulunduğu yabancı devletin egemenliğini ihlal etmeyeceğine dair

doktrinde görüşler bulunmaktadır. Bizde bu görüşe katılıyoruz. Tamamen elektronik ortamda, PTT'nin alt yapısını kurduğu UETS sistemi üzerinden elektronik tebligatın yapılmasının, yurt dışında bulunan Türk vatandaşının, bulunduğu yabancı devletin egemenliğini ihlal ettiğinin kabulü zorlama bir yorum olacaktır.

Ancak elektronik tebligatın yurt dışında bulunan Türk vatandaşına yapılması halinde, dava dilekçesine cevap ya da icra takibine itiraz gibi hukuki işlemlerin, muhatabın siyasi temsilciliğe uzak olması ya da diğer sebeplerle yurt dışında yapılmasının zorluğunun üzerinde düşünülmesi ve buna dair tedbirlerin alınması gerektiği düşünülmektedir. Bu tedbirlere örnek olarak yurt dışında bulunan Türk vatandaşına elektronik tebligatın yapılması halinde, yasal sürelerin daha uzun tutulması veya elektronik tebligatın beş gün değil de daha uzun süreyle tebliğ edilmiş sayılması gibi tedbirler alınabilecektir.

Bununla beraber belirttiğimiz ya da öngöremediğimiz elektronik tebligat yapılmasının sebep olacağı sıkıntıların giderilmesiyle, özellikle yurt dışında bulunan Türk vatandaşları için elektronik tebligatın kapsamının genişletilmesi belki yurt dışında bulunan tüm vatandaşlarımıza elektronik tebligat adresi alma zorunluluğu getirilmesi, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına tebligat yapılmasını kolaylaştırarak yargılamanın daha adil ve daha hızlı yapılmasını sağlayacağını düşünmekteyiz.

Tebliğat Kanunu 25/A maddesi gereği tebliğat yapılabilmesi için tebliğ yapılacak devlet ile aramızda, iki ya da çok taraflı anlaşmaların bulunmasıyla tebliğat yapılabileceği ya da aramızda iki ya da çok taraflı anlaşma bulunup bulunmamasının önemli olmadığı ve tüm yabancı devletlerde, Tebliğat Kanunu 25/A maddesi gereği tebliğat yapılabileceğine dair, öğretide görüş birliği bulunmamaktadır. Çalışmamızda izah edildiği üzere, yurt dışında yapılacak tebliğatlarda, yabancı devlette tebliğat yapılabilmesi için genel kural, tebliğat yapılacak devlet ile ülkemiz arasında iki ya da çok taraflı anlaşmaların bulunması gerekmektedir. Bu şekilde yapılan iki taraflı ya da çok taraflı anlaşmanın bulunmazsa, tebliğ ancak uluslararası nezaket kuralları çerçevesinde yapılabilecektir.

Öncelikle belirtmek isteriz ki Anglo-Sakson hukuk sistemini kabul eden devletlerde tebliğat yargılama işlemi sayılmadığından, bu ülkeler ile aramızda anlaşma bulunmasa dahi Tebliğat Kanunu 25/A maddesi gereği tebliğin yapılmasında herhangi bir sakınca bulunmayacağı kanaatini taşımaktayız.

Kıta Avrupası hukuk sistemini kabul eden ülkelerde de aramızda iki ya da çok taraflı sözleşme bulunmasa dahi Tebliğat Kanunu 25/A maddesine gereği, tebliğ

yapılabileceği kanaatini taşımaktayız. Bunun sebebi tebligatı çıkaran mercii, tebligat evraklarını Türk siyasi temsilciliğine göndermekte, siyasi temsilcilik ise bildirim muhataba, tebligat yapılacak devletin mevzuatına uygun olarak, genelde iadeli taahhütlü mektup ile tebligat yapılacak devletin yetkili makamından talep etmektedir. Bu durumda tebligatın yapılacağı devlet, bildirim uluslararası nezaket kuralları gereği yapıp yapmamakta serbest olduğundan, bildirim yapmayı kabul veya reddedebilecektir. Kabul halinde sorun olmayacak, ret halinde ise diğer yöntemlere göre tebligat yapılmaya çalışacaktır.

Adalet Bakanlığı tarafından hazırlanan 63/3 sayılı Genelgede, ayırım yapılmadan, yurt dışında ki Türk vatandaşlarına, Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebliğ yapılması gerektiği belirtilmiştir. Uygulamada da yurt dışında ki Türk vatandaşlarının tamamına Tebligat Kanunu 25/A maddesi dikkate alınarak tebligat yapılmaktadır.

Bizce de yukarıda izah edildiği üzere, tebligat yapılacak yabancı devlet ile ikili ya da çok taraflı anlaşma olsun ya da olmasın yurt dışında ki Türk vatandaşlarına, Tebligat Kanunu 25/A maddesi gereği tebliğ yapılmasının hukuka uygun olduğu kanaatindeyiz. Bildirimin yapılması için,tebligatın yapılacağı devletin yetkili makamına talepte bulunulması ve bunun kabul edilerek yabancı devletin yetkili makamı tarafından bildirim gönderilmesi, milletlerarası nezaket kuralları çerçevesinde, tebligat yapılacak devlet tarafında tebligatın yapılmasının zımni olarak kabulü anlamına gelmektedir.

Öğreti de Tebligat Kanunu'nun 25/A hükmü gereği, yabancı devlette yapılan tebligatın, devletin vatandaşları üzerindeki vatandaşlık bağından kaynaklanan, egemenlik hakkından olduğunu ileri süren görüşler bulunsa da, çalışmamızda izah edildiği üzere devletlerin ülkesi sınırları içerisinde yargı yetkisini herhangi bir sınırlandırma olmaksızın, münhasıran kullanma yetkisine sahip olması, devletin egemenliğinin gereğidir. Bu sebeple bir devletin, başka bir devlette yargılama faaliyeti kabul edilen, tebligat yapma yetkisi bulunmamaktadır.

Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesi dikkate alınarak tebliğin yapılmasının sadece iki ya da çok taraflı anlaşma yapılan devletler ile sınırlandırılması, çok az sayıda devlet ile Tebligat Kanunu 25/A maddesinde düzenlenen usule göre tebligat yapılmasına dair anlaşma bulunduğu dikkate alındığında, bu maddenin neredeyse işlevsiz hale gelmesine sebep olacaktır. Yurt dışında yaşayan çok sayıda Türk vatandaşının bulunması nedeniyle, bunların taraf oldukları davaların sürüncemede kalmaması ve vatandaşlarımızın adil yargılanma hakkından mahrum olmaması için,

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi yürürlüğe girmiş ve tebliğatın daha hızlı, güvenilir ve az masrafla yapılmasının önü açılmıştır.

Yukarıda belirtildiği üzere Anglo-Sakson hukuk sistemini kabul edilen ülkelerde tebliğat yapılması yargılama işlemi sayılmadığından, Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesi gereği tebliğat yapılmasında, herhangi bir hukuka aykırılık bulunmamaktadır. Diğer devletler için ise bildirim, tebliğat yapılacak devletin yetkili makamından tebliğinin istenilmesi, uluslararası nezaket kuralları çerçevesinde tebliğatın yapılmasını talep etmek olduğundan, devletlerin egemenliğine aykırılık bulunmadığı kanaatindeyiz.

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesine göre değil de uluslararası nezaket kurallarına ya da diğer tebliğat usullerine göre tebliğat yapılmasının istenilmesi halinde de, siyasi temsilciliğe ulaştırılan tebliğat evraklarının tebliği, siyasi temsilcilik tarafından tebliğat yapılacak devletin yetkili makamından talep edilecekti. Burada bu talep bildirim aşamasında yapılmakta olduğundan, devletin egemenlik hakkını ihlal olmadığından hukuka aykırılıkta söz konusu olmayacaktır.

Ayrıca Tebliğat Kanunu 25/A maddesine uygun bir şekilde tebliğat yapılması durumunda, tebliğat yapılacak devletin egemenlik hakkının ihlal edildiği kabul edilse de yapılan tebliğat mevzuatımıza uygun olduğundan geçerli olacağına dair de görüşler bulunmaktadır.

Uygulamada yurt dışında ki Türk vatandaşlarına, Tebliğat Kanunu 25/A maddesi gereği tebliğinin yapılması ve bildirimleri tebliğat yapılacak devletler tarafından itiraz edilmeden muhataplara gönderilmesi ile tebliğatların gerçekleştirilmesi, yabancı devletler tarafından da devletin egemenlik hakkının ihlali olarak görülmediğini göstermektedir.

Tebliğat Kanunu'nun 25/A maddesinin zayıf noktası olan, Türk siyasi temsilciliği tarafından, muhataba gönderilen bildirim, tebliğatın yapılacağı devletin mevzuatına göre gönderilmesi ve muhatapın tebliğatı almaması ya da muhataba ulaştırılamaması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna dair çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Bu duruma çözüm olarak elektronik tebliğat bir çözüm olarak düşünülebilecektir. Yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının elektronik tebliğat adresi alması zorunluluğu getirilerek, bildirim bu yolla yapılmasının sağlanması, bu sorunun çözümüne katkı sunacaktır. Ancak elektronik tebliğat adresinin alınmasının yaygınlaştırılmasının zorluğu ve bu konuda muhatapların yeterli bilgiye sahip

olamaması ve elektronik altyapıyı kullanabilmekte ki teknik yetersizlikleri şu an için bu çözümün uygulanmasının mümkün olamayacağı kanaatindeyiz.

Ancak mail yolu ile ya da cep telefonlarına mesaj gönderilmek suretiyle, Türk siyasi temsilciliğinden tebligatın alınmasının sağlanmaya çalışılması, her ne kadar bildirim yerine geçerse de Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesinin zayıf noktasının aşılmasına katkı sağlayacağı ve bu şekilde haberdar edilerek siyasi temsilciliğe başvuran muhataba, hem bildirim hem de tebligat yapılabileceği kanaatini taşımaktayız.

Uluslararası tebligatın önemi, uluslararası ticaretin artması ve diğer sebeplerle yurt dışında bulunan vatandaşlarımızın sayısının her geçen gün artması sebebiyle, daha da önem kazanacağı izah edilmesine gerek bulunmamaktadır. Bu sebeple Tebligat Kanunu'nun 25/A maddesine göre tebligat yapılmasının eksikliklerinin giderilmesi, yurt dışında bulunan Türk vatandaşlarına doğrudan iadeli taahhütlü olarak tebligatın yapılabilmesi ve elektronik tebligatın yaygınlaştırılmaya çalışılması gibi alternatif yöntemlerin geliştirilmesinin önemli olduğu kanaatini taşımaktayız.

KAYNAKÇA

Afşaroğlu, Osman: Yurtdiği ve Yurt dığı Tebligat Hukuku (Genel Açıklamalar ve Temel Dzenlemeler), Ankara 1990.

Akcan, Recep / **Albayrak**, Hakan: Tebligat Hukuku, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2016.

Akıncı, Ziya: Milletlerarası Özel Hukuk, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2020.

Akil, Cenk: “11.1.2011 Gün ve 6099 sayılı Kanun ile 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nda Yapılan Değişiklikler”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 25, Sayı: 101, Temmuz 2012, Sayfa: 247-266.

Akkan, Mine: Elektronik Ortamda Tebligat Yapılmasına İlişkin Gelişmeler, Haluk Konuralp Anısına Armağan, Cilt I, Yetkin Yayınevi, Ankara 2009, (s.31-63).

Akkan, Mine: “Tebligat Kanunu Çerçevesinde Elektronik tebligat”, Medeni usul ve İcra İflas Hukuku Dergisi, 2018/1, Sayı 39, İstanbul Ocak 2018, (s.23-89).

Aksar, Yusuf: Teoride ve Uygulamada Uluslararası Hukuk, C.I, 6. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2021.

Albayrak, Hakan: Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.

Aslan, Memduh: “Vergilendirmede Tebligat Sorunları: Muhatabın Adreste Yokluğu”, Mali Hukuk Dergisi, 2014, Cilt, 10, Sayı, 112, (s. 3- 19).

Atalı, Murat/**Ermeneğ**, İbrahim/**Üçüncü**, Hilal Sümeyye: Tebligat Hukuku, 6. Baskı, Seçkin Yayınları, Ankara 2023.

Ataman-Figanmeşe, İnci: "Çifte Vatandaşlık Halinde MÖHUK'un 4. Maddesinin b ve c Bentlerinin Uygulama Alanı", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 19, S. 1-2, Y. 1999-2000.

Ataman-Figanmeşe, İnci: “Milletlerarası Usul Hukukunda Delillerin Temini”, İstanbul Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2005 (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 26.03.2024).

Aybay, Rona: Tarih ve Hukuk Açısından Konsolosluk, Literatür Yayıncılık 2. Baskı, İstanbul 2020.

Aydın, Uğur: “*Ceza İşlerinde Karşılıklı Adli Yardım Avrupa Sözleşmesi ve Türk Hukukunda Uygulaması*”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 102, Şubat 2015, (Sayfa: 14-24).

Ayyıldırım, Kadir: Türk Vergi Hukukunda Tebligat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

Bakay, İlhan: “*Türkiye'nin Taraf Olduğu İkili ve Çok Taraflı Konsolosluk, Özel Hukuk, Suçluların Geri Verilmesi ve Ceza İşlerinde Adli yardımlaşma Sözleşmeleri ile Uluslararası Kişi Halleri Sözleşmeleri*”, Sayı 23, Ankara 1975.

Bilgen, Mahmut: Tebligat Hukuku, 2. Baskı, Adalet Yayınevi Ankara 2019.

Bozdağ, Gonca Gülfem: “1965 Tarihli Lahey Sözleşmesi Bakımından Tebligat Kanunu'na İlişkin Bazı Sorunlar”, GÜHFD., C. XX, S. 2, 2016.

Bozkurt, Enver / Poyraz, Yasin / Erdal, Selcen: Devletler Hukuku, 11. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.

Börü, Levent: “*Elektronik Yönetmeliği Taslağına İlişkin Kısa Bir Değerlendirme*”, Ankara Barosu Dergisi, Sayı 2012/2, Yıl 70, Ankara 2012. (s.404-410).

Budak, Ali Cem/Karaaslan, Varol: Medenî Usul Hukuku, 5. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 2021.

Can, Hacı/Tuna, Ekin: Milletlerarası Usul Hukuku, 3.bs, Adalet Yayınevi, Ankara 2022.

Çatalkaya, İbrahim: Tebligat Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2020.

Çelik, Celil: “*Yabancı Ülkelerde Tebligat*”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt: 91, Sayı: 3, İstanbul Mayıs 2017, (Sayfa: 131-149).

Çelikel, Aysel / Erdem, Bahadır: Milletlerarası Özel Hukuk, 16. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2020.

Çevik, Metin: Elektronik Tebligat, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep 2020. (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 22.06.2024)

Deliduman, Seyithan: Tebligat Hukuku Bilgisi, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2019.

Doğan, İlyas: Devletler Hukuku, Astana Yayınları, 4. Baskı, Ankara 2020.

Doğan, Vahit: Milletlerarası Özel Hukuk, 8 Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara, 2022.

Duran, Osman: “*Adres Kayıt Sisteminin Tebligat Hukuku Üzerine Etkileri*”, Erciyes Üniversitesi Dergisi, Sayı.2, Aralık 2013. (s. 919-944.)

Ekceik, Şükran / **Duran**, Osman: “*Tebliğat Kanunu’nun 20. Maddesi Üzerine Düşünceler*”, Ankara Barosu Dergisi, 2013/3, Sayı 3, Yıl 71, Ankara 2013. (s.85-100).

Ekşi, Nuray: “Milletlerarası İstinabe”, 75. Yaş Günü İçin Prof. Dr. Baki Kuru Armağanı, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Ankara 2004.

Erbayraktar, Burcu: Güvenli Elektronik İmza, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2016.

Ercan, İsmail: Uygulamacılar İçin İcra ve İflas Hukuku El kitabı, Genişletilmiş 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

Erdem, Bahadır: "Milletlerarası Özel Hukukta İstinabe", Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni, C. 9, S. 2, Y. 1989, 2011.

Erdem, Bahattin Bahadır: Türk Milletlerarası Usul Hukukunda Tebliğat, Beta Basım Yayım, İstanbul 1992.

Erdem, Bahadır Bahadır: Türk Vatandaşlık Hukuku, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2020.

Eren, Hayrettin / **Şişman**, Güldez: “*İdari İşlem Açısından Vergilendirme Sürecine Bakış*”, AÜHFD Mualla Öncel Armağanı, Ankara 2009.(s. 747-813).

Evren, Çınar Can: “*İdari Yargıda Uygulama İşlemi*”, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi C. XVII, Y. Sayı: 1- 2, Ankara 2013, (s. 1405- 1422).

Görgün, L. Şanal / **Börü**, Levent / **Toraman**, Barış / **Kodakoğlu**, Mehmet: Medeni Usul Hukuku, 7. Baskı, Yetkin Yayınevi, Ankara 2018.

Gül, İbrahim: “*Uluslararası Tebliğat: İdari Para Cezalarının Yurt dışına Tebliği*”, Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 1, Ocak 2015, (Sayfa: 39-62).

Güngör, Gülin: Türk Milletlerarası Özel Hukuku, 2. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2021.

Günay, Esra: “*Türkiye'den Yabancı Ülkeye Yapılan Tebliğat ve Esasları*”, Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, Y. 3, S. 11, 2012.

Gürsoy, Mustafa: “*Tüzel Kişiyte Tebliğde, Tebliğat Kanunu’nun 35’inci Maddesinin Uygulanması*”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 92, Nisan 2014, (Sayfa: 106-107).

Hanağası, Emel / **Özekes**, Muhammed: “Tebliğat Hukuku ile İlgili Genel Bilgiler ve Tebliğatın Yapılabileceği Kişiler”, Doğan Gökbel (Ed.), Yargı Örgütü ve Tebliğat Hukuku içinde (87-101), Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 2012.

İleri, İrem: Tebliğat Kanunu Çerçevesinde Elektronik Tebliğat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2021.

Kaçak, Nazif: Tebligat Hukuku Şerhi: Açıklamalı ve İçtihatlı, 2. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.

Karagül, Dilara: “Türk Soylu Yabancıların Hukuki Rejimi”, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, 2021. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 10.05.2024)

Kırbaş, Sadık: Vergi Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 14. Baskı, Siyasal Kitabevi, Ankara 2018.

Koca, Geylani: “*Tebligatın Esası, gecikmesi Sorunu ve Elektronik Tebligatın Yaygınlaştırılmasının Önemi*”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt LXXXII, 2008/6, İstanbul 2008, (s. 2985-2993)

Kocasakal, Hatice Özdemir: “*Yabancı Ülkelerde Bulunan Kişilere Tebligat*”, GSÜHFD, 2009/1.

Kurban, Tarık: Tebligat Kanunu’nun 25/A Hükmü Uyarınca Siyasi Temsilcilik Aracılığıyla Yurt Dışında Bulunan Türk Vatandaşlarına Yapılacak Tebligat, 1. Baskı, Onikilevha Yayıncılık, İstanbul Şubat 2024.

Kuru, Baki: Hukuk Muhakemeleri Usulü, 6. Baskı, Cilt V, Beta Basım, İstanbul 2001.

Kuru, Baki: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 2.Baskı, Yetkin yayınları, Ankara 2018.

Kurt Konca, Nesibe: Medeni Usul Hukuku ve İcra-İflas Hukuku Açısından Elektronik Tebligat, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara Şubat 2024.

Kurt Konca, Nesibe: “*Türk Hukukunda Tebligata İlişkin Güncel Sorunlar ve Çözüm Önerileri*”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 114, Eylül 2014, (Sayfa: 239-274).

Küçük, Alper Tunga: “*İcra Ve İflas Hukukunda Tebligata İlişkin Düzenlemeler*”, Journal of Istanbul University Law Faculty, 74(1), 2016, (s. 305-329).

McClellan, David :“International Civil egal Cooperation”, Commonwealth Law Bulletin, C.40, S.3, 2014.

Moroğlu, Erdoğan / **Muşul**, Timuçin: Tebligat Hukuku, Gözden Geçirilmiş ve Genişletilmiş 2. Baskı, Filiz Kitabevi, İstanbul 1990.

Mössle, Karen Ilka: Internatiole Forderungspfandurg-unter besonderer Berücksichtigung der Schweiz, der Bundesrepublik Deutschland und frankreichs, Diss. Konstanz 1989, Berlin 1991.

Muşul, Timuçin: Tebligat Hukuku, 7. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2018.

Nomer, Ergin: Devletler Hususi Hukuku, 23. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2021.

Nomer, Ergin: Türk Vatandaşlık Hukuku, 26. Baskı, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2019.

Öncel, Mualla / **Kumrulu**, Ahmet / **Çağan** Nami: Vergi Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2006.

Özbay, İbrahim: “6099 sayılı Kanun ve Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik Çerçevesinde Tebligat Hukukundaki Son Değişiklikler”, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt 16, Sayı: 1-2, Erzincan 2012, (s.115-157)

Özbay, İbrahim/**Yardımcı**, Taner Emre: Tebligat Hukuku, 1. Baskı, Ankara 2018.

Özel, Sibel v.d.: Milletlerarası Özel Hukuk, On İki Levha, İstanbul 2022.

Öztürk, Necla: “Mavi Kart Hamillerinin Türk Vatandaşlarına Tanınan Haklardan Aynen Yararlanacağına İlişkin Düzenlemeye Eleştirel Bir Bakış”, PPIL, C.41, S.2, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2021.

Pazarcı, Hüseyin: Uluslararası Hukuk, 20. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2021.

Pejovic, Caslav: “Civil Law and Common Law: Two Different Paths Leading to the Same Goal”, Victoria University of Wellington Law Review, C.32, S.3, 2001.

Pekcanitez, Hakan: Usul- Medeni Usul Hukuku, C. I-II-III, 15. Baskı, On İki Levha, İstanbul 2017.

Pekcanitez, Y. Hakan/**Atalay**, Oğuz/**Özekes**, Muhammet: Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı, 6. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2018.

Peksöz, Vildan: “Adres Değişikliği Halinde Tebligat”, İÜHFİM, C. LXXIV, S. 1, 2016.

Perçin, Gizem Ersen: Milletlerarası Usul Hukukunda Hukuki Dinlenilme Hakkı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2023.

Porterfield, Eric: “Too Much Process, Not Enough Service: International Service of Process under the Hague Service Convention”, Temple Law Review, C.86, S.2, 2014.

Practical Handbook on the Operation of the Service Convention (“Practical Handbook”), The Hague Conference on Private International Law Permanent Bureau, The Hague, 2016

Pürselim-Doğan Hatice Selin: “Türkiye’den ve Almanya’dan Yabancı Ülkeye Yapılan Tebligat Düzenlemeleri ile Avrupa Birliği 13 Kasım 2007 Tarih ve 1393/2007 Sayılı Tüzüğü’nün Değerlendirilmesi”, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 10, Sayı: 1, Ocak 2011, (Sayfa: 265-296).

Ruhi, Ahmet Cemal: “Hatalı Olarak Yapılan Yurtdışı Tebligatı”, Maltepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 2, Sayı: 2, Aralık 2003, (Sayfa: 221-233).

Ruhi, Ahmet Cemal: Milletlerarası Usul Hukukunda Adli Yardım, Tebligat ve İstinabe, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014.

Ruhi, Ahmet Cemal: Milletlerarası Usul Hukukunda Tebligat, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul 2019.

Ruhi, Ahmet Cemal: Tebligat Hukuku, 8. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2013.

Ruhi, Canan/**Ruhi**, Ahmet Cemal: Tebligat Hukuku, 12.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2022.

Ruhi , Canan /**Ruhi**, Ahmet Cemal :Tebligat Hukuku Bilgisi, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019.

Sarıöz-Büyükalp, İpek, Ayşe: “Milletlerarası Usul Hukukunda Adil Yargılanma Hakkı”, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul 2017. (Yayınlanmamış Doktora Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 09.04.2024).

Şanlı, Cemal: Uluslararası Ticari Akitlerin Hazırlanması ve Uyuşmazlıkların Çözüm Yolları, 7. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2019.

Şanlı, Cemal/ **Esen**, Emre /**Ataman-Figanmeşe**, İnci: Milletlerarası Özel Hukuk, 8. Baskı, Beta Basım Yayım, İstanbul 2020.

Şenyüz, Doğan: Vergi Usul Hukukunda Tebligat, 2.Baskı, Yaklaşım Yayınevi, Bursa 1997.

Tahiroğlu, Fatih: “*Tebligat Kanunu Hükümleri Çerçevesinde Tebligat Çıkarmaya Yetkili Merciler*”, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, Cilt 74, Sayı: 1, İstanbul 2016.

Tanrıkulu, Cengiz: “*Türk ve Avusturya Hukukunda Elektronik Tebligat*”, Türk Barolar Birliği Dergisi, Sayı 85, Ankara 2009, (s.115-157).

Tanyıldız, Anıl: “*Milletlerarası Tebligat*”, İstanbul Barosu Dergisi, Cilt 88, sayı 3. Mayıs 2014, (s. 72-75).

Taşkın, Ş. Cankat: “*6 Aralık 2018 Tarihinde Resmî Gazetede Yayınlanan Elektronik Tebligat Yönetmeliği'nin Değerlendirilmesi İle Elektronik Tebligatın Kayıtlı Elektronik Postadan Farkı*”, Bursa Barosu Dergisi, Yıl 43, Sayı 107, Mart 2019, (s. 48- 63).

Toker, Ali Gümrah: “*15 Kasım 1965 Tarihli "Hukuk veya Ticari Konularda Adli ve Gayri Adli Belgelerin Yabancı Memleketlerde Tebliğine Dair Lahey Sözleşmesi" Uyarınca Tebligat Yapılması*”, DEÜHFD, Cilt 3, Sayı: 2, İzmir 2011, (s. 107-152).

Tüzüner, Özlem: “*Elektronik Tebligatın Adaletin Kalitesine Etkisi*”, İzmir Barosu Dergisi, Ocak 2012, (s.60-88).

Ünal, Şeref: Devletler Hukukuna Giriş, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.

Varol, Asaf/Baştürk, İhsan: “*Hukuki ve Teknik Boyutuyla Elektronik Tebligat ile Kayıtlı Elektronik Posta Sistemi*”, Ankara Barosu Dergisi, 2015/1, (s. 263- 278).

Yardımcı, Taner Emre: “*Yeni Elektronik Tebligat Yönetmeliği Çerçevesinde Elektronik Tebligat*”, Ankara Barosu Dergisi, Y. 77, S. 2019/3, 2019.

Yıldız, Şoray: 15 Kasım 1965 Tarihli La Haye Sözleşmesi Kapsamında Tebligatın Yapılması, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ankara, 2020 (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) (www.tez.yok.gov.tr, Çevrimiçi, ET. 25.03.2024)

Yılmaz, Ejder/Çağlar, Tacar: Tebligat Hukuku, 6. Baskı, Yetkin Yayınları, Ankara 2013.

Yüce, Mehmet/Çelik, Muhammed: Karşılaştırmalı Vergi Tebligat Hukuku, Ekin Basım Yayın Dağıtım, Bursa 2017.

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Remzi SÖNMEZ
Uyruğu : Türkiye Cumhuriyeti

EĞİTİM

Derece	Adı	Bitirme Yılı
Üniversite	: Ankara Üniversitesi Hukuk fakültesi	1998
Yüksek Lisans	:	
Doktora	:	

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görevi
1999-2006	Özel	Avukat
2007	Maliye Bakanlığı	Memur
2008-2011	Türk Telekom AŞ	Avukat
2011-2012	Şahinbey Belediyesi	Avukat
2012-2023	Orman Genel Müdürlüğü	Avukat

UZMANLIK ALANI

YABANCI DİLLER

BELİRTMEK İSTEĞİNİZ DİĞER ÖZELLİKLER

YAYINLAR

Ankara Bilimsel Araştırmalar Kongresi Bildiri